

**T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**İLKÖĞRETİM 6-8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE
DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA BELİRTİLEN YAZIM
VE NOKTALAMA KURALLARINI UYGULAYABİLME
DÜZEYİ**

Sedat KARAGÜL

**İzmir
2010**

**T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**İLKÖĞRETİM 6-8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE
DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA BELİRTİLEN YAZIM
VE NOKTALAMA KURALLARINI UYGULAYABİLME
DÜZEYİ**

Sedat KARAGÜL

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin TUNCER

İzmir

2010

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “İlköğretim 6-8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda Belirtilen Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi” adlı çalışmamın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım yapıtların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara gönderme yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Aralık 2010

Sedat KARAGÜL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne

İşbu alışma, j¼rimiz tarafından.....T¼rke Eğitimi.....

..... Anabilim Dalı

.....T¼rke ¼đretmenliđi..... Bilim Dalında

Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. H¼seyin TUNCER

¼ye : Prof. Dr. İlhan GENÇ

¼ye : Yrd. Doç. Dr. Mehmet YARDIMCI

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen ¼đretim ¼yelerine ait olduğunu onaylarım. —

...../...../.....

Prof. Dr. h.c. İbrahim ATALAY
Enstit¼ M¼d¼r¼

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	390968
Yazar Adı / Soyadı	Sedat KARAGÜL
Uyruğu / T.C.Kimlik No	T.C. 35086380586
Telefon / Cep Telefonu	02482333018 05355269907
e-Posta	sedatkaragul@gmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	İlköğretim 6-8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersi Öğretim Programında Belirtilen Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi
Tezin Tercümesi	Application Level Of The Noted Writing And Its Rules In Turkish Lesson Teaching Programme Of The Elementary 6-8. Class Students
Konu Başlıkları	Eğitim ve Öğretim
Üniversite	Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bölüm	
Anabilim Dalı	Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
Bilim Dalı / Bölüm	Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2010
Sayfa	362
Tez Danışmanları	Yrd. Doç. Dr. Hüseyin TUNCER
Dizin Terimleri	Yazılı anlatım becerisi=Writing skills based Yazım=Writing Yazım kuralları=Writing rules Noktalama işaretleri=Punctuation marks
Önerilen Dizin Terimleri	
Yayımlama İzni	☐ Tezimin yayımlanmasına izin veriyorum ☒ Ertelemesini istiyorum [1 Yıl]

b. Tezimin Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi tarafından çoğaltılması veya yayımının **14.01.2012** tarihine kadar ertelenmesini talep ediyorum. Bu tarihten sonra tezimin, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtımı ve yayımı için, tezimle ilgili fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.
NOT: (Erteleme süresi formun imzalandığı tarihten itibaren en fazla 3 (üç) yıldır.)

14.01.2011
İmza:

Yazdır

ÖNSÖZ

Bu çalışma, ilk olarak ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine verilen yazma becerisi eğitimi üzerinde genel bir değerlendirme yapmak amacıyla tasarlanmış, ancak böyle bir çalışma çok daha kapsamlı olacağından ve yapılacak olan anket çalışmaları nedeniyle çalışma konusu yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme becerisi ile sınırlı tutulmuştur.

Bu çalışmada, İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme becerileri, Türkçe dersine ilişkin tutumları ve ilköğretimin ikinci kademesinde kullanılmakta olan Türkçe ders kitaplarında yazım ve noktalama kurallarının işlenişi incelenmiştir.

Beş bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünü oluşturan giriş bölümünde, araştırmanın konusuna açıklık getirmek amacıyla problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi, alt problemler, sayıtlılar ve sınırlılıklar üzerinde durularak araştırmayla ilgili tanımlar ve araştırmada yer alan kısaltmalar belirtilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde alanyazın taraması yapılarak konuyla ilgili çalışmalar kısaca özetlenmiş ve kronolojik sırayla tanıtılmıştır. Ayrıca bu bölümde yazma becerisi, yazma öğretimi, yazım ve noktalama kuralları ile ilgili kuramsal bilgilere de yer verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve veri çözümleme teknikleri açıklanmıştır.

Dördüncü bölümde ise toplanan verilerin her alt problemle ilgili olarak yapılan istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara yönelik yorumlar yer almaktadır.

Çalışmanın son bölümü olan beşinci bölümde, araştırmanın sonuçlarıyla birlikte, araştırmadan elde edilen bulgulara yönelik tartışmalar ile araştırmadan elde

edilen verilerden ve araştırmanın sonuçlarından yola çıkılarak getirilen birtakım öneriler yer almaktadır.

Çalışmanın kaynakça bölümünde ise, çalışmada incelenen Türkçe ders kitapları ile çalışma sürecinde yararlanılan kaynaklar belirtilmiştir.

Bu çalışmayı hazırlama sürecinde bana rehberlik ederek büyük katkıda bulunan değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Hüseyin TUNCER'e; tezimin her sürecinde sormuş olduğum her soruyu içtenlikle yanıtlayan ve ulaşamadığım bazı kaynaklara ulaşmamı sağlayan değerli hocalarım Yrd. Doç. Dr. Hülya YAZICI OKUYAN, Yrd. Doç. Dr. Hakan ÜLPER, Yrd. Doç. Dr. Evren KARATAŞ ve Öğr. Gör. Ziyet YILDIZ'a; yapmış olduğum araştırmadan elde edilen verilerin analiz edilmesi sürecinde büyük bir sabır ve özveriyle yardımcı olan Arş. Gör. Şeyma UYAR, Arş. Gör. Derya CAN ve Arş. Gör. Deniz EROĞLU'na ve bu zorlu süreçte bana her konuda destek olan aileme teşekkürlerimi içtenlikle sunmayı bir borç biliyorum.

Sedat KARAGÜL

İzmir, Aralık 2010

İÇİNDEKİLER

YEMİN.....	i
DEĞERLENDİRME KURULU TUTANAĞI	ii
Y.Ö.K. DÖKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ FORMU	iii
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	vi
TABLO LİSTESİ.....	xiv
ŞEKİL LİSTESİ.....	xix
ÖZET.....	xx
ABSTRACT	xxii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Amaç ve Önem.....	9
1.3. Problem Cümlesi.....	10
1.4. Alt Problemler	10
1.5. Sayıtlılar	13
1.6. Sınırlılıklar	13
1.7. Tanımlar	13
1.8. Kısaltmalar	15

BÖLÜM II

2. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....	16
2.1. Türkçe Öğretimine İlişkin Yayın ve Araştırmalar	16
2.2. Yazma Becerisine İlişkin Yayın ve Araştırmalar.....	25
2.3. Yazım ve Noktalama Kurallarına İlişkin Yayın ve Araştırmalar.....	37
3. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	41
3.1. Yazma	41
3.2. Yazma Türleri	43

3.3. İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Yazma Yöntem ve Teknikleri	45
3.3.1. Not Alma	45
3.3.2. Özet Çıkarma	46
3.3.3. Boşluk Doldurma	47
3.3.4. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma	47
3.3.5. Serbest Yazma	47
3.3.6. Kontrollü Yazma	48
3.3.7. Gdümlü Yazma	48
3.3.8. Yaratıcı Yazma	49
3.3.9. Metin Tamamlama	50
3.3.10. Tahminde Bulunma	51
3.3.11. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma	51
3.3.12. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma	51
3.3.13. Duyulardan Hareketle Yazma	52
3.3.14. Grup Olarak Yazma	52
3.3.15. Eleştirel Yazma	52
3.4. Yazma Becerisi	53
3.5. Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Yazma Becerisi Kazanımları	55
3.6. Yazma Becerisi Öğretimi	57
3.7. Yazım Kuralları	62
3.7.1. De Bağlacının Yazılışı	63
3.7.2. Ki Bağlacının Yazılışı	64
3.7.3. ne...ne Bağlacının Yazılışı	64
3.7.4. Soru Eki mi'nin Yazılışı	64
3.7.5. Fiil Çekimi ile İlgili Yanlışlıklar	65
3.7.6. Mastar Eklerinin Yazılışı	65
3.7.7. İken'in Yazılışı	66
3.7.8. İle'nin Ek Olarak Yazılışı	66
3.7.9. Ek Fiil Olan imek'in Yazılışı	66
3.7.10. Pekiştirmeli Sıfatların Yazılışı	67

3.7.11. Sayıların Yazılışı.....	67
3.7.12. Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler.....	68
3.7.13. Birleşik Kelimelerin Yazılışı.....	71
3.7.14. Alıntı Kelimelerin Yazılışı.....	82
3.7.15. Yabancı Özel Adların Yazılışı	83
3.7.16. Türk Devlet ve Topluluklarındaki Özel Adların Yazılışı	85
3.8. Noktalama İşaretleri.....	85
3.8.1. Nokta.....	86
3.8.2. Virgül	87
3.8.3. Noktalı Virgül	92
3.8.4. İki Nokta	93
3.8.5. Üç Nokta	94
3.8.6. Soru İşareti	96
3.8.7. Ünlem İşareti.....	97
3.8.8. Kısa Çizgi.....	99
3.8.9. Eğik Çizgi	100
3.8.10. Tırnak İşareti	101
3.8.11. Yay Ayraç	102
3.8.12. Köşeli Ayraç.....	104
3.8.13. Kesme İşareti.....	104

BÖLÜM III

4. YÖNTEM	109
4.1. Araştırma Modeli	109
4.2. Evren ve Örneklem	109
Tablo 1 Araştırmanın Uygulandığı Okullar ve Bu Okulların Ortaöğretim Yerleştirme Puan Ortalamaları.....	110
Tablo 2 Uygulamaya Katılan Öğrenci Sayısı	111
4.3. Veri Toplama Araçları	111
Tablo 3 Türkçe Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlama Biçimi	113
Tablo 4 2009-2010 Eğitim-Öğretim Yılında Türkiye'deki İlköğretim Okullarında Okutulan Türkçe Ders Kitapları.....	114

4.4. Veri Çözümleme Teknikleri.....	116
-------------------------------------	-----

BÖLÜM IV

5. BULGULAR VE YORUMLAR	119
5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	119
Tablo 5 İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi.....	120
5.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	122
Tablo 6 İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulayabilme Düzeyi.....	123
5.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	125
Tablo 7 İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazmış Oldukları Kompozisyonlarda Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi	126
5.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	127
Tablo 8 İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazmış Oldukları Kompozisyonlarda Noktalama İşaretlerini Uygulayabilme Düzeyi.....	128
5.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	130
Tablo 9 İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutum Puanları.	131
5.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	132
Tablo 10 İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutumları ile Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyleri Arasındaki İlişkiler	133
5.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	134
Tablo 11 Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı	142
Tablo 12 Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	143

Tablo 13 Tuna Matbaacılık Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı	150
Tablo 14 Tuna Matbaacılık Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	152
Tablo 15 Evrensel İletişim Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı	159
Tablo 16 Evrensel İletişim Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	160
Tablo 17 Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı	166
Tablo 18 Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	167
5.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	168
Tablo 19 İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi.....	168
5.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	169
Tablo 20 İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulayabilme Düzeyi	170
5.10 Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	172
Tablo 21 İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Yazmış Oldukları Tasvir Yazılarında Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi	172
5.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	174
Tablo 22 İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Yazmış Oldukları Tasvir Yazılarında Noktalama İşaretlerini Uygulayabilme Düzeyi.....	174
5.12. On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	176

Tablo 23 İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutum Puanları	177
5.13. On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	178
Tablo 24 İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutumları ile Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyleri Arasındaki İlişkiler	179
5.14 On Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	180
Tablo 25 Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı	187
Tablo 26 Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	189
Tablo 27 Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı	195
Tablo 28 Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	196
Tablo 29 Pasifik Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı	204
Tablo 30 Pasifik Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	205
Tablo 31 Harf Eğitim Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	213
Tablo 32 Harf Eğitim Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	214
5.15. On Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	215

Tablo 33 İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi.....	215
5.16. On Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	217
Tablo 34 İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Belirtilen Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi.....	218
5.17. On Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	220
Tablo 35 İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kendilerine Verilen Yarım Bırakıla Bir Öyküyü Tamamlarken Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi	221
5.18. On Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	223
Tablo 36 İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kendilerine Verilen Yarım Bırakıla Bir Öyküyü Tamamlarken Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi	223
5.19. On Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	225
Tablo 37 İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutum Puanları	226
5.20. Yirminci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	227
Tablo 38 İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutumları ile Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyleri Arasındaki İlişkiler	228
5.21. Yirmi Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	229
Tablo 39 Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı	234
Tablo 40 Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	235
Tablo 41 Batu Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı	242
Tablo 42 Batu Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	243

Tablo 43 Pasifik Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı	250
Tablo 44 Pasifik Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	251
Tablo 45 Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı	256
Tablo 46 Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	257
Tablo 47 Harf Eğitim Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	264
Tablo 48 Harf Eğitim Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	265

BÖLÜM V

6. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	267
6.1. Sonuçlar ve Tartışma.....	267
6.2. Öneriler	275
7. KAYNAKÇA	279
7.1. Kullanılan Kaynaklar	279
7.2. Yararlanılan Kaynaklar	282
EKLER.....	293

TABLO LİSTESİ

Tablo 1 Araştırmanın Uygulandığı Okullar ve Bu Okulların Ortaöğretim Yerleştirme Puan Ortalamaları.....	110
Tablo 2 Uygulamaya Katılan Öğrenci Sayısı.....	111
Tablo 3 Türkçe Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlama Biçimi.....	113
Tablo 4 2009-2010 Eğitim-Öğretim Yılında Türkiye’deki İlköğretim Okullarında Okutulan Türkçe Ders Kitapları.....	114
Tablo 5 İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi.....	120
Tablo 6 İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulayabilme Düzeyi.....	123
Tablo 7 İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazmış Oldukları Kompozisyonlarda Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi.....	126
Tablo 8 İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazmış Oldukları Kompozisyonlarda Noktalama İşaretlerini Uygulayabilme Düzeyi.....	128
Tablo 9 İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutum Puanları.....	131
Tablo 10 İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutumları ile Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyleri Arasındaki İlişkiler.....	133
Tablo 11 Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretime İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	142
Tablo 12 Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretime İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	143
Tablo 13 Tuna Matbaacılık Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretime İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	150

Tablo 14 Tuna Matbaacılık Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	152
Tablo 15 Evrensel İletişim Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	159
Tablo 16 Evrensel İletişim Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	160
Tablo 17 Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	166
Tablo 18 Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	167
Tablo 19 İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi.....	168
Tablo 20 İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulayabilme Düzeyi.....	170
Tablo 21 İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Yazmış Oldukları Tasvir Yazılarında Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi.....	172
Tablo 22 İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Yazmış Oldukları Tasvir Yazılarında Noktalama İşaretlerini Uygulayabilme Düzeyi.....	174
Tablo 23 İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutum Puanları.....	177
Tablo 24 İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutumları ile Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyleri Arasındaki İlişkiler.....	179

Tablo 25 Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	187
Tablo 26 Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	189
Tablo 27 Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	195
Tablo 28 Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	196
Tablo 29 Pasifik Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	204
Tablo 30 Pasifik Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	205
Tablo 31 Harf Eğitim Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	213
Tablo 32 Harf Eğitim Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	214
Tablo 33 İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi.....	215
Tablo 34 İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulayabilme Düzeyi.....	218

Tablo 35 İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kendilerine Verilen Yarım Bırakılan Bir Öyküyü Tamamlarken Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi.....	221
Tablo 36 İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kendilerine Verilen Yarım Bırakılan Bir Öyküyü Tamamlarken Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi.....	223
Tablo 37 İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutum Puanları.....	226
Tablo 38 İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutumları ile Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyleri Arasındaki İlişkiler.....	228
Tablo 39 Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	234
Tablo 40 Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	235
Tablo 41 Batu Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	242
Tablo 42 Batu Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	243
Tablo 43 Pasifik Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	250
Tablo 44 Pasifik Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	251
Tablo 45 Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	256

Tablo 46 Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	257
Tablo 47 Harf Eğitim Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı.....	264
Tablo 48 Harf Eğitim Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı.....	265

ŒEKİL LİSTESİ

Yazma Becerisinin Temel Öğeleri.....	53
--------------------------------------	----

ÖZET

İlköğretim 6-8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersi Öğretim Programında Belirtilen Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi

Bu çalışmanın amacı; İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyini tespit etmektir. Bununla birlikte; öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını saptamak ve İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yazım ve noktalama kurallarının işlenişi hakkında tespitlerde bulunmak da çalışmanın amaçları arasında yer almaktadır.

Bu amaç doğrultusunda, öğrencilere farklı türlerde yazma çalışmalarının yaptırılmasının yanı sıra, İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen her bir yazım kuralı ve noktalama işareti için 3 sına maddesinin bulunduğu metinler verilerek öğrencilerin bu metinlerdeki yanlış yazılmış sözcüklerin doğrularını yazmaları ve boş bırakılan yerlere de gerekli noktalama işaretlerini koymaları istenmiş, her bir yazım kuralı ve noktalama işareti tek tek değerlendirildikten sonra her öğrencinin bunları doğru ve yanlış uygulama sayısı belirlenerek bu sayılar frekans ve yüzde değeri olarak hesaplanmıştır.

Öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri arasındaki ilişkiyi saptayabilmek amacıyla, SPSS 15.0 for Windows programı kullanılarak Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısına ilişkin istatistik tekniğinden yararlanılmıştır.

İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yazım ve noktalama kurallarının işlenişi hakkında tespitlerde bulunmak için, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında ilköğretim ikinci kademedeki kullanılan Türkçe ders kitaplarına, çalışma kitaplarına, öğretmen kılavuz kitaplarına ulaşılmış ve bu kitaplar incelenerek yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik yapılanlar betimlenmeye ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın evreni, Burdur ilinde 2009-2010 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri olup örneklemini ise Gazi İlköğretim Okulu, Altınterim Solmaz İlköğretim Okulu ve Kayaaltı İlköğretim Okulu'nda öğrenim görmekte olan toplam 180 öğrenci oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında yapılan gözlem, inceleme ve istatistiksel analizler sonucunda, İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme becerilerinin beklenen düzeyin altında kaldığı görülmüştür.

İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları, “iyi” düzey ile “çok iyi” düzey arasında değişmekle birlikte, sadece İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile noktalama işaretlerini uygulayabilme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Yapılandırmacı yaklaşım çerçevesinde hazırlanan İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin temalara ve metin türlerine göre dağılımının oldukça düzensiz olduğu; bununla birlikte, bazı Türkçe ders kitaplarında ise İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım ve noktalama işaretlerinden bazılarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

Bu çalışmada, yazma öğretimi çerçevesinde kazandırılması gereken bilgi ve beceriler içinde yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme becerisinin son derece önemli bir yere sahip olduğu görüşü benimsenmiştir. Bu doğrultuda yazım ve noktalama kurallarının öğretimiyle ilgili mevcut durum belirlenmeye çalışılarak yapılması gerekenler belirtilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe Eğitimi, Yazma Becerisi, Yazım ve Noktalama Kuralları, Tutum, Ders Kitabı

ABSTRACT

Application Level Of The Noted Writing And Its Rules In Turkish Lesson Teaching Programme Of The Elementary 6-8. Class Students

The purpose of this study is to determine the application level of the noted writing and its rules in Turkish lesson teaching programme of the elementary 6-8. class student. Besides, whether or not there is a relationship between the application levels of writing and its rules and concludt about Turkish lesson of student and it is also to determine about application of writing and its rules in Turkish lesson books of elementary 6,7 and 8. class.

With this purpose, in addition to making students do writing studies in diffent subjects, writing have been given about 3 texts for each writing and its rules noted in Elementary Turkish Class Teaching Programme and it has been requested students for writing correct words in place of wrong words and placing essential pointing signals, after evaluation of each writing rules and pointing signals separately and the number of right or false application of each student will be determined and these numbers have been calculated as frequency and percent values.

The statistical technique in relation to correlation multitude number of Pearson Moments Multiple has been benefited by using SPSS 15.0 for Windows programme with purpose of determining relationship between the levels of writing and its rules and students' behaviours about Turkish lesson.

To determine about application of writing and its rules in Turkish lesson books of Elementary 6,7 and 8. class, Turkish lesson books, workbooks, teacher guide books have been reached, which have been used in elementary second phase in 2009-2010 education-teaching year and it has been bried to evaluate and explain in terms of teaching of writing and its rules by studing these books.

The reseach of the planet, is 6,7 and 8. students who are educated in 2009-2010 education-teaching year in Burdur and, its example consist of total 180 students who are educated in Gazi Elemantary School, Alnterim Solmaz Elemantary School and Kayaaltı Elemantary Scool.

The result of obgervation, inspection and statistical analysis in the cover of the study, it has been found that their levels of skills are under the expected levels in noted writing and its rules in Teaching Programme of Elemantary Turkish lesson(6.,7.,8., classes) of elemantary 6,7 and 8. class students.

The behaviours of Elemantary 6,7 and 8.class students in terms of Turkish lesson varies between “good” level and “very good” level and it has been found that there is a meaniagful relationship between behaviour in relation of Turkish lesson of only Elemantary 7. class students and application levels of writing rules signals.

These gap is quiete inorder according to writing subject and text in terms of writing and its rules which are in Turkish lesson books of Elemantary 6,7 and 8. class, prepared for construction conduct.In addition, there is not any activities in relation to teaching about signals of writing and its rules noted in Elemantary Turkish lesson (6,7,8. classes) Teaching circullum even in some Turkish lesson books.

In this study, it has been accepted that the application skills of writing and its rules in knowledge and skills needed to be got in frame of writing teaching are very important the obligatory doings have been painted out by trying to determine current stituation in relation to writing and its rules teaching in this way.

Key words: Education of Turkish lesson, Writing Skills, Writing and its rules, Behaviour, Lesson Book.

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın konusuna açıklık getirmek amacıyla problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi, alt problemler, sayılılar ve sınırlılıklar üzerinde durularak araştırmayla ilgili tanımlar ve araştırmada yer alan kısaltmalar belirtilmiştir.

1.1. Problem Durumu

İletişim, hayatımızı sürdürmemiz için gerekli olan en önemli ihtiyaçlarımızdan biridir. İletişimin en temel ögesi ise dildir. Dili bilinçli olarak kullanmak, iletişimin kalitesini artırmaktadır. Başka bir ifadeyle bireyler arasında sağlıklı bir iletişimin kurulabilmesi, bireylerin dili bilinçli kullanmalarına bağlıdır. Bilinçli kullanım ise bir dilin sahip olduğu özellikleri, kullanım kurallarını bilmek ve bunları uygulama düzeyine ulaştırmakla gerçekleşebilir. Bu süreç, etkili bir dil eğitiminin sonucunda meydana gelebilir.

Dil eğitiminin temel amacı, kişilerin düşünme ve iletişim becerilerinin geliştirilmesidir. Dilin iletişim yönünü anlatma, öteki yönünü anlama oluşturur. Bu nedenle bütün ülkelerin eğitim sistemlerinde, dil eğitime, özellikle ve öncelikle anadili eğitime büyük önem verilir. Dil eğitiminde asıl hedef; dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinin hedef kitleye kazandırılması ve geliştirilmesidir. Anadili dersi, bir bilgi aktarma dersi değil, beceri kazandırma dersidir (Kavcar, 1998:12).

Sever (2000: 5)'in de belirttiği gibi, bireylere doğru, açık ve etkili bir iletişimi gerçekleştirebilecek dilsel becerileri kazandırma; onların düşünme güçlerini geliştirme, biçimlendirme ve toplumsallaştırma süreçlerine katkıda bulunma; dil duyarlılığını ve bilincini geliştirme; bireylere yurt ve dünya gerçeklerini Türkçeyle kavrama ve değerlendirme becerileri kazandırma gibi temel amaçları bulunan Türkçe

öğretimi programı, Türk Millî Eğitimi'nin genel amaçlarında belirtilen özelliklere sahip bireylerin yetiştirilmesinde önemli görev üstlenmektedir.

Türk Millî Eğitim Sistemi'nde davranışçı yaklaşımın terk edilip eğitim sürecinde öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşım olan yapılandırmacı yaklaşıma geçilmesiyle birlikte Millî Eğitim Bakanlığının ilköğretim programında yapmış olduğu değişiklikler çerçevesinde İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda da pek çok değişiklik meydana gelmiştir.

Yapılandırmacı yaklaşım esas alınarak hazırlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı, öğrencilere; Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim kurma, problem çözme, araştırma, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma ve girişimcilik becerilerini kazandırmayı hedeflemektedir. Öğrencinin bu becerilere ulaşabilmesi için, Türkçe Dersi Öğretim Programı, yapısal olarak “okuma, dinleme/izleme, konuşma, yazma” temel dil becerileri ve “dilbilgisi” ile bu becerilere yönelik belirlenmiş kazanımlar, etkinlik örnekleri ile açıklamalardan oluşturulmuş; bu temel dil becerileri hem kendi içlerinde hem de birbirleriyle bir bütünlük içerisinde ele alınmış ve ilişkilendirilmiştir.

İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda bu bağlamda ele alınan dört temel dil becerisinden biri olan yazma, dilin anlatım boyutunda yer almaktadır ve insanların birbirleriyle iletişim kurabilmelerinde çok önemli bir araç konumundadır.

Yazma, insan hayatının belli bir aralığına sıkıştırılmış bir kavram değildir. İlköğretim birinci sınıftan itibaren başlayıp yüksek öğrenime, iş hayatından sosyal hayata kadar çok uzun bir zaman dilimini kapsamaktadır. Bu nedenle yazılı anlatımla ilgili becerilerin özellikle ilköğretimde hem güzel ve doğru yazma, hem de düşünceleri doğru ifade edebilme açısından öğrencilere özenle kazandırılması gerekmektedir (Uludağ, 2002:100).

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yazma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimlerini dilin imkânlarından yararlanarak ve yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları, yazmayı

kendini ifade etmede bir alışkanlığa dönüştürmeleri ve yazma yeteneği olanların bu becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır (MEB, 2006:7).

Bu amaçlar doğrultusunda, yazma becerisiyle ilgili belirlenen amaç ve kazanımlardan biri de “Yazım ve noktalama kurallarına uyar.” (MEB,2006) kazanımıdır. Bu bağlamda, İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda her sınıf düzeyi için öğretilmesi öngörülen yazım ve noktalama kuralları açık bir biçimde belirtilmiştir. Buna göre, 6. sınıfta ele alınacak yazım kuralları şunlardır:

- “Kalınlık-incelik uyumu, ünsüz benzeşmesi ve ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin, yazımı karıştırılan kelimelerin (hiçbir, hiçbir şey, herhangi bir, her şey vd.), soru eki mi’nin, bağlaç olan de ve ki’nin, kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı
- Sayıların yazımı
  - Sayılar metin içinde yazıyla yazılır.
  - Birden fazla kelimedenden oluşan sayılar ayrı yazılır.
  - Romen rakamları ancak yüzyıllarda, hükümdar adlarında, tarihlerde ayların yazılışında, kitap ve dergi ciltlerinde ve kitapların asıl bölümlerinden önceki sayfaların numaralandırılmasında kullanılabilir.
  - Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur ya da rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösteren ek yazılır.
  - Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir.
- Büyük harflerin kullanımı
  - Dizeler genellikle büyük harfle başlar.
  - Özel adlar büyük harfle başlar.
  - Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar.” (MEB, 2006: 36)

Bu sınıfta ele alınacak noktalama kuralları ise şu şekilde belirtilmiştir:

“Nokta (.)

- Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur.
- Bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra konur.
- Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.
- Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.

Virgöl (,)

- Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur.
- Tırnak içinde olmayan aktarma cümlelerinden sonra konur.
- Konuşma çizgisinden önce konur.
- Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul veya teşvik bildiren hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam, olur, hayhay, başüstüne, öyle, haydi, elbette gibi kelimelerden sonra konur.
- Bir kelimenin kendisinden sonra gelen kelime ve kelime gruplarıyla yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek ve anlam karışıklığını önlemek için kullanılır.
- Hitap için kullanılan kelimelerden sonra konur.

Noktalı virgöl (;)

- Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur.

İki nokta (:)

- Edebi eserlerdeki karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişinin adından sonra konur.

Üç nokta (...)

- Sözün bir yerde kesilerek geri kalan bölümün okuyucunun hayal dünyasına bırakıldığını göstermek veya ifadeye güç katmak için konur.
- Ünlem ve seslenmelerde anlatımı pekiştirmek için konur.
- Karşılıklı konuşmalarda, yeterli olmayan, eksik bırakılan cevaplarda kullanılır.

Kısa çizgi (-)

- Dil bilgisinde ekleri ayırmak için konur.
- Fiil kök ve gövdelerini göstermek için kullanılır.
- Eklerin başına konur.

Eğik çizgi (/)

- Yan yana yazılması gereken durumlarda mısraların arasına konur.
- Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına konur.
- Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.
- Dil bilgisinde eklerin farklı biçimlerini göstermek için kullanılır.

Tırnak işareti (“ ”)

- Özel olarak belirtilmek istenen sözler tırnak içine alınır.
- Cümle içerisinde kitapların ve yazıların adları ve başlıkları tırnak içine alınır.

Yay ayraç (( ))

- Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır.
- Alıntıların aktarıldığı eseri veya yazarı göstermek için kullanılır
- Bir yazının maddelerini gösteren sayı ve harflerden sonra kapama ayraç konur.

Kesme işareti (’)

- Özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme eklerinden sonra konur.
- Kişi adlarından sonra gelen saygı sözlerine gelen ekleri ayırmak için kullanılır.
- Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için konur.
- Sayılara getirilen ekleri ayırmak için konur.” (MEB, 2006: 36-37)

Yapılandırmacı yaklaşım esas alınarak hazırlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı (2006)'nda 7. sınıfta ele alınacak yazım kuralları şu şekilde belirtilmiştir:

- “Yazımı karıştırılan kelimelerin (hiçbir, hiçbir şey, herhangi bir, her şey vd.) yazımı
- Sayıların yazımı
  - Notayı niteleyen sayılar ayrı yazılır.
  - Oyun adlarını niteleyen sayılar bitişik yazılır.
- Büyük harflerin kullanımı
  - Levhalar ve açıklama yazıları büyük harfle başlar.
  - Kitap, bildiri, makale vb.nde ana başlıkta bulunan kelimelerin ise yalnızca ilk harfleri büyük olarak yazılır.
  - Kitap, dergi vb.nde bulunan resim, çizelge, tablo vb.nin altında yer alan açıklayıcı yazılar büyük harfle başlar.” (MEB, 2006: 38)

Bu sınıfta ele alınacak noktalama kuralları ise şu şekilde belirtilmiştir:

“Nokta (.)

- Bibliyografik künyelerin sonuna konur.

Virgül (,)

- Bibliyografik künyelerde yazar, eser, basımevi vb. maddelerden sonra konur.

İki nokta (:)

- Genel Ağ adreslerinde kullanılır. ,

Üç nokta (...)

- Kaba sayıldığından veya bir başka sebepten ötürü açıklanmak istenmeyen kelime ve bölümlerin yerine konur.
- Alıntılarda; başta, ortada veya sonda alınmayan kelime ve bölümlerin yerine konur.

Soru işareti (?)

- Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyile karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanılır.

Ünlem işareti (!)

- Alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra ayraç içinde ünlem işareti kullanılır.

Kısa çizgi (-)

- Kelimeler arasına “-den... -a, ve, ila, arasında” anlamlarını vermek için kullanılır.

Eğik çizgi (/)

- Genel Ağ adreslerinde kullanılır.

Yay ayraç (( ))

- Alıntılarda, başta, ortada ve sonda alınmayan kelime ve bölümlerin yerine konulan üç nokta, yay ayraç içine alınabilir.
- Bir söze alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırmak için kullanılan ünlem işareti yay ayraç içine alınır.
- Bir bilginin şüpheyile karşılandığını veya kesin olmadığını göstermek için kullanılan soru işareti yay ayraç içine alınır.

Köşeli ayraç ([ ])

- Ayraç içinde ayraç kullanılması gereken durumlarda yay ayraçtan önce kullanılır.

Kesme işareti (’)

- Şiirde seslerin ölçü dolayısıyla düştüğünü göstermek için kullanılır.” (MEB, 2006: 38-39)

Yapılandırmacı yaklaşım esas alınarak hazırlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı (2006)’nda 8. sınıfta ele alınacak noktalama işaretleri şu şekilde belirtilmiştir:

“Virgül (,)

- Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.
- Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.
- Cümlede özel olarak vurgulanması gereken öğelerden sonra konur.
- Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan öğeleri belirtmek için konur.
- Cümle içinde ara sözleri ve ara cümleleri ayırmak için konur.

Noktalı virgül (;)

- Öğeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.

Kısa çizgi (-)

- Ara sözleri ve ara cümleleri ayırmak için kullanılır.” (MEB, 2006: 40)

Yazım kurallarının, iletişimi kolaylaştırma, yazıda birliği ve belli bir düzeni sağlama; noktalama işaretlerinin de yazının anlaşılmasını kolaylaştırma, cümleleri ve cümle öğelerini ayırarak anlamı etkili kılma, okuyucunun ilgisini uyanık tutma, açık bir anlatımı sağlama işlevleri göz önünde bulundurulduğunda, yazma becerisi öğretiminin önemli bir boyutunun yazım ve noktalama kurallarını etkili bir biçimde öğretme ve bu kuralları doğru bir şekilde uygulayabilme becerisi kazandırabilme olduğu açık bir biçimde görülmektedir.

Yazım ve noktalama kurallarının öğretimi, böylesine kritik bir önem taşımasına karşın, bu konuyla ilgili eğitim ortamlarında yeterli çalışmaların ve uygulamaların yapılmadığı, gözlemler sonucunda açık bir şekilde görülebilmektedir.

Günümüzde öğrenciler, hatta yazma işiyle birebir ilişki içinde olan bazı yazarlar ve gazeteler, adı geçen kuralların nerede, nasıl ve hangi amaçla kullanılması gerektiğini bilmiyormuşçasına yanlış kullanımlarını sürdürmektedirler. Örneğin, birleşik yazılması gereken bir kelimenin ayrı yazılması, de/da bağlacının –de/da ekinin yazımıyla karıştırılması, ki bağlacının ilgi eki olan –ki ekiyle karıştırılması, büyük harfle başlayan bir sözcüğün küçük harfle başlatılarak yazılması gibi yanlışlar giderek yaygınlaşmıştır. Örnekleri ne yazık ki çoğaltılabilecek olan bu yanlışların tüm öğrenim hayatı boyunca bu konuya gereken önemin gösterilmemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir (Erdem, 2007:12).

Yapılandırmacı yaklaşım doğrultusunda hazırlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nın ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerine yazım ve noktalama kurallarını doğru bir biçimde uygulayabilme becerisini ne ölçüde kazandırdığını tespit etmek amacıyla yapılan bir tez bulunmamaktadır.

Çalışmada, bu problem durumu çıkış noktası alınarak, İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyi tespit edilmiş ve öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme becerilerine katkı sağlamak üzere önerilerde bulunulmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyini tespit etmektir. Bununla birlikte; öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını saptamak ve İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yazım ve noktalama kurallarının işleniş hakkında tespitlerde bulunmak da çalışmanın amaçları arasında yer almaktadır.

Yazma eylemi, düşünme süreci sonucunda gerçekleşen bir eylemdir. Konuşma eyleminden farklı olarak, yazı aracılığıyla anlatılanları karşdakine ulaştırdıktan sonra değiştirme ve düzeltme olanağının son derece düşük olması, yazma eyleminin düşünülerek ve planlanarak yapılmasını gerektirir. Bu nedenle yazma becerisi öğretiminin temel amacı, öğrencinin yazı dilini sistematik bir düzleme oturtmak olmalıdır.

Eker (2006: 565)'in de belirttiği gibi, yazıyı söze yaklaştırmak, daha anlaşılır kılmak vb. amaçlarla ulusal ve uluslar arası alanda ölçünleşmiş işaretler dizgesi kullanılmaktadır. Gittikçe yaygınlaşan bu logografik ve piktografik işaretler, trafik işaretlerinin işlevlerine benzer biçimde, yazıyı ve yazımı yönlendirmekte, anlamayı kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle bireylerin okuduklarını anlayabilmeleri ve anlatmak istediklerini doğru ve etkili bir şekilde anlatabilmeleri için belirlenen yazım ve noktalama kurallarına uymaları büyük önem taşımaktadır. Ancak, yazım ve noktalama yanlışları, çok sık karşılaşılan bir dil sorunu olmaya devam etmektedir. Bu durum, öğrencilerin bu kuralları uygulayabilme düzeylerini tespit etmeyi ve elde edilen veriler doğrultusunda yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme becerileri öğretimi sürecinin çeşitli evrelerini ve öğelerini gözden geçirmeyi gerekli kılmaktadır.

1.3. Araştırmanın Problem Cümlesi

İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyi nedir?

1.4. Araştırmanın Alt Problemleri

1. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeyleri nedir?

2. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri nedir?
3. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin, kompozisyon yazarken yazım kurallarını uygulayabilme düzeyi nedir?
4. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin, kompozisyon yazarken noktalama işaretlerini uygulayabilme düzeyi nedir?
5. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ne düzeydedir?
6. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulama düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
7. İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarının işlenişi nasıldır?
8. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeyleri nedir?
9. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri nedir?
10. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin, yazmış oldukları tasvir yazılarında yazım kurallarını uygulayabilme düzeyi nedir?
11. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin, yazmış oldukları tasvir yazılarında noktalama işaretlerini uygulayabilme düzeyi nedir?

12. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ne düzeydedir?
13. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulama düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
14. İlköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarının işlenişi nasıldır?
15. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeyleri nedir?
16. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri nedir?
17. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin, kendilerine verilen yarım bırakılan bir öyküyü tamamlarken yazım kurallarını uygulayabilme düzeyi nedir?
18. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin, kendilerine verilen yarım bırakılan bir öyküyü tamamlarken noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyi nedir?
19. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ne düzeydedir?
20. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulama düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
21. İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarının işlenişi nasıldır?

1.5. Araştırmanın Sayıtları

1. Veri toplama araçlarına verilen cevapların doğru ve samimi olduğu varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, 2009-2010 öğretim yılında Burdur il merkezinde ortaöğretim yerleştirme puanına göre tespit edilen üç ilköğretim okulunda öğrenim gören 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri içinden tesadüfi (random) olarak seçilmiş toplam 180 öğrenci ile sınırlıdır.
2. İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin “İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarını uygulama becerileri” konusu ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Yazı: Ağızdan çıkan seslerin, dolayısıyla dili oluşturan sözcüklerin gözle görülebilen ya da elle dokunulabilen işaretler ya da simgelerle biçimlendirilmesine yazı denir (Yardımcı, 2009).

Yazma: Yazma, beyinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya dökülmesidir (Güneş, 2007).

Yazılı Anlatım: Her türlü olay, düşünce, durum ve duyguları, dili en güzel şekilde kullanarak, belli bir plan dâhilinde başkalarına ve yarınlara ulaştırarak kalıcılığını sağlamaya imkan veren araca, yazılı anlatım denir (Aktaş ve Gündüz, 2001).

Yazım: Dilin sözcüklerinin ses, kural ve gelenek etkenlerine göre yazıya geçirilmesine yazım denir (Odacı vd., 2008).

Noktalama İşaretleri: Yazılı anlatımı sözlü anlatıma yaklaştırabilmek ve mesajı tam olarak iletebilmek amacıyla kullanılan ve genellikle uluslar arası değerler taşıyan, harfler dışındaki işaretler dizgesine noktalama işaretleri adı verilir (Eker, 2006).

Tutum: Bireyin ilgili bulunduğu tüm nesne ve durumlara olan tepkisi üzerinde yönlendirici ya da dinamik bir etkisi olan yaşantılarla biçimlenen zihinsel ve sinirsel bir hazır olma durumu (Kapar Kuvanç, 2008).

Tutum Ölçeği: Bir kimsenin ya da bir topluluğun nelere ne derece önem verdiğini belirlemeye yarayan ölçme aracı (Bağcı, 2007).

Ders Kitabı: Her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak olan, konuları öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, öğrenim amacı ile kullanılan basılı eser (Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği, 1995).

Öğrenci Çalışma Kitabı: İlgili öğretim programlarında yer alan amaç ve açıklamalar doğrultusunda dersin öğrenilmesini kolaylaştıracak ve öğrencilerin yeteneklerinin geliştirilmesine yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan basılı eser ile üniteleri görsel ve işitsel yönden destekleyen CD, DVD, VCD gibi ek materyalleri kapsayan set (Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi Nisan 2004-2559:267).

Öğretmen Kılavuz Kitabı: İlgili öğretim programlarında yer alan hedef ve açıklamalar doğrultusunda ders kitabının daha etkili kullanımını sağlayacak çeşitli örnek, alıştırma; işlenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan, öğretmenlerin yararlanması için hazırlanan basılı eser (Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi Nisan 2004-2559:267).

1.8.Kısaltmalar

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

SBS: Seviye Belirleme Sınavı

OKS: Ortaöğretim Kurumları Sınavı

S : Sayı

s. : Sayfa

ve diğer. : ve diğerleri

BÖLÜM II

2. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde alanyazın taraması yapılarak konuyla ilgili çalışmalar kısaca özetlenmiş ve kronolojik sırayla tanıtılmaya çalışılmıştır.

2.1. Türkçe Öğretimine İlişkin Yayın ve Araştırmalar

Temizyürek (1994) “Atatürk Döneminde Türkçenin Öğretimi ile İlgili Olarak Geliştirilen Devlet Politikaları” adlı yüksek lisans tez çalışmasında 1920 ile 1938 yılları arasında Türkçenin öğretimi ile ilgili olarak geliştirilen devlet politikalarını anayasa, kanun ve kararname metinlerinden tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu çalışmanın birinci bölümünde “Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerindeki Sadeleşme Hareketlerine Genel Bir Bakış” başlığı altında, Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerinin genel olarak siyasî ve sosyal durumları, dilin sadeleşmesi ve sadeleşmesinde katkıları olan şahısların ve kuruluşların dilimiz hakkındaki görüşleri ele alınmıştır. İkinci bölümde, “Atatürk’ün Eğitim, Kültür ve Dil Hakkındaki Görüşleri” başlığı altında tezin ana konusunu oluşturan dönemde ülkemizin başında bulunan ve devletin eğitim, kültür ve dil konusundaki kararlarına görüşleri ile yön veren Mustafa Kemal Atatürk’ün bu konulardaki fikirleri tespit edilerek değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde, “Atatürk Dönemi Türkçenin Öğretimi ile İlgili Olarak Alınan Kararlar” başlığı altında, 1920-1938 yılları arasında devletin almış olduğu kararların anayasa, kanun ve kararnameler çerçevesinde tespiti yapılmıştır. Çalışmanın dördüncü bölümünde ise, “Sonuç ve Toplu Değerlendirme” başlığı altında bütün bölümlerin genel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

Uşaklı (2005) “İzmir İlinde Göç Alan Bölgelerdeki İlköğretim Okullarında (II) Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, İzmir iline göç ile gelen ailelerin ilköğretim ikinci kademedeki okuyan çocuklarının Türkçe öğretimlerinde öğretmenler tarafından belirtilen sorunları araştırmıştır. Bu çalışmada Türkçe öğretmenleri tarafından belirtilen sorunlar anlama, anlatma, dilbilgisi ve çevre şeklinde dört alt boyutta toplanmıştır. Öğretmenler tarafından belirtilen sorunların, öğretmenlerin cinsiyeti, mezun oldukları okul programı, kıdemleri, İzmir metropolünde çalıştıkları ilçe; öğrenci ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyleri ve okuldaki göç ile gelen öğrenci oranı değişkenleri arasındaki farklılıklara bakılmıştır. Bu çalışmada yapılan araştırmalar sonucunda, göçle gelen öğrencilerin Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlarda, öğretmenlerin cinsiyeti, kıdemi ve çalıştığı ilçeye göre anlamlı bir fark görülmediği; ancak öğretmenlerin çalıştıkları okuldaki göç ile gelen öğrenci oranı (tamamı, yarıdan fazla, yarı yarıya, yarıdan fazla) arasında belirgin farklılıklar görüldüğü ve özellikle okulda göç ile gelen öğrencilerin oranı arttıkça Türkçe öğretmenlerinin bu öğrencilerin Türkçe derslerinde karşılaştıkları sorunları görme oranlarının da arttığı saptanmıştır ve göç ile gelmiş çocukların ailelerinin gelir durumlarına göre Türkçe derslerinde karşılaştıkları sorunlar açısından anlama ve çevre alt boyutlarında anlamlı fark olduğu belirlenmiştir.

Çerçi (2005), “Türkçe Öğretiminde Öğrenmeyi Öğrenme Stratejilerinin Öğrencilerin Anlama Düzeylerine Etkisi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, öğrenmeyi öğrenme stratejilerinin Türkçe öğretiminde öğrencilerin okuduğunu ve dinlediğini anlama düzeyine ve Türkçe dersine yönelik tutumlarına etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda, Türkçe dersinde anlamaya yönelik hedeflerin gerçekleştirilmesinde öğrenmeyi öğrenme stratejilerinin kullanımının öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ünal (2006), “Öykülerin Türkçe Öğretimindeki İşlevi ve 6., 7., 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Yerinin İncelenmesi” adlı durum saptaması niteliğinde olan yüksek lisans tezinde, öykülerin Türkçe öğretimindeki işlevi ve 6, 7, 8. sınıf ders kitaplarındaki yerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu çalışma sonucunda,

öykülerin işlevinin derse giren öğretmenin bakış açısına, ders kitaplarındaki ele alınışlarına göre Türkçe öğretimini etkilediği ve öykülerin Türkçe öğretiminde önemli bir yeri olduğu tespit edilmiştir. Ufak tefek hatalarıyla ders kitaplarındaki öykülerin, çocuğun kişilik kazanmasında, hayatı tanınmasında, Türk dilinin inceliklerini öğrenip kullanabilmesinde, örf, adet ve kültürel değerlerin kavratılmasında göz ardı edilemeyecek işlevinin olduğu ve öykü metinlerinin genelinin öğrenci seviyesine göre düzenlendiği ve öğrencilerin ilgilerine hitap ettiği görülmüştür.

Susar Kırmızı (2006), “İlköğretim 4. Sınıf Türkçe Öğretiminde Çoklu Zekâ Kuramına Dayalı İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Erişi, Tutumlar, Öğrenme Stratejileri ve Çoklu Zekâ Alanları Üzerindeki Etkileri” adlı doktora tez çalışmasında, Türkçe dersinde çoklu zekâ kuramına dayalı işbirlikli öğrenme yönteminin eriştiği, tutumlar, öğrenme stratejileri ve çoklu zekâ alanları üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu çalışmada yapılan araştırmalar sonucunda, okuduğunu anlama başarısına yönelik olarak hem işbirlikli öğrenme yöntemi hem çoklu zeka kuramına dayalı işbirlikli öğrenme yönteminin 2005-2006 Türkçe Dersi Öğretim Programıyla yapılan öğrenmeye göre daha etkili olduğu ve sözel-dilsel zekâ, görsel-uzaysal zekâ, bedensel-kinestetik zekâ, içsel-özedönük zekâ alanlarının harekete geçirilmesi lehine anlamlı bir farklılaşmanın olduğu tespit edilmiştir.

Danışoğlu (2006), “Eğlendirici Yazınsal Türlerin Türkçe Öğretiminde Kullanımı ve Bu Çerçeve 2004-2005 Türkçe Öğretim Programının Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, 2004-2005 Türkçe Öğretim Programında “Eğlenmek için fıkra, tekerleme, masal vb. okur.” biçiminde oluşturulan kazanımın zenginleştirilmesi ve daha etkili kullanılması için Türkçe Öğretim Programında yer alan temalar esas alınmak koşuluyla eğlendirici yazınsal türlere ait kaynakların (fıkra, eğlendirici öyküler, tekerleme, bilmece, karikatür...vb.) değerlendirilmesini amaçlamıştır. Bu araştırmada, çocukların dilsel gelişimleri, okuma alışkanlığı kazanmaları ve yaratıcı yazmalarına destek olabilecek eğlendirici yazınsal türlerin 2004-2005 Türkçe Öğretim Programı ve Türkçe 1-5. sınıf ders,

çalışma, öğretmen kılavuz kitaplarında kullanılmasının önemi belirtilmiş; bunun yanında ailelere, öğretmenlere ve öğrencilere kaynaklık edilmesi, eğlendirici yazınsal türlerin kaynak araştırmasının yapılması ve eğlendirici yazınsal türlerin yeni programa uygulanabilirliği hedeflenmiştir. Araştırma sonucunda, çocuğun gelişim düzeyi, beklenti ve tutumları da göz önüne alındığında Türkçe öğretim programında yer alan eğlendirici yazınsal türlere yönelik kazanımların Türkçe ders kitaplarında yeterince yansıtılmadığı görülmüştür.

Koç (2006), “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkçenin Öğretimindeki Gelişmeler ve Aşamalar” adlı doktora tezinde, Osmanlı eğitim hayatı içinde Türk dilinin ve edebiyatının öğretimini söz konusu dönemin şartlarını göz önünde bulundurarak değerlendirmiştir. Bu çalışma, belli kaynaklara dayalı olarak bir dönemi ve bu dönem içindeki değişme ve gelişmeleri aydınlatmaya yönelik olarak hazırlanmıştır. Araştırma sonucunda, Türk eğitim tarihi içerisinde Türk dilinin öğretilmesinin geçirdiği aşamalar ve gelişmeler tespit edilen kaynaklar çerçevesinde aydınlatılmıştır.

Sandıkçı (2006)’nın yapmış olduğu “Öğretmenlerin İlköğretim Altı, Yedi ve Sekizinci Sınıf Türkçe Dersi Öğretimi Uygulamalarıyla İlgili Görüşleri (Konya İlinde Bir İnceleme)” adlı yüksek lisans tez çalışmasının çıkış noktası Türkçenin dünyada konuşulan en eski ve köklü diller arasında olmasına ve geniş coğrafyada kullanılmasına rağmen anadili öğretiminde görülen verimsizlik, insanların Türkçeyi kullanmadaki duyarsızlıkları ve yıllardır Türkçeyi öğretme konusunda birtakım problemlerin yaşanmasıdır. Çalışmanın amacı ise, öğretmenlerin ilköğretim altı, yedi ve sekizinci sınıf Türkçe dersi öğretim uygulamaları ile ilgili görüşlerini ortaya koymaktır. Çalışmada öğretmenlerin Türkçe dersi öğretimi uygulamalarıyla ilgili görüşleri belirtilerek elde edilen veriler doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Tilbe (2006), “Çoklu Zekâ Kuramına Göre Hazırlanan Türkçe Öğretiminin Öğrenci Erişisine ve Kalıcılığa Etkisi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, çoklu zekâ kuramına göre hazırlanan Türkçe öğretiminin, öğrencilerin Türkçe dersindeki başarılarına ve öğrenenlerin kalıcılığına etkisini belirlemeyi amaçlamıştır.

Araştırmada ön-test, son-test deneme modeli kullanılmıştır. Araştırmaya katılan gruplara uygulama öncesi ön-test, uygulama sonrası son-test, uygulamanın bitiminden dört hafta sonra ise kalıcılık testi uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda ise, deney grubunun son-test puan ortalamaları ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunun son-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu; deney grubunun ön-test puan ortalamaları ile son-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın bulunduğu; kontrol grubunun ön-test puan ortalamaları ile son-test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu; deney grubunda uygulanan çoklu zekâ kuramına göre hazırlanan Türkçe dersinin öğretimi, kontrol grubunda uygulanan geleneksel öğretime göre öğrenci erişisi üzerinde deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğu; deney grubunun son-test puan ortalamaları ile kalıcılık testi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu; kontrol grubunun son-test puan ortalamaları ile kalıcılık testi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu; deney grubunda uygulanan çoklu zekâ kuramına göre hazırlanan Türkçe dersinin öğretimi, kontrol grubunda uygulanan geleneksel öğretime göre öğrenilenlerin kalıcılığında deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aytekin (2007), “İlköğretim Birinci Kademe 4. ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının İlköğretim Kurumları Türkçe Öğretiminin Amaçlarına Uygunluğunun İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan 2004 İlköğretim Türkçe Programının ve Türkçe ders kitaplarının öğretmen ve öğrencilerce görünümünü belirlemeyi amaçlamıştır. Bununla birlikte, bu çalışmada 2004 İlköğretim Türkçe Programı tanıtılmış olup bu programın 1981 Türkçe Programıyla benzer ve farklı yönleri ortaya konmuştur. Araştırma sonucunda öğretmen ve öğrencilerin ders kitaplarına bakış açılarının farklı olduğu görülmüş, öğrencilerin öğretmenlere göre ders kitaplarına daha olumlu yaklaşırken, öğretmenlerin kitapları olumsuz yönlerden eleştirdikleri belirtilmiştir. Öğretmenlerin ders kitaplarında bulunan metinlerin fazla uzun olmasından ve bu metinlerde yabancı sözcük kullanılmasından yakındıkları belirtilmiş, öğrencilerin ise bazı metinlerin ve etkinliklerin anlaşılmasının zor olduğunu belirttikleri vurgulanmıştır.

Demirbaş (2007), “Cumhuriyet Dönemi Türkçe Öğretimi ile Günümüz Türkçe Öğretiminin Karşılaştırılması” adlı yüksek lisans tezini Kâzım Nami Duru tarafından 1925 yılında yazılan “Türkçeyi Nasıl Öğretmeli?” kitabından hareketle, Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkçe öğretiminin ne şekilde gerçekleştirildiğini görmek ve bugünkü öğretim şekilleriyle karşılaştırma yapabilmek amacıyla hazırlamıştır. Çalışmaya anadili öğretiminin içeriği ve önemi hakkında bilgiler verilerek başlanmış, ardından günümüzde Türkçe öğretiminin nasıl yapıldığı tüm beceri alanlarıyla anlatılmıştır. Türkçe öğretiminde geçmişten bugüne kadar meydana gelen değişiklikler “Türkçe Öğretiminin Tarihçesi” başlığı altında verilmiştir. Bununla birlikte çevirisi yapılan eserin yazarı olan Kâzım Nami Duru tanıtılmış ve “Türkçeyi Nasıl Öğretmeli?” adlı eserle ilgili bilgiler verilmiştir. Hemen ardından, Arap harfleriyle yazılmış olan bu eserin Latin alfabesine çevirisi yapılmıştır. Bunun yanında bu esere dair değerlendirme yapılmış ve bu eserin Türkçe öğretiminde yöntem belirtme açısından son derece önemli olduğu ve içerdiği düşünceler nedeniyle dönemine ışık tutan bir eser olduğu belirtilerek eserdeki bilgiler bugün bile geçerliliğini sürdürdüğü için yazıldığı döneme göre oldukça ileri bir eser olduğu sonucuna varılmıştır.

Uyar (2007), “Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı ve Kültürel Kimlik Geliştirme” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, örgün eğitim kurumlarında Türkçe öğretimi yoluyla öğrencilerin kültürel kimlik gelişimine nasıl katkı sağlanabileceğini araştırmıştır. Çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılarak Millî Eğitim Temel Kanunu, İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 1981 yılında uygulamaya koyulan Türkçe Dersi Müfredat Programı ve 2006-2007 yılından itibaren 6. sınıflarda uygulanmaya başlanan Türkçe Dersi Müfredat Programı incelenmiş ve Türkçe öğretiminde kültür aktarımını gerekli kılan, kültür aktarımına dayanak olan bölümler değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda ise, Türkçe öğretiminin amacına tam olarak hizmet edebilmesi için Türkçe öğretiminde kültür aktarımı ile ilgili sistemli çalışmalar yapılması gerektiği belirtilerek bu çalışmaların uygulamalara da yansıtılması önerilmiştir.

Çetinkaya (2007), “Masalların Türkçe Öğretimindeki Yeri ve Önemi” adlı doktora tez çalışmasında, Türkçe ders kitaplarındaki masallara, masal kitaplarının seçimine, masalların Türkçe öğretiminde kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerini ve masalların dil, içerik, basım/biçim özelliklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada elde edilen veriler sonucunda, öğretmenlerin masallara ve bunların Türkçe öğretiminde kullanımına ilişkin görüşlerinin genel olarak olumlu olduğu görülmüştür. Bununla birlikte incelenen masalların anlaşılabilirlik düzeyi yüksek bulunmuş ve içerik açısından sırasıyla en çok etik, sosyal, duygusal, bilişsel, devinimsel ve dinî inançla ilgili özelliklere yer verildiği; basım/biçim yönünden ise genel olarak kitapların olumlu özellikler taşıdığı belirtilmiştir.

Şen (2007)’in yazmış olduğu “Millî Eğitim Bakanlığının 2005 Yılında Tavsiye Ettiği 100 Temel Eser Yoluyla Türkçe Eğitiminde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, Millî Eğitim Bakanlığının ilköğretim okulları için hazırladığı 100 Temel Eser serisinde yer alan kitaplarda millî, ahlakî, insanî, manevî ve kültürel değerler tespit edilmiş; Türkçe eğitiminde değer aktarımının nasıl olması gerektiği ortaya konmuştur. Araştırmanın sonucunda, ilköğretim 100 Temel Eser serisindeki kitaplarda sevgi değerinin ilk sırada yer aldığı görülmüştür. Sevgi değerini sırayla, duyarlılık, yardımseverlik, saygı ve sorumluluk değerleri izlemiştir. 100 Temel Eser serisindeki kitaplarda bağımsızlık değerinin bulunmadığı ve sağlıklı olmaya önem vermek, barış, özgürlük, bilimsellik değerlerinin ise eserlerde en az yer alan değerler olduğu belirtilmiştir.

Pekkaya (2007), “Öğrenci Merkezli Türkçe Öğretiminde Çocuk Şiirleri (Yeniden Yapılandırılan Türkçe Öğretimi Programı Uygulamalarına Yönelik Eleştiriler ve Öneriler) adlı yüksek lisans tez çalışmasında, Türkçe derslerinin özellikle okuma hedefleri bağlamında yaratıcı, eleştirel düşünen, okumayı alışkanlık hâline getiren bireyler yetiştirme yönündeki hedeflerin ne kadarının yerine getirilebildiğini, bu konudaki eksikliklerini ve eksikliklerin giderilmesi için neler yapılabileceğini saptamayı amaçlamıştır. Çalışmanın çıkış noktasını ise, öğrenci merkezli anlayış öncesindeki anadili eğitiminin temel aracı olan Türkçe ders kitaplarındaki metin alıştırmaya düzenlerinin çocukları düşünmeye, yorum yapmaya,

düş güçlerini geliştirmeye ve üretmeye yönlendiren çalışmaları içermemesi oluşturmuştur. Bu nedenle çalışmada, ders kitaplarındaki alıştırma düzenleri incelenmiş, nesnel yorum yapabilmek amacıyla dünya genelinde yapılmış olan PISA ve PIRLS gibi eğitim araştırmalarının sonuçlarından yararlanılmıştır. Bununla birlikte, Türkçe derslerinde nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerinin kullanılmasının öğrencilerin okumayı ve dersi sevmeleri için önemli olduğu düşünülerek çalışmada çocuk edebiyatının önemi, niteliği ve yararı üzerinde durulmuştur. Çalışmanın sonunda ise, çocuk şiirlerinin derste kullanımına örnek oluşturacak öğrenci merkezli metin işleme modellerine yer verilmiştir.

Dolunay (2007), “Okul Kültürü ve Türkçe Öğretimi” adlı makalesinde, okul kültürünün oluşturulmasının öneminden bahsederek okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılması için yapılan faaliyetlerde Türkçe öğretimi ve öğretmenlerine de önemli görevler düştüğünü belirtmiş ve okul kültürü ile Türkçe öğretimi arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir.

Demir ve Yapıcı (2007), “Ana Dili Olarak Türkçenin Öğretimi ve Sorunları” adlı çalışmada, Türkçe öğretiminin Türkçe bilim alanı ile eğitimbilim alanındaki kesişme noktasını temel alarak Türkçe öğretiminin teorik ve uygulamalı sorunlarını ele almışlardır. Çalışmanın temelini, Türkçe öğretiminin Türkçe öğretime muhatap olan kademe öğrencilerinin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor düzeylerine uygun olarak, nasıl tasarlanabileceği olgusu oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucunda, Türkçe öğretimi alanında, bilim alanı olarak Türkçe ile eğitimbilimlerinin tam bir sentezinin yapılamadığı görülmüştür.

Yılmaz (2007), “Türkçe Eğitiminde Velinin Rolü” adlı makalesinde toplumsal bir varlık olan bireyin/öğrencinin eğitiminde rol alan bütün etmenlerin işbirliği içinde olmasının iyi bir eğitimin temel koşulu olduğunu belirterek bu konuda öğretmen ve okul yönetimi kadar öğrenci velisine de büyük görevler düştüğünü belirtmiş ve öğrencinin başarısında etkin unsurlardan biri olan öğrenci velisinin öğretmen tarafından yönlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Balun (2008), “İlköğretim I. Kademedeki Uygulanan Görsel Okuma ve Görsel Sunu Öğrenme Alanının Türkçe Öğretiminde Kazanımlara Ulaşmadaki Etkililiği (Bingöl-Elazığ-Diyarbakır Örneği)” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, ilköğretim birinci kademedeki uygulanan görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanının Türkçe öğretiminde kazanımlara ulaşmadaki etkililiğini öğretmen görüşlerine dayalı olarak belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda, öğretmenlerin görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanını yöntem ve tekniklerde çeşitlilik sağlaması, bilgiye görselliğe dayalı bir kalıcılık kazandırması bakımından yeterli buldukları, ancak görsel etkinliklerin verimli bir biçimde uygulanabilmesi için okulları yeterli donanıma ve imkâna sahip olmak bakımından yeterli bulmadıkları; öğretmenlerin yeni programın ve görsel etkinliklerin pratikte uygulanmasına yönelik yabancılaşma çektikleri ve hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları; öğretmenlerin ders kitaplarındaki etkinlikleri nitelik bakımından yetersiz buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Kılıç (2008), “Yeni İlköğretim Programında İlköğretim Birinci Kademe 3. Sınıflarında Türkçe Dersi Öğretiminin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, yeni ilköğretim programında Türkçe dersi öğretimine ilişkin öğretmen tutumlarını inceleyerek öğretmenlerin programa yaklaşımlarını analiz etmiştir.

Taşkaya ve Muşta (2008), “Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Öğretim Yöntemlerine İlişkin Görüşleri” adlı çalışmada, yapmış olduğu araştırmalar sonucunda sınıf öğretmenlerinin dörtte birinin kendilerini Türkçe öğretiminde yetersiz gördükleri, dörtte üçünün mezun oldukları okulları Türkçe öğretimi konusunda yetersiz gördükleri, Türkçe öğretim yöntemi olarak en çok bilinen ve uygulanan yöntemlerin “soru-cevap”, “drama” ve “düz anlatım” yöntemleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaya katılanlar, Türkçe derslerinde kullanılacak yöntemlerin en önemli özelliğini “öğrencilerin derse katılımını arttırması” olarak belirtmişlerdir. Çalışmada, araştırma sonuçları doğrultusunda, sınıf öğretmenlerinin Türkçe öğretim yöntemleri konusunda hizmet içi eğitimle desteklenmesi önerilmiştir.

Temizkan ve Bağcı (2008), “2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim (5. Sınıflar) Programı Öğrenme Alanlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı makalede, ilköğretim 5. sınıf öğretmenlerinin 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan okuma, yazma, konuşma, dinleme, görsel okuma ve görsel sunu öğrenme alanları hakkındaki görüşlerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışmada, bu amaç doğrultusunda 110 öğretmene toplam 30 maddeden oluşan bir anket uygulanmış, uygulanan bu anketten elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin genel olarak olumlu görüş bildikleri görülmüştür.

Metin ve Demiryürek (2009), “Türkçe Öğretmenlerinin Yenilenen Türkçe Öğretim Programlarının Ölçme-Değerlendirme Anlayışı Hakkındaki Düşünceleri” adlı makalede, Türkçe öğretmenlerinin yenilenen ilköğretim programının ölçme-değerlendirme anlayışı hakkındaki düşüncelerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda, Türkçe öğretmenlerinin yeni ölçme-değerlendirme anlayışı hakkında olumlu bakış açısına sahip oldukları belirlenmiş olmakla birlikte, öğretmenlerin ölçme-değerlendirme anlayışı hakkında bilgilerinin olmaması, zamanın yeterli olmaması, maliyetin yeterli olmaması gibi nedenlerden dolayı etkili bir şekilde ölçme-değerlendirme aktiviteleri yapamadıkları tespit edilmiştir.

Susar Kırmızı ve Akkaya (2009), “Türkçe Öğretimi Programında Yaşanan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı çalışmada, yeni Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili olarak öğretmen görüşlerini belirleyerek programın etkili olan ve olmayan yönlerini ortaya koymayı; uygulamadaki yetersizliklere ve gelecekte yapılacak değişikliklere ilişkin önerilerde bulunmayı amaçlamıştır. Araştırmada elde edilen veriler sonucunda, öğretmenlerin etkinlikler, materyal kullanımı, Türkçe öğretiminin beceri alanları, hizmet içi eğitime yönelik olarak sorunlar yaşadıkları görülmüştür.

2.2. Yazma Becerisine İlişkin Yayın ve Araştırmalar

Uyanık, Bumin, Düger ve Kayıhan (2001), “İlkokul Öğrencilerinin Yazı Yazma Performansına Etki Eden Faktörlerin Araştırılması” adlı çalışmalarında,

görsel algılama, kinestetik algılama, görsel-motor performans ve motor planlama yeteneğinin yazı yazma yeteneğini etkilediğini tespit etmişler ve yazı yazma problemi olan çocuklarda görsel motor integrasyon, kinestezi ve motor planlamaya yönelik eğitim üzerinde odaklaşılması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır.

Temizkan (2003) tarafından yapılan “Yazılı Anlatım Etkinliği Çerçevesinde Türkçe Öğretmenlerinin Çalışmalarına İlişkin Bir Değerlendirme” adlı yüksek lisans tez çalışması, öğretmenlerin, öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini geliştirmek için yaptıkları uygulamaları konu edinmiştir. Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde uygulanan anket sayesinde öğretmenlerin yazılı anlatım etkinliği sürecinde yaptıkları uygulamalar ortaya çıkarılmış; ikinci bölümde on sekiz öğretmenin birer sınıfına ait kompozisyon kâğıtları yazılı anlatım etkinliğinin içerik, teknik ve dil öğeleri doğrultusunda incelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, öğretmenlere ait özel bilgilerin anket soruları üzerindeki anlamlılık farkları tespit edilmiştir. Çalışmanın sonucunda öğrenci kâğıtlarından elde edilen bulgular ile anket sorularından elde edilen bulgular karşılaştırılmış ve yapılan uygulamaların öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini geliştirmede ne kadar etkili olduğu tespit edilmiştir.

Güner (2004), “Türkçe Kompozisyon Öğretiminde (İlköğretimin II. Basamağı) Yazma Öncesinde Yapılabilecek Bazı Etkinlikler” adlı makalede, öğrencilerin duygu, düşünce ve birikimlerini plânlı bir biçimde yazabilme yeteneği kazanabilmeleri için yazma öncesinde yapılacak bazı etkinliklerle güdülendirilmeleri ve yazmaya hazır duruma getirilmeleri gerektiği düşüncesinden hareketle öğretmenlerin yazma öncesinde sınıfta uygulayabilecekleri bazı önemli etkinlikler üzerinde durmuştur.

Anılan (2005), “Yazılı Anlatım Becerilerinin Geliştirilmesinde Kelime Ağı Oluşturma Yönteminin Etkililiği” adlı doktora tez çalışmasında, ilköğretim beşinci sınıf Türkçe dersinde kelime ağı oluşturma yönteminin öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin gelişimine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda Türkçe dersi yazılı anlatım çalışmalarında kelime ağı oluşturma yönteminin

uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubundaki öğrencilerin yazılı anlatım becerileri arasında istatistiksel bakımdan deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Koçak (2005), “İlköğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, ilköğretim beşinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerini incelemeyi ve inceleme sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda önerilerde bulunmayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin ilgi duydukları ve iç içe buldukları konularda yazı yazarken daha başarılı oldukları; şehirde yaşayan öğrencilerin köyde yaşayan öğrencilere göre daha başarılı oldukları; öğrencilerin okuma alışkanlıkları, anne-babalarının eğitim durumları, meslekleri ve diğer faktörlerin yazılı anlatım çalışmalarında önemli bir etken olduğu tespit edilmiştir.

Türkçe derslerindeki yazma becerilerinin geliştirilmesinde yaşanan sorunlara yaratıcı yazma yaklaşımının hangi boyutlarda çözüm üretebileceğine yönelik çıkarımlarda bulunmak için Maltepe (2006) tarafından yapılan “Yaratıcı Yazma Yaklaşımı Açısından Türkçe Derslerindeki Yazma Süreçlerinin ve Ürünlerinin Değerlendirilmesi” adlı doktora tez çalışmasında, yazma becerilerinin geliştirilmesinde yaşanan sorunlara yaratıcı yazma yaklaşımının hangi boyutlarda çözüm üretebileceğine yönelik çıkarımlarda bulunmak üzere Türkçe derslerindeki yazma uygulamalarını ve sürdürülen yazma uygulamalarıyla öğrencilerin oluşturabildikleri yazılı anlatım çalışmalarını (kompozisyonları) yaratıcı yazma yaklaşımının özellikleri açısından değerlendirmeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada nicel sonuçlar olarak Türkçe derslerindeki uygulamaların öğrencileri yaratıcı yazıya yöneltebilecek yazmaya hazırlık süreçlerini ve yazılanları değerlendirme ve sunma süreçlerini yeterince içermediği; yazma süreci oluşumlarının daha ekili işlediği; 6. sınıfların 7. ve 8. sınıflara göre yaratıcı yazma yaklaşımındaki yazmaya hazırlık süreci, yazma süreci ve yazılanları değerlendirme ve sunma sürecindeki etkinlikleri Türkçe derslerindeki yazma uygulamalarında daha çok gerçekleştirdikleri; üst, orta ve alt düzeyde Türkçe başarısına sahip okullarda yaratıcı yazmaya hazırlık açısından ortaya çıkması beklenen özelliklerin “yetersiz”, yazma süreci ve yazılanları

değerlendirme ve sunma süreci açısından da “yeterli” olduğu; öğretmenlerin, yaratıcı yazma yaklaşımındaki yazmaya hazırlık süreci, yazma süreci ve yazılanları değerlendirme ve sunma süreçlerinin Türkçe derslerindeki yazma uygulamalarında gerçekleşme derecesini “yeterli”, öğrencilerin ise “yetersiz” olarak değerlendirdikleri saptanmıştır. Çalışmanın nitel sonuçları olarak ise, okulların Türkçe derslerindeki başarı düzeyi arttıkça, öğrencilerin dilbilgisi, yazım ve noktalama, genel görünüm ölçütlerine oldukça uygun metinler üretmede daha yetkin oldukları görülmüştür. Bununla birlikte çalışmanın sonucunda, öğrencilerin yazılarında düşünsel yaratıcılık açısından dayanağını dinden alan düşüncelerin, otoriteye bağlılığın etkisiyle genellikle değişime kapalı, aktarmacı ve esnek olmayan bir düşünce yapısı sergiledikleri; yazılarında değişime açık oldukları görülen öğrencilerin ise genellikle özdeşim kurma ve farklılık açısından yeterli düzeyde olmadıkları; çok sayıda öğrencinin, yazılarında genel bir anlatım dili, tanım cümleleri, ders verici (öğütleyici) deyişler, kalıplaşmış giriş, gelişme ve sonuç bölümleri kullanarak dili yaratıcı kullanmak yerine anlatımda kalıplara bağlı kaldıkları tespit edilmiştir.

Küçük (2006) tarafından yapılan ve Türkçe eğitiminde, yazılı anlatımı sorularla yönlendirme açısından tasvirlerle ilişkilendirerek incelemeyi ve yeni bir bakış açısı ortaya koymayı hedefleyen disiplinler arası nitelikteki “Türkçe Eğitiminde Yazılı Anlatım Çalışmalarının Sorularla Yönlendirilmesi” adlı çalışmada, yazılı anlatım sorununu örneklerle somutlaştırmak amaçlanmıştır. Çalışmada, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okullarında 2004-2005 eğitim-öğretim yılında okutulmuş olan ilköğretim birinci ve ikinci kademe Türkçe ders kitapları yöntem yönünden incelenerek eksiklikler belirlenmiş, öğretim programıyla ders kitaplarının örtüşme derecesi karşılaştırılmış, yazılı anlatımda soru sormanın ve yönlendirmenin önemine ve gereğine işaret edilmiştir.

Akbayır (2006), “Yazılı Anlatım Biçimlerinin Yazma Becerisi Edinimindeki İşlevleri” adlı yüksek lisans tez çalışmasında yazınsal ve düşünsel anlatım biçimleriyle oluşturulan metinler üzerinde durmuştur. Bu çalışmada, yazılı anlatımda biçimin bir ögesi olarak kullanılan anlatım biçimlerinin yazma becerisindeki işlevlerini edinim ve kullanım bağlamında ele alan araştırmacı, uygulamaların

sistematik bir biçimde, ilk yazılandan son yazılana doğru, gelişme, edinim ve kullanım düzeyinde sıralandığında, anlatım biçimlerini kuram ve uygulama bağlamında kavrayan, yeterli donanımı alan öğretmen adayı bir öğrencinin düşünsel ya da yaratıcı yanı yüksek, özgün bir metin ortaya koymasa da kurgu ve dil kullanımı açısından nitelikli metinler oluşturmada belirli bir düzeye ulaşabildiğini tespit etmiştir.

Ekinci Çelikpazu (2006), “Erzurum Merkez İlçe İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tez çalışmasında Erzurum merkez ilçedeki ilköğretim okullarının 6. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarında yaptıkları yanlışları belirleyip bu yanlışların sebepleri ve karşılaşılan sorunlarla ilgili çözüm önerileri üzerinde durmuştur. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin başarılarını etkileyen en büyük faktörün yerel ağzın etkisiyle ortaya çıkan okuma yazma alışkanlığının yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Nalcı (2006), “Uşak İl Merkezindeki 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımda Deyimleri Kullanma Becerisi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, ailelerin sosyo-ekonomik düzeylerinin, anne-baba ve kardeşlerinin öğrenim durumlarının ve mesleklerinin, kiminle ve nerede yaşadıklarının, çocukken masal dinleyip dinlemediklerinin, kitap okuma alışkanlıklarının, evlerinde kitaplık bulunup bulunmamasının, kütüphaneye gidip gitmediklerinin eğer gidiyorlarsa gidiş amaçlarının, gazete okuyup okumadıklarının, aile fertlerinin kitap okuma alışkanlıklarının, kitap dışında yararlandıkları kaynakların, cinsiyetin öğrencilerin yazılı anlatımlarında deyim kullanma alışkanlığı ve becerisi üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmanın sonucunda, erkek öğrencilerin %26’sının, kız öğrencilerin ise %18,9’unun yazılı anlatımlarında deyim kullanmadıkları; ilde yaşayan öğrencilerin %21,7’sinin, ilçede yaşayan öğrencilerin %45,5’inin, köyde yaşayan öğrencilerin ise %25’inin yazılı anlatımlarında deyim kullanmadıkları; alt gelir düzeyindeki öğrencilerin deyim kullanma ortalamasının 2.07, orta gelir düzeyindeki öğrencilerin deyim kullanma ortalamasının 1.70, üst gelir düzeyindeki öğrencilerin deyim kullanma ortalamasının ise 2.28 olduğu tespit edilmiştir.

Aslan (2006), “Yazınsal Nitelikli Çocuk Kitaplarının Çocuğun Okuduğunu Anlama ve Yazılı Anlatım Becerilerine Etkisi” adlı doktora tez çalışmasında, yazınsal nitelikli çocuk kitaplarının çocuğun okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerine katkısı olup olmadığını araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilere, okuduğunu anlama becerisinin “bilgi” düzeyindeki davranışlarını kazandırmada, geleneksel yöntem ile yazınsal nitelikli çocuk kitaplarına göre hazırlanmış Türkçe öğretimi programının benzer derecede etkili olduğu; yazınsal nitelikli çocuk kitaplarının temel araç olarak kullanıldığı Türkçe öğretimi programının öğrencilere okuduğunu anlama becerisinin “kavrama” düzeyindeki davranışlarını kazandırmada geleneksel yöntemden daha etkili olduğu; yazınsal nitelikli çocuk kitaplarına göre oluşturulan Türkçe öğretimi programının öğrencilere, okuduğunu anlama becerisini bütünleyen (oluşturan) davranışların kazandırılmasında geleneksel yöntemden daha etkili olduğu; yazılı anlatım becerisinin “bilgi” düzeyindeki davranışlarını kazandırmada, yazınsal nitelikli çocuk kitaplarına göre tasarlanmış Türkçe öğretimi programı ile geleneksel yöntemin benzer derecede etkili olduğu; yazınsal nitelikli çocuk kitaplarına göre oluşturulan Türkçe öğretimi programının öğrencilere “yazılı anlatım becerisi”nin “uygulama” düzeyindeki davranışlarını kazandırmada geleneksel yöntemden daha etkili olduğu; yazınsal nitelikli çocuk kitaplarına göre oluşturulan Türkçe öğretimi programının öğrencilere yazılı anlatım becerisini bütünleyen (oluşturan) davranışların kazandırılmasında geleneksel yöntemden daha etkili olduğu; yazınsal nitelikli çocuk kitaplarına göre oluşturulan Türkçe öğretimi programının öğrencilere okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerisini bütünleyen (oluşturan) davranışların kazandırılmasında geleneksel yöntemden daha etkili olduğu; yazınsal nitelikli çocuk kitaplarına göre oluşturulan Türkçe öğretimi programının öğrencilere kompozisyon (yazılı anlatım) becerisi kazandırmada, geleneksel yöntemden daha etkili olduğu tespit edilmiştir.

İnce (2006), “İlköğretim 3,4,5,6,7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, Muğla il merkezindeki ilköğretim okullarında öğrenim gören 3,4,5,6,7 ve 8. sınıf öğrencilerini noktalama, yazım ve yazılı anlatım becerileri bakımından inceleyerek

bulunan tespitler ışığında ilgililere öneriler sunmayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda, sınıf seviyesi arttıkça kompozisyonlarda kullanılan kelime sayılarının arttığı, sınıf seviyesi arttıkça yazım ve noktalama hata oranlarının arttığı ve sınıf seviyesi arttıkça yazılı anlatım bozukluklarının azaldığı görülmüştür.

“Yaratıcı Dramanın İlköğretim II. Kademedeki 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerine Olan Etkisi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, Karateke (2006), ilköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde yaratıcı dramayı bir teknik olarak kullanmış ve öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini bu teknik yoluyla geliştirmeye çalışmıştır. Bunun yanında çalışmada, yaratıcı drama ile yapılan Türkçe dersleri ile geleneksel yolla yapılan Türkçe derslerine yönelik öğrenci tutumlarını tespit etmek de amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, yaratıcı drama ile yapılan Türkçe derslerinin, geleneksel yolla yapılan Türkçe derslerine göre yazılı anlatım becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Avcı (2006), “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yaptıkları Yazılı Anlatım Yanlışlarının İncelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, Muğla il merkezindeki ilköğretim okullarında okuyan 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım yanlışlarını Türkçe öğretimi programı çerçevesinde araştırmayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda, cinsiyete göre farklılık olan on bir davranışın hepsinde kız öğrencilerin daha başarılı olduğu görülmüş, diğer yirmi davranışta ise cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. On dört davranışın uygulanmasında okullara göre anlamlı farklılık olduğu, on yedi davranışta ise anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Çalışmada, en çok uygulama hatası görülen davranışların; iki noktayı doğru kullanabilme, tırnak işaretini doğru kullanabilme, “de” bağlacını doğru yazma, sayıları doğru yazma, paragraflarda bütünlük sağlama, konuyu paragraf yaparak açıklama olduğu görülmüştür. Araştırmacı, çalışmanın sonunda, yazılı anlatım amaçlarının gerçekleşmesi için uygulamalara dönük, çok yönlü önlemlerin alınması gerektiğini belirtmiştir.

Ungan (2007), “Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ve Önemi” adlı makalesinde, yazmanın önemi, dünyanın yazma eğitiminde gelmiş olduğu nokta

konularını ele almış ve okullarımızda yazma eğitiminin gelişimi için nelerin yapılabileceğini araştırmış ve tartışmıştır.

Belet ve Yaşar (2007) tarafından yapılan “Öğrenme Stratejilerinin Okuduğunu Anlama ve Yazma Becerileri ile Türkçe Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi” adlı çalışma, deneme modellerinden kontrollü öntest sontest modele göre gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplama araçları olarak araştırmacı tarafından geliştirilen başarı testleri, ders materyalleri ve yapılandırılmış gözlem formları ile Acat (2000) tarafından geliştirilen “Türkçe Dersine İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrenme stratejilerini kullanmanın okuduğunu anlama ve yazma becerilerini geliştirdiği ve öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin olumlu tutumlar geliştirmeleri yönünde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Pekaz (2007) tarafından yapılan “İlköğretim Sekizinci Sınıf Yazılı Anlatımlarındaki Ses Olayları, Noktalama, İmlâ Hataları ve Anlatım Bozukluklarının Düzeltmesinde İpucu ve Geri Bildirim Teknikleri” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, Sinop ili Türkeli ilçesinde bulunan ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarının hangi düzeyde olduğu, yazılı anlatımlarındaki yazım kuralları, noktalama işaretleri, ses olayları ve anlatım bozuklukları hatalarının neler olduğu ve bu hataların düzeltilmesinde ipucu ve geri bildirim tekniklerinin etkileri araştırılmıştır. Bu doğrultuda deney ve kontrol grubu öğrencilerine üçer yazılı sınav uygulanmış, yapılan sınavlar sonunda yapılan hatalar tespit edilerek deney grubu öğrencilerine ipucu ve geri bildirim yoluyla gösterilmiştir. Bu uygulama sonucunda deney grubu öğrenci hatalarında yüzde seksenlere varan düşüşler kaydedilmiş, kontrol grubu öğrencilerindeki değişim oranlarının çok az farklılaştığı görülmüştür.

Temizkan (2007), “Türkçe Öğretmenlerinin Yazılı Anlatım Etkinliği Çerçevesinde Yaptıkları Uygulamaların Değerlendirilmesi” adlı makalede, ilköğretim okullarındaki Türkçe öğretmenlerinin yazılı anlatım etkinliği çerçevesinde yaptıkları çalışmaları değerlendirmiştir. Çalışmanın sonucunda, öğretmen yetiştiren kurumlarda genellikle anadili eğitimine yönelik yeni yöntemlere yer verilmediği,

öğretmenlerin Türkçe derslerini beceri kazandırmak yerine bilgi aktarmak amacıyla kullandıkları ve Türkçe eğitiminde kalıplaşmış uygulamalar yaptıkları tespit edilmiştir.

Büyükikiz (2007) tarafından yapılan “İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Söz Dizimi ve Anlatım Bozukluğu Açısından Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki 105 ilköğretim 8. sınıf öğrencisinin yazılı anlatım becerileri söz dizimi ve anlatım bozukluğu açısından değerlendirilmiştir. Araştırmada, öğrencilerin toplam 1360 cümle kullandığı, bu cümlelerden %76’sının basit, %9’unun birleşik, %5’inin sıralı, %8’inin bağlı cümle olduğu görülmüştür. Öğrencilerin yazmış oldukları cümleler, anlatım bozukluğu bakımından değerlendirildiğinde 12 türde toplam 311 anlatım bozukluğu tespit edilmiş; bu anlatım bozukluklarının 72’sinin yanlış anlamda kullanılan sözcüklerden, 36’sının gereksiz sözcük kullanımından, 11’inin gereksiz tekrarlardan, 1’inin deyim ve atasözü yanlışından, 7’sinin sıra yanlışlığından, 39’unun öge eksikliğinden, 19’unun mantık yanlışlığından, 31’inin özne-yüklem uyumsuzluğundan, 15’inin tamlama yanlışlığından, 2’sinin gereksiz kip ve kişi eklerinden, 51’inin eksik veya yanlış ek kullanımından, 7’sinin de zamir belirsizliğinden kaynaklandığı görülmüştür.

Bağcı (2007), “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazılı Anlatım Derslerine Yönelik Tutumları ile Yazma Becerileri Üzerine Bir Araştırma” adlı doktora tez çalışmasında, Türkçe öğretmeni adaylarının Yazılı Anlatım derslerine yönelik tutumları ile yazılı anlatım bilgi ve beceri düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda, Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatımın geliştirilebilir bir beceri olduğu bilincini kazandıkları, fakat adayların yazılı anlatım becerilerindeki yetersizliklerinden yakındıkları ve mesleki yaşamlarında da bu alanda sıkıntı çekeceklerine inandıkları tespit edilmiş, Türkçe öğretmeni adaylarının Yazılı Anlatım bilgisi genel başarı ortalaması da %76 olarak belirlenmiştir. Bunun yanında, nitelikli Türkçe öğretmenlerinin yetiştirilebilmesi için Yazılı Anlatım derslerinin öğrenci beklentileri de göz önünde bulundurularak daha

kapsamlı ve daha titiz işlenmesi gerektiği, bunun için de ders öğretim elemanlarına büyük sorumluluklar düştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Ayaz (2007), “Ankara İlinde Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin İç Yapı Bakımından Gelişimi Üzerine Bir İnceleme” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki liselerin dokuzuncu sınıfında öğrenim gören 300 öğrencinin yazılı kompozisyonlarını, bağlama öğeleri kullanım hataları, tutarlılık biçimleri ve metin içi tutarsız ifadelerden kaynaklanan hatalar bakımından değerlendirmiştir. Araştırmanın sonucunda, dokuzuncu sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarının ortaöğretim değerlendirme ölçütlerine göre (fikir üretimi, konu bütünlüğü, genel dil kurallarına uygunluğu, plân, anlatım başarısı, yazım ve noktalama kurallarına uygunluğu, başlık uygunluğu) %44.7’sinin orta, %39.7’sinin iyi ve %15.6’sının zayıf seviyede olduğu tespit edilmiş; yapılan anlamlandırma testlerinde konu seçiminin ve sosyo-ekonomik düzeylerin öğrenci başarısı üzerinde etkisi olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, dokuzuncu sınıf öğrencilerinin kompozisyonlarda birden fazla konuda yazma, konuyu doğru şekilde algılayamama, konu sınırlaması yapamama, fikir üretememe, örnekleme yapamama, başlık yazmama veya uygun başlık bulamama, konuşma dilini yazı diline aktarma, paragraf kavramını bilmeme, kompozisyon üst yapı unsurlarını etkili kullanamama, ana fikir, tartışma ve sonuç yetersizlikleri, dilbilgisi ve yazım kurallarına uygunsuzluk, doğru ve güzel yorum yapamama, düşündüğünü etkili ve güzel bir biçimde ifade edememe, anlatımda bir bütüne ve sonuca ulaşamama, internet ortamında kullanılmaya başlanan kısaltmalı dil kullanımlarını yansıtmama, ağız özelliklerini yazı diline taşıma gibi genel sorunlar olduğu da saptanmıştır.

Alkan (2007), “İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Hataları” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, Ankara ili, Nallıhan ilçesi ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım hatalarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmada ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım çalışmalarında yaptıkları hatalar, dış yapı, iç yapı ve dil anlatım boyutlarında belirlenmiştir. Bununla birlikte çalışmada, bu hataların uygulama zamanına ve okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik durumuna göre farklılaşmaları da tartışılmış; elde edilen veriler

sonucunda öğrencilerin dış yapı, iç yapı ve dil anlatım boyutlarında yaptıkları hataların uygulama zamanına ve sosyo-ekonomik durumlarına göre farklılaştığı tespit edilmiştir.

Ülper (2008), “Bilişsel Süreç Modeline Göre Hazırlanan Yazma Öğretimi Programının Öğrenci Başarısına Etkisi” adlı doktora tezinde metindilbilimsel veriler ile içeriklendirilmiş olan bilişsel süreç yaklaşımının, öğrencilerin yazma becerilerinin gelişmesine bir etkisinin olup olmadığını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda, bilişsel süreç yaklaşımına göre hazırlanan öğretim programının, geleneksel yaklaşıma göre öğrencilerin daha iyi yazılı metinler üretebilmelerini sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Seban (2008), “Öğretmenlerin Yazılı Anlatım Öğretimi Hakkındaki İnanç ve Uygulamalarına Durum Çalışmaları Üzerinden Bir Bakış” adlı makalede, ilköğretim öğretmenlerinin yazılı anlatım öğretimi hakkındaki inançları ve uygulamaları hakkında bilgi edinmeyi; bununla birlikte öğretmenlerin yazılı anlatım öğretimi hakkında belirttiği düşünceleri ile sınıf uygulamaları, meslekî ve eğitim geçmişleri ve buldukları okul türü arasında ne gibi bir ilişki bulunduğunu tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu araştırmanın sonucunda, öğretmenler arasında yazılı anlatım öğretimi hakkında çok farklı görüşler benimsediklerini ve aynı kategoriye ait öğretmenlerin yazılı anlatım uygulamaları arasında önemli farklılıklar olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, öğretmenlerin benimsedikleri öğretim şekline aykırı olmasına rağmen beceriyi esas alan, öğretmen merkezli öğretim şeklini uyguladıkları; öğretmenlerin inançları ve uygulamalarının buldukları okul türüne göre –devlet veya özel – çok değişiklik göstermediği ama, sahip oldukları eğitim ve meslekî geçmişlerinin etkili olabileceği saptanmıştır.

Arıcı ve Urgan (2008), “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Çalışmalarının Bazı Yönlerden Değerlendirilmesi” adlı makalede, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazılı anlatımda yaptıkları yanlışlıkları incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin daha çok yazım, kelime ve noktalama yanlışı yaptığı saptanmıştır. Bununla birlikte, cinsiyet ve sosyo-

ekonomik düzeyin de yazılı anlatım konusunda önemli bir rol oynadığı belirlenmiştir.

Özdemir (2008), “Orta Öğretim Seçme Sınavında Başarılı Olan Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir İnceleme” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, Orta Öğretim Seçme Sınavı’nda 400 ve üzeri puan almış öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin seviyelerini tespit etmeyi, OKS’nin yazılı anlatım becerisini ölçmede yeterli olup olmadığını belirlemeyi, test şeklinde yapılan sınavda yüksek bir başarı gösteren öğrencilerin yazılı anlatımlarında aynı başarıyı gösterip göstermediklerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin OKS’de gösterdikleri başarıyı yazılı anlatımda gösteremedikleri görülmüştür. Öğrencilerin kompozisyonları incelendiğinde düşüncelerini paragraflar hâlinde ifade edememe, paragrafta birden fazla düşüncenin bir arada verilmesi, gereksiz sözcük kullanımı, birbiriyle çelişen ifade kullanma, sözcüğün anlamca cümleye uymaması, metinde çelişkiler, deyim/atasözünün yanlış kullanımı, cümlelerde öge eksikliği, hecelerin yanlış bölünmesi, yazım yanlışlıkları, sonucun gerekli şekilde bağlanmaması veya sonuç bölümünün hiç olmaması gibi hatalar tespit edilmiştir.

Kapar Kuvanç (2008), “Yaratıcı Yazma Tekniklerinin Öğrencilerin Türkçe Dersine İlişkin Tutumlarına ve Türkçe Dersindeki Başarılarına Etkisi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, yaratıcı yazma tekniklerinin öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutum ve akademik başarıları üzerindeki etkililiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda, yaratıcı yazma tekniklerinin kullanılmasının öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin olumlu tutumlarını arttırdığı, yaratıcı yazma çalışmalarının öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin başarılarını kabul edilebilir düzeyde etkilemediği, yaratıcı yazma çalışmalarının öğrencilerin söz varlığını geliştirmelerinde önemli bir etki yaptığı tespit edilmiştir.

Sallabaş (2009), “İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından Değerlendirilmesi” adlı makalede, Ankara ili merkez ilköğretim okullarının üçünden seçilen 120 öğrenci üzerinde, çeşitli değişkenlerin öğrencilerin yazılı anlatım becerisi üzerinde anlamlı fark

oluşturup oluşturmadığını araştırmıştır. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin yazma becerisinin cinsiyet, ailedeki birey sayısı ve günlük tutup tutmama alışkanlığına göre anlamlı fark oluşturmadığı; ancak babanın ve annenin eğitim düzeyi, ailenin gelir düzeyi, kendine ait oda ve çalışma masasının olup olmaması, evde kitaplık bulunup bulunmaması, evlerine sürekli yayın alma sıklığı ve okul öncesi eğitim alıp almama değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar oluşturduğu tespit edilmiştir.

Can (2009), “Afyonkarahisar İli Merkez Hoca Ahmet Yesevi İlköğretim Okulu Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri” adlı yüksek lisans tez çalışmasında Afyonkarahisar ili Merkez Hoca Ahmet Yesevi İlköğretim Okulu beşinci sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerinin yetiştikleri ortama bağlı birtakım değişkenlerden ne ölçüde etkilendiğini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin kendilerini yeterli sayıda kelimeyle ifade etmekte zorlandıkları ve yetiştikleri ortamın yazılarında etkili olduğu belirlenmiş; bunun yanında kendini yazılı olarak ifade etme becerisinin gelişmesinin cinsiyete, televizyon seyretme süresine bağlı olduğu; ancak evde kitaplığın olması, internet kullanma sıklığı, ebeveynin eğitim seviyesi, kitap okuma süresi gibi değişkenlerin yazılı anlatım becerilerini daha az etkilediği saptanmıştır.

2.3. Yazım ve Noktalama Kurallarına İlişkin Yayın ve Araştırmalar

Aşıcı ve Mataracı (1998), “İlköğretim 1. Kademedeki Öğrencilerin İmlâ ve Noktalama ile İlgili Bilgi ve Beceri Düzeyi” adlı makalede, 1996-1997 öğretim yılında İstanbul’un farklı ilçelerinde bulunan üç ilköğretim okulunun 5. sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 130 kişiye uyguladığı değerlendirme formları ile öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını uygulama becerilerini ölçmüş, yapmış olduğu uygulama sonucunda öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını uygulama beceri düzeylerini yetersiz bulmuştur. Söz konusu çalışmada, öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını uygulama beceri düzeylerinin artırılmasını sağlamak amacıyla; öğretmen yalnızca Türkçe dersinde değil, bütün derslerde kullanılan dile özen göstermeli; konuşmada vurgu, tonlama ve telaffuz, yazıda imlâ ve noktalamaya dikkat çekmelidir; öğretmen, öğrencilerin düzgün konuşmasına dikkat etmeli ve

bunu alışkanlık hâline getirmeleri için gayret sarf etmelidir; öğrencilere sözlük ve imlâ kılavuzu kullanma alışkanlığı kazandırılmalıdır; öğretmen, sınıftaki bireysel farklılıkları ve öğrencilerin farklı öğrenme stratejileri olduğunu dikkate alarak yazım ve noktalama öğretiminde yöntem çeşitliliğini arttırmalıdır... gibi önerilerde bulunulmuştur.

Değişik öğretim kademelerindeki öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını uygulama düzeylerini tespit etmek amacıyla hazırlanmış olduğu “Değişik Öğretim Kademelerindeki Öğrencilerin Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulama Düzeyleri” adlı tez çalışmasında Yıldız (2002), ilköğretim 5. sınıf, ilköğretim 8. sınıf, ortaöğretim (lise) 11. sınıf (son) ve yükseköğretim (fakülte) 4. (son) sınıf öğrencilerinin yazım ve noktalama kurallarını uygulama düzeylerini, öğrencilerin Türkçe (anadili) etkinliklerine yönelik tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulama davranışları arasındaki ilişkileri ve öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin akademik özgüvenleri ile yazım ve noktalama kurallarını uygulama davranışları arasındaki ilişkileri belirlemiştir. Bu çalışmada elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda, öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını uygulama düzeylerinin istenenin çok altında olduğu saptanmış ve değişik öğretim kademelerindeki öğrenciler arasında yazım ve noktalama kurallarını uygulama düzeyleri bakımından anlamlı bir fark olduğu, bu farkın da büyük sınıfların lehine olduğu görülmüştür. Ayrıca, öğrencilerin Türkçeyle ilgili etkinliklere yönelik tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulama davranışları arasında ve öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin akademik özgüvenleri ile yazım ve noktalama kurallarını uygulama davranışları arasında .05 ve .01 düzeylerinde anlamlı ilişkilere rastlandığı belirtilmiştir.

Uludağ (2002), “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulama Beceri Düzeyleri” adlı makalesinde, Erzincan il merkezinde bulunan iki ilköğretim okulunun 6, 7 ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrenciler üzerinde yazılı anlatım uygulamaları yaparak öğrencilerin yazım kurallarına uyma ve noktalama işaretlerini kullanma becerilerini incelemiştir. Toplam 386 öğrencinin yazılı anlatım uygulamalarının incelenmesi sonucunda elde

edilen verilerin çözümlenmesiyle özellikle 6. ve 7. sınıf öğrencilerine yazılı anlatım içerisinde çok önemli bir yere sahip olan yazım kurallarını uygulama ve noktalama işaretlerini kullanma konularında gerekli becerilerin yeterli düzeyde kazandırılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bayram ve Erdemir (2006), “Amasya’daki İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin ‘İmlâ Kurallarını Kullanma Düzeyleri’ Üzerine Bir Değerlendirme” adlı makalede, Amasya merkezinde bulunan 15 ilköğretim okulunun 6, 7 ve 8. sınıfında okuyan ve rastgele seçilen 450 öğrenciyi kapsayan bir istatistik çalışmasıyla elde edilen verileri kullanmış ve bu veriler sonucunda, araştırma kapsamındaki öğrencilerin genel ağırlıklı başarı ortalamasının %68.33 olarak tespit edildiğini, bunun da Amasya’daki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazım kurallarına ulaşma seviyelerinin beklenen düzeyin altında olduğuna işaret ettiğini belirtmiştir.

Erdem (2007) “Dokuzuncu Sınıf Öğrencilerinin Yazım ve Noktalama Kurallarına Ulaşma Düzeyi” adlı tez çalışmasında, Ankara ilinde yer alan tesadüfi olarak belirlenmiş üç ortaöğretim okulundaki 150 dokuzuncu sınıf öğrencisinin yazım ve noktalama kurallarına ulaşma düzeyini tespit ederek, öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarına ulaşma düzeylerini; cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, Türk Dili ve Edebiyatı dersine ilişkin tutum gibi çeşitli değişkenler açısından sorgulamıştır. Elde edilen verilerin incelenmesi sonucunda, bilişsel alanın, bilgi ve kavrama düzeyinde yeterli bilişsel farkındalığa sahip olmayan öğrencilerin, hem yazım hem de noktalama kurallarını uygulama düzeyinde yetersiz kaldığı görülmüştür. Söz konusu çalışmada, öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarına ulaşma düzeyi arasında yazım kurallarının lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmış, öğrencilerin Türk Dili ve Edebiyatı dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulama düzeyleri arasında düşük düzeyde, olumlu ve anlamlı korelasyonların olduğu görülmüştür. Bununla birlikte öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını uygulama düzeyi puan ortalamalarının cinsiyete göre kızların lehine anlamlı bir fark gösterdiği, kız öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını uygulama düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha iyi durumda olduğu ve öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını uygulama düzeyleri ile annenin ve

babanın eğitim durumu, sosyo-ekonomik durum gibi değişkenler arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı belirtilmiştir.

Eğitim öğretim sürecinin, ilköğretim öğrencilerinin noktalama işaretlerini doğru olarak kullanabilme düzeyleri üzerindeki etkisini tespit etmeyi amaçlayan Sallabaş ve Temizkan (2009), “İlköğretim Öğrencilerinin Noktalama İşaretlerini Doğru Olarak Kullanabilme Düzeyleri ile İlgili Bir Araştırma” adlı çalışmalarında, ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretlerini doğru kullanabilme düzeylerine ilişkin ön test ve son test sonuçları arasında son test lehine anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Söz konusu çalışmada, öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını uygulama beceri düzeylerinin artırılmasını sağlamak amacıyla; noktalama işaretlerinin öğretiminde teorik bilgilerden çok, metinler üzerinde yapılacak uygulamalara yer verilmelidir; öğrencilerin başarısız oldukları noktalama işaretlerinden üç nokta, noktalı virgül, kesme işareti, iki nokta ve ünlem işaretinin öğretilmesine özen gösterilmelidir; noktalama işaretlerinin öğretimi, bir veya birkaç dersle sınırlandırılmamalı, eğitim öğretim sürecinin bir parçası hâline getirilerek sürekli pekiştirilmelidir... gibi önerilerde bulunulmuştur.

Kara (2010), “Yazım, Noktalama ve Dil Bilgisel Becerileri Kazandırma Bakımından 6. 7. 8. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitaplarının İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında, 6, 7, 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi çalışma kitaplarını yazım, noktalama ve dil bilgisel becerileri kazandırmak bakımından incelemeyi amaçlamıştır. Bu çalışmada İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nın uygulama boyutundaki olumlu ve olumsuz yönleri ortaya çıkarılmaya çalışılmış ve tespit edilen olumsuzlukların giderilmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

3. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde kuramsal olarak yazma, yazma türleri, yazma yöntem ve teknikleri, yazma becerisi, yazma becerisi öğretimi, yazım kuralları ve noktalama işaretleri konularında bilgi verilmiştir.

3.1.Yazma

Dördüncü jeolojik devirde insanların yeryüzüne inmesiyle birlikte “dil” dediğimiz olgu da meydana gelmiştir. Tarihi insanlık tarihi kadar eski olan dil, insanlar arasında iletişim ve etkileşim sağlayan bir sesli işaretler sistemidir. İnsanlar, bu sesli işaretler sistemini en eski devirlerden günümüze kadar duygularını, düşüncelerini ve dileklerini iletme aracı olarak kullanmışlardır. Ancak, “dil”, söylenen sözleri uzaktakilere ulaştırmak ya da uzun süre saklayarak gelecektekilere aktarmak konularında tek başına yeterli olamamıştır. Bu nedenle insanlar, sesli işaretler sistemi olan dili, daha dayanıklı bir işaret sistemine dönüştürmeyi uygun bularak “yazı”yı oluşturmuşlardır.

Yardımcı (2009: 74)’nın da belirttiği gibi, zihinde oluşan sözlerin kâğıt üzerine dökülmesi olarak ifade edilen yazı, duyguların, düşüncelerin ve olayların saptanıp biçimlerle somutlaştırılıp gelecek kuşaklara aktarılması ya da gerektiğinde yeniden bakılarak seslendirilmesi açısından insanoğlunun en önemli buluşlarının başında gelmektedir.

Duygu, düşünce, istek, olay ve durumların yazı ile anlatılmasına ise “yazma” adı verilmektedir. Yazma bir süreçtir ve bu süreç beyinde yapılandırılmış bilgilerin gözden geçirilmesiyle başlamaktadır. Bu gözden geçirme işlemi sonucunda yazının amacı, yöntemi, konusu ve sınırları belirlenerek yazılacak bilgiler seçilir ve seçilen bilgiler sıralama, sınıflama, ilişki kurma, eleştirme, tahmin etme, analiz ve sentez yapma, değerlendirme gibi çeşitli zihinsel işlemlerden geçirilerek düzenlenir. Seçilen bilgiler düzenlendikten sonra yazı aracılığıyla aktarılır.

Güneş (2007: 161)'in de belirttiği gibi; yazma, dil becerilerinin yanında zihinsel süreçlerle iç içe olması nedeniyle çok sayıda becerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Yazma, özellikle öğrencilerin düşüncelerini genişletme, bilgilerini düzenleme, dili kullanma, bilgi birikimlerini zenginleştirme ve zihinsel sözlüklerini geliştirmelerine yardım etmektedir. Yazma, aynı zamanda öğrencilere düşüncelerini aktarma, uygulama ve somutlaştırmaya izin veren bir süreçtir. Bu yönleriyle yazma öğretimi, öğrencinin zihinsel gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır.

Yazmanın psikolojik, sosyal ve pedagojik ve dil gelişimi için faydaları inkâr edilemez. Kişi yazmak suretiyle psikolojik problemlerinden sıyrılabilir ve kendini ifade etmenin rahatlığıyla huzur bulur. Herhangi bir eser yazmak suretiyle kendine güven gelen kişi sosyal açıdan da kendini farklı hissedecektir, zamanla da statü değiştirdiğini fark edecektir. Yazmak, bilgi edinmenin farklı yollarından biridir. Dil edinmenin yollarından biri de yazmaktır. Edinilen dili geliştirmek ve o dilde özgün eserler vermek de yazmaktan geçer. Yazma etkinlikleri sayesinde de dil gelişimi daha kolay ve çabuk olmaktadır. Ayrıca yazmanın psikolojik faydası da bulunmaktadır. Örneğin Alman yazar Goethe, yazdığı *Genç Werther'in Acıları* için “Yazmasaydım, intihar edecektim.” ifadesini kullanarak yazmanın bu psikolojik işlevine dikkat çekmiştir (Yıldız, Okur, Arı ve Yılmaz, 2008: 205).

Güneş (2007: 161-162), yazmanın katkılarını şu şekilde özetlemiştir:

- Yazma, zihinsel süreçlerin harekete geçirilmesini, düşüncelerin düzenlenmesini, cümlelere aktarılmasını ve böylece iletişim kurulmasını kolaylaştırır.
- Yazma, düşüncelerin kâğıt üzerine dökülmesini sağlamaktadır. Kâğıt üzerine dökülen düşünceler daha kolay incelenmekte, karşılaştırılmakta, genişletilmekte, yeniden düzenlenmekte ve sistemli hâle getirilmektedir. Bu düzenleme işlemi öğrencinin hem düşüncelerini hem de zihin yapısını düzenlemesini getirmektedir.
- Yazma, düşünceleri sorgulama, gözden geçirme, tartışma, yeniden anlamlandırma ve yazılı tartışmayı kolaylaştırmaktadır.
- Yazma, düşünmeyi geliştirmekte, çalışmalarda ve öğrenme sürecinde zihnin merkeze alınmasını sağlamaktadır.

- Yazma, düşünceleri inceleme, karşılaştırma, sorgulama işlemlerine yardım etmekte ve düşünceler hakkında düşünmenin kapısını açmaktadır. Böylece çok yönlü düşünme biçiminin geliştirilmesini sağlamaktadır.
- Yazma, birçok duyguya dokunmayı getirmektedir. Duyu organıyla alınan anlamlar öğrenciyi etkilemekte ve öğrenci duygularını yazarak ifade etmektedir.
- Öğrencilerin gözledikleri, dinledikleri ve okuduklarını yazmaları daha iyi anlamalarını getirmektedir.

Yazmanın bireye olan katkılarına genel bir çerçevede bakıldığında, yazma sürecinin öğrencinin ruhsal, dilsel, toplumsal ve devinışsel gelişiminde büyük önemi bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda, İlköğretim Türkçe Dersi (1-5. Sınıflar) Öğretim Programı'nda öğrencilerin “yazma sevgisi ile alışkanlığını kazanması” amaçlanmıştır.

3.2. Yazma Türleri

Yazma türleri; betimleyici yazma, hikâye edici/öyküleyici yazma, inandırıcı/ikna edici yazma, karşılaştırmalı yazma, paylaşarak/işbirliği yaparak yazma, planlı yazma ve sorgulayıcı yazma olmak üzere yedi farklı kategoride gösterilmektedir.

“Betimleyici yazma; bir nesnenin, bir yerin veya bir kişinin dış görünüşü hakkında yazılan yazıdır. Bu yazılarda gözlem ve ayrıntılar önemlidir” (Tuncer, 2009:140). Bu nedenle betimleyici yazma, öğrencilerin gözlem ve ayrıntılara dikkat etme becerisini geliştirmede önemli bir etkidir. Bununla birlikte, betimleyici yazma çalışmaları, öğrencilerin gözlemledikleri olay, olgu, nesne veya kişileri yazı dilinde etkili bir şekilde tanımlamasını ve anlatmasını sağlamakta; böylelikle öğrenciler, gözlemlerini doğru ve etkili biçimde yazı diline aktarma becerisi kazanmaktadırlar.

Hikâye edici/öyküleyici yazma ise, genellikle anılardan yola çıkarak bir dönemi, kişi, olay, durum, yer ve zaman unsurlarına bağlı kalarak yazıya aktarmayı

gerekli kılan yazmadır. Bu yazma türünde gösterilen başarı, hikâye türüne olan ilgi ve tutum ile doğru orantılıdır. Bu nedenle, öğrencilerin hikâye edici/öyküleyici yazma becerilerini geliştirebilmek için öğrencilerin hikâye türüne olan ilgi ve tutumlarını olumlu yönde etkileyecek etkinlikler ve uygulamalar yapılmalı; öğrencilerin düş dünyasını geliştirecek ve onların ilgisini çekebilecek hikâyelerle tanışması sağlanmalıdır.

“İnandırıcı/ikna edici yazma; bir konu üzerinde öne sürülen düşüncelerin gerekçeleriyle birlikte anlatılması esasına dayalı bir anlatımdır. Bu tür anlatım gerçek ve hayale bağlı olarak gerçekleştirilir” (Tuncer, 2009:140).

Karşılaştırmalı yazma; birden çok olay, olgu, yer, nesne veya kişinin benzer ve ortak yönlerini ele alarak yazıya aktarma işlemidir. Bu yazma türü, öğrencilerin karşılaştırma yapma; olay, olgu ve varlıkların olumlu ve olumsuz yönlerini görebilme ve olay, olgu ve varlıklara farklı açılardan bakabilme becerisi kazandırmada oldukça etkilidir.

Paylaşarak/işbirliği yaparak yazma, birden fazla öğrencinin bir konuyu sürece ve plana uygun olarak yazmasını gerektiren bir yazma türüdür. Bu yazma türü, öğrencilerin planlı yazma ve işbirliği halinde çalışma yeteneğini geliştirmektedir.

“Planlı yazma; öğrencilerin bireysel ya da grup hâlinde bir konuyu iş bölümü yaparak veya bütünü birliktede yazma çalışmasıdır. Planlı yazmada ön hazırlık, taslağı oluşturma ve değerlendirme çalışmaları yapılır” (Tuncer, 2009:140).

Sorgulayıcı yazma, öğrencinin bir konuya eleştirel bir gözle bakarak ve onu farklı bakış açılarıyla ele alarak yazıya aktarması işlemidir. Bu yazma türünde öğrenci, bir konu ile ilgili duygu ve düşüncelerini konunun olumlu ve olumsuz yanlarını tutarlı bir şekilde anlatarak yazıya aktarmaktadır.

3.3. İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Yazma Yöntem ve Teknikleri

İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda birtakım yazma yöntem ve teknikleri yer almaktadır. Bunlar; not alma, özet çıkarma, boşluk doldurma, kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma, serbest yazma, kontrollü yazma, güdümlü yazma, yaratıcı yazma, metin tamamlama, tahminde bulunma, bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma, bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma, duyulardan hareketle yazma, grup olarak yazma ve eleştirel yazmadır.

3.3.1. Not Alma

Tuncer (2009: 141)'in de belirttiği gibi; not alma, öğrencinin dinlediği ve okuduğu konuya ilişkin önemli bulduğu noktaları not alması ve bunları anlamlı bir şekle dönüştürerek yazısında kullanmasına yönelik bir çalışmadır. Dinlerken, gözlemlerken, okurken, ders çalışırken gerekli bilgileri kendimizce not alırız. Hiç kuşkusuz not tutmak; okurken aklımızı, bilincimizi ve anlama yeteneğimizi daima uyanık tutar, dikkatli olmamızı ve karar vermemizi sağlar.

Güneş (2007: 188), okuma esnasında not alırken izlenecek bazı yolları şu şekilde belirtmiştir:

- Metni hızla gözden geçirerek üst başlık, alt başlıklar ve görsellere dikkat ederek metin hakkında genel bir düşünce edinme,
- Metni okuma, önemli görülen yerlerin ya da bilgilerin altını çizme,
- Metni tekrar okuma, metnin ana düşüncesini ve onu destekleyen yardımcı düşünceleri ve ayrıntıları saptamaya çalışma,
- Ana düşünceyi veya önemli bir bilgiyi merkeze alarak bir zihin haritası oluşturma,
- Altı çizilen ve zihin haritasına yerleştirilen kavramları, bilgileri kısaltmalar yaparak; ilişkileri oklar çıkararak; bağlaçları işaretlerle gösterme,
- Ayrıntılarla fazla ilgilenmeme, bütünü anlamaya ve konunun özünü kavramaya çalışma vb. yollar kullanılabilir.

Not alma tekniği ile, öğrencilerin okunan veya dinlenenlerin önemli noktalarını seçebilmesini, bilgi ve düşüncelerini sınıflandırabilmesini ve sistemli çalışma bilincini kazanmalarını sağlayarak zaman kaybını önlemek amaçlanmaktadır.

Bu tekniğin uygulama aşamasında, not almanın öncelikli işlevinin hatırlatmak olduğu, ayrıntılara girilmemesi gerektiği, dinlenen veya okunanın olduğu gibi değil de özgün ifadelerle yazılması gerektiği konusunda bilgi verildikten sonra öğrencilere herhangi bir konuda bir metin okutulur veya dinletilir. Öğrencilerden okurken veya dinlerken/izlerken not almaları istenir.

3.3.2. Özet Çıkarma

Tuncer (2009: 141)'in de belirttiği gibi; özet, bir sözün ayrıntıdan uzak, kısaca anlatılan biçimdir; bir konunun en önemli, en işe yarayan parçasıdır. Özet, kısa ve açık/anlaşılır cümlelerle yazılır. Okunanı, söyleneni tam olarak anlamak için, kısa özetlerden yararlanır; temel düşünceler, önemli görülen yerler dikkate alınır. İyi bir özet; sağlam bir anlatım, güzel duygu, düşünce ve görüşlerle ortaya çıkar.

Özet çıkarma tekniği ile öğrencilerin anladıklarını kısa ve öz bir biçimde anlatma becerilerini geliştirmek, onlara bilinçli ve düzenli çalışma alışkanlığı kazandırmak amaçlanmaktadır.

Bu teknik uygulanırken, öncelikle sınıf ortamında okunan veya dinlenen/izlenen bir konu öğretmen tarafından özetlenir. Özet çıkarılırken dikkat edilmesi gereken hususlar; eserin iyice anlaşılması, süslü ifadelere, tekrarlara yer vermemesi, ana fikri kapsayacak şekilde bütünlük içermesi, kişisel görüş ve düşüncelere yer verilmemesi, öğrencilerin kendi ifadelerinden oluşması şeklinde öğrencilere bildirilir. Öğretmenin rehberliğinde sınıf ortamında yapılan birkaç özet çalışması sonrasında öğrencilere çeşitli metinler verilerek özet çıkarmaları istenir.

3.3.3. Boşluk Doldurma

Boşluk doldurma tekniğinin amacı; öğrencilerin okuduklarını, dinlediklerini/izlediklerini anlamaları ve anladıklarını, konunun/metnin bağlamına uygun olarak anlatma becerilerini geliştirmektir.

Boşluk doldurma tekniği uygulanırken ilk olarak öğrencilerin okuduklarına, dinlediklerine/izlediklerine yönelik olarak hazırlanan metinler, cümleler hâlinde boşluklar bırakılarak öğrencilere dağıtılır. Daha sonra ise, öğrencilerin boşlukları metnin bağlamına uygun ifadelerle doldurması istenir.

3.3.4. Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma

Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma çalışmalarında, öğrencilerin öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlayarak kalıcı kılmak ve böylece söz varlıklarını zenginleştirmek amaçlanmaktadır.

Kelime ve kavram havuzundan seçerek yazma çalışmaları uygulanırken öncelikle, öğretmen tarafından kelime, kavram, atasözü ve deyimlerden oluşan bir havuz oluşturulur. Bunlar kâğıda ya da tahtaya yazılarak öğrencilere verilir. Öğrenciler belirledikleri yazma konusuna veya yazacaklarının ana fikrine bağlı olarak bu kelime, kavram, atasözü ve deyimlerden uygun olanlarını seçerek yazılarında kullanırlar.

3.3.5. Serbest Yazma

Serbest yazmaya bağımsız yazma ya da yek başına yazma da denilmektedir. Serbest yazma, öğrencilerin kişisel ilgi ve ihtiyaçlarına göre bireysel ya da kümeler halinde kendi kendilerine ya da öğretmenle birlikte yapılan yazma uygulamalarından oluşmaktadır. Serbest yazma çalışmalarının amacı; öğrencilerin herhangi bir

konudaki duygu, düşünce ve hayallerini yazmalarını sağlayarak ifade güçlerini ve yazılı anlatım yeteneklerini geliştirmektedir.

Serbest yazma çalışmalarının uygulamasında öğrenciler bir konu seçerler ve seçtikleri konu hakkındaki duygu, düşünce ve hayallerini tür sınırlaması olmadan yazarlar. Serbest yazma çalışmalarının sınıfta uygulanma zorunluluğu bulunmamaktadır. Öğrenciler, okul dışında yazdıklarını da öğretmen ve arkadaşlarıyla paylaşabilirler.

3.3.6. Kontrollü Yazma

Kontrollü yazma çalışmaları ile öğrencilerin kelimeleri, cümle yapılarını ve ifade kalıplarını Türkçenin kurallarına uygun şekilde yazmaları amaçlanmaktadır. Kelime, cümle ve paragraf düzeyinde yapılan kontrollü yazma çalışmaları, öğrencilerin seviyeleri dikkate alınarak cümle ve paragraf düzeyinde ele alınmıştır.

Dilbilgisi çalışmalarını da pekiştirmeye yönelik olan bu yöntem, farklı şekillerde uygulanabilir:

1. Öğrencilere örnek bir metin verilir. Öğrenciler metinde geçen anahtar kelimeleri de kullanarak yeni bir metin oluştururlar.
2. Bir paragrafı oluşturan cümlelerin yerleri değiştirilir. Öğrenciler, duygu ve düşüncenin akışına göre cümleleri mantıklı bir sıraya koyarak paragrafı yeniden oluştururlar.
3. Belirli bir konuda öğretmen veya öğrenciler tarafından hazırlanan sorulara verilen cevaplar bütünlük içinde ele alınarak birkaç paragraflık metin oluşturulur. Öğrenciler, metni hemen yazabilecekleri gibi konu hakkında araştırma yapıp yeterli bilgi sahibi olduktan sonra da yazabilirler (Tuncer, 2009: 30).

3.3.7. Güdümlü Yazma

Güdümlü yazma çalışmaları ile öğrencilerin bir konu hakkındaki bilgilerini, duygularını ve düşüncelerini etkili bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmek amaçlanmaktadır.

Güdümlü yazma çalışmaları uygulanırken öğrenciler, belli bir konu hakkında öğrenciler tarafından bilgilendirilirler. Konu, çeşitli yönleriyle sınıf ortamında tartışılıp değerlendirilir. Öğrenciler, konu hakkında edindikleri bilgiler çerçevesinde duygu ve düşüncelerini yazılı olarak ifade ederler.

3.3.8. Yaratıcı Yazma

Öğrencilere istenilen düzeyde bir yazma becerisi kazandırmak, yalnızca öğretici yazılar yazdırmakla olanaklı değildir. Önemli olan, dış dünyayı algılamaları ve anlatmalarında kendi görüş, düşünce ve hayal güçlerini kullanmalarına olanak sağlamaktır. Böylelikle dış dünyadan beş duyu yoluyla alınan izlenimler zihinde canlanır ve kâğıda dökülür. Duyular aracılığıyla dış dünyayı algılamak, ayrıntıların farkında olmak ve bu ayrıntıları zihinde canlandırmak öğrencilerin yazılı anlatımda özgünlüğe ulaşabilmesi için kendi görüş, düşünce ve hayal gücünü de işin içine katması gerekir. Yaratıcı yazma, dış dünyadan elde edilen izlenimlerin farklı bir sunumla ortaya konmasına dayanır (Aşıcıoğlu, 146; Maltepe, 2006: s. 34-35'teki alıntı).

İpşiroğlu (2006: 11-12), yaratıcı yazmanın temel amaçlarını ana çizgileriyle şöyle belirtmiştir:

- Duyu algılarını geliştirerek düş gücünü harekete geçirme, duyma, duyumsama, düşünme, sezme, gözlemlene yetilerinin bütünlüğünü sağlama. Düşünme ve algılamının, akıl ve duyguların karşılıklı bir alışveriş içinde birbirini tamamlamasına yol açma.
- Düşünceleri, yaşantıları, gözlemleri kurgusal bir bütünlük içinde temellendirerek dile getirebilme.
- Alımlama, gözlemlene, düşünme, sorgulama, yorumlama, eleştirme yetilerini geliştirme.
- Kafamızdaki kalıpları, ön yargıları ve tıkanma noktalarını kırarak kendi dilimizi bulabilme, özgün olanı, bana özgü olanı, biricik olanı dile getirebilme. Ben'i bulgulama.

Yaratıcı yazma yöntemi ile öğrencilerin yazma yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmek amaçlanmaktadır. Bu yöntem uygulanırken konuyu ve

yazılı anlatım türünü öğretmen verebileceği gibi öğrenciler de istedikleri konuyu seçerek yazma çalışması yapabilmektedir. Daha çok öykü, roman ve şiir türlerinde kullanılan yaratıcı yazma çalışmalarında, belirlenen konu boş, beyaz bir kâğıdın ortasına yazılır. Çağrışım yoluyla bilinçaltında olan konuyla ilgili her şey, o konu etrafındaki boş kısımlara yazılır. Bilinçaltından çıkan kelimeler alt alta sıralanır ve kelimeler arasında bağlantı kurulur. Herhangi bir noktaya gelindiğinde konunun hangi yönde ele alınacağına karar verilir. Öğrenciler, yaşadıklarından, düşündüklerinden ve hayal ettiklerinden hareketle yazarlar.

Yazı yazma çocuklar tarafından genellikle sevilen bir etkinlik değildir. Çünkü; yazı yazarken belirli kurallara uyma zorunluluğu vardır. Okulun ilk yıllarında yazı yazarken, kâğıdı düzenli ve temiz kullanma, dilbilgisi ve yazım kurallarına uyma gibi kurallar öğretilirken bir yandan da yazım tekniği öğretilmeye çalışılır. Ancak bu tür etkinlikler sırasında çocuklar, dikkatlerini daha çok yazının şekline verdikleri için içerikle ilgilenmezler ve yazı yazmak bir süre sonra adeta bir işkence halini alır. Yazı yazmayı sevilir hale getirmek için yaratıcı yazma etkinliklerinden faydalanılmalıdır (Kapar Kuvanç, 2008:65).

3.3.9. Metin Tamamlama

Metin tamamlama tekniği ile öğrencilerin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmek amaçlanmaktadır. Metin tamamlamada esas, duygu, düşünce ve olayların metnin genel anlamına ve mantıksal bütünlüğüne bağlı kalınarak tamamlanmasıdır.

Metin tamamlama çalışmalarının uygulanma aşamasında ilk olarak öğrencilere olay veya düşünce ağırlıklı herhangi bir metnin bölümlerinden birkaçı verilir. Öğrencilerden, okuduklarından hareketle duygu, düşünce veya olayların gelişimine yönelik fikirlerini yazmaları istenir.

3.3.10. Tahminde Bulunma

Tahminde bulunma çalışmalarında öğrencilerin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirerek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmek amaçlanmaktadır.

Tahminde bulunma yöntemi, metin tamamlama yöntemine yakın olmakla birlikte, metnin yalnızca gelişimine ve sonucuna değil, metnin öncesine yönelik tahminleri de içermektedir. Öğrenciler, bu yöntemle yalnızca okuduklarının değil, dinlediklerinin ve izlediklerinin öncesi, başlangıcı, gelişimi ve sonucuna yönelik tahminlerde bulunarak yazma çalışmaları yaparlar.

3.3.11. Bir Metni Kendi Kelimeleriyle Yeniden Oluşturma

Bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma çalışmalarında öğrencilerin kendine özgü ifade şekillerini ve üslûplarını geliştirmek amaçlanmaktadır.

Bu çalışma uygulanırken, öğrencilere düşünce veya olaya dayalı bir metin verilerek okutulur ya da dinletilir. Metindeki düşünce ve olayları kavrayan öğrenciler “Ben olsaydım nasıl yazardım?” düşüncesinden hareketle metni kendi ifadeleriyle yeniden kurgularlar.

3.3.12. Bir Metinden Hareketle Yeni Bir Metin Oluşturma

Bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma çalışmalarında amaç, öğrencilerin hangi türde yazmaya yatkın olduklarını belirleyerek yaratıcılıklarını o yönde geliştirmektir.

Bu çalışma uygulanırken, öğrencilere herhangi bir türde bir metin verilerek okutulur veya dinletilir. Öğrenciler okudukları metinden hareketle, metinde ele alınan duygu, düşünce, hayal veya olayları geliştirerek ve yaratıcılıklarını kullanarak farklı bir türde metin oluştururlar.

3.3.13. Duyulardan Hareketle Yazma

Duyulardan hareketle yazma çalışmalarıyla öğrencilerin algılama güçlerini ve dikkatlerini geliştirmek amaçlanmaktadır.

Bu çalışmanın uygulanma aşamasında duyuların birini veya birkaçını harekete geçirecek etkinlikler yapılır. Örneğin, öğrencilere müzik dinletilerek kendilerinde uyandırdığı duygu ve düşünceleri yazmaları istenir. Sınıfa getirilen veya öğrencilerden birinin çizmiş olduğu resim hakkında konuşulur. Daha sonra öğrencilerden resimle ilgili duygu, düşünce, hayal veya izlenimlerini yazmaları istenir.

3.3.14. Grup Olarak Yazma

Grup olarak yazma çalışmalarıyla öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmalarını, iş birliği yapmalarını ve birbirleriyle etkileşimde bulunarak grup bilinci kazanmalarını sağlamak, böylece kişisel gelişimlerine yardımcı olmak amaçlanmaktadır.

Grup olarak yazma çalışmalarının uygulama aşamasında ilk olarak sınıf, küçük gruplara ayrılarak her gruba farklı yazma konuları verilir. Daha sonra ise, grup üyeleri konunun belli bir yönünü ele alarak yazar. Gruplar konu hakkında yazdıklarını mantıksal düzen, dil ve anlatım yönünden birleştirerek tek bir metin hâline getirirler.

3.3.15. Eleştirel Yazma

Eleştirel yazma çalışmaları, öğrencilerin olay ve durumlara tarafsız bakma, yorum yapma, fikir ve çözüm üretme becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalardır. Bu çalışmalarda, herhangi bir olay, durum ve düşünce, sınıfın gündemine alınarak tartışılır. Öğrenciler, konu hakkındaki düşüncelerini olumlu olumsuz yönleriyle ve tarafsız bir yaklaşımla anlatırlar.

3.4. Yazma Becerisi

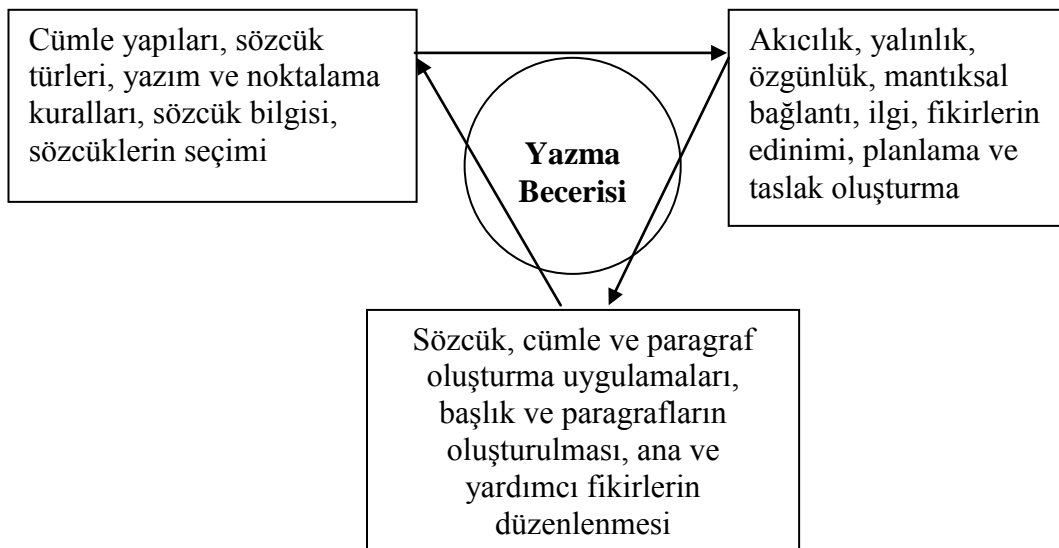
“Yazma becerisi, dört temel dil becerisi zincirinin son halkasıdır. Yazma becerisini mekanik olarak değil, eleştirel bir düşünme süreci olarak algılamak ve bilmek gerekir” (Demirel ve Şahinel, 2006: 111).

Bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olmak üzere üç boyutu olan yazma becerisinin bilişsel boyutu, edinilen bilgilerin, duyuların, görülenlerin ve okunanların sıraya konarak zihinsel işlemlerden geçirilmesi ve yorumlanmasını; duyuşsal boyutu, anlatımın yalınlığı, akıcılığı, çekiciliği, yazının güzelliği ve okunaklılığını; devinişsel boyutu ise kalem, defter, silgi, kâğıt gibi yazma araçlarını kullanma ve yazmadaki kas hareketliliğinin eşgüdümünü içermektedir.

Yazma becerisi, diğer becerilere göre daha yavaş gelişen, daha fazla zaman ve çaba gerektiren zor bir beceri alanıdır. Bunun nedeni, aşağıdaki şekilde de görüleceği üzere yazma becerisinin birçok bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışın eşgüdüm içerisinde yapılmasını gerektirmesidir.

Şekil 1

Yazma Becerisinin Temel Öğeleri (Anılan, 2005)

Yazılı anlatım, bireyin kendini doğru ve amacına uygun olarak ifade etmesinde ve iletişim kurmasında en etkili araçlardan biridir. 2006 Türkçe Öğretim Programı'nda yazma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin duygu, düşünce, hayal, tasarı ve izlenimlerini dilin imkânlarından yararlanarak ve yazılı anlatım kurallarına uygun şekilde anlatmaları, yazmayı kendini ifade etmede bir alışkanlığa dönüştürmeleri ve yazma yeteneği olanların bu becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Uzun bir süreç isteyen yazma becerisinin kazanılması ve istenen amaçlara ulaşılması, ancak çeşitli ve özendirici yazma uygulamalarıyla mümkün olur (Yıldız ve diğer., 2008: 204).

Maltepe (2006: 24)'nin de belirttiği gibi; yazma becerisinin gelişebilmesi için; bir sorunun üzerinde enine boyuna düşünebilme, düşündüklerini açık ve yalın bir dille ve mantıksal bir düzen içinde dile getirebilme, güzel bir anlatım ve çarpıcı bir buluşla yazıya canlılık kazandırma konularında yetkin olmak gerekmektedir. Bu yetkinlik de her şeyden önce iyi bir okuyucu olmayı koşullar. Okuduğunu özümseyen bir kişi hem kalıplarla düşünme alışkanlığından kurtulup bakış açısını hem de yazma becerisini geliştirecektir.

İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda da ifade edildiği üzere, yazma becerisinin bilgi, birikim ve dili etkili kullanmayı gerektirdiği göz önüne alınarak bu sürecin dinleme/izleme, konuşma, okuma ve dilbilgisi etkinlikleriyle de desteklenmesi gerekmektedir. Hikâye, roman, şiir gibi türlerde ürün vermek, bireysel yetenek ve yaratıcılık gerektirse de öğrencilerin duygu, düşünce, hayal ve izlenimlerini doğru, açık, anlaşılır ve yazma kurallarına uygun şekilde anlatmaları yazma tekniğine uygun şekilde anlatmaları yazma tekniğine uygun bilgi ve beceriler kazandırılarak kazandırılabilir.

Yazma becerisinin gelişmesi ile birlikte bireylerin bilgiyi transfer etme, kendi düşünceleri ile bilgiler arasında bağlantı kurma ve metnin yapısında tutarlılık sağlama imkânları artmaktadır. Yazılı anlatım becerisinin gelişmesi ile birlikte öğrencilerde estetik bir duyarlılık ön plana çıkmakta, yazılı anlatımın ilim olarak algılanma durumu, yerini sanatsal bir duruş ve duyuşa bırakmaktadır (Ungan, 2007:462).

3.5. Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Yazma Becerisi Kazanımları

İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda yazmayla ilgili olarak yazma kurallarını uygulama, planlı yazma, farklı türlerde metinler yazma, kendi yazdıklarını değerlendirme, kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma, yazım ve noktalama kurallarını kavrama ve uygulama ile ilgili amaçlara yönelik şu kazanımlar yer almaktadır:

1. Yazma kurallarını uygulama

- 1.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder.
- 1.2. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar.
- 1.3. Elektronik ortamdaki yazışmalarda biçim ile ilgili kurallara uyar.
- 1.4. Standart Türkçe ile yazar.
- 1.5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
- 1.6. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimeler yerine Türkçelerini kullanır.
- 1.7. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.
- 1.8. Yazısında sebep-sonuç ilişkileri kurar.
- 1.9. Yazısında amaç-sonuç ilişkileri kurar.
- 1.10. Tekrara düşmeden yazar.
- 1.11. Yazım ve noktalama kurallarına uyar.

2. Planlı yazma

- 2.1. Yazma konusu hakkında araştırma yapar.
- 2.2. Yazacaklarının taslağını oluşturur.
- 2.3. Yazısını bir ana fikir etrafında planlar.
- 2.4. Yazısının ana fikrini yardımcı fikirlerle destekler.
- 2.5. Konunun özelliğine uygun düşünceyi geliştirme yollarını kullanır.
- 2.6. Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.
- 2.7. Yazdığı metni görsel materyallerle destekler.

- 2.8. Yazısına konunun ve türün özelliğine uygun bir giriş yapar.
- 2.9. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar.
- 2.10. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.
- 2.11. Dipnot, kaynakça, özet, içindekiler vb. kısımları uygun şekilde düzenler.
- 2.12. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.

3.Farklı türlerde metinler yazma

- 3.1. Olay yazıları yazar.
- 3.2. Düşünce yazıları yazar.
- 3.3. Bildirme yazıları yazar.
- 3.4. Şiir yazar.

4.Kendi yazdıklarını değerlendirme

- 4.1. Yazdıklarını biçim ve içerik yönünden değerlendirir.
- 4.2. Yazdıklarını dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
- 4.3. Yazdıklarını yazım ve noktalama kurallarına uygunluk yönünden değerlendirir.

5.Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

- 5.1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini yazarak ifade eder.
- 5.2. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.
- 5.3. İlgi alanına göre yazar.
- 5.4. Şiir defteri tutar.
- 5.5. Günlük tutar.
- 5.6. Beğendiği sözleri, metinleri ve şiirleri derler.
- 5.7. Okul dergisi ve gazetesi için yazılar yazar.
- 5.8. Yazdıklarını başkalarıyla paylaşır ve onların değerlendirmelerini dikkate alır.
- 5.9. Yazdıklarından arşiv oluşturur.
- 5.10. Yazma yarışmalarına katılır.

6.Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

- 6.1. Yazım kurallarını kavrayarak uygular.
- 6.2. Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır.

3.6. Yazma Becerisi Öğretimi

Dört temel dil becerisinden biri olan yazma, doğuştan getirilen bir yetenek değil, sonradan kazanılabilen/kazandırılabilen bir beceri alanıdır. Bu durum, yazmanın öğrenilebilen/öğretilebilen bir dil becerisi alanı olduğunu göstermektedir.

Yazma becerisini konuşabilen ve düşünebilen her insan edinebilir. Yazma becerisini edinmek demek mükemmel bir yazar olmak demek değildir. İçinde beslediği duyguları ve düşünceleri, gerçekleşen olayları, yapılmasını istediği bir işi anlatabilmek yazma becerisini kavramış olmak demektir (Yıldız ve diğer., 2008: 212-213).

Ancak, her öğrencinin seviyesi, hazırbulunuşluk düzeyi ve kapasitesi farklı olduğundan, yazma becerisinin öğretiminde öğrenciyi merkeze almak ve öğrencinin seviyesine uygun uygulamalar yapmak önemli bir gerekliliktir.

Yazma becerisi, “yüzme suda öğrenilir” ilkesine benzer biçimde ancak uygulama yapılarak öğrenilebilir. Bu bağlamda, yazma becerisi öğretiminin temel ilkesi “yazdırmak”tır. Ancak bu yazdırma çalışmaları gelişigüzel olmamalı, belli bir plan çerçevesinde yaptırılmalıdır. Özellikle sınıf içi yazma çalışmalarında son derece özenli ve dikkatli davranmanın yazma becerisi öğretiminde son derece kritik bir yeri bulunmaktadır.

Sınıf içi yazma çalışmalarında öğrenci, onun yazma beceri ve cesaretini arttıracak; ona imlâ ve noktalamayı kavratacak; planlı yazma alışkanlığı kazandıracak; meramını usûl ve uslûbunca ifade edebilecek bilgi ve beceri ile donatılmalıdır. Öğrencilerin her türlü faaliyetinde ve derslerinde yazılı anlatım kurallarına dikkat etmeleri sağlanmalıdır. Hazırlanan ödevlerde ve diğer ders defterlerinde bu yönde bir kontrol sağlanmalıdır (Yıldız ve diğer., 2008:215).

Yazma becerisinin öğretiminde uygulama yaptırmanın önemine dikkat çeken Demirel ve Şahinel (2006: 111-112), etkili bir yazma becerisi öğretimi için yapılması gerekenleri şu şekilde belirtmişlerdir:

1. Güzel yazmak, sadece bazı formülleri beceriyle kullanmak değildir. Öğrenciler, konu üzerinde sözcük dağarcığıyla özgürce bildirmeye yöneltilmelidir.
2. Öğrencinin kendi düzeyine uygun günlük hayatla ilgili duygu, deneyim, izlenim ve hayallerini anlatma olanağı verecek konular seçilmelidir.
3. Yazma becerisi kazandırmak için çeşitli alıştırmalar, denemeler, açıklamalar yapılmalı, bunlarla ilgili bilgiler verilmelidir. Yazma becerisi ile ilgili olarak yapılacak çeşitli etkinlikler vardır. Öğrencilere çeşitli cümle, paragraf alıştırmaları, denemeleri yaptırılır, tür ve biçim bilgileri verilir. Yaptırılacak ödevlerin konuları tartışılır. Öğretmen tarafından incelenmiş ödevler eleştirilir, başarılı ödevler okunur. Günlük, anı, hikâye, mektup, davetiye, tebrik, şiir, kısa oyunlar yazdırılır. Duyuru ve afiş hazırlatılır. Öğrenciler işbirliği yaparak yazma çalışması yapmaya özendirilmelidir.
4. Kendilerine ilginç ve çekici gelen karakter, olay, yer, an vb. ile ilgili görüş ve düşünceleri yazdırılmalıdır.
5. Öğrenci düzeyleri dikkate alınmalıdır.
6. Bir etkinliğin, işin vb. aşamalarını anlatan yönergeler hazırlatılmalıdır.
7. Yazılarında hoşlanıp hoşlanmadıkları anlatılmalıdır.
8. Yazma becerileri diğer becerilere göre oldukça ağır gelişir. Çünkü ancak çeşitli alıştırmalarla kazanılacak bir beceridir. Zaman ister. Yazma çalışmalarında kolaydan zora, basitten karmaşığa gidilmelidir.
9. Kendisini, ailesini ve çevresini tanıtan yazılar yazdırılmalıdır.
10. Kişileri, nesnelere ve yerleri betimlemeleri istenmelidir.
11. Sebebi verilerek sonucu yazdırılmalıdır.
12. Eksik bırakılmış bir metin tamamlanmalıdır.
13. Bir formu yönergelerine uygun olarak tamamlamaları istenmelidir.
14. Bir fikre neden katılıp katılmadıkları açıklatılmalıdır.
15. Herhangi bir konuda o konunun muhatabı olan kişiyi (aile, bir yetkili vb.) ikna etmek amacıyla yazılar yazdırılmalıdır.
16. Derslerdeki yazma çalışmaları, öğrencilerin o türde, ayrıca yapacakları ödevlerle sonuçlanır. Ödevler öğretmen tarafından düzeltilmeli ve değerlendirilmelidir. Yazma ile konuşma etkinlikleri arasında ilişki

kurulmalıdır. Sınıfta öğrenme-öğretme sürecinde üzerinde durulan bir konu yazma ödevi olarak verilebilir.

17. Öğrencilerin yazma konusunda kişisel ayrılıkları göz önünde tutulmalıdır. İstekli öğrenciler yüreklendirilmelidir.
18. Sınıfta, yazma etkinliklerine istek uyandırılmalıdır. Bu da yazdıklarını birbirlerine okuma alışkanlığı oluşturarak, okulda gazete, dergi çıkararak yaratılabilir.
19. Yazma etkinlikleri başka derslerle, özel yaşamla da ilişkilendirilmelidir.

Yazma becerisinin öğretilmesiyle öğrenciler, okunur bir yazı ile yazma ve yazıyı görsel açıdan anlaşılır şekilde oluşturma; serbest yazı yazma ve okuyucu tarafından anlaşılabilme için net bir dil kullanma; yazım ve noktalama işaretlerine ve dilbilgisi kurallarına hâkim olma; dili esnek bir biçimde kullanma; var olan sunum biçimlerini esas alma ve bunları fonksiyonel olarak kullanma; yazının gerektirdiği manevi çabayı göstermeye hazır olma; çalışma tekniklerini kullanabilme ve bu tekniklerle yazma alışkanlığı geliştirme; kendi metinlerini yazabilme ve buna hazır olma gibi birtakım temel yeterliliklere sahip olurlar. Bunun yanında, yazma becerisinin öğretimi öğrencilere eleştirel düşünme becerisi, yaratıcı düşünme becerisi, iletişim becerisi, araştırma becerisi, problem çözme becerisi, bilgi teknolojilerini kullanma becerisi, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi gibi birtakım üst becerileri de kazandırmaktadır.

Yazma becerisinin öğretiminde öğretmenin, öğretim ortamını değişik uyaranlarla zenginleştirmesinin büyük önemi vardır. Yalın (2004), öğretmenin, yazma becerisinin öğretiminde kullanabileceği materyalleri şu şekilde belirtmiştir:

1. Gerçek eşyalar ve modeller

1.1. Klasik eserler

1.2. Sözlükler

1.3. İmla kılavuzları

1.4. Ansiklopediler

1.5. Ders kitapları

- 1.6. Saksı çiçekleri ve diğer eşyalar
2. Tepegöz
3. Projeksiyon makineleri
4. Radyo, teyp, TV ve video
  - 4.1. Belli saatlerdeki radyo ve televizyon programları
  - 4.2. Klasik eserlerden hazırlanmış video kasetleri
5. Slâytlar ve film şeritleri
  - 5.1. Gezi ve tabiat slâytları
6. Gösteri tahtaları
7. Döner levhaları
8. Basılı veya yazılı materyaller, resimler
  - 8.1. Kartpostallar
  - 8.2. Duvar resimleri
  - 8.3. Hazır metinler
9. Grafikler ve şemalar
10. Bilgisayar ve yazılımları
  - 10.1. Bilgisayar
  - 10.2. Hazır programlar
  - 10.3. Oyunlar
11. Materyal dışında gerçek kişiler
  - 11.1. Halk ozanı ya da şairi
  - 11.2. Yazar ve şair
  - 11.3. Emekli öğretmenler
  - 11.4. Yaşlı kimseler
  - 11.5. Meslek erbapları
  - 11.6. Unvan sahipleri (anne, dede, baba, gazi)

Öğretmen, yazma becerisinin öğretiminde bu materyalleri belli bir plan çerçevesinde amacına uygun olarak kullanmaya özen göstermeli ve bu materyallerin kullanımında yaşanabilecek olumsuzluklara karşı önlem almayı ihmal etmemelidir.

Yazma becerisinin öğretiminde öğretmen ve öğrenciler zaman zaman birtakım problemlerle karşı karşıya gelebilmektedir. Öğretmenlerin yazma becerisinin öğretiminde karşılaştığı problemlerin başında kalıplaşmış yöntemler kullanmak, denetim yetersizliği, sıkıcılık, dersin sanat dersi olduğunun unutulması ve salt bilgi dersi olarak algılanması, değerlendirmede yönlendirme eksikliği, zaman yetersizliği gelmektedir.

Yıldız ve diğer., (2008: 240), yazma becerisinin öğrenimi sürecinde öğrencilerin yaşadıkları problemleri ise şu şekilde belirtmişlerdir:

1. Plansızlık ve tekniksizlik
2. Paragraf bilgisi noksanlığı
3. Düşünceleri sıralama yetersizliği
4. Konsantrasyon eksikliği
5. Düşünceleri ilişkilendirme yetersizliği
6. Yazım ve noktalama yanlışları
7. Kelime kullanım kapasitesi zayıflığı ve anlam bilgisi noksanlığı
8. Cümlede anlam ve yapıca görülen bozukluklar
9. Yöre ağızlarının ve konuşma dilinin etkisinin görülmesi
10. Okuyucunun seviyesine göre yazamama
11. Nesnellikten uzaklık
12. Tekrar sıklığı
13. Cesaret, kendine güven ve hayal zayıflığı
14. Günlük hayattan kopukluk
15. Örneklerle, delillerle zenginleştirememe ve benzetmelerle süsleyememe
16. Zamanın yetersizliği
17. Yazma korkusu: Öğrencilerin üzerinde kara bir bulut gibi duran yazma korkusunu yenmek mümkündür. Yazma korkusunun genelde kişisel motivasyon eksikliğinden kaynaklandığı anlaşılır. Yazmanın kendi düşüncelerini, hayallerini ve duygularını ifade etmeye yaradığının anlaşılması ve tecrübe edilmesi ile ortadan kalkmaktadır.

Yazma becerisinin etkili ve nitelikli bir biçimde öğretilmesi için öğretmen, yazma becerisinde karşılaşılan sorunları en aza indirmeli, öğrenci merkezli ve etkinlik ağırlıklı yazma çalışmaları yapmalıdır.

Günümüzde tüm yazılar artık bilgisayar ortamında yazılırken okullarda öğrencilerin bilgisayar kullanmadan yazma dersleri görmesi, yazma etkinliklerine ve sınavlara katılması biraz garip bir durum arz etmektedir. Dolayısıyla yazma etkinliklerinin en azından bazılarını bilgisayarda yapmakta fayda görülmektedir (Yıldız ve diğer., 2008:237).

Tuncer (2009: 154)'in de ifade ettiği üzere, yazma çalışmasının amacı, şair ve yazar yetiştirmek değildir; duygu ve düşüncelerimizi rahatlıkla ve doğru bir dille anlatmayı gerçekleştirebilmeyi sağlamaktır; olaylar karşısında tavrımızı ortaya koyabilmektir. Bunun için, anlaşılır biçimde düşüncelerin okura aktarılması gerekir. Yazar, konu, yazma tekniği ve okur bir bütündür; yazma eylemi bu bağlamda anlam kazanır. Amacın belirlenmesi, konunun kavranması, duygu ve düşüncelerin yazıda anlaşılır biçimde dile getirilmesi, paragrafların düzenlenmesi ve yazının bütünlüğü gibi özellikler dikkate alınmalıdır.

3.7. Yazım Kuralları

Yardımcı (2009: 85)'nin de belirttiği gibi, bir dilin yazılı biçime geçirilmesinde uyulan kuralların tümü o dilin yazım kurallarını oluşturur. Yazım, bir dildeki seslerin, belirlenen şekillerdeki harflerle hecelerin, sözcüklerin ve cümlelerin önceden konmuş kurallara uygun biçimde oluşturulmasıdır.

Türkçenin yazımında ilke her sesin bir harfle yazılmasıdır. Dilimizde yazımı yönlendiren etkenlerden “ses” önde gelir. Sözcüklerin her sesini yazıda göstermeyi amaçlayan yazımlara sesçil yazım denir. Söz gelişi “de-“ eyleminden türeyen “deye” sözcüğünün “diye” biçiminde yazılması sesçil yazım ilkesinin bir sonucudur. Türkçenin yazımında “kural” ilkesi de göz ardı edilemez. Kurala dayalı yazımlarda sözcüklerin kökenlerinde bulunup da bugün söylenmeyen seslerin yazıda korunması esastır (Koç, Yeniçeri, Yağcı, Odacı, Deniz ve Yıldız, 2008: 63).

Yeni bir kelime olan ve “imlâ” kelimesinin yerini tutan “yazım”; bir dilin kendi işleyişinden çıkmış kurallara göre yazıya geçirilmesi işine verilen bir

isimdir. Yazıma gösterilen özen ve dikkat, bir kişilik meselesi olduğu kadar dile gösterilen sevginin, saygının da bir işaretidir. Dilimizin yazımına göstereceğimiz saygı, kültürümüze ve kendimize saygıyı ifade eder. Bir dilde doğru yazabilmek için dilbilgisi kurallarını bilmek yetmez. Sözü tam ve doğru olarak yazıya aktarmak da gerekir; ancak yazının sözü tam olarak karşılaması mümkün değildir. Öte yandan sözü tam olarak karşılamak için yazıyı işaretlerle doldurmak da kullanımı zorlaştırır. İşte bu işaretlerin herkes tarafından aynı şekilde kullanılmasını sağlamak, böylece yazı birlik ve beraberliğini gerçekleştirmek, yazmayı ve okumayı kolaylaştırmak için genel bazı kurallara uymak ve işaretleri kullanmak gerekir. Bunların hepsine birden *Yazım Kuralları* denir. Sözlü ve yazılı anlatımın temel malzemesi dildir. Dilin yapı taşları ise kelimelerdir. İşte bunun içindir ki; anlatımı başarılı yapan unsurlardan biri, yazım kurallarına uyulmasıdır. Bu kuralları gereği kadar bilmedikçe düzenli bir metin yazmaya imkân yoktur (Uludağ, 2002:100-101).

Dil birliğinin sağlanabilmesi için öncelikle yazımda birliğin sağlanması gerektiği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda yazıda birliği ve belli bir standardı sağlayan yazım kurallarının taşıdığı büyük önem açık bir biçimde görülmektedir.

Erdem (2007: 4)'in de belirttiği gibi; yazım/ımlâ, bireyin dil bilincini, kültürünü yansıtmaya yönüyle önemlidir. Yazım kurallarına uyularak kaleme alınmış bir yazı, okuyan tarafından rahatça okunur, doğru anlaşılır. Aksine yazım kuralları dikkate alınmadan yazılan bir yazı ise okuma güçlüğü doğurur. Buradan hareketle denilebilir ki; her alanda olduğu gibi, yazılı anlatım alanında da kurallar oluşturulurken ihtiyaçlara cevap vermesi ve düzeni koruması esas alınmıştır.

Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu'nun son baskısına göre iletişimi kolaylaştırmak, yazıda birliği ve belli bir standardı sağlamak için belirlenen yazım kuralları şu şekildedir:

3.7.1. De Bağlacının Yazılışı

De bağlacı başlı başına bir sözcüktür. Bu nedenle daima ayrı yazılır. De bağlacı sonuna geldiği sözcüğün son ünlüsüne uyarak kalınlaşır, “da” olur. Bu iki biçimlilik yüzünden ek sanılarak sonuna geldiği sözcüğe bitleştirilir. Ek sanılmasında bir etken de ad durum eki –de ile karıştırılmasıdır. Bu bağlaç “takı→ dahi” sözcüğünün kısalmasıyla doğmuştur. Cümleye, “dahi, hatta,

üstelik, ayrıca...” bağlaçlarının kattığı anlamlardan birini verir. –de durum eki ise kalma, bulunma anlamlı tümleçlerin sonunda bulunur. Ayırt etmek için cümleden çıkarılıp cümlenin okunması gerekir. Cümlede anlatım bozukluğu oluşması durumunda ek olduğu anlaşılmalıdır (Odacı ve diğer., 2008: 66).

Bununla birlikte, bağlaç olan de'nin hiçbir zaman *te*, *ta* biçiminde yazılamayacağı da bilinmelidir.

3.7.2. Ki Bağlacının Yazılışı

Ki bağlacı daima ayrı yazılır. Ki bağlacının farklı işlevleri bulunmaktadır. Odacı ve diğer., (2008: 67), bu işlevleri şu şekilde örneklendirmiştir:

Anladı ki pabuç pahalı. (İki yargıyı bağlama)

Sen ki beni unuttun, gözümde düşün. (Özneyi pekiştirme)

Eve sağ salim vardılar mı ki? (Şüphe)

Ev ki ev, yol ki yol, iş ki iş (İkilemelerde kullanılışı)

“Ki bağlacı, birkaç örnekte kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılır: *belki, çünkü, hâlbuki, mademki, meğerki, oysaki, sanki*. Bu örneklerden *çünkü* sözünde ek aynı zamanda küçük ünlü uyumuna uymuştur” (TDK Yazım Kılavuzu, 2008: 11).

3.7.3. ne...ne Bağlacının Yazılışı

Bu bağlacın kullanıldığı cümlelerde fiil, olumlu yapıda olmak zorundadır. “*Ne yardan ne serden geçiyordu.*” örneğinde olduğu gibi.

3.7.4. Soru Eki mi'nin Yazılışı

“mi” soru eki, her ne kadar ek olsa da gelenekselleşmiş bir biçimde ayrı yazılır ve kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak ünlü uyumlarına uyar. Soru ekinden sonra gelen ekler de bu eke bitişik olarak yazılırlar. “*Geliyor musun?, Sever miydin?, Okuyor musunuz?*” örneklerinde olduğu gibi.

Vazgeçmek birleşik fiili, mi soru ekiyle birlikte kullanıldığında “*Vazgeçtin mi?* ve *Vaz mı geçtin?*” gibi iki ayrı biçimde yazılabilmektedir.

“mi” soru eki, soru anlamı katma işlevinden başka bir görevde kullanıldığında da ayrı yazılmaktadır. “*Çalışkan mı çalışkan bir öğrenciydi.*”, “*Uykusunu almadı mı çok sinirli olur.*” örneklerinde olduğu gibi.

3.7.5. Fiil Çekimi ile İlgili Yanlıklar

TDK'nin Yazım Kılavuzu (2008)'nda fiil çekimi ile ilgili yazılışlarla ilgili şu açıklamalar yapılmıştır:

Gelecek zaman ekinin ünlüleri ile zaman ekinden önceki ünlü, söyleyişe bakılmaksızın bütün şahıslarda *a*, *e* ile yazılır: *geleceğim*, *gelmeyeceğim*, *gelemeyeceğim*, *geleceğiz*, *gelmeyeceğiz*, *gelemeyeceğiz*, *gelmeyeceksin*, *gelemeyeceksin*; *alacağım*, *almayacağım*, *alamayacağım*, *almayacaksın*, *alamayacaksın*; *başlayacağım*.

Teklik ve çokluk 1. kişi emir eklerinin ünlüsü ile ekten önceki ünlü, söyleyişe bakılmaksızın *a*, *e* ile yazılır: *başlayayım*, *gelmeyeyim*; *başlayalım*, *gelmeyelim*.

İstek ekinden önce gelen ünlü, söyleyişe bakılmaksızın *a*, *e* ile yazılır: *başlayasın*, *başlaya*, *başlayasınız*, *başlayalar*; *gelmeyesin*, *gelmeye*, *gelmeyesiniz*, *gelmeyeler*.

3.7.6. Mastar Eklerinin Yazılışı

Mastar ekleri olan “-mek” ve “-mak”tan sonra *-a*, *-e*, *-ı*, *-i* eklerinden biri geldiğinde mastar eki ile bu eklerin arasına “*y*” ünsüzü girmektedir: *başarmak-a* > *başarma-y-a*, *sevmek-i* > *sevme-y-i*, *görmek-e* > *görme-y-e*, *almak-ı* > *alma-y-ı*...

3.7.7. İken'in Yazılışı

“İken”, olduğu gibi de ekleştirilerek de yazılabilmektedir. Ekleştirilerek yazıldığında başındaki “i” ünlüsü düşmektedir. Ulandığı kelimenin ünlüleri kalın olsa da bu ekin ünlüsü ince kalır: *kazanır iken > kazanır-ken, başarır iken > başarır-ken, durgun iken > durgun-ken...*

“İken”, ünlüyle biten sözcüklere ulandığında başındaki “i” ünlüsü düşer ve araya “y” ünsüzü girer: *başarılı iken > başarılıy-ken, yaşlı iken > yaşlıy-ken...*

3.7.8. İle'nin Ek Olarak Yazılışı

“İle”, ayrı olarak yazılabildiği gibi, sözcüklere ulanarak yazılabilmekte ve ek olarak yazıldığında ünlü uyumlarına uymaktadır.

“İle”, ünsüzle biten sözcüklere ulandığında başındaki “i” ünlüsü düşer ve ulandığı sözcüğe bitişik olarak yazılır: *kitap ile > kitap-la, şefkat ile > şefkat-le, samimiyet ile > samimiyet-le...*

“İle”, ünlüyle biten sözcüklere ulandığında ise başındaki “i” ünlüsü düşmekte ve araya “y” ünsüzü girmektedir.

3.7.9. Ek Fiil Olan imek'in Yazılışı

“İmek” fiili genellikle ekleşmiş olarak kullanılmakta ve ulandığı sözcüğün ünlü uyumlarına uymaktadır.

“İmek” ek fiili, ünlüyle biten sözcüklere ulandığında başındaki “i” ünlüsü düşmekte ve araya “y” ünsüzü girmektedir: *başarılı idi > başarılı-y-di, ne ise > ne-y-se, olumlu idi > olumlu-y-du...*

“İmek” ek fiili ünsüzle biten sözcüklere ulandığında da başındaki “i” ünlüsü düşmektedir: *yapar ise > yapar-sa, yorgun imiş > yorgun-muş, güzel idi > güzeldi...*

3.7.10. Pekiştirmeli Sıfatların Yazılışı

“İlk hecesine benzer biçimde oluşturulan bir hecenin başa eklenmesiyle, ilgili niteleme sıfatının anlamı pekiştirilebilir” (Kahraman, 2005: 79). Bu şekilde oluşturulan pekiştirmeli sıfatlar bitişik olarak yazılmaktadır: *dümdüz, kipkirli, masmavi, şipşirin, pespembe, tertemiz, çırılçıplak, düpedüz, sırlıslıklam, düpedüz...*

3.7.11. Sayıların Yazılışı

“Sayıların yazılışında birçok ayrılıklar görülmektedir. Nerelerde yazıyla ya da rakamla yazılacakları, yazıyla yazılan sayıların nerelerde büyük harfle başlayacakları... tereddütlere yol açmaktadır” (Gökşen, 1965: 598). Bu nedenle sayıların yazılışının öğretimine gereken önem verilmeli, bu konuda da Türk Dil Kurumu’nun sayıların yazılışıyla ilgili belirlediği kurallar titizlikle takip edilmelidir.

Türk Dil Kurumu’nun sayıların yazılışıyla ilgili belirlediği kurallar, Yazım Kılavuzu’nun son baskısında (2008) şu şekilde belirtilmiştir:

1.Sayılar metin içerisinde yazıyla yazılır: *bin yıldan beri, dört kardeş, haftanın beşinci günü, üç ayda bir, yüz soru, iki hafta sonra, üçüncü sınıf.*

Yaş otuz beş, yolun yarısı eder.

(Cahit Sıtkı Tarancı)

Buna karşılık saat, para tutarı, ölçü, istatistik verilere ilişkin sayılarda rakam kullanılır: *17.30’da, 11.00’de, 1.500.000 lira, 25 kilogram, 150 kilometre, 15 metre kumaş, 1.250.000 kişi, %25, %50.*

2.Birden fazla kelimedenden oluşan sayılar ayrı yazılır: *iki yüz, üç yüz altmış beş.*

3.Para ile ilgili işlem ve senet, çek vb. ticarî belgelerde geçen sayılar bitişik yazılır: *650,35 (altıyüzelli YTL, otuzbeş YKr)*.

4.Notayı niteleyen sayılar ayrı yazılır: *on altılık*.

5.Oyun adlarını niteleyen sayılar bitişik yazılır: *altmışaltı*.

6.Romen rakamları ancak yüzyıllarda, hükümdar adlarında, tarihlerde ayların yazılışında, kitap ve dergi ciltlerinde ve kitapların asıl bölümlerinden önceki sayfaların numaralandırılmasında kullanılabilir: *XX. yüzyıl, III. Selim, XIV. Louis, II. Wilhelm, V. Karl, VIII. Edward, I.XI.1928, I. Cilt, XII. Cilt*.

7.Beş ve beşten çok rakamlı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur: *326.197, 49.750.812, 28.434.250.310.500*.

8.Sayılarda kesirler virgül ile ayrılır: *15,2 (15 tam, onda 2), 5,26 (5 tam, yüzde 26)*.

9.Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur ya da rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösteren ek yazılır: *15., 56., XX.; 5'inci, 6'nci*.

Uyarı: Sıra sayıları ekle gösterildiğinde rakamdan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılır; ayrıca nokta konmaz: *8. 'inci değil 8'inci, 2. 'nci değil 2'nci*.

10.Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir: *2'şer değil ikişer, 9'ar değil dokuzar, 100'er değil yüzer*.

3.7.12. Büyük Harflerin Kullanıldığı Yerler

Karadağ (2003: 132-133), büyük harflerin kullanıldığı yerleri şu şekilde belirtmiştir:

a. Özel adların ilk harfleri büyük yazılır:

a.a. Kişi adları: *Aziz Nesin, Adalet Ağaoğlu...*

a.b. Kişi adlarıyla birlikte kullanılan unvanlar ve kişi adlarının yerini tutan san sıfatları: *Ziya Paşa, Ahmet Bey, Bu söz Gazi'yi çok etkilemişti.*

a.c. Kıta, ülke, bölge adları: *Asya, İngiltere, Karadeniz Bölgesi...* Ülke adları yerine kullanılan yön adları da büyük harfle başlar: *Kıbrıs sorununa Batı taraflı yaklaşıyor.*

a.ç. Kent, ilçe, köy semt, mahalle, cadde, bulvar adları: *Karabük, Polatlı, Karapınar Köyü, Bahçelievler, Atatürk Bulvarı...*

a.d. Deniz, göl, ırmak, ova, orman adları: *Marmara Denizi, Van Gölü, Kızılırmak, Çukurova, Belgrat Ormanları...*

a.e. Din, mezhep ve tarikat adları: *İslam, Şiiler, Mevlevilik...*

a.f. Dil adları: *Almanca'nın, Arapça...*

a.g. Kitap, gazete, dergi adları: *Yağmur Beklerken, Cumhuriyet, Varlık, Bilim Teknik...*

a.ğ. Kurum, kuruluş, dernek, makam adları: *Türk Dil Kurumu, Sivaslılar Derneği, Millî Eğitim Bakanlığı...*

a.h. Gezegen adları: *Merkür, Venüs, Mars...* Ay, güneş ve dünya sözcükleri, eğer terim olarak kullanılıyorsa, büyük harfle; diğer durumlarda ise küçük harfle başlar: *Ay Dünya'nın uydusudur. Ay, bugün yine dünya kadar işim var.*

b.Nokta, iki nokta, üç nokta, sıra noktalar, ünlem ve soru işaretleri ile biten tümceden sonra gelen tümcenin ilk harfi büyük yazılır: *Menderes'in şu dirseğini görüyor musunuz? Şu canım... İsmail'in sürdüğü tarlanın üst tarafı!* (Samim Kocagöz)

c.Yazı başlıklarının ilk harfleri büyük yazılır: *Büyük Harflerin Kullanımıyla İlgili Yazım Kuralları, Kuruluşlarına Göre Tümce Türleri...* Eğer başlıktaki sözcüklerin tamamı büyük harfle yazılmamışsa, başlıkta geçen bağlaçlar küçük harfle yazılır: *Sanat ve Toplum, Gelişim ve Öğrenme...*

ç.Şiirde dize başlarındaki ilk harfler büyük yazılır:

*Şimdi kalkıp İzmir'e gitseniz
Körfezde geçen günler
Yalnızlığın ölmezliğindedirler* (Salâh Birsal)

Ancak bu kurala günümüz şiirinde uyulmamaktadır.

d.Tümce, rakamla başladığı zaman, ondan sonra gelen sözcüğün ilk harfi büyük yazılmaz: *1950 yılında Bursa'da doğdu.*

e. Tarih, gün, ay, yıl ya da sadece ay ve yıl olarak belirtildiğinde, ayın ilk harfi büyük yazılır: *29 Ekim 1923, Eylül 1997...*

f. Kısaltmaların büyük çoğunluğu büyük harfle başlar: *Dr., Avk., Prof., PTT...* (Bazı kısaltmalar ise küçük harfle başlar: *vb., bkz., cm., km., gr., kg...*)

g. Mektuplarda, başlık gibi kullanılan seslenişlerin tüm sözcüklerinin ilk harfleri büyük yazılır: *Sevgili Anneciğim.*

ğ. Zarfların üzerine yazılan tüm sözcüklerin ilk harfleri büyük yazılır:

<p style="text-align: center;">Sn. Ayşe Topçu Balıkesir Lisesi İkinci Sınıf</p> <p>Öğrencisi</p> <p style="text-align: center;"><i>Balıkesir</i></p>

3.7.13. Birleşik Kelimelerin Yazılışı

Birleşik kelimelerin yazılışıyla ilgili açıklamalar, TDK'nin Yazım Kılavuzu'nun son baskısında (2008) şu şekilde yapılmıştır:

Belirtisiz isim tamlamaları, sıfat tamlamaları, isnat grupları, birleşik fiiller, ikilemeler, kısaltma grupları ve kalıplaşmış çekimli fiillerden oluşan ifadeler, yeni bir kavramı karşıladıklarında birleşik kelime olurlar: *yer çekimi, hanımeli, ses bilgisi; beyaz peynir, açıkgöz, toplu iğne; eli açık, sırtı pek; söz etmek, zikretmek, hasta olmak, gelebilmek, yazdırmak, alıvermek; çoluk çocuk, çıtçıt, altüst; başüstüne, günaydın; sağ ol, ateşkes, külbastı...*

Birleşik kelimeler aşağıdaki durumlarda bitişik yazılırlar:

1.Ses düşmesine uğrayan birleşik kelimeler bitişik yazılır: *kaynana* (< *kayın ana*), *kaynata* (< *kayın ata*), *nasıl* (< *ne asıl*), *niçin* (< *ne için*), *pazartesi* (< *pazar ertesi*), *sütlaç* (< *sütlü aş*), *birbiri* (< *biri biri*).

2.Et- ve ol- yardımcı fiilleriyle birleşirken ses düşmesine veya ses türemesine uğrayan birleşik kelimeler bitişik yazılır: *emretmek* (< *emir etmek*), *kaybolmak* (< *kayıp olmak*); *haletmek* (< *hal' etmek=tahttan indirmek*), *menolunmak* (< *men' olunmak*); *affetmek* (< *af etmek*), *reddetmek* (< *ret etmek*).

Uyarı: Sadece söyleyişte tonlulaşma biçiminde ses değişmesine uğrayanlar ayrı yazılır: *azat etmek, hamt etmek, izaç etmek, iktisap etmek*. Bu örneklerde tonluluk söyleyişte belirtilir.

3.Kelimelerden her ikisi veya ikincisi, birleşme sırasında benzetme yoluyla anlam değişmesine uğradığında bu tür birleşik kelimeler bitişik yazılır.

a.Bitki adları: *aslanagzı, civanperçemi, keçiboynuzu, kuşburnu, turnagagası, açığağz, akkuyruk (çay), alabaş, altınbaş (kavun), altıparmak (palamut), beşbiyik (muşmula), acemborusu, çobançantası, gelinfeneri, karnıkara (börülce), kuşyemi, şeytanarabası, venüsçarığı, yilanyastağı, akşamsefası, camgüzeli, çadıruşağı, gecesevası, ayşekadın (fasulye), hafızali (üzüm), havvaanaeli, meryemanaeldiveni*.

b.Hayvan adları: *danaburnu (böcek), akbaş (kuş), alabacak (at), bağrıkara (kuş), beşparmak (deniz hayvanı), beşpençe (deniz hayvanı), çakırkanat (ördek), elmabaş (tepeli dalgıç), karaburun (balık), kamçıkuyruk (koyun), kamışkulak (at), karabaş, karagöz (balık), karafatma (böcek), kızılkanat (balık), sarıkuyruk (balık), yeşilbaş (ördek), sazkeyası (balık), sırtıkara (balık), şeytaniğnesi, yalıçapkını (kuş), bozbakkal (kuş), bozyürük (yılan), karadul (örümcek), sarısabır (bitki)*.

c.Hastalık adları: *itdirseğı (arpacık), delibaş, karabacak, karataban*.

ç. Alet ve eşya adları: *balıkgözü (halka), deveboynu (boru), domuzayağı (çubuk), domuztırnağı (kanca), horozayağı (burgu), kargaburnu (alet), keçitırnağı (oyma kalemi), kedigözü (lamba), leylekgagası (alet), sıçankuyruğı (törpü), baltabaş (gemi), gagaburun (gemi), kancabaş (kayık), adayavrusu (tekne)*.

d. Biçim adları: *ayıbacağı (yelken biçimi), balıksırtı (desen), civankaşı (nakış), eşeksırtı (çatı biçimi), kazkanadı (oyun), kırlangıçkuyruğı (işaret), koçboynuzu (işaret), köpekkuyruğı (spor), sıçandişi (dikiş), balgümeci (dikiş), beşikörtüsü (çatı biçimi), turnageçidi (firtına)*.

e. Yiyecek adları: *dilberdudağı (tatlı), hanımgöbeği (tatlı), hanımparmağı (tatlı), kadınbudu (köfte), kadıngöbeği (tatlı), kargabeyni (yemek), kedidili (bisküvi), tavukgöğsü (tatlı), vezirparmağı (tatlı), bülbülyuvası (tatlı), kuşlokumu (kurabiye), alinazik (kebab).*

f. Oyun adları: *beştaş, dokuztaş, üçtaş.*

g. Gök cisimlerinin adları: *Altıkardeş (yıldız kümesi), Arıkovanı (yıldız kümesi), Büyükayı (yıldız kümesi), Demirkazık (yıldız), Küçükayı (yıldız kümesi), Kervankıran (yıldız), Samanyolu (yıldız kümesi), Yedıkardeş (yıldız kümesi).*

ğ. Renk adları: *baklaçiçeği, balköpüğü, camgöbeği, devetüyü, fildişi, gülkurusu, kavuniçi, narçiçeği, ördekbaşı, ördekgagası, tavşanağzı, tavşankanı, turnagözü, vapurdumanı, vişneçürüğü, yavruağzı.*

4.-a, -e, -ı, -i, -u, -ü zarf-fiil ekleriyle *bilmek, vermek, kalmak, durmak, gelmek, görmek* ve *yazmak* fiilleriyle yapılan tasvirî fiiller bitişik yazılır: *alabildiğine, düşünebilmek, yapabilmek; uyuyakalmak; gidedurmak, yazadurmak; çıkagelmek, olagelmek, süregelmek; düşeyazmak, öleyazmak; alıvermek, gelivermek, gülüvermek, uçuvermek; düşmeyegör, ölmeyegör.*

5. Bir veya iki ögesi emir kipiyle kurulan kalıplaşmış birleşik kelimeler bitişik yazılır: *alaşağı, albeni, ateşkes, çalçene, çalyaka, dönbara, gelberi, incitmebeni, rastgele, sallabaş, sallasırt, sıkboğaz, unutmabeni; çekyat, geçgeç, kaçgöç, kapkaç, örtbas, seçal, veryansın, yapboz, yazboz tahtası.*

6.-an/-en, -r/-ar/-er/-ır/-ir, -maz/-mez ve -mış/-miş sıfat-fiil eklerinin kalıplaşmasıyla oluşan birleşik kelimeler bitişik yazılır:

ağaçkakan, alaybozan, cankurtaran, çöpçatan, dalgakıran, demirkapan, etyaran, filizkıran, gökdelen, oyunbozan, saçkıran, yelkovan, yolgeçen;

akımtoplar, altıpatlar, barışsever, basınçölçer, betonkarar, bilgisayar, çoksatar, dilsever, füzeatar, özezer, pürüzalır, uçaksavar, yurtsever;

baştanımaz, değerbilmez, etyemez, hacıyatmaz, kadirbilmez, karıncaezmez, kuşkonmaz, külyutmaz, tanrıtanımaz, varyemez;

çokbilmiş, güngörmüş.

7. İkinci kelimesi *-dı (-di/ -du / -dü, -tı / -ti / -tu / -tü)* kalıplaşmış belirli geçmiş zaman ekleriyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır: *albastı, ciğerdeldi, çıtkırıldım, dalbastı, firdöndü, gecekondı, gündöndü, hünkârbeğendi, imambayıldı, karyagdı, külbastı, mirasyedi, papazkaçtı, serdengeçti, şıpssevdi, zıpçıktı.*

8. Her iki kelimesi de *-dı (-di/ -du / -dü, -tı / -ti / -tu / -tü)* belirli geçmiş zaman veya *-r/-ar/-er* geniş zaman eklerini almış ve kalıplaşmış bulunan birleşik kelimeler bitişik yazılır: *dedikodu, kaptıkaçtı, oldubitti, uçtuuçtu (oyun); biçerbağlar, biçerdöver, göçerkonar, kazaratar, konargöçer, okuryazar, uyurgezer, yanardöner, yüzergezer.*

Aynı yapıda olan *çakaralmaz* kelimesi de bitişik yazılır.

9. Somut olarak yer bildirmeyen *alt, üst* ve *üzeri* sözlerinin sona getirilmesiyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır: *ayakaltı, bilinçaltı, gözaltı (gözetim), şuuraltı; akşamüstü, akşamüzeri, ayaküstü, ayaküzeri, bayramüstü, gerçeküstü, ikindiüstü, olağanüstü, öğleüstü, öğleüzeri, suçüstü, yüzüstü.*

10. İki veya daha çok kelimenin birleşmesinden oluşmuş kişi adları, soyadları ve lakaplar bitişik yazılır: *Alper, Aydoğdu, Birol, Gülnihal, Gülseren, Gündoğdu, Şenol, Varol; Abasıyanık, Adivar, Atatürk, Gökalp, Güntekin, İnönü, Karaosmanoğlu, Tanpınar, Yurdakul; Boynueğri Mehmet Paşa, Tepedelenli Ali Paşa, Yirmisekiz Çelebi Mehmet, Yedisekiz Hasan Paşa.*

11. İki veya daha çok kelimedenden oluşmuş Türkçe yer adları bitişik yazılır: *Çanakkale, Gümüşhane; Acıpayam, Pınarbaşı, Şebinkarahisar; Beşiktaş, Kabataş.*

Şehir, kent, köy, mahalle, dağ, tepe, deniz, göl, ırmak, su vb. kelimelerle kurulmuş sıfat tamlaması ve belirtisiz isim tamlaması kalıbındaki yer adları bitişik yazılır: *Akşehir, Eskişehir, Suşehri, Yenişehir; Atakent, Batıkent, Konutkent, Korukent, Çengelköy, Sarıyer, Yenimahalle; Karabağ, Karadağ, Uludağ; Kocatepe, Tınaztepe; Akdeniz, Karadeniz, Kızıldeniz; Acıgöl; Kızılırmak, Yeşilirmak; İncesu, Karasu, Sarısu, Akçay.*

12. Kişi adları ve unvanlarından oluşmuş mahalle, meydan, köy vb. yer ve kuruluş adlarında unvan kelimesi sonda ise, gelenekselleşmiş olarak bitişik yazılır: *Abidinpaşa, Bayrampaşa, Davutpaşa, Ertuğrulgazi, Kemalpaşa (ilçesi); Necatibey (Caddesi), Mustafabey (Caddesi).*

13. Ara yönleri belirten kelimeler bitişik yazılır: *güneybatı, güneydoğu, kuzeybatı, kuzeydoğu.*

14. Bunlardan başka dilimizde her iki ögesi de asıl anlamını koruduğu hâlde yaygın bir biçimde gelenekselleşmiş olarak bitişik yazılan kelimeler de vardır:

a. *Baş* sözüyle oluşturulan sıfat tamlamaları: *başağırlık, başbakan, başçavuş, başeser, başfiyat, başhekim, başhemşire, başkahraman, başkarakter, başkent, başkomutan, başköşe, başmüfettiş, başöğretmen, başparmak, başpehlivan, başrol, başsavcı, başşehir, başyazar.*

b. Bir topluluğun yöneticisi anlamındaki *başı* sözüyle oluşturulan belirtisiz isim tamlamaları: *aşçıbaşı, binbaşı, çarkçıbaşı, çeribaşı, elebaşı, mehterbaşı, onbaşı, ustabaşı, yüzbaşı.*

c. *Oğlu, kızı* sözleri: *çapanoğlu, eloğlu, hinoğlulin, elkızı.*

ç.Ağa, bey, efendi, hanım, nine vb. sözlerle kurulan birleşik kelimeler: ağababa, ağabey, beyefendi, efendibaba, hanımanne, hanımefendi, hacıağa, hıyarağalık, kadinnine, paşababa.

d.Biraz, birkaç, birkaçı, birtakım, birçok, birçoğu, hiçbir, hiçbirini, herhangi belirsizlik sıfat ve zamirleri de gelenekleşmiş olarak bitişik yazılır.

15. Ev kelimesiyle oluşturulan birleşik kelimeler bitişik yazılır: aşevi, bakımevi, basımevi, doğumevi, gözlemevi, huzurevi, konukevi, orduevi, öğretmenevi, polisevi, yayınevi.

16. Hane, name, zade kelimeleriyle oluşturulan birleşik kelimeler bitişik yazılır: çayhane, dersane, kahvehane, yazıhane; beyanname, kanunname, seyahatname, siyasetname; amcazade, dayızade, teyzezade.

Uyarı: Eczahane, hastahane, pastahane, postahane sözleri kullanımdaki yaygınlık dolayısıyla eczane, hastane, pastane, postane biçiminde yazılmaktadır.

17.Farsça kurala göre oluşturulan isim ve sıfat tamlamaları ile kalıplaşmış biçimler bitişik yazılır: cürmümeşhut, darıdünya, ehlibeyt, ehvenişer, erkânıharp, fecrisadık, gayrimenkul, gayrimeşru, hüsnükuruntu, hüsnüniyet, suikast, hamdüsenâ, hercümerç.

18.Arapça kurala göre oluşturulan tamlamalar ve kalıplaşmış biçimler bitişik yazılır: aliyyülâlâ, ceffalkalem, darülaceze, darülfünun, daüssıla, fevkalade, fevkalbeşer, hıfzıssıhha, hüvelbaki, şeyhülislam, tahtelbahir, tahteşşuur; âlemşümül, cihanşümül, aleykümselam, Allahualem, bismillah, fenafillah, fisebilillah, hafazanallah, inşallah, maşallah, velhasıl, velhasılıkelam.

19.Müzik makam adları bitişik yazılır: acembuselik, hisarbuselik, muhayyerkürdi.

Bir sıfatla oluşturulan usul adlarında sıfat ayrı yazılır: ağır aksak, yürük aksak, yürük semai.

20.Kanunda bitişik geçen veya bitişik olarak tescil ettirilmiş olan kuruluş adları bitişik yazılır: *İçişleri, Dışişleri, Genelkurmay, Yükseköğretim.*

Birleşik kelimeler, aşağıdaki durumlarda ise ayrı yazılırlar:

1.*Etmek, edilmek, eylemek, kılmak, kılınmak, olmak, olunmak* yardımcı fiilleriyle kurulan birleşik fiiller herhangi bir ses düşmesine veya türemesine uğramazsa ayrı yazılır: *alt etmek, arz etmek, azat etmek, boş olmak, dans etmek, el etmek, göç etmek, ilan etmek, kabul etmek, kul etmek, kul olmak, not etmek, oyun etmek, sağ olmak, söz etmek, terk etmek, var olmak, yok etmek, yok olmak.*

2.Birleşme sırasında kelimelerinden hiçbiri veya ikinci kelimesi anlam değişikliğine uğramayan birleşik kelimeler ayrı yazılır.

a.Hayvan türlerinden birinin adıyla kurulanlar:

ada balığı, ateş balığı, dil balığı, fulya balığı, kedi balığı, kılıç balığı, köpek balığı, ton balığı, yılan balığı; acı balık, bıyıklı balık, dikenli balık.

ardıç kuşu, arı kuşu, çalı kuşu, deve kuşu, muhabbet kuşu, saka kuşu, tarla kuşu, yağmur kuşu; alıcı kuş, boğmaklı kuş, makaralı kuş.

ağustos böceği, ateş böceği, circır böceği, hamam böceği, ipek böceği, uçuç böceği, uğur böceği; ağılı böcek, çalgıcı böcek, sümüklü böcek.

at sineği, et sineği, meyve sineği, sığır sineği, su sineği, uyuz sineği.

deniz yılanı, ok yılanı, su yılanı; Ankara keçisi, dağ keçisi, yaban keçisi; findık faresi, tarla faresi; dağ sıçanı, tarla sıçanı; Beç tavuğu, dağ tavuğu; Amerika tavşanı, yaban tavşanı; kaya örümceği, şeytan örümceği; bal arısı, yaban arısı;

Pekin ördeği, yaban ördeği; Ankara kedisi, Van kedisi; Afrika domuzu, yaban domuzu.

b.Bitki türlerinden birinin adıyla kurulanlar:

ayrık otu, beşparmak otu, çörek otu, eğrelti otu, güzelavrat otu, kelebek otu, ökse otu, pisipisi otu, taşkıran otu, yüksük otu; acı ot, sütlü ot.

ateş çiçeği, çuha çiçeği, güzelhatun çiçeği, ipek çiçeği, küpe çiçeği, lavanta çiçeği, mum çiçeği, yayla çiçeği, yıldız çiçeği; ölmez çiçek.

avize ağacı, ban ağacı, dantel ağacı, kâğıt ağacı, mantar ağacı, mercan ağacı, öd ağacı, pelesenk ağacı, süt ağacı, tespîh ağacı; kör ağaç.

altın kökü, boya kökü, eğir kökü, helvacı kökü, meyan kökü; ek kök, saçak kök, yumru kök.

dağ elması, yer elması; çalı diken, deve diken; köpek üzümü, kuş üzümü; çakal armudu, dağ armudu; at kestanesi, kuzu kestanesi; can eriği, gövem eriği; kuzu mantarı, yer mantarı; su kamışı, şeker kamışı; dağ nanesi, taş nanesi; ayı gülü, Japon gülü; Antep fıstığı, çam fıstığı; sırik fasulyesi, soya fasulyesi; Amerika bademi, taş bademi; Afrika menekşesi, deniz menekşesi, Japon sarmaşığı, kuzu sarmaşığı; Hint inciri, kavak inciri; armut kurusu, kayısı kurusu; su sarımsağı, şeker pancarı.

kuru fasulye, kuru incir, kuru soğan, kuru üzüm.

Uyarı: Çiçek dışında anlamlar taşıyan *baklaçiçeği* (renk), *narçiçeği* (renk), *suçiçeği* (hastalık); ot dışında anlamlar taşıyan *ağızotu* (barut), *sıçanotu* (arsenik); ses düşmesine uğramış olan *çöreotu* ve yaygın bir biçimde gelenekleşmiş olan *semizotu*, *dereotu* bitişik yazılır.

c.Nesne, eşya ve alet adlarından biriyle kurulan birleşik kelimeler:

alçı taşı, bileği taşı, çakmak taşı, damla taşı, Hacıbektaş taşı, kireç taşı, lüle taşı, Oltu taşı, sünger taşı, yılan taşı; buzul taş, damla taş, dikili taş, kayağan taş, yaprak taş.

arap sabunu, el sabunu; kahve değirmeni, yel değirmeni; kahve dolabı, su dolabı; oturma odası; duvar saati, kol saati; duvar takvimi, masa takvimi; yemek masası; itfaiye aracı, kurtarma aracı; masa örtüsü, yatak örtüsü; el kitabı, Frenk gömleği, İngiliz anahtarı, İngiliz sicimi; alt geçit, tüp geçit, üst geçit, çekme demir, çekme kat, dolma kalem, dönme dolap, kesme kaya, toplu iğne, vurmali çalgılar, vurmali sazlar, yapma çiçek.

afyon ruhu, katran ruhu, lokman ruhu, nane ruhu, tuz ruhu.

ç. Yol ve ulaşım ile ilgili birleşik kelimeler: *Arnavut kaldırımı; çevre yolu, deniz yolu, hava yolu, kara yolu, keçi yolu; köprü yol.*

d. Durum, olgu ve olay bildiren sözlerden biriyle kurulan birleşik kelimeler: *açık oturum, açık öğretim, ana dili, ay tutulması, baş ağrısı, baş belası, baş dönmesi, çıkış yolu, çözüm yolu, dil birliği, din birliği, güç birliği, iş birliği, iş bölümü, madde başı, ses uyumu, yer çekimi.*

e. Bilim ve bilgi sözleriyle kurulan birleşik kelimeler: *anlam bilimi, dil bilimi, edebiyat bilimi, gök bilimi, halk bilimi, ruh bilimi, toplum bilimi, toprak bilimi, yer bilimi; dil bilgisi, halk bilgisi, ses bilgisi, şekil bilgisi.*

f. Yuvar ve küre sözleriyle kurulan birleşik kelimeler: *göz yuvarı, hava yuvarı, ısı yuvarı, ışık yuvarı, renk yuvarı, yer yuvarı; hava küre, ışık küre, su küre, taş küre, yarı küre, yarım küre.*

g. Yiyecek, içecek adlarından biriyle kurulan birleşik kelimeler: *bohça böreği, su böreği, talaş böreği; badem yağı, çiçek yağı, kuyruk yağı; arpa suyu, maden suyu,*

meyve suyu; kaşar peyniri, tulum peyniri, beyaz peynir; Adana kebabı, tas kebabı, Urfa kebabı; İnegöl köftesi, İzmir köftesi; ezogelin çorbası, mercimek çorbası, yoğurt çorbası; irmik helvası, kâğıt helvası, koz helva; acı badem kurabiyesi; Kemalpaşa tatlısı, peynir tatlısı, yoğurt tatlısı; badem şekeri, balık yumurtası.

burgu makarna, çubuk makarna, yüksük makarna; kakaolu kek, üzümlü kek; çiğ köfte, içli köfte; dolma biber, kesme şeker, süzme yoğurt, yarma şeftali; kuru yemiş.

ğ. Gök cisimleri: *Çoban Yıldızı, Kervan Yıldızı, Kutup Yıldızı, kuyruklu yıldız; gök taşı, hava taşı, meteor taşı.*

h. Organ veya organ yerine geçen sözlerden biriyle kurulan birleşik kelimeler: *patlak göz, süzgün göz; aşık kemiği, bel kemiği, elmacık kemiği; serçe parmak, şehadet parmağı, yüzük parmağı; azı dişi, köpek dişi, süt dişi; kuyruk sokumu, safra kesesi; çatma kaş, takma diş, takma kirpik, takma kol; ekşi surat, kepçe surat; gaga burun (kimse), karga burun, kepçe kulak, çakır pençe, demir yumruk, kuru kemik.*

1. Benzetme yoluyla insanın bir niteliğini anlatmak üzere bitki, hayvan ve nesne adlarıyla kurulan birleşik kelimeler: *çetin ceviz, çöpsüz üzüm; eski kurt, sarı çıyan, sağmal inek; ağır top, eksik etek, eski toprak, eski tüfek, kara maşa, sapsız balta.*

i. Zamanla ilgili birleşik kelimeler: *bağ bozumu, gece yarısı, gün ortası, hafta başı, hafta sonu.*

3. *-r / -ar / -er, -maz / -mez ve -an / -en* sıfat-fiil ekleriyle kurulan sıfat tamlaması yapısındaki birleşik kelimeler ayrı yazılır: *bakar kör, çalar saat, çıkar yol, döner sermaye, güler yüz, koşar adım, yazar kasa, yeter sayı; çıkmaz sokak, geçmez akçe, görünmez kaza, ölmez çiçek, tükenmez kalem; akan yıldız, doyuran buhar, uçan daire.*

4. Renk sözü veya renklerden birinin adıyla kurulmuş isim tamlaması yapısındaki renk adları ayrı yazılır: *bal rengi, duman rengi, gümüş rengi, portakal rengi, saman rengi; ateş kırmızısı, boncuk mavisi, çivit mavisi, gece mavisi, limon sarısı, safra yeşili, süt kırısı.*

5. Rengin tonunu belirtmek üzere renkten önce kullanılan sıfatlar ayrı yazılır: *açık mavi, açık yeşil, kara sarı, kirli sarı, koyu mavi, koyu yeşil.*

6. Yer adlarında kullanılan *batı, doğu, güney, kuzey, güneybatı, güneydoğu, kuzeybatı, kuzeydoğu, aşağı, orta, yukarı, iç, yakın, uzak* kelimeleri ayrı yazılır: *Doğu Anadolu, Batı Trakya, Orta Anadolu, Kuzey Amerika, Güney Amerika, Orta Asya, Orta Doğu, Yakın Doğu, Uzak Doğu, Güneybatı Anadolu, İç Asya, İç Anadolu, Aşağı Ayrancı, Yukarı Ayrancı.*

7. Kişi adlarından oluşmuş *mahalle, bulvar, cadde, sokak, ilçe, köy* vb. yer ve kuruluş adlarında sondaki unvanlar hariç, şahıs adları ayrı yazılır: *Yunus Emre Mahallesi; Gazi Mustafa Kemal Bulvarı; Ziya Gökalp Bulvarı; Nene Hatun Caddesi; Fevzi Çakmak Sokağı, Cemal Nadir Sokağı; Koca Mustafapaşa; Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Sultan Ahmet Camii, Sütçü İmam Üniversitesi.*

8. *Dış, iç, öte, sıra* sözleriyle oluşturulan birleşik kelime ve terimler ayrı yazılır: *ahlak dışı, çağ dışı, din dışı, kanun dışı, olağan dışı, yasa dışı; ceviz içi, hafta içi, yurt içi; fizik ötesi, kızıl ötesi, mor ötesi, sınır ötesi; akli sıra, ardı sıra, peşi sıra, yanı sıra.*

9. Somut olarak yer belirten *alt* ve *üst* sözleriyle oluşturulan birleşik kelime ve terimler ayrı yazılır: *deri altı, su altı, toprak altı, yer altı (yüzey); arka üstü, baş üstü, böbrek üstü bezi, tepe üstü (trafikte).*

10. *Alt, üst, ana, ön, art, arka, yan, karşı, iç, dış, orta, büyük, küçük, sağ, sol, peşin, bir, iki, tek, çok, çift* sözlerinin başa getirilmesiyle oluşturulan birleşik kelime ve terimler ayrı yazılır: *alt yazı; üst kat, üst küme; ana bilim dalı, ana dili; ön söz, ön*

yargı; art damak, art niyet; arka teker; yan cümle, yan etki; karşı görüş, karşı oy; iç savaş, iç tüzük; dış borç, dış hat; orta kulak, orta oyunu; büyük anne, büyük baba; küçük harf, küçük parmak; sağ açık, sağ bek; sol açık, sol bek; peşin fikir, peşin hüküm; bir gözeli, bir hücreli; iki anlamlı, iki eşeyli; tek eşli, tek hücreli; çok düzlemli, çok hücreli; çift ayaklılar, çift kanatlılar.

3.7.14. Alıntı Kelimelerin Yazılışı

Yabancı kökenli kelimelerin yazılışıyla ilgili açıklamalar, TDK'nin Yazım Kılavuzu'nun son baskısında (2008) şu şekilde yapılmıştır:

1. İki ünsüzle başlayan batı kökenli alıntılar, ünsüzler arasına ünlü konmadan yazılır: *francala, gram, gramer, gramofon, grup, kral, kredi, kritik, plan, pratik, problem, profesör, program, proje, propaganda, protein, prova, psikoloji, slogan, snop, spiker, spor, staj, stil, stüdyo, trafik, tren, triptik.*

Bu tür birkaç alıntıda, söz başında veya iki ünsüz arasında bir ünlü türemiştir. Bu ünlü söylenişte de yazılışta da gösterilir: *iskarpın, iskele, iskelet, istasyon, istatistik, kulüp.*

2. İçinde yan yana iki veya daha fazla ünsüz bulunan batı kökenli alıntılar, ünsüzler arasına ünlü konmadan yazılır: *alafranga, apartman, biyografi, elektrik, gangster, kilogram, orkestra, paragraf, program, telgraf.*

3. İki ünsüzle biten batı kökenli alıntılar, ünsüzler arasına ünlü konmadan yazılır: *film, form, lüks, modern, natürmort, psikiyatr, seks, slayt, teyp.*

4. Batı kökenli alıntılarının içindeki ve sonundaki g ünsüzleri olduğu gibi korunur: *biyografi, diyagram, dogma, magma, monografi, paragraf, program; arkeolog, demagog, diyalog, filolog, jeolog, katalog, monolog, psikolog, ürolog.*

Ancak *coğrafya, fotoğraf* ve *topoğraf* kelimelerinde g'ler, ğ'ye döner.

Aşağıdaki durumlarda batı kökenli kelimeler, özgün biçimleri ile yazılırlar:

1. Bilim, sanat ve uzmanlık dallarında kullanılan bazı terimler: *andante* (müzik), *cuprum* (kimya), *deseptyl* (eczacılık), *quercus*, *terminus technicus* (teknik terim).
2. Latin yazı sistemini kullanan dillerden alınma deyim ve sözler: *Veni, vidi, vici* (Geldim, gördüm, yendim.); *conditio sine qua non* (Olmazsa olmaz.); *eppur si muove* (Dünya her şeye rağmen dönüyor.); *to be or not to be* (olmak veya olmamak); *l'art pour l'art* (Sanat sanat içindir.); *l'Etat c'est moi* (Devlet benim.); *traduttore traditore* (Çevirmen haindir.); *persona non grata* (istenmeyen kişi).

*Mesele falan değildi öyle,
To be or not to be kendisi için;
Bir akşam uyudu;
Uyanmayıverdi.*

(Orhan Veli Kanık)

3.7.15. Yabancı Özel Adların Yazılışı

Dilimize Arapça ve Farsçadan geçen kişi ve yer adları, Türkçenin ses ve yapı özelliklerine göre yazılır: *Nurettin, Necmettin, Ömer, Muhammet, Mehmet; Suudi Arabistan, Fas, Filistin; Mekke, Medine, İskenderiye, Trablusgarp, Tahran.*

Latin yazı sistemini kullanan dillerdeki adların yazılışı ise TDK'nin hazırlamış olduğu Yazım Kılavuzu'nun son baskısında (2008) şu şekilde belirtilmiştir:

1. Latin yazı sistemini kullanan dillerdeki özel adlar özgün biçimleriyle yazılır: *Beethoven, Byron, Cervantes, Chopin, Eminescu, Grimm, Horatius, Molière, Puccini, Rousseau, Shakespeare; Bologna, Buenos Aires, Iorga, Ile-de-France, Karlovy Vary, Latium, Loire, Mann, New York, Nice, Rio de Janerio, Vaasa, Wuppertal.* Ancak Batı dillerinde kullanılan adların okunuşları ayraç içinde gösterilebilir: *Shakespeare (Şekspir)* vb.

Yabancı özel adlardan türetilmiş akım adları Türkçe söylenişlerine göre yazılır: *Dekartçılık, Epikürcülük, Kalvenci, Kalvencilik, Kalvenizm, Kartezyenizm, Lüterci, Lütercilik, Marksçılık, Marksist, Marksizm.*

2. Batı kökenli kişi ve yer adlarının bir bölümü eskiden beri dilimizde yerleştiği biçimiyle yazılır: *Napolyon, Şarlken, Şarl (Demirbaş Şarl); Atina, Brüksel, Cenevre, Londra, Marsilya, Münih, Paris, Roma, Selanik, Venedik, Viyana, Zürih; Hollanda, Letonya, Lüksemburg.*

3. Ait olduğu dilde ayrı yazılan yer adları Türkçede de ayrı yazılır: *Buenos Aires, Frankfurt am Main, Freiburg im Breisgau, Hyde Park, Mont Blanc, New Orleans, New York, Rio de Janeiro, San Marino, Wiener Neustadt, Titov Veles.*

Yunanca adların yazımında ise, Yunan harflerinin ses değerlerini karşılayan Türk harfleri kullanılmaktadır: *Sokrates, Platon, Aristoteles, Karamanlis, Herodotos, Homeros.*

Ancak *Herodotos, Sokrates, Aristoteles, Platon, Pythagoras, Eukleides* adları dilimizde yaygın olarak *Herodot, Sokrat, Aristo, Eflatun, Pisagor, Öklid* biçimlerinde yerleşmiştir (TDK Yazım Kılavuzu, 2008:31).

Rusça özel adların yazımında da Rus harflerinin ses değerlerini karşılayan Türk harfleri kullanılmaktadır: *Çehov, Dostoyevski, Gogol, Gorbaçov, Puşkin, Tolstoy, Bolşevik, Yeltsin, Moskova, Petersburg.*

Çince ve Japonca özel adların yazımı ise, TDK'nin hazırlamış olduğu Yazım Kılavuzu'nun son baskısında (2008) şu şekilde belirtilmiştir:

1. Çince adlar, Türkçede yerleşmiş biçimlerine göre yazılır: *Honan, Huangho, Kanton, Nankin, Pekin, Şanghay, Vuhan.*

Çince soyadları küçük adlardan önce gelir. Soyadları çoklukla tek hecelidir, küçük adlar ise bir veya iki heceden oluşur. Bu adlar büyük harfle başlar; heceler arasına çizgi konur: *Sun Yat-sen, Lin Yu-tang.* Yalnız *Konfüçyüs* gibi yaygınlık kazanmış adlar bitişik yazılır.

2. Japon yer ve kişi adları da Türkçede yerleşmiş biçimlerine göre yazılır: *Tokyo, Hiroşima, Nagazaki, Osaka, Hokkaydo, Kyoto; Hirohito, Nobuo Haneda, Kayako Hayashi, Sbuishi Kato, Masao Mori.*

3.7.16. Türk Devlet ve Topluluklarındaki Özel Adların Yazılışı

Türk devlet ve topluluklarındaki özel adlar, Türkçede yerleşmiş söyleniş biçimlerine göre yazılmaktadır: *Özbekistan, Türkmenistan, Azerbaycan; Bakü, Taşkent, Semerkant; Bahtiyar Vahapzade, Cengiz Aytmotov.*

3.8. Noktalama İşaretleri

“Yazılı anlatımı sözlü anlatıma yaklaştırabilmek ve mesajı tam olarak iletebilmek amacıyla kullanılan ve genellikle uluslar arası değerler taşıyan, harfler dışındaki işaretler dizgesine noktalama işaretleri adı verilir” (Eker, 2006: 566).

Sözlü iletişim ortamında, duyguları, düşünceleri tam olarak anlatabilmek için ses tonu ayarlanabilir; konuya göre jestler ve hareketler yapılabilir. Ancak, yazılı iletişimde böyle bir olanak bulunmadığından, bu eksiklik noktalama işaretleri yardımıyla giderilmektedir. Anlamın netleştirilmesi, cümlelerin ayrılması, okurun dikkatinin çekilmesi gibi nedenlerle kullanılan noktalama işaretleri, sadece anlam için değil, yapı için de gereklidir. Tümce türlerinin, sözcük öbeklerinin ve tümce öğelerinin belirlenmesinde, noktalama işaretleri ayırt edici bir işleve sahiptir (Karadağ, 2003:136).

Eker (2006)’in de belirttiği gibi noktalama işaretlerinin bir bölümü söz dizimi ile (nokta, virgül, noktalı virgül, iki nokta, üç nokta, sıra noktalar, soru ve ünlem işaretleri), bir bölümü ise, daha çok yazı, yazı düzeni ve baskı ile ilgilidir (kısa çizgi, uzun çizgi, noktalı çizgi, tırnak, parantezler, paragraf, eğik çizgi vb.).

“Edebiyatımızda ilk defa Tanzimat Edebiyatı döneminde görülen noktalama işaretleri, roman, hikâye, tiyatro gibi düzyazı metinlerinde kullanılırken; daha sonraları şiirde yer almıştır” (Karadağ, 2003: 136).

“Noktalama işaretlerinden nokta, virgül, noktalı virgül, iki nokta, üç nokta, soru, ünlem, tırnak işaretleri, ayraç ve kesme ait oldukları kelimelere bitişik olarak

yazılır ve kesme dışındaki işaretlerden sonra bir harf boşluğu ara verilir” (TDK Yazım Kılavuzu, 2008: 32).

Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu’nun son baskısı (2008)’na göre durakları belirterek anlamı aydınlatıp yanlış anlaşılmanın önüne geçen noktalama işaretleri şu şekilde belirtilmiştir:

3.8.1. Nokta

Nokta, tümcelerde uzun soluk alma yerini gösteren ve kısaltmalar, tarih yazma gibi özel durumlarda da kullanılabilen bir noktalama işaretidir.

Noktanın kullanıldığı yerler, TDK tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu’nun son basımında (2008), şu şekilde belirtilmiştir:

1. Cümlelerin sonuna konur: *Türk Dil Kurumu, 1932 yılında kurulmuştur.*

Saatler geçtikçe yollara daha mahzun bir ıssızlık çöküyordu.

(Reşat Nuri Güntekin)

2. Bazı kısaltmaların sonuna konur: *Alb.* (albay), *Dr.* (doktor), *Yrd. Doç.* (yardımcı doçent), *Prof.* (profesör), *Cad.* (cadde), *Sok.* (sokak), *s.* (sayfa), *sf.* (sıfat), *vb.* (ve başkası, ve benzeri, ve bunun gibi), *Alm.* (Almanca), *Ar.* (Arapça), *İng.* (İngilizce).

3. Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur: *3.* (üçüncü), *15.* (on beşinci); *II. Mehmet, XIV. Louis, XV. yüzyıl; 2. Cadde, 20. Sokak, 4. Levent.*

Uyarı: Arka arkaya sıralandıkları için virgülle veya çizgiyle ayrılan rakamlardan yalnızca sonuncu rakamdan sonra nokta konur: *3, 4 ve 7. maddeler; XII – XIV. yüzyıllar arasında.*

4. Bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra konur:

I.	1.	A.	a.
II.	2.	B.	b.

5. Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur: *29.5.1453, 29.X.1923.*

Tarihlerde ay adları yazıyla da yazılabilir. Bu durumda ay adlarından önce ve sonra nokta kullanılmaz: *29 Mayıs 1453, 29 Ekim 1923.*

6. Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur: *Tren 09.15'te kalktı. Toplantı 13.00'te başladı.*

Tören 17.30'da, hükûmet daireleri kapandıktan yarım saat sonra başlayacaktır. (Tarık Buğra)

7. Bibliyografik künyelerin sonuna konur:

Agâh Sırrı Levend, Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, TDK Yayınları, Ankara, 1960.

8. Beş ve beşten çok rakamlı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur: *326.197, 49.750.812, 28.434.250.310.500.*

9. Matematikte çarpma işareti yerine kullanılır: *4.5=20*

3.8.2. Virgül

Virgül, tümce içinde kısa durak işareti olarak kullanılmakla birlikte başka birtakım işlevlere sahiptir.

Noktanın kullanıldığı yerler, TDK tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu'nun son basımında (2008), şu şekilde belirtilmiştir:

1. Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur:

Fırtınadan, soğuktan, karanlıktan ve biraz da korkudan sonra bu sıcak, aydınlık ve sevimli odanın havasında erir gibi oldum. (Halide Edip Adıvar)

Sessiz dereler, solgun ağaçlar, sarı güller

Dillenmiş ağızlarda tutuk dilli gönüller

(Faruk Nafiz Çamlıbel)

Zindana atılan mahkûmlar gibi titreşerek, haykırarak geri geri kaçmaya uğraşıyorduk.

(Hüseyin Rahmi Gürpınar)

2. Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur: *Bir varmış, bir yokmuş.*

Umduk, bekledik, düşündük.

(Yakup Kadri Karaosmanoğlu)

Fakat yol otomobillere yasak olduğundan o da herkes gibi tramvaya biner, kimse kendisine dikkat etmez.

(Falih Rıfkı Atay)

3. Cümlede özel olarak vurgulanması gereken öğelerden sonra konur:

Binaenaleyh, biz her vasıttan, yalnız ve ancak, bir noktainazardan istifade ederiz.

(Mustafa Kemal Atatürk)

4. Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan öğeleri belirtmek için konur:

Saniye Hanımefendi, merdivenlerde oğlunun ayak seslerini duyar duymaz, hasretlisini karşılamaya atılan bir genç kadın gibi, koltuğundan fırlamış ve ona kapıyı kendi eliyle açmaya gelmişti.

(Yakup Kadri Karaosmanoğlu)

5. Cümle içinde ara sözlere ve ara cümleleri ayırmak için konur:

Şimdi, efendiler, müsaade buyurursanız, size bir soru sorayım.

(Mustafa Kemal Atatürk)

6. Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur:

Akşam, yine akşam, yine akşam,

Göllerde bu dem bir kamış olsam!

(Ahmet Haşim)

Kopar sonbahar tellerinden

Derinden, derinden, derinden

Biten yazla başlar keder musikisi

(Yahya Kemal Beyatlı)

7. Tırnak içinde olmayan aktarma cümlelerinden sonra konur: *Datça'ya yarın gideceğim, dedi.*

Şehirde ilk önce hükümet doktoruyla karşılaştım.

– Bugünlerde başımı kaşımaya vakit bulamıyorum, dedi.

(Reşat Nuri Güntekin)

8. Konuşma çizgisinden önce konur:

Bahçe kapısını açtı. Sermet Bey'e,

– Bu anahtar köşkü de açar, dedi.

(Ömer Seyfettin)

9. Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren *hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam, olur, hayhay, başüstüne, öyle, haydi, elbette* gibi kelimelerden sonra konur: *Peki, gideriz. Olur, ben de size katılırım. Hayhay, memnun oluruz. Haydi, geç kalıyoruz.*

Evet, kırk seneden beri Türkçe merhale merhale Türkleşiyor.

(Yahya Kemal Beyatlı)

10. Bir kelimenin kendisinden sonra gelen kelime veya kelime gruplarıyla yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek ve anlam karışıklığını önlemek için kullanılır:

Bu, tek gözlü, genç fakat ihtiyar görünen bir adamcağızdır.

(Halit Ziya Uşaklıgil)

Bu gece, eğlenceleri içlerine sinmedi.

(Reşat Nuri Güntekin)

11. Hitap için kullanılan kelimelerden sonra konur:

Efendiler, bilirsiniz ki hayat demek, mücadele, müsademe demektir.

(Mustafa Kemal Atatürk)

Sayın Başkan,

Sevgili Kardeşim,

Değerli Arkadaşım,

12. Sayıların yazılışında, kesirleri ayırmak için konur: 38,6 (otuz sekiz tam, onda altı), 25,33 (yirmi beş tam, yüzde otuz üç), 0,45 (sıfır tam, yüzde kırk beş).

13. Bibliyografik künyelerde yazar, eser, basımevi vb. maddelerden sonra konur:

Falih Rıfki Atay, Tuna Kıyıları, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1938.

Yazarın soyadı önce yazılmışsa soyadından sonra da virgül konur:

Ergin, Muharrem, Dede Korkut Kitabı, Ankara, 1958.

Uyarı: Metin içinde *ve*, *veya*, *yahut* bağlaçlarından önce de sonra da virgül konmaz:

Nihat sabaha kadar uyuyamadı ve şafak sökerken Faik'e bol teşekkürlerle dolu bir kâğıt bırakarak iki gün evvelki cephe dönüşü kıyafeti ile sokağa fırladı.

(Peyami Safa)

Ben Atatürk'le üç veya iki defa karşılaştım.

(Burhan Felek)

Ya şevk içinde harap ol ya aşk içinde gönül

Ya lale açmalıdır göğsümüzde yahut gül!

(Yahya Kemal Beyatlı)

Uyarı: Metin içinde tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgül konmaz:

Hem gider hem ağlar.

Ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli. (Atasözü)

Gerek nesirde gerek nazımda yeni bir söyleyişe ulaşılmıştır.

Siz ister inanın ister inanmayın, bir gün bile durmam.

Ne kız verir ne dünürü küstürür.

Uyarı: Cümlede pekiştirme ve bağlama görevinde kullanılan *da / de* bağlacından sonra virgül konmaz:

İmlamız, lisanımız düzelince lisanımız da kafamız düzelince düzelecek, çünkü o da ancak onlar kadar bozuktur, fazla değil!

(Yahya Kemal Beyatlı)

Uyarı: Metin içinde *-ınca / -ince* anlamında zarf-fiil görevinde kullanılan *mi / mi* ekinden sonra virgül konmaz:

Ben aç yattım mı kötü kötü rüyalar görürüm nedense.

(Orhan Kemal)

Öyle zekiler vardır, konuştular mı ağızlarından bal akıyor sanırsın.

(Attila İlhan)

Uyarı: Şart ekinden sonra virgül konmaz:

Tenha köşelerde ağız ağıza konuşurken yanlarına biri gelecek olursa hemen susuyorlardı.

(Reşat Nuri Güntekin)

Gör gözlerinle de aklın yatarsa anlatıver millete.

(Tarık Buğra)

Uyarı: Metin içinde zarf-fiil ekleriyle oluşturulmuş kelimelerden sonra virgül konmaz:

Cumaları bahçede buluştukça kıza kendisinin adi bir mektep talebesi olmadığını anlatmaya çalışıyordu.

(Halide Edip Adıvar)

Şimdiye dek, ben kendimi bildim bileli kimse Değirmenoluk köyünden kaçıp da başka köyde çobanlık, yanaşmalık etmedi.

(Yaşar Kemal)

Meydanlığa varmadan bir iki defa İsmail kendisini gördü mü diye kahveye baktı.

(Necati Cumalı)

Ancak yemekte bir karara varıp arkadaşına dikkatli dikkatli bakarak konuştu.

(Samim Kocagöz)

3.8.3. Noktalı Virgül

Anlam bakımından birbirine bağlı cümleleri ayırmada, neden-sonuç ilgisi kurmada ve aralarında düşünce birliği sağlamada kullanılan bir noktalama işareti olan noktalı virgülün kullanıldığı yerler örnekleriyle birlikte TDK tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu'nun son basımı (2008)'nda şu şekilde belirtilmiştir:

1. Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur: *Erkek çocuklara Doğan, Tuğrul, Aslan, Orhan; kız çocuklara ise İnci, Çiçek, Gönül, Yonca adları verilir. Türkiye, İngiltere, Azerbaycan; İstanbul, Londra, Bakü.*

2. Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur: *Sevinçten, heyecandan içim içime sığmıyor; bağırarak, kahkahalar atarak, ağlamak istiyorum. At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır.*

3.8.4. İki Nokta

İki noktanın kullanıldığı yerler, örnekleriyle birlikte TDK tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu'nun son basımı (2008)'nda şu şekilde belirtilmiştir:

1. Kendisinden sonra örnek verilecek cümlenin sonuna konur:

Yeni harfler alındıktan sonra eski yazı ile bir tek kelime bile yazmayan iki kişi görmüşümdür: Atatürk ve İnönü!

(Falih Rıfkı Atay)

– *Buğdayla arpadan başka ne biter bu topraklarda?*

Ziraatçı sayar:

– *Yulaf, pancar, zerzevat, tütün...*

(Falih Rıfkı Atay)

2. Kendisinden sonra açıklama yapılacak cümlenin sonuna konur:

Bu kararın istinat ettiği en kuvvetli muhakeme ve mantık şu idi: Esas, Türk milletinin haysiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşamasıdır.

(Mustafa Kemal Atatürk)

Kendimi takdim edeyim: Meclis kâtiplerindenim.

(Falih Rıfkı Atay)

Derler: İnsanda derin bir yaradır köksüzlük;

Budur âlemde hudutsuz ve hazin öksüzlük.

(Yahya Kemal Beyatlı)

3. Ses biliminde uzun ünlüyü göstermek için kullanılır: *a:ile, ka:til, usu:le, i:cat.*

4. Edebî eserlerdeki karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişinin adından sonra konur:

Bilge Kağan: Türklerim, işitin!

Üstten gök çökmedikçe

alttan yer delinmedikçe

ülkenizi, törenizi kim bozabilir sizin?

Koro : Göğe erer başımız

başınla senin !

Bilge Kağan : Ulusum birleşip yücelsin diye

gece uyumadım, gündüz oturdum.

Türklerim Bilge Kağan der bana.

Ben her şeyi onlar için bildim.

Nöbetteyim !

(A. Turan Oflazoğlu)

5. Genel Ağ adreslerinde kullanılır: <http://tdk.org.tr>

6. Matematikte bölme işareti olarak kullanılır: $56:8=7$, $100:2=50$

3.8.5. Üç Nokta

Genel olarak, sözün bir yerde kesildiğini veya bir parçasının söylenmediğini göstermek amacıyla kullanılan bir noktalama işareti olan üç noktanın kullanıldığı yerler, örnekleriyle birlikte TDK tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu'nun son basımı (2008)'nda şu şekilde belirtilmiştir:

1. Tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur:

Ne çare ki çirkinliği hemencecik ve herkes tarafından görülüyordu da, bu yanı...

(Tarık Buğra)

2. Kaba sayıldığı için veya bir başka sebepten ötürü açıklanmak istenmeyen kelime ve bölümlerin yerine konur: *Kılavuzu karga olanın burnu b...tan çıkmaz.*

Arabacı B...'a yaklaştığını söylüyor, ikide bir fırsat bularak arabanın içine doğru başını çeviriyordu.

(Ahmet Hamdi Tanpınar)

3. Alıntılarda; başta, ortada ve sonda alınmayan kelime ve bölümlerin yerine konur:

... derken şehrin öte başından boğuk boğuk sesler gelmeye başladı...

(Tarık Buğra)

4. Sözüün bir yerde kesilerek geri kalan bölümün okuyucunun hayal dünyasına bırakıldığını göstermek veya ifadeye güç katmak için konur:

Sana uğurlar olsun... Ayrılıyor yolumuz!

(Faruk Nafiz Çamlıbel)

Binaenaleyh, biz her vasıttan, yalnız ve ancak, bir noktainazardan istifade ederiz. O noktainazar şudur: Türk milletini, medeni cihanda, layık olduğu mevkiye isat etmek ve Türk cumhuriyetini sarsılmaz temelleri üzerinde, her gün, daha ziyade takviye etmek...

(Mustafa Kemal Atatürk)

5. Ünlem ve seslenmelerde anlatımı pekiştirmek için konur:

Gölgeler yaklaştılar. Bir adım kalınca onu kıyafetinden tanıdılar:

— Koca Ali... Koca Ali, be!..

(Ömer Seyfettin)

6. Karşılıklı konuşmalarda, yeterli olmayan, eksik bırakılan cevaplarda kullanılır:

— Yabancı yok!

— Kimsin?

— Ali...

— Hangi Ali?

— ...

— Sen misin, Ali usta?

- *Benim!..*
 — *Ne arıyorsun bu vakit buralarda?*
 — *Hiç...*
 — *Nasıl hiç? Suya çekicini mi düşürdün yoksa !..*
 — *!..*

(Ömer Seyfettin)

Uyarı: Üç nokta yerine iki veya daha çok nokta kullanılmaz.

3.8.6. Soru İşareti

Soru işaretinin kullanıldığı yerler, örnekleriyle birlikte TDK tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu'nun son basımı (2008)'nda şu şekilde belirtilmiştir:

1. Soru bildiren cümle veya sözlerin sonuna konur:

Ne zaman tükenecek bu yollar, arabacı?

(Faruk Nafiz Çamlıbel)

Sular mı yandı? Neden tunca benziyor mermer?

(Ahmet Haşim)

Atatürk bana sordu:

— *Yeni yazıyı tatbik etmek için ne düşündünüz?*

(Falih Rıfkı Atay)

Soru eki ve soru kelimesi kullanılmadan ezgili söyleyişlerde soru işareti kullanılır:

Gümrükteki memur başını kaldırdı:

— *Adınız?*

2. Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyle karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanılır: *Yunus Emre (1240?-1320), (Doğum yeri: ?).*

Türk halk felsefesinin, Türk nüktecilüğünün ve mizah dehasının büyük mümessili Nasreddin Hoca da (Hâce Nasirüddin) bu asırda yaşamıştır (1208 ?-1284).

(Türk Dünyası El Kitabı)

Ankara'dan Konya'ya 1,5 (?) saatte gitmiş.

1496 (?) yılında doğan Fuzuli ...

Uyarı: *mi / mi eki -ınca / -ince* anlamında zarf-fiil işleviyle kullanıldığında soru işareti konmaz: *Akşam oldu mu sürüler döner. Hava karardı mı eve gideriz.*

Bahar gelip de nehir çağıl çağıl kabarmaya başlamaz mı içimi geri kalmış bir saat huzursuzluğu kaplardı.

(Haldun Taner)

Uyarı: Soru ifadesi taşıyan sıralı ve bağlı cümlelerde soru işareti en sona konur:

Çok yakından mı bu sesler, çok uzaklardan mı?

Üsküdar'dan mı, Hisar'dan mı, Kavaklar'dan mı?

(Yahya Kemal Beyatlı)

3.8.7. Ünlem İşareti

Ünlemlerin ve sevinç, hayranlık, acı, korku gibi şiddetli duyularını anlatan tümceler sonuna konulan bir noktalama işareti olan ünlem işaretinin kullanıldığı yerler, örnekleriyle birlikte TDK tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu'nun son basımında şu şekilde belirtilmiştir:

1. Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duygularını anlatan cümlelerin sonuna konur:

Ne mutlu Türk'üm diyene!

(Mustafa Kemal Atatürk)

Hava ne kadar da sıcak!

Aşk olsun!

Ne kadar akıllı adamlar var!

2. Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur:

Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!

(Mustafa Kemal Atatürk)

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

(Mustafa Kemal Atatürk)

Ak tolgalı beylerbeyi haykırdı: İlerle!

(Yahya Kemal Beyatlı)

Dur, yolcu! Bilmeden gelip bastığın

Bu toprak bir devrin battığı yerdir.

(Necmettin Halil Onan)

Uyarı: Ünlem işareti, seslenme ve hitap sözlerinden hemen sonra konulabileceği gibi cümlenin sonuna da konabilir:

Arkadaş, biz bu yolda türküler tuttururken

Sana uğurlar olsun... Ayrılıyor yolumuz!

(Faruk Nafiz Çamlıbel)

3. Alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay araç içinde ünlem işareti kullanılır:

İsteseymiş bir günde bitirirmiş (!) ama ne yazık ki vakti yokmuş (!).

Adam, akıllı (!) olduğunu söylüyor.

Uyarı: Ünlemden sonra üç nokta yerine iki nokta konulması yeterlidir.

Gök ekini biçer gibi!.. Başaklar daha dolmadan.

(Tarık Buğra)

3.8.8. Kısa Çizgi

Kısa çizginin kullanıldığı yerler, örnekleriyle birlikte TDK tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu'nun son basımı (2008)'nda şu şekilde belirtilmiştir:

1. Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur:

Soğuktan mı titriyordum, yoksa heyecandan, üzüntüden mi bilmem. Havuzun suyu bulanık. Kapının saatleri 12'yi geçmiş. Kanepelerde kimseler yok. Tramvay ne fena gıcırdadı! Tramvaydaki adam bir tanıdık mı idi acaba? Ne diye öyle dönüp dönüp baktı? Yoksa kimseciklerin oturmadığı kanepelerde bu saatte pek başıboşlar mı oturur?

(Sait Faik Abasıyanık)

2. Ara sözleri ve ara cümleleri ayırmak için kullanılır:

Küçük bir sürü -dört inekle birkaç koyun- köye giren geniş yolun ağzında durmuştu.

(Ömer Seyfettin)

3. Dilbilgisinde kökleri ve ekleri ayırmak için konur: *al-ış, dur-ak, gör-gü-süz-lük.*

4. Fiil kök ve gövdelerini göstermek için kullanılır: *al-, dur-, gör-, ver-; başar-, kana, okut-, taşla-, yazdır-.*

5. Eklerin başına konur: *-ak, -den, -ış, -lık.*

6. Heceleri göstermek için kullanılır: *a-raş-tır-ma, bi-le-zik, du-ruş-ma, ku-yum-cu-luk, prog-ram, ya-zar-lık.*

7. Kelimeler arasında “-den...-a, ve, ile, ila, arasında” anlamlarını vermek için kullanılır: *Türkçe-Fransızca Sözlük, Aydın-İzmir yolu, Ankara-İstanbul uçak seferleri, Türk-Alman ilişkileri, Ural-Altay dil grubu, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, 09.30-10.30, Beşiktaş-Fenerbahçe karşılaşması, Manas Destanı'nda soy-dil-din üçgeni, 1914-1918 Birinci Dünya Savaşı, 2003-2004 öğretim yılı.*

8. Matematikte çıkarma işareti olarak kullanılır: $50-20=30$

3.8.9. Eğik Çizgi

Eğik çizginin kullanıldığı yerler, örnekleriyle birlikte TDK tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu'nun son basımı (2008)'nda şu şekilde belirtilmiştir:

1. Yan yana yazılması gereken durumlarda mısraların arasına konur: *Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak / Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak / O benim milletimin yıldızıdır parlayacak / O benimdir o benim milletimindir ancak.*

(Mehmet Akif Ersoy)

2. Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına konur: *Altay Sokağı, Nu.: 21/6 Kurtuluş / ANKARA*

3. Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur: *18/11/1969, 15/IX/1994.*

4. Dilbilgisinde eklerin farklı biçimlerini göstermek için kullanılır: *-a/-e, -an /-en, -lık /-lik, -madan /-meden.*

5. Genel Ağ adreslerinde kullanılır: *http://tdk.gov.tr*

6. Matematikte bölme işareti olarak kullanılır: $70/2=35$

3.8.10. Tırnak İşareti

Tırnak işaretinin kullanıldığı yerler, örnekleriyle birlikte TDK tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu'nun son basımında şu şekilde belirtilmiştir:

1. Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır:

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin ön cephesinde Atatürk'ün “Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.” vecizesi yer almaktadır. Ulu önderin “Ne mutlu Türk'üm diyene!” sözü her Türk'ü duygulandırır.

Bakınız, şair vatani ne güzel tarif ediyor:

“Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır.

Toprak eğer uğrunda ölen varsa vatandır.”

Uyarı: Tırnak içindeki alıntının sonunda bulunan işaret (nokta, soru işareti, ünlem işareti vb.) tırnak içinde kalır: *“Akıl yaşta değil baştadır.” atasözü yüzyılların tecrübesinden süzülüp gelen bir gerçeği ifade etmiyor mu?*

“İzmir üzerine dünyada bir şehir daha yoktur!” diyorlar.

(Yahya Kemal Beyatlı)

Uyarı: Uzun alıntılarda her paragraf ayrı ayrı tırnak içine alınır.

2. Özel olarak belirtilmek istenen sözler tırnak içine alınır: *Yeni bir “barış taarruzu” başladı.*

3. Cümle içerisinde kitapların ve yazıların adları ve başlıkları tırnak içine alınır:

Yahya Kemal'in bazı şiirleri “Kendi Gök Kubbemiz” adı altında çıktı.

(Ahmet Hamdi Tanpınar)

“Yazım Kuralları” bölümünde bazı uyarılara yer verilmiştir.

Uyarı: Cümle içerisinde özel olarak belirtilmek istenen sözler, kitapların ve yazıların adları ve başlıkları tırnak içine alınmaksızın koyu yazılarak veya eğik yazıyla (italik) dizilerek de gösterilebilir:

*Höyük sözü Anadolu'da **tepe** olarak geçer.*

*Cahit Sıtkı'nın **Şairin Ölümü** şiirini Yahya Kemal çok sevmiştir.*

(Ahmet Hamdi Tanpınar)

Uyarı: Tırnak içine alınan sözlerden sonra kesme işareti kullanılmaz: *Yahya Kemal'in “Aziz İstanbul”unu okudunuz mu?*

4. Bibliyografik künyelerde makale adları tırnak içinde verilir.

3.8.11. Yay Ayraç

Yay ayraç işaretinin kullanıldığı yerler, örnekleriyle birlikte TDK tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu'nun son basımında şu şekilde belirtilmiştir:

1. Cümlenin yapısıyla doğrudan doğruya ilgili olmayan açıklamalar için kullanılır:

Anadolu kentlerini, köylerini (Köy sözünü de çekinerek yazıyorum.) gezsek bile görmek için değil, kendimizi göstermek için geziyoruz.

(Nurullah Ataç)

Uyarı: Yay ayraç içinde bulunan özel isimler ve yargı bildiren anlatımlar büyük harfle başlar ve sonuna uygun noktalama işareti getirilir.

Uyarı: Hakkında açıklama yapılan söze ait ek, ayraç kapandıktan sonra yazılır: *Yunus Emre (1240?- 1320)'nin...*

2. Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır:

İhtiyar – (Yavaş yavaş Kaymakama yaklaşır.) Ne oluyor beyefendi? Allah rızası için bana da anlatın...

(Reşat Nuri Güntekin)

3. Alıntıların aktarıldığı eseri veya yazarı göstermek için kullanılır:

Cihanın tarihi, vatani uğrunda senin kadar uğraşan, kanını döken bir millet daha gösteremez. Senin kadar kimse kendi vatanına sahip olmaya hak kazanmamıştır. Bu vatan ya senindir, ya kimsenin.

(Ahmet Hikmet Müftüoğlu)

Eşin var, aşiyanın var, baharın var ki beklerdin

Kıyametler koparmak neydi ey bülbül, nedir derdin?

(Mehmet Akif Ersoy)

4. Alıntılarda, başta, ortada ve sonda alınmayan kelime ve bölümlerin yerine konulan üç nokta, yay ayraç içine alınabilir.

5. Bir söze alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırmak için kullanılan ünlem işareti yay ayraç içine alınır.

6. Bir bilginin şüpheyile karşılandığını veya kesin olmadığını göstermek için kullanılan soru işareti yay ayraç içine alınır.

7. Bir bilginin şüpheyile karşılandığını veya kesin olmadığını göstermek için kullanılan soru işareti yay ayraç içine alınır.

I) 1)

A) a)

II) 2)

B) b)

3.8.12. Köşeli Ayraç

Köşeli ayraç işaretinin kullanıldığı yerler, örnekleriyle birlikte TDK tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu'nun son basımında şu şekilde belirtilmiştir:

1. Ayraç içinde ayraç kullanılması gereken durumlarda yay ayraçtan önce köşeli ayraç kullanılır:

Halikarnas Balıkcısı [Cevat Şakir Kabaağaçlı (1886-1973)] en güzel eserlerini Bodrum'da yazmıştır.

2. Bibliyografik künyelere ilişkin bazı ayrıntıları göstermek için kullanılır: *Reşat Nuri [Güntekin], Çalığı, Dersaadet, 1922.*

Server Bedi [Peyami Safa]

3.8.13. Kesme İşareti

Kesme işaretinin kullanıldığı yerler, örnekleriyle birlikte TDK tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu'nun son basımında şu şekilde belirtilmiştir:

1. Aşağıda sıralanan özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır:

a. Kişi adları, soyadları ve takma adlar: *Atatürk'üm, Fatih Sultan Mehmet'e, Muhibbi'nin, Gül Baba'ya, Sultan Ana'nın, Yurdakul'dan, Kâzım Karabekir'i, Yunus Emre'yi, Ziya Gökalp'tan, Refik Halit Karay'mış, Ahmet Cevat Emre'dir, Namık Kemal'se.*

Uyarı: Sonunda *p, ç, t, k* ünsüzlerinden biri bulunan *Ahmet, Çelik, Çiçek, Halit, Mehmet, Mesut, Murat, Özbek, Recep, Yiğit, Bosna-Hersek, Gaziantep, Kerkük, Sinop, Tokat, Zonguldak* gibi özel adlara ünlüyle başlayan ek getirildiğinde kesme işaretine rağmen *Ahmedi, Çeliği, Çiçeği, Halidi, Mehmedi, Mesudu, Muradı, Özbeği,*

Recebi, Yiğidi, Bosna-Herseği, Gaziantebi, Kerküğü, Sinobu, Tokadı, Zonguldağı biçiminde son ses yumuşatılarak söylenir.

Uyarı: Özel adlar için yay ayrıç içinde bir açıklama yapıldığında kesme işareti yay ayrıçtan sonra konur: *Yunus Emre (1240?-1320)'nin, Yakup Kadri (Karaosmanoğlu)'nin.*

Ancak cins isimler için yapılan açıklamalarda yay ayrıçtan sonra doğal olarak kesme işaretine gerek yoktur: *İmek fîli (ek fîl)nin geniş zamanı şahıs ekleriyle çekilir.*

Uyarı: Özel adlar yerine kullanılan "o" zamiri cümle içinde büyük harfle yazılmaz ve kendisinden sonra gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz.

b. Millet, boy, oymak adları: *Türk'üm, Alman'sınız, İngiliz'den, Rus'muş, Oğuz'un, Kazak'a, Kırgız'ım, Özbek'e, Karakeçili'nin, Hacımusalı'ya.*

c. Devlet adları: *Türkiye Cumhuriyeti'ni, Osmanlı Devleti'ndeki, Amerika Birleşik Devletleri'ne, Azerbaycan Cumhuriyeti'nden.*

ç. Din ve mitoloji ile ilgili özel adlar: *Allah'ın, Tanrı'ya, Cebrail'den, Zeus'u.*

d. Kıta, deniz, nehir, göl, dağ, boğaz, geçit, yayla; ülke, bölge, il, ilçe, köy, semt, bulvar, cadde, sokak vb. coğrafyayla ilgili yer adları: *Asya'nın, Marmara Denizi'nden, Akdeniz'i, Meriç Nehri'ne, Van Gölü'ne, Ağrı Dağı'nın, Çanakkale Boğazı'nın, Zigana Geçidi'nden, Uzunyayla'ya, Türkiye'dir, İç Anadolu'da, Doğu Anadolu'ya, Ankara'yımış, Sungurlu'ya, Ziya Gökalp Bulvarı'ndan, Yıldız Mahallesi'ne, Taksim Meydanı'ndan, Reşat Nuri Sokağı'na.*

Uyarı: Yer bildiren özel isimlerde kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğu zaman ekten önce kesme işareti kullanılır: *Hisar'dan, Boğaz'dan.*

e. Gök bilimiyle ilgili adlar: *Jüpiter'den, Venüs'ü, Halley'in, Merih'e, Büyükayı'da, Yedikardeş'ten, Samanyolu'nda.*

f. Saray, köşk, han, kale, köprü, anıt vb. adları: *Dolmabahçe Sarayı'nın, Çankaya Köşkü'ne, Sait Halim Paşa Yalısı'ndan, Ankara Kalesi'nden, Horozlu Han'ın, Galata Köprüsü'nün, Bilge Kağan Abidesi'nde, Çanakkale Şehitleri Anıtı'na.*

g. Kitap, dergi, gazete ve sanat eseri (tablo, heykel, müzik vb.) adları: *Nutuk'ta, Safahat'tan, Kiralık Konak'ta, Sinekli Bakkal'ı, Hürriyet'te, Resmî Gazete'de, Onuncu Yıl Marşı'nı, Yunus Emre Oratoryosu'nu, Atatürk Uluslararası Barış Ödülü'nü.*

ğ. Kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelge adları: *Millî Eğitim Temel Kanunu'na, Medeni Kanun'un, Atatürk Uluslararası Barış Ödülü Tüzüğü'nde, Telif Hakkı Yayın ve Satış Yönetmeliği'nin.*

Uyarı: Belli bir kanun, tüzük, yönetmelik kastedildiğinde büyük harfle yazılan *kanun, tüzük, yönetmelik* sözlerinin ek alması durumunda kesme işareti kullanılır: *Bu Kanun'un 17. maddesinin c bendi... Yukarıda adı geçen Yönetmelik'in 2'nci maddesine göre... vb.*

h. Hayvanlara verilen özel adlar: *Sarıkız'ın, Karabaş'a, Pamuk'u, Minnoş'tan.*

Uyarı: Kurum, kuruluş, kurul ve iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz: *Türkiye Büyük Millet Meclisine, Türk Dil Kurumundan, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanlığına, Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğüne, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanlığının; Bakanlar Kurulunun, Danışma Kurulundan, Yürütme Kuruluna; Mavi Köşe Bakkaliesinden, Gimanın.*

Uyarı: Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz: *Türklük, Türkleşmek, Türkçü, Türkçülük, Türkçe, Müslümanlık, Hristiyanlık, Avrupalı, Avrupalılaştırmak, Aydın, Konyalı, Bursalı,*

Ahmetler, Mehmetler, Yakup Kadriler, Türklerin, Türklüğün, Türkleşmekte, Türkçenin, Müslümanlıkta, Hollandalıdan, Hristiyanlıktan, Atatürkçülüğün.

2. Kişi adlarından sonra gelen saygı sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur: *Nihat Bey'e, Ayşe Hanım'dan, Mahmut Efendi'ye, Enver Paşa'ya* vb.

Uyarı: Unvanlardan sonra gelen ekler kesmeyle ayrılmaz: *Cumhurbaşkanınca, Başbakanca, Türk Dil Kurumu Başkanına* göre vb.

3. Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için konur: *TBMM'nin, TDK'nin, BM'de, ABD'de, TV'ye.*

Uyarı: Sonunda nokta bulunan kısaltmalarla üs işaretli kısaltmalar kesmeyle ayrılmaz. Bu tür kısaltmalarda ek noktadan ve üs işaretinden sonra, kelimenin ve üs işaretinin okunuşuna uygun olarak yazılır: *vb.leri, Alm.dan, İng.yi; cm³e* (santimetre küpe), *m²ye* (metre kareye), *6⁴ten* (altı üssü dörtten).

4. Sayılara getirilen ekleri ayırmak için konur: *1985'te, 8'inci madde, 2'nci kat; 7,65'lik, 9,65'lik.*

1919 senesi Mayısının 19'uncu günü Samsun'a çıktım.

(Mustafa Kemal Atatürk)

5. Şiirde seslerin ölçü dolayısıyla düştüğünü göstermek için kesme işareti kullanılır:

Bir ok attım karlı dağın ardına
Düştü n'ola sevdiğimin yurduna
İl yanmazken ben yanarım derdine
Engel aramızı açtı n'eyleyim

(Karacaoğlan)

6. Bir ek veya harften sonra gelen ekleri ayırmak için konur: *a'dan z'ye kadar, b'nin m'ye dönüşmesi, Türkçede -lık'la yapılmış sözler.*

Uyarı: Akım, çağ ve dönem adlarından sonra gelen ekler kesmeyle ayrılmaz: *Eski Çağın, Yükselme Döneminin, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatına.*

BÖLÜM III

4. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve veri çözümleme teknikleri açıklanmaktadır.

4.1. Araştırmanın Modeli

İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeylerini tespit etmeyi amaçlayan bu çalışma, betimsel bir nitelik taşımaktadır. Araştırmanın yöntemi, olayları ve olguları doğal koşulları içinde incelemeyi amaçlayan “alan araştırması” yöntemidir. Bu çalışmada, araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılacağından (Karasar, 2009) araştırmada “tarama modeli” kullanılmıştır. Araştırmada, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmeden bilmek istenen durum, gözlenip belirlenmiştir.

4.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini, Burdur ilinde 2009-2010 öğretim yılında öğrenim gören İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada, evrene giren bütün öğrencilerin araştırma kapsamına alınması mümkün olmadığından, örneklem alma yoluna başvurulmuştur. Araştırmanın uygulanacağı ilköğretim okulları, Burdur il merkezinde yer alan ilköğretim okullarının 2009 yılı ortaöğretim yerleştirme puan ortalamalarına göre seçilmiştir. Burdur il merkezinde yer alan

ilköğretim okullarının ortaöğretim yerleştirme başarı puanı sıralamaları Burdur İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden alınmıştır (Ek 2). Bu bakımdan araştırma; Burdur il merkezinde yer alan okullardan en yüksek ortaöğretim yerleştirme puanına sahip olan Gazi İlköğretim Okulu'nda öğrenim görmekte olan 20 İlköğretim 6. sınıf öğrencisi, 20 İlköğretim 7. sınıf öğrencisi ve 20 İlköğretim 8. sınıf öğrencisi; orta düzey ortaöğretim yerleştirme puanına sahip olan Altınterim Solmaz İlköğretim Okulu'nda öğrenim görmekte olan 20 İlköğretim 6. sınıf öğrencisi, 20 İlköğretim 7. sınıf öğrencisi ve 20 İlköğretim 8. sınıf öğrencisi; en düşük ortaöğretim yerleştirme puanına sahip ilköğretim okulu olan Kayaaltı İlköğretim Okulu'nda öğrenim görmekte olan 20 İlköğretim 6. sınıf öğrencisi, 20 İlköğretim 7. sınıf öğrencisi ve 20 İlköğretim 8. sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 180 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın yapıldığı okulların ortaöğretim yerleştirme puan ortalamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1
Araştırmanın Uygulandığı Okullar ve Bu Okulların Ortaöğretim Yerleştirme Puan Ortalamaları

Okullar	Ortaöğretim Yerleştirme Puan Ortalamaları
Gazi İlköğretim Okulu	399.160
Altınterim Solmaz İlköğretim Okulu	326.969
Kayaaltı İlköğretim Okulu	285.848

Bu çalışmada uygulamaya katılan öğrenci sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 2
Uygulamaya Katılan Öğrenci Sayısı

Okullar	Uygulamaya Katılacak Olan 6. Sınıf Öğrenci Sayısı (n)	Uygulamaya Katılacak Olan 7. Sınıf Öğrenci Sayısı (n)	Uygulamaya Katılacak Olan 8. Sınıf Öğrenci Sayısı (n)	Toplam
Gazi İlköğretim Okulu	20	20	20	60
Altınterim Solmaz İlköğretim Okulu	20	20	20	60
Kayaaltı İlköğretim Okulu	20	20	20	60
Toplam	60	60	60	180

4.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri; Türkçe dersine ilişkin beşli likert tipi tutum ölçeği, 6. sınıf öğrencilerinin yazacakları kompozisyon kağıtları, 7. sınıf öğrencilerinin yazacakları tasvir yazıları ve 8. sınıf öğrencilerinin yazacakları öykü tamamlama yazıları ile yazım kurallarının yanlış uygulandığı ve gerekli noktalama işaretlerinin yerlerinin boş bırakıldığı metinler yardımıyla elde edilmiştir.

Araştırmada kullanılan metinler, öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak seçilmiştir. Metinlerde, İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen her bir yazım kuralı ve noktalama işareti tesadüfî bir başarıya yer vermemek için üç kez sınanmıştır.

Araştırmada, Fatma Bölükbaş (2004) tarafından ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarını saptamak amacıyla geliştirilen

Türkçe dersine ilişkin beşli likert tipi tutum ölçeği kullanılmıştır. Toplam 16 maddeden oluşan bu ölçek, dört alt boyutlu olup ölçeğin güvenilirliği 0,90'dır.

Bölükbaş (2004) tarafından, tutum ölçeğini geliştirmek için ilk olarak Buca Recep Ersayın İlköğretim Okulu 7. sınıf öğrencisi olan 35 kişiye “Türkçe dersine karşı neler hissediyorsunuz?” biçiminde açık uçlu soru sorulup bilgi havuzu oluşturulmuştur. Bilgi havuzundan elde edilen veriler doğrultusunda 69 tutum maddesi oluşturulmuş ve Eğitim Bilimleri alanında çalışan uzman kişilerin görüşleri alınarak madde sayısı 50'ye düşürülmüştür. Bu 50 maddelik likert tipi tutum ölçeği ilk olarak Buca Ahmet Kutsi Tecer İlköğretim Okulu'nun 7. sınıfında okumakta olan 40 öğrenciye uygulanmış, bu uygulama sırasında dikkati çeken eksik ve yanlışlıklar düzeltilerek İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencisi olan 549 öğrenciye (Umurbey İlköğretim Okulu, Recep Ersayın İlköğretim Okulu, Ahmet Kutsi Tecer İlköğretim Okulu, Şemikler İlköğretim Okulu, Sabri Öney İlköğretim Okulu, Fırat İlköğretim Okulu) uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında değerlendirilmiştir.

Ölçeğin tek bir yapıyı ya da alt boyutları ölçüp ölçmediğini belirleyebilmek için bir faktör analizi tekniği olan “temel bileşenler analizi” uygulanmıştır. Ön deneme ile ulaşılan öğrenci sayısı ($n = 549$), faktör analizi için yeterlidir.

Faktör analizi sonuçlarının değerlendirilmesinde, bir maddenin ölçekte yer almasına ya da çıkarılmasına karar verirken birinci faktördeki yük değerinin 0,45 ve daha yüksek olması ölçüsü temel alınmıştır. Ayrıca söz konusu maddenin birinci faktörde yer aldığı yük değeri ile diğer faktörlerden aldığı yük değerinin farkının 0,10 ve daha yüksek olmasına dikkat edilmiştir. Bu şekilde birinci faktörde yüksek yük değeri veren bir maddenin, ikinci bir faktörde bu düzeyde bir yük değerine sahip olması engellenmiştir. Bu ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı ile hesaplanmıştır.

Bölükbaş (2004) tarafından geliştirilen bu ölçek, İbrahim Seçkin Aydın tarafından “Türkçe Derslerinde Mizah Kullanımının Öğrenci Tutum ve Başarısına

Etkisi (İzmir İlköğretim 8. Sınıf Örnekleminde)’’ adlı doktora tezinde de kullanılmıştır.

Türkçe Dersine İlişkin Tutum Ölçeği’nin maddelerinin puanlama biçimi aşağıdaki tabloda gösterildiği şekilde yapılmıştır.

Tablo 3
Türkçe Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Puanlama Biçimi

	Olumlu Madde	Olumsuz Madde
Tamamen Katılıyorum	5	1
Katılıyorum	4	2
Kararsızım	3	3
Katılmıyorum	2	4
Hiç Katılmıyorum	1	5

Bunun dışında, yazım ve noktalama kurallarının İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki işlenişi hakkında tespitlerde bulunmak amacıyla 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Türkiye’deki ilköğretim okullarında okutulduğu T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi (Ocak 2009)’nin 2616. sayısında belirtilen İlköğretim Türkçe 6., 7., 8. Sınıf Ders Kitapları, Öğrenci Çalışma Kitapları ve Öğretmen Kılavuz Kitapları da araştırmanın veri toplama araçları arasında yer almaktadır.

Çalışma kapsamında incelenen İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitapları, Öğrenci Çalışma Kitapları ve Öğretmen Kılavuz Kitapları’nın yazarları ve yayınevleri aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Tablo 4
2009-2010 Eğitim-Öğretim Yılında Türkiye'deki İlköğretim Okullarında
Okutulan Türkçe Ders Kitapları

Kitabın Adı	Yazarı/Yazarları	Yayınevi
İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı	Dr. A. EROL- A. ALTAN- S. ARHA- S. BAŞAR- B.GÜLBAHAR-S.KANSU- Z.G.KAZANCIOĞLU- S.ÖZAYKUT- G. ÖZTÜRKER- A. SERİN- D. YILMAZ- M.YURT- Y. YÜKSEL	Millî Eğt. Yay.
İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı	Dr. A. EROL- A. ALTAN- S. ARHA- S. BAŞAR- B.GÜLBAHAR-S.KANSU- Z.G.KAZANCIOĞLU- S.ÖZAYKUT- G. ÖZTÜRKER- A. SERİN- D. YILMAZ- M.YURT- Y. YÜKSEL	Millî Eğt. Yay.
İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Dr. A. EROL- A. ALTAN- S. ARHA- S. BAŞAR- B.GÜLBAHAR-S.KANSU- Z.G.KAZANCIOĞLU- S.ÖZAYKUT- G. ÖZTÜRKER- A. SERİN- D. YILMAZ- M.YURT- Y. YÜKSEL	Millî Eğt. Yay.
İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı	Dr. M. KARA- J. ALTAY- S. KARA- M.KURT-İ. TEKTEN	Tuna Matba/Ank.
İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı	Dr. M. KARA- J. ALTAY- S. KARA- M.KURT-İ. TEKTEN	Tuna Matba/Ank.
İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Dr. M. KARA- J. ALTAY- S. KARA- M.KURT-İ. TEKTEN	Tuna Matba/Ank.
İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı	A.KAPULU- S. DEDEOĞLU OKUYUCU- Ş. KAPLAN- A. KARACA	Koza Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı	A. KAPULU- S. DEDEOĞLU OKUYUCU- Ş. KAPLAN- A. KARACA	Koza Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı	A. KAPULU- S. DEDEOĞLU OKUYUCU- Ş. KAPLAN- A. KARACA	Koza Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı	G. GÜNGÜT- Ş. KARAATLI	Evrensel Yay./Ank.

İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı	G. GÜNGÜT- Ş. KARAATLI	Evrensel Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı	G. GÜNGÜT- Ş. KARAATLI	Evrensel Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı	S. ARHAN- S. BAŞAR- D.YILMAZ- G. ÖZDEMİR (ÖZTÜRKER)- S. ÖZAYKUT- Y. YÜKSEL- A. ALTAN	Millî Eğt. Yay.
İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı	S. ARHAN- S. BAŞAR- D.YILMAZ- G. ÖZDEMİR (ÖZTÜRKER)- S. ÖZAYKUT- Y. YÜKSEL- A. ALTAN	Millî Eğt. Yay.
İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı	S. ARHAN- S. BAŞAR- D.YILMAZ- G. ÖZDEMİR (ÖZTÜRKER)- S. ÖZAYKUT- Y. YÜKSEL- A. ALTAN	Millî Eğt. Yay.
İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı	Ş. AKÖZ- Ö. FINDIK	Harf Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı	Ş. AKÖZ- Ö. FINDIK	Harf Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ş. AKÖZ- Ö. FINDIK	Harf Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı	Yrd. Doç. Dr. B. YANGIN- Dr. A. CELEPOĞLU- Dr. F. TÜRKYILMAZ	Pasifik Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı	Yrd. Doç. Dr. B. YANGIN- Dr. A. CELEPOĞLU- Dr. F. TÜRKYILMAZ	Pasifik Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Yrd. Doç. Dr. B. YANGIN- Dr. A. CELEPOĞLU- Dr. F. TÜRKYILMAZ	Pasifik Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı	A. KAPULU- A. KARACA	Koza Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı	A. KAPULU- A. KARACA	Koza Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı	A. KAPULU- A. KARACA	Koza Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı	S. ARHAN- S. BAŞAR- G. ÖZTÜRKER- D. YILMAZ- A. ALTAN	Millî Eğt. Yay.
İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı	S. ARHAN- S. BAŞAR- G. ÖZTÜRKER- D. YILMAZ- A. ALTAN	Millî Eğt. Yay.
İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı	S. ARHAN- S. BAŞAR- G. ÖZTÜRKER- D. YILMAZ- A. ALTAN	Millî Eğt. Yay.

İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı	J. ALTAY- Dr. M. KURT- Dr. M. KARA	Batu Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı	J. ALTAY- Dr. M. KURT- Dr. M. KARA	Batu Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı	J. ALTAY- Dr. M. KURT- Dr. M. KARA	Batu Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı	A. KAPULU- A. KARACA	Koza Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı	A. KAPULU- A. KARACA	Koza Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı	A. KAPULU- A. KARACA	Koza Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı	Y. CEYHAN- S. CEYHAN	Pasifik Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı	Y. CEYHAN- S. CEYHAN	Pasifik Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Y. CEYHAN- S. CEYHAN	Pasifik Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı	Ş. AKÖZ- Ö. FINDIK	Harf Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı	Ş. AKÖZ- Ö. FINDIK	Harf Yay./Ank.
İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ş. AKÖZ- Ö. FINDIK	Harf Yay./Ank.

4.4. Veri Çözümleme Teknikleri

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, bilgisayar ortamında SPSS 15.0 for Windows paket programı kullanılarak çözümlenmiştir.

Öğrencilerin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeylerini tespit edebilmek amacıyla, öğrencilere İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen her bir yazım kuralı ve noktalama işareti için 3 sınav maddesinin bulunduğu metinler verilerek öğrencilerin bu metinlerdeki yanlış yazılmış sözcüklerin doğrularını yazmaları ve boş bırakılan yerlere de gerekli noktalama işaretlerini koymaları istenmiştir. Öğrencilere yazım kuralları için ayrı metinler, noktalama işaretleri için ayrı metinler verilmiştir. Her bir yazım kuralı ve noktalama işareti tek tek değerlendirildikten sonra, her öğrencinin bunları doğru ve

yanlış uygulama sayısı belirlenerek bu sayılar frekans (f) (sıklık) ve yüzde (%) değeri olarak hesaplanarak tablolaştırılmıştır. Her sınıf düzeyi için ayrı tablo yapılarak öğrencilerin yüzdelerle başarıları gösterilmiştir.

Öğrencilerin, İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarını kendi yazılı anlatımlarında ne ölçüde uygulayabildiklerini tespit etmek amacıyla farklı sınıf düzeyindeki öğrencilere yazdırılan farklı türlerdeki yazılardan yararlanılmıştır. Öğrencilerin yazdıkları yazılar tek tek okunarak yazım kurallarına uyma ve noktalama işaretlerini kullanma becerileri incelenip doğru yaptıkları yazım ve noktalama kuralları kâğıt üzerinde işaretlenmiştir. Bu işlem sonucunda tespit edilen yazım ve noktalama uygulamaları, frekans (f) (sıklık) ve yüzde (%) değeri olarak hesaplanarak tablolaştırılmıştır.

Öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutumlarını ölçmek için yapılan çözümlenmeler, öğrencilerin tutum ölçeğini yanıtlamalarından elde edilen puanlara dayandırılmıştır. Her bir öğrencinin ölçek maddelerinden aldığı puanlar tabloya işlenmiş ve her sınıf düzeyi için üç ayrı matris oluşturulmuştur. Daha sonra her sınıf düzeyi için ayrı ayrı olmak üzere, tutum ölçeğinin seçeneklerinin işaretlenme sıklıkları ve yüzde değerleri tablolaştırılmış ve bu tablo değerlerinden yola çıkılarak ölçek maddelerinin aritmetik ortalamaları hesaplanmıştır.

Tutum aralıklarını belirlemek üzere (5-1/5) biçimindeki formül kullanılmıştır. Bu formülün verdiği 0,8 değeri başlangıç değeri alınarak aşağıdaki işlemler sonucunda tutum aralıkları saptanmıştır:

$$0,8 + 1 = 1,8$$

$$1,8 + 0,8 = 2,6$$

$$2,6 + 0,8 = 3,4$$

$$3,4 + 0,8 = 4,2$$

$$4,2 + 0,8 = 5,0$$

Elde edilen dört aralığın değerlendirilmesi şu şekilde yapılmıştır:

- 1,8 – 2,6 : “Düşük” düzey tutum
2,7 – 3,4 : “Orta” düzey tutum
3,5 – 4,2 : “İyi” düzey tutum
4,3 – 5,0 : “Çok iyi” düzey tutum

Öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla, öğrencilerin “tutum toplam puanları”, “yazım toplam puanları” ve “noktalama toplam puanları” kullanılarak her bir sınıf düzeyi için ayrı ayrı olmak üzere, adı geçen değişkenler arasındaki ilişkileri çözümlenmeye yönelik olarak “Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı”na ilişkin istatistik tekniğinden yararlanılmıştır.

BÖLÜM IV

5. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde; toplanan verilerin her alt problemle ilgili olarak yapılan istatistiksel çözümlenmeleri sonucu elde edilen bulgular ve bu bulgulara yönelik yorumlar yer almaktadır.

5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi “İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeyleri nedir?” biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin veriler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5
İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi

Yazım Kuralları	Doğru		Yanlış		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kalınlık-incelik uyumunun yazımı	158	87,8	22	12,2	180	100,0
Ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı	129	71,7	51	28,3	180	100,0
Ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı	97	53,9	83	46,1	180	100,0
Yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı	128	71,1	52	28,9	180	100,0
Soru eki mi'nin yazımı	69	38,3	111	61,7	180	100,0
Bağlaç olan de'nin yazımı	93	51,7	87	48,3	180	100,0
Bağlaç olan ki'nin yazımı	109	60,6	71	39,4	180	100,0
Kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı	74	41,1	106	58,9	180	100,0
Sayıların yazımı	81	45,0	99	55,0	180	100,0
Büyük harflerin kullanımı	73	40,6	107	59,4	180	100,0

Tablo 5'te yer alan İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin verilere göre; İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin kalınlık-incelik uyumu kuralını doğru uygulama sıklığı 158, oranı %87,8; yanlış uygulama sıklığı 22, oranı %12,2'dir.

Ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 129, oranı %71,7; yanlış uygulanma sıklığı ise 51, oranı %28,3'tür.

Ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralının öğrenciler tarafından doğru uygulanma sıklığı 97, oranı %53,3 iken yanlış uygulanma sıklığı 83, oranı %46,1'dir.

Yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 128, oranı %71,7; yanlış uygulanma sıklığı ise 52, oranı %28,9'dur.

Soru eki mi'nin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 69, oranı %38,3; yanlış uygulanma sıklığı 111, oranı %61,7'dir.

Bağlaç olan de'nin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 93, oranı %51,7; yanlış uygulanma sıklığı 87, oranı %48,3'tür.

Bağlaç olan ki'nin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 109, oranı %60,6; yanlış uygulanma sıklığı 71, oranı 39,4'tür.

Kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 74, oranı %41,1; yanlış uygulanma sıklığı 106, oranı ise %58,9'dur.

Sayıların yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 81, oranı %45,0; yanlış uygulanma sıklığı 99; oranı %55,0'tir.

Büyük harflerin kullanımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 73, oranı %40,6; yanlış uygulanma sıklığı 107; oranı ise %59,4 olarak tespit edilmiştir.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeyleri incelendiğinde, öğrencilerin %70'in üzerinde en başarılı oldukları yazım kurallarının kalınlık-incelik uyumunun yazımı (%87,8), ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı (%71,7) ve yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı (%71,7) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin %70'in üzerinde bir oranla yanlış

uyguladıkları herhangi bir yazım kuralı bulunmamaktadır. Elde edilen verilerden yola çıkarak İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım kurallarının sadece üç tanesinde %70'in üzerinde başarı gösterebildikleri görülmektedir. Bu durum, İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım kuralları hakkında gerekli bilgi ve beceriyi ulaşamadığını göstermesi bakımından önemlidir.

5.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi "İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri nedir? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama işaretlerini uygulayabilme düzeylerine ilişkin veriler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6
İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulayabilme Düzeyi

Noktalama İşaretleri	Doğru		Yanlış		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Nokta	138	76,7	42	23,3	180	100,0
Virgül	134	74,4	46	25,6	180	100,0
Noktalı Virgül	22	12,2	158	87,8	180	100,0
İki Nokta	44	24,4	136	75,6	180	100,0
Üç Nokta	31	17,2	149	82,8	180	100,0
Kısa Çizgi	94	52,2	86	47,8	180	100,0
Eğik Çizgi	4	2,2	176	97,8	180	100,0
Tırnak İşareti	48	26,7	132	73,3	180	100,0
Yay Ayraç	52	28,9	128	71,1	180	100,0
Kesme İşareti	111	61,7	69	38,3	180	100,0

Tablo 6'da yer alan İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama işaretlerini uygulayabilme düzeylerine ilişkin verilere göre; İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin nokta işaretimi doğru uygulama sıklığı 138, oranı %76,7; yanlış uygulama sıklığı 42, oranı %23,3'tür.

Virgül işaretinin öğrenciler tarafından doğru uygulanma sıklığı 134, oranı %74,4; yanlış uygulanma sıklığı 46, oranı %25,6'dır.

Noktalı virgöl işaretinin doğru uygulanma sıklığı 22, oranı %12,2; yanlış uygulanma sıklığı 158, oranı 87,8'dir.

İki nokta işaretinin doğru uygulanma sıklığı 44, oranı %24,4; yanlış uygulanma sıklığı 136, oranı %75,6'dır.

Üç nokta işaretinin doğru uygulanma sıklığı 31, oranı %17,2; yanlış uygulanma sıklığı 149, oranı %82,8'dir.

Kısa çizgi işaretinin doğru uygulanma sıklığı 94, oranı %52,2; yanlış uygulanma sıklığı 86, oranı %47,8'dir.

Eğik çizgi işaretinin doğru uygulanma sıklığı 4, oranı %2,2; yanlış uygulanma sıklığı 176, oranı %97,8'dir.

Tırnak işaretinin doğru uygulanma sıklığı 48, oranı %26,7; yanlış uygulanma sıklığı ise 132, oranı %73,3'tür.

Yay ayraç işaretinin öğrenciler tarafından doğru uygulanma sıklığı 52, oranı %28,9; yanlış uygulanma sıklığı 128, oranı ise %71,1'dir.

Kesme işaretinin doğru uygulanma sıklığı 111, oranı %61,7; yanlış uygulanma sıklığı 69, oranı ise %38,3 olarak belirlenmiştir.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama işaretlerini uygulayabilme düzeyleri incelendiğinde, öğrencilerin %70'in üzerinde en başarılı oldukları noktalama işaretlerinin nokta (%76,7) ve virgöl (%74,4) olduğu görülmektedir. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin doğru biçimde uygulayamadıkları ve %70'in üzerinde bir oranla yanlış uyguladıkları noktalama işaretleri ise eğik çizgi (%97,8), noktalı virgöl (%87,8), üç nokta (%82,8), iki nokta (%75,6), tırnak işareti (%73,3) ve yay ayraç (%71,1) olarak belirlenmiştir. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama işaretlerini

uygulayabilme düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan değerlendirmeler sonucunda elde edilen veriler, yazım kurallarındaki istatistiksel bilgilere benzer biçimde öğrencilerin büyük çoğunluğunun öğretim programında yer alan noktalama işaretlerini doğru bir biçimde uygulayabilme konusunda sıkıntılar yaşadığını gözler önüne sermektedir. Öğrencilerin özellikle “üç nokta”, “noktalı virgül” ve “eğik çizgi” gibi noktalama işaretlerini doğru bir biçimde uygulayabilme konusunda epey zorlandıkları görülmektedir. Buna karşılık öğrencilerin uygulayabilme konusunda başarı gösterebildikleri noktalama işaretlerinin “nokta” ve “virgül” gibi günlük yaşamda çok sık karşlarına çıkan ve çok sık kullandıkları noktalama işaretleri olduğu tespit edilmiştir.

5.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemi “İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin, kompozisyon yazarken, yazım kurallarını uygulayabilme düzeyi nedir? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları kompozisyonlarda yazım kurallarını doğru ve yanlış uygulama frekans (sıklık) ve yüzdeleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7
İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazmış Oldukları Kompozisyonlarda Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi

Yazım Kuralları	Doğru		Yanlış		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı	16	80,0	4	20,0	20	100,0
Ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı	9	90,0	1	10,0	10	100,0
Yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı	4	26,7	11	73,3	15	100,0
Soru eki mi'nin yazımı	0	0	5	100	5	100,0
Bağlaç olan de'nin yazımı	39	66,1	20	33,9	59	100,0
Bağlaç olan ki'nin yazımı	3	100	0	0	3	100,0
Büyük harflerin kullanımı	129	80,1	32	19,9	161	100,0

Tablo 7'de yer alan İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları kompozisyonlarda yazım kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin verilere göre; ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralını doğru uygulama sıklığı 16, oranı %80,0; yanlış uygulama sıklığı 4, oranı ise %20,0'dir.

Ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralının ise doğru uygulanma sıklığı 9, oranı %90; yanlış uygulanma sıklığı 1, oranı %10'dur.

Yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 4, oranı %26,7; yanlış uygulanma sıklığı ise 11, oranı %73,3'tür.

Soru eki mi'nin yazımı kuralı ise öğrenciler tarafından 5 kez yanlış uygulanmışken hiç doğru kullanılmamıştır.

Bağlaç olan de'nin yazımı kuralının öğrenciler tarafından doğru uygulanma sıklığı 39, oranı %66,1; yanlış uygulanma sıklığı 20, oranı % 33,9'dur.

Buna karşılık öğrenciler, bağlaç olan ki'nin yazımı kuralını 3 kez doğru uygulamışlar ve bu kurala yönelik herhangi bir yazım yanlışında bulunmamışlardır.

Büyük harflerin kullanımı kuralının ise öğrenciler tarafından kurallara uygun bir biçimde uygulanma sıklığı 129, oranı %80,1; yanlış uygulanma sıklığı 32, oranı % 19,9 olarak tespit edilmiştir.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerine yazdırılan kompozisyonların yazım kuralları bakımından incelenmesi sonucunda öğrencilerin, bağlaç olan ki'nin yazımı, ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı, büyük harflerin kullanımı, ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı gibi yazım kurallarını doğru bir biçimde uygulayabilme konusunda diğer yazım kurallarına göre daha başarılı oldukları gözlenmiştir. Buna karşılık öğrencilerin soru eki mi'nin yazımı ve yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kurallarını uygulamada yaptıkları hata oranı ise %70'in üzerindedir.

5.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemi "İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin, kompozisyon yazarken noktalama işaretlerini uygulayabilme düzeyi nedir? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları kompozisyonlarda yazım kurallarını doğru ve yanlış uygulama frekans (sıklık) ve yüzdeleri Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8
İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazmış Oldukları Kompozisyonlarda
Noktalama İşaretlerini Uygulayabilme Düzeyi

Noktalama İşaretleri	Doğru		Yanlış		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Nokta	112	61,2	71	38,8	183	100,0
Virgül	16	38,0	26	62,0	42	100,0
Noktalı Virgül	1	14,2	6	85,8	7	100,0
İki Nokta	4	80,0	1	20,0	5	100,0
Üç Nokta	2	25,0	6	75,0	8	100,0
Soru İşareti	0	0	2	100	2	100,0
Tırnak İşareti	1	100	0	0	1	100,0
Kısa Çizgi	15	68,1	7	31,9	22	100,0
Eğik Çizgi	0	0	1	100	1	100,0
Kesme İşareti	0	0	1	100	1	100,0

Tablo 8’de yer alan İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları kompozisyonlarda noktalama işaretlerini uygulayabilme düzeylerine ilişkin verilere göre; ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin nokta işaretini doğru kullanma sıklığı 112, oranı %61,2; yanlış kullanma sıklığı 71, oranı %38,8’dir.

Öğrencilerin virgül işaretini yazmış oldukları kompozisyonlarda doğru kullanma sıklığı 16, oranı %38,0; yanlış kullanma sıklığı 26, oranı %62,0’dır.

Noktalı virgül işaretinin ise öğrenciler tarafından doğru kullanma sıklığı 1, oranı %14,2 iken yanlış kullanma sıklığı 6, oranı %85,8’dir.

İki nokta işaretinin doğru kullanılma sıklığı 4, oranı %80,0; yanlış kullanılma sıklığı 1, oranı %20,0'dir.

Üç nokta işaretinin doğru kullanılma sıklığı 2, oranı %25,0; yanlış kullanılma sıklığı 6, oranı %75'tir.

Tırnak işareti ise yazılan kompozisyonların tümünde yalnız bir kez doğru kullanılmışken hiç yanlış kullanılmamıştır.

Kısa çizgi işaretinin doğru kullanılma sıklığı 15, oranı %68,1; yanlış kullanılma sıklığı 7, oranı %31,9'dur.

Buna karşılık öğrencilerin soru işaretini 2 kez yanlış kullanmışken hiç doğru kullanamadıkları belirlenmiştir.

Bunun dışında ise, öğrencilerin kesme işareti ve eğik çizgi işaretini hiç doğru kullanamadıkları ve birer kez yanlış kullandıkları tespit edilmiştir.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerine yazdırılan kompozisyonlar sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin yazmış oldukları yazılarda İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda yer alan noktalama işaretlerinden ünlem işareti, yay ayraç ve köşeli ayraç gibi noktalama işaretlerine yer vermedikleri gözlenmiştir. Öğrencilerin yazmış oldukları kompozisyonlarda bu noktalama işaretlerine yer vermemeleri, bu işaretler hakkında yeterli düzeyde bilgi ve beceriye sahip olmadıklarını göstermesi bakımından önemlidir. Belirtilen ve boş bırakılan yerlere gerekli noktalama işaretlerini koymaları için öğrencilere verilen metinlerdeki veriler de bu durumu doğrular niteliktedir. Örneğin; öğrencilerin kompozisyonlarında hiç yer vermedikleri "eğik çizgi" işaretinin kendilerine verilen metinlerde yanlış uygulanma oranı %97,8'dir.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları kompozisyonlar, noktalama işaretlerinin doğru biçimde uygulanışı bakımından incelendiğinde

öğrencilerin doğru uygulayabilme konusunda en başarılı oldukları noktalama işaretlerinin “nokta”, “iki nokta”, “tırnak işareti” ve “kısa çizgi” olduğu görülmektedir. Buna karşılık elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin “virgül”, “noktalı virgül”, “üç nokta” ve “soru işareti” gibi noktalama işaretlerini doğru biçimde uygulayabilme konusunda beklenen düzeyin altında kaldığını söylemek yanlış olmayacaktır.

5.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt problemi “İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ne düzeydedir? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumlarını belirlemek üzere uygulanan tutum ölçeğinin her maddesiyle ilgili öğrencilerin ortalama puan dağılımlarını gösteren frekans (sıklık) ve yüzde değerleri Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9
İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutum Puanları

Tutum Maddeleri	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Tümüyle Katlıyorum		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1. Türkçe bütün dersler içinde en sevdiğim derstir.	0	0	2	3,3	7	11,7	26	43,3	25	41,7	4,23
2. Türkçe dersi olmazsa öğrencilik daha zevkli olur.	2	3,3	7	11,7	5	8,3	12	20,0	34	56,7	4,15
3. Türkçe ders saatlerinin arttırılmasını isterim.	2	3,3	8	13,3	16	26,7	13	21,7	21	35,0	3,71
4. Türkçe çalışırken canım sıkılır.	4	6,7	9	15,0	14	23,3	12	20,0	21	35,0	3,61
5. Türkçe dersi benim için ilgi çekicidir.	1	1,7	3	5,0	16	26,7	14	23,3	26	43,3	4,01
6. Ders dışında kendi kendime Türkçe çalışmaktan hoşlanırım.	4	6,7	6	10,0	17	28,3	15	25,0	18	30,0	3,61
7. Türkçe derslerindeki konular ilgimi çekmez.	4	6,7	8	13,3	8	13,3	15	25,0	25	41,7	3,81
8. Türkçe derslerine girerken büyük sıkıntı duyarım.	3	5,0	7	11,7	12	20,0	15	25,0	23	38,3	3,80
9. Yetki verseler Türkçe dersinin konularını en aza indiririm.	3	5,0	11	18,3	10	16,7	9	15,0	27	45,0	3,76
10. Türkçe dersi ödevlerimi yapmayı sevmem.	3	5,0	5	8,3	10	16,7	15	25,0	27	45,0	3,96
11. Türkçe alanındaki bilgimi arttırmak için öğretmenlerimden fikir almak isterim.	1	1,7	8	13,3	8	13,3	18	30,0	25	41,7	3,96
12. Türkçe derslerinin günlük yaşamda önemli olduğuna inanıyorum.	2	3,3	4	6,7	4	6,7	12	20,0	38	63,3	4,33
13. Türkçe ile ilgili her şeye ilgi duyarım.	2	3,3	2	3,3	12	20,0	20	33,3	24	40,0	4,03
14. Türkçe dersindeki konular günlük hayatla ilişkilendirilirse derse yönelik ilgim artar.	4	6,7	2	3,3	11	18,3	15	25,0	28	46,7	4,01
15. Türkçe dersinde yeni öğrendiğim bir sözcüğü okul dışında, arkadaş çevremde kullandığımda kendimi çok mutlu hissediyorum.	0	0	3	5,0	8	13,3	16	26,7	33	55,0	4,31
16. Anadilimizin öğrettiği bir ders olduğu için Türkçe dersinin gerekliliğine inanıyorum.	1	1,7	5	8,3	7	11,7	8	13,3	39	65,0	4,31

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin tutum puanlarını gösteren tabloya genel olarak bakıldığında, ölçek maddelerinin ortalama değerlerinin 3,6 ile 4,3 arasında değiştiği görülmektedir. Tutum ölçeğine öğrencilerin vermiş oldukları yanıtların istatistiksel olarak analiz edilmesi neticesinde elde edilen bu sonuç, İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumlarının “iyi” düzey ile “çok iyi” düzey arasında değiştiğini göstermektedir.

Kaya, Arslantaş ve Şimşek (2009: 380)’in de belirttiği gibi, Bloom’a göre okullarda öğrenmeyi etkileyen iki değişken vardır. Bunlardan ilki, bilişsel giriş davranışları ve duyuşsal giriş özelliklerini içeren öğrenci nitelikleri, diğeri ise sunulan öğretim hizmetinin niteliğidir. Türkçe dersi açısından bilişsel giriş davranışları, öğrencinin okuduğunu anlama; anladığını yazılı ve sözlü olarak anlatma ve dili etkili kullanma gibi özelliklerini içerir. Duyuşsal giriş özellikleri ise, öğrencinin öğrenme ünitesine karşı ilgisi, tutumu ve akademik benlik kavramının bileşkesidir. Bu bağlamda öğrencinin Türkçe dersine karşı sahip olduğu tutum düzeyinin öğrenme düzeyini belirleyen önemli bir etken olduğu görülmektedir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumlarının ölçülmesi sonucunda elde edilen sonuç, oldukça olumlu bir durum olarak dikkatleri çekmektedir.

5.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın altıncı alt problemi “İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri arasında ilişki var mıdır? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri arasındaki ilişkiyi çözümlmek üzere “Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı” formülünün kullanılması sonucunda elde edilen veriler Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10

İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutumları ile Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyleri Arasındaki İlişkiler

Tutum ile Yazım ve Noktalama Kuralları Arasındaki Korelasyon		Tutum
Tutum	r	1
	p	.
	n	60
Yazım Kurallarını Uygulama	r	,17
	p	,899
	n	60
Noktalama Kurallarını Uygulama	r	,155
	p	,236
	n	60

Tablo 10'da görüldüğü üzere, İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin tutum puanları ile yazım puanları arasında ($r = ,17$) düzeyinde pozitif yönde, ancak anlamlı olmayan bir ilişki bulunmaktadır; tutum puanları ile noktalama puanları arasında ise ($r = ,155$) düzeyinde pozitif yönde ve anlamlı olmayan bir ilişki bulunmuştur.

Elde edilen verilerden yola çıkarak İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin tutum puanları ile yazım ve noktalama puanları arasındaki ilişkinin anlamlı olmamakla birlikte pozitif yönde olduğu görülmektedir. Bu nedenle, Türkçe dersine ilişkin olumlu bir tutuma sahip olan öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını uygulamada diğer öğrencilere kıyasla daha başarılı olabileceklerini söylemek mümkündür.

5.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın yedinci alt problemi “İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarının işlenişi nasıldır? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarının işlenişini belirlemek üzere 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Türkiye’deki ilköğretim okullarında okutulmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Özgün Matbaa, Tuna Matbaa, Koza Yayınları ve Evrensel İletişim Yayınları tarafından hazırlanan İlköğretim Türkçe Ders Kitapları, Öğrenci Çalışma Kitapları ve Öğretmen Kılavuz Kitapları incelenerek yazım ve noktalama kurallarının öğretime yönelik yapılanlar betimlenmeye ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Erol A. ve diğer., Özbay, M. (Ed.), Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları

Erol, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında “Okuma Kültürü”, “Atatürk”, “Duygular ve Hayaller”, “Sevgi”, “Zaman ve Mekân” ve “Doğa ve Evren” olmak üzere 6 farklı tema bulunmaktadır. “Okuma Kültürü” teması “Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması”, “Okuma Üstüne”, “En İyi Arkadaş”, “Kitap Kuşum Uçuverdi” adlı metinlerden; “Atatürk” teması “Atatürk ve Onun Büyük Eseri”, “Atatürk’ten Son Mektup”, “Atatürk’ten Anılar”, “Atatürk ve Müzik Devrimi”, “Kadının Siyasî ve Sosyal Haklarını Kazanması”, “Atatürk ve Tarihimiz” adlı metinlerden; “Duygular ve Hayaller” teması “Ömür Boyu Mutluluk”, “Meşe ile Saz”, “Çocuk ve Resim”, “Bir Masal Ülkesinde Anadolu” adlı metinlerden; “Sevgi” teması “Bir Mektup”, “İstanbul Liseli Küçük Hasan”, “Bayrak”, “Eskici” adlı metinlerden; “Zaman ve Mekân” teması “Beypazarı”, “Bir Göl Nasıl Bingöl Oldu?”, “Anadolu’da Bahar” ve “Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek” adlı metinlerden; “Doğa ve Evren” teması “Mavisini Yitirmiş Yaşamak”, “Kırkikindiler”, “Orman Küstü Bize”, “Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor” adlı metinlerden oluşmaktadır.

Kitapta yer alan 26 metinden birincisi olan “**Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür. Ancak, Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda öğretmenlerden güdümlü yazma yöntemini kullanmaları istenmiş ve “*Öğrencilerinize “Bir kitap kahramanı olsaydınız hangisi olurdu? Neden?” sorusunu sorunuz. Bu konuyla duygu, düşünce ve tasarılarını günlük hayatla ilişkilendirerek defterlerine yazmalarını isteyiniz. Yazmaya başlamadan önce yazacakları ile ilgili sorular hazırlamalarını ve bir taslak oluşturmalarını, taslak hazırlanırken yazacakları bölümlerin başlık ve alt başlıklarını ana hatları ile kâğıda yazmalarını söyleyiniz. Yazma sürecinde sınıfta gezerek öğrencilerinizin yazma kurallarına uyup uymadıklarını kontrol ediniz.*” denmiştir.

“Okuma Üstüne” adlı metinde ise bütünüyle yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik bir etkinlik bulunmama ile birlikte metne ait 7. etkinlikte “*Seçtiğiniz konuda duygu, düşünce ve hayallerinizi anlatınız.*” denmiştir. Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda bu etkinlik ile ilgili yapılan açıklamada ise “*Cümlelerini açık ve anlaşılır ifadelerle yazmalarını, standart Türkçe kullanmalarını ve yazım kurallarına uymalarını söyleyiniz.*” denmiştir.

“**Kitap Kuşum Uçuverdi**” adlı hikâye türündeki metinde ise “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 3 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerden birincisi yazımı karıştırılan kelimelerle ilgili sezdirme etkinliğidir. Sezdirme işleminin ardından diğer etkinlikler verilmiş ve Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda “*Bu etkinliğin ardından öğrencilerinize yazımı karıştırılan kelimelerle ilgili farklı örnekler vererek öğrencilerinizin konuyu kavramalarını sağlayınız. Bu aşamada öğrencilerinizin yazımı karıştırılan kelimelerle ilgili olarak TDK 2005 Yazım Kılavuzu’nu kullanmaları gerektiğini belirtiniz.*” biçiminde bir açıklama yapılmıştır.

“**Okuma Kültürü**” temasına ait değerlendirme sorularında da yazım kurallarıyla ilgili 3 adet soruya yer verildiği tespit edilmiştir.

“**Atatürk**” temasına ait ilk metin olan “Atatürk ve Onun Büyük Eseri” adlı metinde “sayıların yazımı” kuralının öğretimine yönelik 2 etkinlik bulunmaktadır. Metne ait 4. etkinlikte içinde sayıların bulunduğu cümleler verilerek öğrencilere bu cümlelerdeki sayıların nasıl yazıldığı sorulmuş ve bunun nedeninin ne olabileceği düşündürülerek sayıların yazımı ile ilgili bir sezdirme çalışması yapılmıştır. Bu etkinliğin hemen ardından sayıların yazımını kavratmaya yönelik bir etkinlik olan 5. etkinlik gelmektedir. Bu etkinlikte de öğrencilere, içinde sayıların yazımıyla ilgili yanlışlıkların bulunduğu bir metin verilerek öğrencilerden bu yanlışlıkları bulmaları ve düzeltmeleri istenmiştir.

Şiir türünde bir metin olan “**Atatürk’ten Son Mektup**” adlı metinde ise “sayılara ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı”yla ilgili 2 etkinliğe yer verilmiştir. İlk etkinlikte öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki sayılara ve kısaltmalara hangi eklerin getirileceği sorulmuş; ikinci etkinlikte ise öğrencilerden sayılara ve kısaltmalara ekler getirerek beş tane cümle kurmaları istenerek sayılara ve kısaltmalara getirilen eklerle ilgili pekiştirme yapılması sağlanmıştır.

“**Atatürk’ten Anılar**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “noktalı virgül” işaretinin öğretimine yönelik 2 adet etkinliğe yer verildiği saptanmıştır. Noktalı virgül işaretinin kullanıldığı yerleri sezdirmeye yönelik olan ilk etkinlikte öğrencilere içinde noktalı virgül işaretinin bulunduğu cümleler verilmiş ve bu cümlelerde noktalı virgül işaretinin hangi amaçla kullanılmış olabileceği sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise bazı yerlerinde noktalı virgül işaretinin yanlış kullanıldığı cümleler verilerek öğrencilerden bu yanlışları bulmaları ve düzeltmeleri istenmiştir. Böylelikle öğrencilere noktalı virgül işaretinin kullanımı kavratılmaya çalışılmıştır.

“**Atatürk ve Müzik Devrimi**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “iki nokta” işaretinin öğretimine yönelik 2 adet etkinliğe yer verildiği görülmektedir. Konuyla ilgili ilk etkinlikte öğrencilere iki noktanın kullanımıyla ilgili daha önceki yıl öğrendiklerini hatırlatma ve bir başka kullanımını sezdirme amacıyla öğrencilere içinde iki nokta işaretinin bulunduğu cümleler verilmiş ve bu cümlelerde iki nokta

işaretinin hangi amaçla kullanılmış olabileceği sorulmuştur. Diğer etkinlikte ise öğrencilere bir metin verilerek uygun yerlere iki nokta işaretini koymaları istenmiştir.

“**Kadının Sosyal ve Siyasî Haklarını Kazanması**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “eğik çizgi” işaretinin öğretimine yönelik 2 adet etkinliğe yer verildiği görülmektedir. Eğik çizginin kullanımının öğretimine yönelik olan ilk etkinlikte öğrencilere eğik çizgi işaretinin kullanıldığı cümleler verilmiş ve eğik çizginin hangi işlevde ve neden kullanılmış olabileceği ile ilgili düşünceleri sorulmuştur. Diğer etkinlikte ise öğrencilere cümleler verilerek öğrencilerin bu cümleleri uygun yerlerde eğik çizgi kullanarak yeniden yazmaları istenmiştir.

“Atatürk” temasının son metni olan “**Atatürk ve Tarihimiz**” adlı metinde yazım kuralları ve noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Temanın sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde ise öğrencilerin noktalama işaretlerini uygulayabilme becerilerini ölçmeyi amaçlayan bir soruya yer verildiği görülmektedir.

“**Duygular ve Hayaller**” temasının ilk metni olan “Ömür Boyu Mutluluk” adlı metinde “soru eki mi’nin yazımı” ile ilgili kuralların öğretimine yönelik 2 adet etkinliğin bulunduğu belirlenmiştir. Bu kuralla ilgili ilk olarak sezdirme etkinliği verilmiş ve hemen ardından “mi soru eki”nin yanlış kullanıldığı bir metin verilerek öğrencilerden bu metinde geçen “mi soru ekleri”ni doğru yazmaları istenmiştir.

Fabl türünde bir metin olan “**Meşe ile Saz**” adlı metinde “bağlaç olan de’nin yazımı” kuralının öğretimine ilişkin 2 adet etkinliğe yer verildiği görülmektedir. İlk etkinlikte öğrencilere cümleler verilmiş ve öğrencilerden bu cümlelerdeki “de,da”lara dikkat etmeleri istenmiştir. Bu şekilde, öğrencilerin konuya dikkati çekildikten sonra öğrencilere cümlelerdeki “de,da”ların çıkarılması durumunda cümlelerin anlamlarında nasıl bir değişme olacağı sorulmuştur. Diğer etkinlikte ise öğrencilere

“de, da”ların yanlış yazıldığı bir fıkra verilerek öğrencilerden yanlış yazılmış olan “de, da”ları yuvarlak içine almaları istenmiştir.

“**Çocuk ve Resim**” adlı şiir türündeki metinde ek olarak kullanılan “-ki” ile bağlaç olan “ki”nin kullanım farklılıklarının öğretimine yönelik 2 adet etkinliğin bulunduğu tespit edilmiştir. İlk etkinlikte öğrencilere içinde “ki” eklerinin ve bağlaçlarının bulunduğu ve bu eklerin ve bağlaçların kutu içinde verildiği bir metin yer almaktadır. Öğrencilerden kutu içinde bulunan bu “ki”lerden cümleden çıkarıldığında anlamı bozulanları kırmızıya, anlamı bozulmayanları ise maviye ya da başka bir renge boyamaları istenmiştir. İkinci etkinlikte ise yine öğrencilere içinde “ki” eklerinin ve bağlaçlarının bulunduğu ve bu eklerin ve bağlaçların kutu içinde verildiği bir metin verilmiş ve öğrencilerden kutu içinde bulunan bu “ki”lerden yanlış yazılmış olanları kırmızıya, doğru yazılmış olanları ise maviye ya da başka bir renge boyamaları istenerek ek olarak kullanılan “-ki” ile bağlaç olan “ki”nin kullanımına yönelik uygulama çalışmaları yapılmıştır.

Masal türüne ait bir metin olan “**Bir Masal Ülkesinde Anadolu**” adlı metinde büyük harflerin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunduğu belirlenmiştir. Bu etkinlikte öğrencilere 18 adet cümle verilmiş ve bu cümlelerdeki büyük harflerin kullanımına yönelik sorular sorulmuştur.

“Duygular ve Hayaller” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde ise büyük harflerin kullanımına yönelik bir sorunun bulunduğu görülmektedir.

“Sevgi” temasının ilk metni olan “**Bir Mektup**” adlı metinde büyük harflerin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunduğu tespit edilmiştir. Bu etkinlikte öğrencilere büyük harflerin kullanımına yönelik bazı hataların bulunduğu bir metin verilerek öğrencilerden bunları bulup düzeltmeleri istenmiştir.

“**İstanbul Liseli Küçük Hasan**” adlı metinde büyük harflerin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunduğu görülmektedir. Bu etkinlik, büyük harflerin kullanımıyla ilgili bir bulmaca etkinliğidir.

“**Bayrak**” adlı şiir türündeki metinde birleşik kelimelerin yazımının öğretimine yönelik 2 adet etkinliğe yer verildiği belirlenmiştir. İlk etkinlikte öğrencilere birtakım kelimeler verilmiş ve öğrencilerden bu kelimelerden uygun olanları bir araya getirerek yeni kelimeler oluşturmaları istenmiş, hemen ardından öğrencilere oluşturdukları yeni kelimeleri nasıl yazdıkları nedeniyle birlikte sorulmuştur. Konuyla ilgili ikinci etkinlikte ise içinde hatalı yazılan birleşik kelimelerin bulunduğu cümleler verilerek öğrencilerden bu hatalı yazımları bulup altlarını çizmeleri istenmiştir.

“**Eskici**” adlı metinde ise noktalama işaretlerinden “nokta” işaretinin öğretimine yönelik 1 adet etkinliğin bulunduğu belirlenmiştir. Bu etkinlikte öğrencilere cümleler verilerek cümlelerdeki nokta işaretinin kullanıldığı yerler sorulmuştur.

“Sevgi” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kuralları ile ilgili 3 sorunun bulunduğu görülmektedir.

“Zaman ve Mekân” temasının ilk metni olan “**Beypazarı**” adlı gezi yazısı türündeki metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik 2 adet etkinliğin bulunduğu belirlenmiştir. Konuyla ilgili ilk etkinlikte öğrencilere “virgül” işaretinin kullanıldığı cümleler verilmiş ve bu virgüllerin niçin kullanılmış olabileceği sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise öğrencilere kısa bir parça verilmiş ve bu parçada yay ayrıçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir.

“**Bir Göl Nasıl Bin Göl Oldu?**” adlı metinde ise noktalama işaretlerinden “üç nokta”nın kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinliğin bulunduğu tespit edilmiştir. İlk etkinlikte öğrencilere üç nokta işaretinin farklı yerlerde kullanımı

sezdirilmeye çalışılmış ve içinde üç nokta işaretlerinin geçtiği bir metin verilerek üç nokta işaretlerinin niçin kullanılmış olabileceği sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise öğrencilere kısa bir parça verilmiş ve bu parçada yay ayraçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir.

“**Anadolu’da Bahar**” adlı metinde ise noktalama işaretlerinden “kısa çizgi”nin kullanımının öğretime yönelik 2 adet etkinliğin bulunduğu tespit edilmiştir. Konuyla ilgili ilk etkinlikte içinde kısa çizgi işaretinin birkaç kez geçtiği bir metin verilerek kısa çizgi işaretlerinin niçin kullanılmış olabileceği sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise öğrencilerden kısa çizginin farklı yerlerde kullanımıyla ilgili cümleler yazmaları istenmiştir.

“**Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek**” adlı metinde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretime yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı gözlenmiştir.

“Zaman ve Mekân” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kuralları ile ilgili 2 adet sorunun bulunduğu görülmektedir.

“Doğa ve Evren” temasının ilk metni olan “**Mavisini Yitirmiş Yaşamak**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “yay ayraç” işaretinin kullanımının öğretime yönelik 2 adet etkinliğe yer verildiği görülmüştür. İlk etkinlikte öğrencilere içinde yay ayraç işaretinin birkaç kez tekrar edildiği tiyatro türündeki bir metinden kısa bir parça verilmiş ve öğrencilerden metinde yay ayraç kullanıldığı yerlere dikkat etmeleri istenmiştir. Daha sonra ise öğrencilerden bu metnin yazıldığı eserin türünü de göz önünde bulundurarak yay ayraç kullanıldığı yerleri yazmaları istenmiştir. İkinci etkinlikte ise öğrencilere bir metin verilmiş ve gerekli yerlere yay ayraç işaretini koymaları istenmiştir.

“**Kırkikindiler**” adlı metinde ise noktalama işaretlerinden “kesme işareti”nin kullanımının öğretime yönelik 3 adet etkinliğe yer verildiği görülmüştür. Konuyla

ilgili ilk etkinlikte kesme işaretinin kullanıldığı yerlerin öğrencilere sezdirilmesi amaçlanmıştır. İkinci etkinlikte kesme işaretinin kullanıldığı cümleler verilerek bu kesme işaretlerinin niçin kullanıldığı sorulmuştur. Üçüncü etkinlikte ise öğrencilere cümleler verilmiş ve gerekli yerlerde kesme işaretini kullanmaları istenmiştir.

“**Orman Küstü Bize**” adlı metinde de noktalama işaretlerinden “kesme işareti”nin kullanımının öğretime yönelik 3 adet etkinliğe yer verildiği görülmüştür. İlk etkinlikte öğrencilere kesme işaretinin kullanıldığı cümleler verilerek bu kesme işaretlerinin niçin kullanıldığı sorulmuştur. İkinci etkinlikte öğrencilerin kesme işaretinin bazı kısaltmalarda kullanılmadığını fark etmeleri amaçlanmıştır. Üçüncü etkinlikte ise öğrencilere cümleler verilmiş ve gerekli yerlerde kesme işaretini kullanmaları istenmiştir.

“**Cennet Göller Tek Tek Yok Oluyor**” adlı metinde noktalama işaretlerinin kullanımına yönelik 1 adet etkinliğin bulunduğu tespit edilmiştir. Metnin 8. etkinliğinde bir metin verilerek yay ayraçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir.

“Doğa ve Evren” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kuralları ile ilgili 2 adet sorunun bulunduğu görülmektedir.

Erol, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretime ilişkin etkinliklerin temalara göre dağılımı ise aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Tablo 11
Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders
Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin
Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı

Temalar	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Okuma Kültürü	3	—	3
Atatürk	4	6	10
Duygu ve Hayaller	7	—	7
Sevgi	4	1	5
Zaman ve Mekân	—	6	6
Doğa ve Evren	—	9	9
Toplam	18	22	40

Tablo 11’de yer alan verilere göre; Erol, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin toplam 40 etkinliğin yer aldığı görülmektedir. Bu etkinliklerin 18 tanesi yazım kurallarının öğretimine yönelik iken, 22 tanesi ise noktalama işaretlerinin öğretimine yöneliktir. Yazım kurallarına yönelik etkinliklerin yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı, soru eki mi’nin yazımı, bağlaç olan de’nin yazımı, bağlaç olan ki’nin yazımı, kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı, birleşik kelimelerin yazımı, sayıların yazımı ve büyük harflerin kullanımı kurallarının öğretimine ilişkin olduğu görülmüştür. Buna karşılık İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda yer aldığı hâlde kalınlık-incelik uyumunun yazımı ve ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kurallarının öğretimine yönelik kitapta herhangi bir etkinliğin ve herhangi bir çalışmanın bulunmuyor olması da önemli bir eksiklik olarak dikkatleri çekmektedir. Noktalama işaretlerine yönelik etkinliklerin ise nokta, virgül, noktalı virgül, iki nokta, üç nokta, kısa çizgi, eğik çizgi, yay ayraç ve kesme işaretinin kullanımının öğretimine ilişkin olduğu saptanmıştır. Ancak,

İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda yer aldığı hâlde kitapta “tırnak işareti”nin öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe ve herhangi bir çalışmaya yer verilmediği tespit edilmiştir.

Erol, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin metin türlerine göre dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 12

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı

Metin Türleri	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Hikâye	6	1	7
Şiir	4	2	6
Tiyatro	—	—	—
Gezi Yazısı	—	5	5
Anı	—	2	2
Biyografi	2	—	2
Fabl	2	—	2
Deneme	—	9	9
Haber	—	1	1
Masal	1	—	1
Efsane	—	2	2
Mektup	3	—	3
Toplam	18	22	40

Tablo 12’de yer alan verilere göre; Erol, A. ve diğeri tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında hikâye türündeki metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik 7 etkinlik, şiir türündeki metinlerde 6 etkinlik, gezi yazısı türündeki metinlerde 5 etkinlik, anı türündeki metinlerde 2 etkinlik, biyografi türündeki metinlerde 2 etkinlik, fabl türündeki metinlerde 2 etkinlik, deneme türündeki metinlerde 9 etkinlik, haber türündeki metinlerde 1 etkinlik, efsane türündeki metinlerde 2 etkinlik ve mektup türündeki metinlerde ise 3 etkinlik bulunduğu belirlenmiştir. Buna karşılık tiyatro türündeki metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

Kara, M., Altay, J., Kara, S., Kurt, M., Tekten, İ. ve Akbaş, A. (Ed.), Tuna Matbaacılık Yayınları

Kara, M. ve diğeri tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında “Kavramlar ve Çağrışımlar”, “Atatürk”, “Duygular”, “Millî Kültürümüz”, “Bilim ve Teknoloji” ve “Sevgi” olmak üzere altı farklı tema bulunmaktadır. Bu temalardan “Kavramlar ve Çağrışımlar” teması “Uçurtma”, “Şakacı Bulut”, “Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki”, “Sayıların Macerası”, “Körebe” adlı metinlerden; “Atatürk” teması “Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti’nin Kurucusu”, “Atatürk’ün Kültür ve Sanat Anlayışı”, “Atatürk ve Köylü”, “Atatürk ve Tarihimiz”, “Mustafa Kemal’i Düşünüyorum” adlı metinlerden; “Duygular” teması “Kaybolan Koku”, “Kesik Kuyruklu Tilki”, “Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık”, “Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster”, “Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin” adlı metinlerden; “Millî Kültürümüz” teması “Oyun Dünyamız”, “Helva Sohbeti”, “Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan”, “Kilim”, “Nasrettin Hoca” adlı metinlerden; “Bilim ve Teknoloji” teması “Aleksander Graham Bell”, “Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır”, “Televizyoncu Ali”, “1999-2000 Hayalleri”, “Televizyonları Bozulan Şehir” adlı metinlerden; “Sevgi” teması ise “Türkiye’m”, “Eskici”, “Tuz”, “Öğretmen Sevgisi”, “Türkçe Üzerine” adlı metinlerden oluşmaktadır.

Kitapta yer alan 30 metinden birincisi olan “**Uçurtma**” adlı metinde ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralının öğretimine yönelik 1 etkinlik, noktalama işaretlerinden de “nokta” işaretinin kullanımının öğretimine ilişkin 1 etkinlik bulunduğu belirlenmiştir. Ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralının öğretimine yönelik olan etkinlikte öğrencilere kelimeler ve birtakım ekler verilmiş ve öğrencilerden kelimeleri ünsüz benzeşmesi kuralına göre gelmesi gereken ekle eşleştirmeleri istenmiştir. “Nokta” işaretinin kullanımının öğretimine ilişkin etkinlikte ise öğrencilere cümleler verilmiş ve bu cümlelerdeki uygun yerlere nokta işaretinin konulması istenmiştir.

“**Şakacı Bulut**” adlı metinde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Kim Bu Harflerin Arasında Dolanıp Duran Tilki**” adlı metinde ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralının öğretimine yönelik 1 etkinlik, noktalama işaretlerinden de “virgül” işaretinin kullanımının öğretimine ilişkin 1 etkinlik bulunduğu belirlenmiştir. Ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralının öğretimine yönelik etkinlikte öğrencilere kelimeler ve ekler ayrı ayrı verilerek kelimelerin ekleri aldıktan sonra ne şekilde yazılacağı sorulmuştur. “Virgül” işaretinin kullanımının öğretimine ilişkin etkinlikte ise öğrencilere cümleler verilerek uygun yerlerde virgül işaretini kullanmaları istenmiş ve cümlelerin yanlarına virgülün cümledeki işlevinin yazılması istenmiştir.

“**Sayıların Macerası**” adlı metinde yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kuralının öğretimine yönelik 1 etkinlik, noktalama işaretlerinden de “noktalı virgül” işaretinin kullanımının öğretimine ilişkin 1 etkinlik bulunduğu belirlenmiştir. Yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kuralının öğretimine yönelik etkinlikte birleşik yazılması gereken kelimeler ayrı ayrı verilerek bu kelimelerin uygun biçimde eşlenmesi istenmiştir. Diğer etkinlikte ise, öğrencilere cümleler verilerek cümlelerdeki uygun yerlere noktalı virgül işaretinin konulması beklenmiştir.

“**Körebe**” adlı metinde “kalınlık-incelik uyumunun yazımı” ve “mi soru ekinin yazımı” kurallarının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik ve noktalama işaretlerinden de “iki nokta” işaretinin kullanımının öğretimine ilişkin 1 etkinlik bulunmaktadır. İlk etkinlikte öğrencilerden cümlelerdeki boşluklara soru eki mi’nin kalınlık-incelik uyumuna göre yazılması istenmiştir. İki nokta işaretinin öğretimine yönelik olan etkinliklerde ise öğrencilere cümleler verilmiş ve uygun yerlere iki nokta işaretinin konulması gerektiği belirtilmiştir.

“Kavramlar ve Çağrışımlar” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği görülmektedir.

“Atatürk” temasının ilk metni olan “**Atatürk: Türkiye Cumhuriyeti’nin Kurucusu**” adlı metinde “bağlaç olan de’nin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık bu metinde herhangi bir noktalama işaretinin kullanımıyla ilgili bir etkinliğe rastlanmamıştır. Yazım kuralıyla ilgili etkinlikte ise öğrencilerden cümlelerdeki boşlukları “de” eki veya “de” bağlacıyla tamamlayarak hangi görevde kullanıldığını cümlelerin altlarına yazmaları istenmiştir.

“**Atatürk’ün Kültür ve Sanat Anlayışı**” adlı metinde “bağlaç olan ki’nin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık bu metinde herhangi bir noktalama işaretinin kullanımıyla ilgili bir etkinliğe rastlanmamıştır. Yazım kuralıyla ilgili etkinlikte ise öğrencilerden cümlelerdeki boşlukları “ki” eki veya “ki” bağlacıyla tamamlamaları istenmiştir.

“**Atatürk ve Köylü**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “üç nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık bu metinde herhangi bir yazım kuralının kullanımıyla ilgili bir etkinliğe rastlanmamıştır. “Üç nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik etkinlikte öğrencilere cümleler verilmiş ve uygun yerlere üç nokta işaretinin konulması istenmiştir.

“**Atatürk ve Tarihimiz**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “kısa çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık bu metinde herhangi bir yazım kuralının kullanımıyla ilgili bir etkinliğe rastlanmamıştır. “Kısa çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik etkinlikte öğrencilere cümleler verilmiş ve öğrencilerden bu cümlelerdeki kısa çizgi gelecek yerleri belirlemeleri istenmiştir.

“**Mustafa Kemal’i Düşünüyorum**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Atatürk” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği görülmektedir.

“Duygular” temasının ilk metni olan “**Kaybolan Koku**” adlı metinde “büyük harflerin kullanımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık bu metinde herhangi bir noktalama işaretinin kullanımıyla ilgili bir etkinliğe rastlanmamıştır. Yazım kuralıyla ilgili etkinlikte ise öğrencilere büyük harflerin kullanımıyla ilgili yazım yanlışlarının bulunduğu bir metin verilerek öğrencilerin bu yazım yanlışlarını düzeltmeleri istenmiştir.

“**Kesik Kuyruklu Tilki**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “eğik çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık bu metinde herhangi bir yazım kuralının kullanımıyla ilgili bir etkinliğe rastlanmamıştır. Noktalama işaretiyle ilgili ilk etkinlikte öğrencilere bir mektup sayfası verilerek öğrencilerden mektup sayfasının tarih bölümünü uygun noktalama işaretiyle doldurmaları istenmiştir. Diğer etkinlikte ise öğrencilere cümleler verilmiş ve uygun yerlere eğik çizgi işaretinin konulması istenmiştir.

“**Sevgisiz, Işıksız ve Mektupsuz Kaldık**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “kesme işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık bu metinde herhangi bir yazım kuralının

kullanımıyla ilgili bir etkinliğe rastlanmamıştır. Noktalama işaretiyle ilgili etkinlikte ise öğrencilere cümleler verilmiş ve uygun yerlere eğik çizgi işaretinin konulması istenmiştir.

“Kentlerde Yaşayan Çocuklar da Oyun Oynamak İster” ve **“Bir Kuşun Resmini Yapmak İçin”** metinlerinde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Duygular” temasının sonunda yer alan **“Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları”** bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği görülmektedir.

“Millî Kültürümüz” temasının ilk metni olan **“Oyun Dünyamız”** adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Helva Sohbeti” adlı metinde “sayıların yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık bu metinde herhangi bir noktalama işaretinin kullanımıyla ilgili bir etkinliğe rastlanmamıştır. Yazım kuralıyla ilgili etkinlikte ise öğrencilere sayıların yazımıyla ilgili yazım yanlışlarının bulunduğu cümleler verilerek öğrencilerin bu yazım yanlışlarını düzeltmeleri istenmiştir.

“Türk Mimarisinin Zirvesi: Mimar Sinan” adlı metinde noktalama işaretlerinden “tırnak işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık bu metinde herhangi bir yazım kuralının kullanımıyla ilgili bir etkinliğe rastlanmamıştır. Tırnak işaretinin kullanımının öğretimine yönelik ilk etkinlikte öğrencilere cümleler verilmiş ve uygun yerlere tırnak işaretini koymaları istenmiştir. İkinci etkinlikte ise öğrencilere cümleler ve tırnak işaretinin kullanımıyla ilgili etkinlikler verilmiş ve öğrencilerden cümlelerle kuralları eşleştirmeleri istenmiştir.

“**Kilim**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “yay ayraç” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık bu metinde herhangi bir yazım kuralının kullanımıyla ilgili bir etkinliğe rastlanmamıştır. Yay ayraç işaretinin kullanımının öğretimine yönelik etkinlikte öğrencilere cümleler verilmiş ve uygun yerlere yay ayraç işaretini koymaları istenmiştir.

“**Nasrettin Hoca**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Milli Kültür” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 3 adet soruya yer verildiği görülmektedir.

“Bilim ve Teknoloji” temasının ilk metni olan “**Aleksander Graham Bell**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Bu Evle Uzayda Bile Yaşanır**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Televizyoncu Ali**” ve “**Televizyonları Bozulan Şehir**” adlı metinlerde de yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“Bilim ve Teknoloji” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği saptanmıştır.

“Sevgi” temasının ilk metni olan “**Türkiye’im**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği gibi

temada yer alan metinlerin hiçbirinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğin bulunmadığı belirlenmiştir.

“Sevgi” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 3 adet soruya yer verildiği görülmektedir.

Kara, M. ve diğerleri tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin temalara göre dağılımı ise aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Tablo 13

Tuna Matbaacılık Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı

Temalar	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Kavramlar ve Çağrışımlar	4	5	9
Atatürk	2	2	4
Duygular	1	3	4
Millî Kültürümüz	1	3	4
Bilim ve Teknoloji	—	—	—
Sevgi	—	—	—
Toplam	8	13	21

Tablo 13’te yer alan verilere göre; Kara, M. ve diğerleri tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin toplam 21 etkinliğin yer aldığı görülmektedir. Bu etkinliklerin 8 tanesi yazım kurallarının öğretimine yönelik iken, 13 tanesi ise noktalama işaretlerinin öğretimine yöneliktir. Yazım kuralları ile ilgili etkinliklerin ünsüz benzeşmesine uğrayan

kelimelerin yazımı, ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı, yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı, soru eki mi'nin yazımı, kalınlık-incelik uyumunun yazımı, bağlaç olan de'nin yazımı, bağlaç olan ki'nin yazımı, büyük harflerin kullanımı ve sayıların yazımı kurallarının öğretimine yönelik olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda yer aldığı hâlde kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı kuralının öğretimine yönelik kitapta herhangi bir etkinliğin ve herhangi bir çalışmanın bulunmuyor olması da önemli bir eksiklik olarak dikkatleri çekmektedir. Noktalama işaretlerine yönelik etkinliklerin ise nokta, virgöl, noktalı virgöl, iki nokta, üç nokta, kısa çizgi, eğik çizgi, kesme işareti, tırnak işareti ve yay ayraç işaretlerinin kullanımının öğretimine ilişkin olduğu saptanmıştır. Buna göre, İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda yer alan bütün noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik kitapta en az bir etkinlik bulunmaktadır. Bu durum, noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimi açısından olumlu bir durum olarak dikkatleri çekmektedir.

Kara, M. ve diğerleri tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin metin türlerine göre dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 14
Tuna Matbaacılık Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında
Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin
Metin Türlerine Göre Dağılımı

Metin Türleri	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Deneme	1	3	4
Hikâye	1	2	3
Masal	2	1	3
Şiir	1	2	3
Biyografi	1	2	3
Fabl	—	2	2
Tiyatro	1	—	1
Anı	—	1	1
Fıkra	1	—	1
Mektup	—	—	—
Haber	—	—	—
Toplam	8	13	21

Tablo 14’te yer alan verilere göre, Kara, M. ve diğerleri tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında deneme türündeki metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik 4 etkinlik, hikâye, masal, şiir ve biyografi türlerindeki metinlerde 3 etkinlik, fabl türündeki metinlerde 2 etkinlik, tiyatro ve anı türlerindeki metinlerde 1 etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık kitapta yer alan mektup ve haber türlerindeki metinlerde yazım ve noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

Güngüt, G., Karaatlı, Ş. ve Esatoğlu, Z. (Ed.), Evrensel İletişim Yayınları

Güngüt, G. ve Karaatlı, Ş. tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında “Okuma Kültürü”, “Atatürkçülük”, “Zaman ve Mekân”, “Sevgi”, “Duygular” ve “Doğa ve Evren” olmak üzere 6 farklı tema bulunmaktadır. Bu temalardan “Okuma Kültürü” teması, “İlk Çocukluk”, “Kitap Ahmet’in Şifresi”, “Canım Kitap”, “Kütüphane” adlı metinlerden; “Atatürkçülük” teması, “Gazi’yi Karşıladım”, “Hayatım”, “Türk Müziği ve Folklor”, “Atatürk ve Tarih”, “Vatandaş Olma Bilinci” ve “İstanbul’da Harbiye’de” adlı metinlerden; “Zaman ve Mekân” teması, “Canberra (Kanberra)”, “Ben Ali Sami Yen Stadı”, “Kelebek ve Kar Tanesi”, “Cevdet Kudret’e Mektuplar” adlı metinlerden; “Sevgi” teması, “Türkçem Benim”, “Bayrak İçin Can Veren Yiğit”, “Kâzım Karabekir’in Çocukları”, “Vatanseverlere Işık Tutan Adam” adlı metinlerden; “Duygular” teması, “Misafirler”, “Cimri’nin Kuşkusu”, “Ağrı Dağı ile Alagöz Dağı’nın Kavgası” ve “İnegöl İlkokulu’na Mektup” adlı metinlerden; “Doğa ve Evren” teması, “Yeşilyurt”, “Ankara Çiğdemi”, “Rüzgâr”, “İlkbahar, Yaz, Sonbahar ve Kış Kardeşler” adlı metinlerden oluşmaktadır.

Kitapta yer alan 26 metinden birincisi olan “**İlk Çocukluk**” adlı metinde büyük harflerin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunduğu görülmektedir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir. Büyük harflerin kullanımının öğretimine yönelik olan etkinlikte, öğrencilere metinler verilerek bu metinlerdeki altı çizili sözcüklerin ilk harflerinin büyük yazılma nedenleri sorulmuştur.

“**Kitap Ahmet’in Şifresi**” adlı metinde ise noktalama işaretlerinden “nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet ve “kısa çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunduğu görülmektedir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir. “Nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki nokta işaretlerinin

kullanıldığı yerler sorulmuş ve öğrencilerden noktanın kullanıldığı yerlerle ilgili örnek cümleler yazmaları istenmiştir. “Kısa çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik etkinlikte ise öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki kısa çizgi işaretlerinin kullanıldığı yerler sorulmuştur.

“**Canım Kitap**” adlı metinde büyük harflerin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunduğu görülmektedir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir. Büyük harflerin kullanımının öğretimine yönelik olan etkinlikte, öğrencilere metinler verilerek bu metinlerdeki bazı sözcüklerin ilk harflerinin büyük yazılma nedenleri sorulmuştur.

“**Kütüphane**” adlı metinde ise, yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Okuma Kültürü” adlı temanın sonunda yer alan “**Ölçme ve Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarıyla ilgili 1 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

“Atatürkçülük” temasının ilk metni olan “**Gazi’yi Karşıladım**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunduğu görülmektedir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir. “Virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik etkinlikte öğrencilere metinler verilerek bu metinlerdeki virgül işaretlerinin kullanımıyla ilgili sorular sorulmuştur.

“**Hayatım**” adlı metinde yazım kurallarından “sayıların yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 etkinlik, noktalama işaretlerinden de kesme işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 etkinlik bulunmaktadır. Sayıların yazımı kuralının öğretimine yönelik etkinlikte, öğrencilere içinde sayıların bulunduğu cümleler verilerek bu cümlelerin sayıların yazımı ile ilgili kurallarla eşleştirilmesi istenmiştir.

Kesme işaretinin kullanımının öğretimine yönelik etkinlikte ise, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki kesme işaretlerinin kullanımıyla ilgili sorular sorulmuştur.

“**Türk Müziği ve Folklor**” adlı metinde yazım kurallarından “bağlaç olan de’nin yazımı” ve “soru eki mi’nin yazımı” kurallarının öğretimine yönelik birer adet etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir. Yazım kurallarıyla ilgili etkinliklerde ise, öğrencilere “de bağlacının yazımı” ve “soru eki mi’nin yazımı” kurallarının uygulandığı cümleler verilerek bu kurallarla ilgili sorular sorulmuştur.

“**Atatürk ve Tarih**” adlı metinde ise noktalama işaretlerinden “tırnak işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir. “Tırnak işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik etkinlikte ise, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki tırnak işaretlerinin kullanımıyla ilgili sorular sorulmuştur.

“**Vatandaş Olma Bilinci**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “yay ayraç” ve “üç nokta” işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir. Yay ayraç ve üç nokta işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik olan etkinlikte ise, öğrencilere bir metin verilerek bu metinde geçen yay ayraç ve üç nokta işaretlerinin kullanıldığı yerler sorulmuştur.

“**İstanbul’da Harbiye’de**” adlı metinde, “bağlaç olan de’nin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir. “de bağlacının yazımı” kuralıyla ilgili etkinlikte, bu kuralın uygulandığı cümleler verilerek bu kuralla ilgili sorular sorulmuştur.

“Atatürkçülük” adlı temanın sonunda yer alan “**Ölçme ve Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarıyla ilgili 3 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

“Zaman ve Mekân” temasının ilk metni olan “**Canberra (Kanberra)**” adlı metinde “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir. Konuyla ilgili ilk etkinlikte, öğrencilere yazımı karıştırılan kelimelerin bulunduğu cümleler verilerek bu kelimelerle ilgili sorular sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise, yazımı karıştırılan kelimeler hem doğru hem de yanlış biçimleriyle verilerek öğrencilerden doğru biçimlerinin hangisi olduğunun bulunması istenmiştir.

“**Ben Ali Sami Yen Stadı**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “üç nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir. “Üç nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik etkinlikte ise, öğrencilere içinde üç nokta işaretinin bulunduğu cümleler verilerek bu cümlelerin üç nokta işaretinin kullanımı ile ilgili kurallarla eşleştirilmesi istenmiştir.

“**Kelebek ile Kar Tanesi**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir. “Virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik etkinlikte ise, öğrencilere içinde virgül işaretinin bulunduğu cümleler verilerek bu cümlelerin virgül işaretinin kullanımı ile ilgili kurallarla eşleştirilmesi istenmiştir.

“**Cevdet Kudret’e Mektuplar**” adlı metinde ise, yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Zaman ve Mekân” adlı temanın sonunda yer alan “**Ölçme ve Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarıyla ilgili 2 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

“Sevgi” temasının ilk metni olan “**Türkçem Benim**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretime ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Bayrak İçin Can Veren Yiğit**” adlı metinde ise, noktalama işaretlerinden “eğik çizgi” işaretinin kullanımının öğretime yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının kullanımının öğretime yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir. “Eğik çizgi” işaretinin kullanımının öğretime yönelik etkinlikte ise, öğrencilere eğik çizgi işaretinin kullanıldığı cümleler verilerek bu işaretin kullanılma nedenleri sorulmuştur.

“**Kâzım Karabekir’in Çocukları**” ve “**Vatanseverlere Işık Tutan Adam**” adlı metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretime ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Sevgi” adlı temanın sonunda yer alan “**Ölçme ve Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarıyla ilgili bir soruya yer verilmediği görülmüştür.

“Duygular” temasının ilk metni olan “**Misafirler**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretime ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Cimri’nin Kuşusu**”, “**Ağrı Dağı ile Alagöz Dağı’nın Kavgası**” ve “**İnegöl İlkokulu’na Mektup**” adlı metinlerde de yazım ve noktalama kurallarının öğretime ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Duygular” adlı temanın sonunda yer alan “**Ölçme ve Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarıyla ilgili 3 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

“Doğa ve Evren” temasının ilk metni olan “**Yeşilyurt**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Ankara Çiğdemi**” ve “**Rüzgâr**” adlı metinlerde de yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**İlkbahar, Yaz, Sonbahar ve Kış Kardeşler**” adlı metinde ise noktalama işaretlerinden “noktalı virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir. “Noktalı virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik etkinlikte ise, öğrencilere noktalı virgül işaretinin kullanıldığı cümleler verilerek bu işaretin cümlelerdeki kullanım amacı sorulmuştur.

“Doğa ve Evren” adlı temanın sonunda yer alan “**Ölçme ve Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarıyla ilgili 2 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

Güngüt, G. ve Karaatlı, Ş. tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin temalara göre dağılımı ise aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Tablo 15
Evrensel İletişim Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer
Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin
Temalara Göre Dağılımı

Temalar	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Okuma Kültürü	2	2	4
Atatürkçülük	4	4	7
Zaman ve Mekân	2	2	4
Sevgi	—	1	1
Duygular	—	—	—
Doğa ve Evren	—	1	1
Toplam	8	10	18

Tablo 15’te yer alan verilere göre; Güngüt, G. ve Karaatlı, Ş. tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin toplam 18 etkinliğin yer aldığı görülmektedir. Bu etkinliklerin 8 tanesi yazım kurallarının öğretimine yönelik iken, 10 tanesi ise noktalama işaretlerinin öğretimine yöneliktir. Yazım kuralları ile ilgili etkinliklerin büyük harflerin kullanımı, sayıların yazımı, bağlaç olan de’nin yazımı, soru eki mi’nin yazımı, yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kurallarının öğretimine yönelik olduğu belirlenmiştir. Noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik etkinliklerin ise, nokta, virgül, kısa çizgi, kesme işareti, tırnak işareti, yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi ve noktalı virgül işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, söz konusu kitapta, İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda belirtildiği hâlde yazım kurallarından kalınlık-incelik uyumunun yazımı, ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı, bağlaç olan ki’nin yazımı, kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı kurallarının öğretimine yönelik; noktalama işaretlerinden de iki nokta işaretinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmuyor olması, önemli bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Güngüt, G. ve Karaatlı, Ş. tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin metin türlerine göre dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 16

Evrensel İletişim Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı

Metin Türleri	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Makale	3	1	4
Hikâye	—	3	3
Deneme	2	—	2
Masal	—	2	2
Biyografi	1	1	2
Gezi Yazısı	2	—	2
Haber	—	1	1
Tiyatro	—	1	1
Anı	—	1	1
Şiir	—	—	—
Mektup	—	—	—
Efsane	—	—	—
Toplam	8	10	18

Tablo 16’da yer alan verilere göre, Güngüt, G. ve Karaatlı, Ş. tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında makale türündeki metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik 4 etkinlik, hikâye türündeki metinlerde 3 etkinlik, deneme, masal, biyografi ve gezi yazısı türündeki metinlerde 2 etkinlik, haber, tiyatro ve anı türündeki metinlerde 1 etkinlik bulunduğu görülmüştür. Buna

karşılık söz konusu kitapta şiir, mektup ve efsane türündeki metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

Kapulu, A., Dedeoğlu Okuyucu, S., Kaplan, Ş., Karaca, A. ve Aydın, M. (Ed.), Koza Yayınları

Kapulu, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında “Sevgi”, “Atatürk”, “Bilim ve Teknoloji”, “Kişisel Gelişim”, “Doğa ve Evren”, “Okuma Kültürü” olmak üzere 6 tema bulunmaktadır. Bu temalardan “Sevgi” teması, “Türkiye”, “Eskici”, “Sevgi Paylaştıkça Çoğalır” ve “Keloğlan ile Sihirli Kuş” adlı metinlerden; “Atatürk” teması “Atatürk”, “Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri”, “Kadın Ulusun Temelidir” ve “Türk Müziği ve Türk Folkloru” adlı metinlerden; “Bilim ve Teknoloji” teması “Alo... Graham Bel”, “Geleceğin Dünyası”, “Edison” ve “Çocuklar Doğuştan Bilim Adamıdır” adlı metinlerden; “Kişisel Gelişim” teması “Pulsuz Dilekçe”, “Ah Şu Gençler”, “La Fonten Orman Mahkemesinde” ve “İnsanlık Mektebi” adlı metinlerden; “Doğa ve Evren” teması “Ormanda Sabah”, “Süpermen İstanbul’a Düştü”, “Zerdali Ağacı” ve “Çocuk ile Geyik” adlı metinlerden; “Okuma Kültürü” teması “Prensi Olmayan Masal Kitabı”, “Özgün Bir Konu Aranıyor”, “Masal Adam” ve “Kitaplarımın Cumhuriyetinde” adlı metinlerden oluşmaktadır.

Kitapta yer alan 24 metinden birincisi olan “**Türkiye**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir. Bununla birlikte “Eskici” ve “Sevgi Paylaştıkça Çoğalır” adlı metinlerde de yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Keloğlan ile Sihirli Kuş**” adlı metinde ise yazım kurallarından “kalınlık-incecik uyumunun yazımı” kuralının öğretimine ilişkin 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, birtakım kelimeler verilerek öğrencilerden bu kelimeleri kalınlık-

incelik uyumu açısından incelemeleri istenmiştir. Ancak, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretime yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği saptanmıştır.

“Sevgi” temasının sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği belirlenmiştir.

“Atatürk” temasının ilk metni olan “**Atatürk**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “nokta” işaretinin öğretime yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere nokta işaretinin çeşitli işlevleriyle kullanıldığı bazı cümleler verilmiş ve öğrencilerden bu işlevleri belirlemeleri istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretime yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği saptanmıştır.

“**Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri**”, “**Kadın Ulusun Temelidir**” ve “**Türk Müziği ve Türk Folkloru**” adlı metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretime yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir.

“Atatürk” temasının sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği belirlenmiştir.

“Bilim ve Teknoloji” temasının ilk metni olan “**Al... Graham Bel**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “yay ayraç” işaretinin öğretime yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki yay ayraç işaretlerinin hangi amaçla kullanıldığı sorulmuştur. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretime yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği saptanmıştır.

“**Geleceğin Dünyası**” adlı metinde ise yazım kurallarından “sayıların yazımı” kuralının öğretime ilişkin 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere

cümleler verilerek bu cümlelerdeki sayıların yazılışı ile ilgili verilen kural cümlelerin öğrenciler tarafından tamamlanması istenmiştir.

“**Edison**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “kesme işareti”nin öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, ilk olarak öğrencilere kesme işaretinin kullanıldığı cümleler verilerek bunları incelenmesi istenmiş, daha sonra ise bu cümlelerden hareketle öğrencilerin kesme işaretinin kullanımıyla ilgili kurallara ulaşması beklenmiş ve en son olarak da verilen iki cümlede gerekli yerlere kesme işaretinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Çocuklar Doğuştan Bilim Adamıdır**” adlı metinde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir.

“Bilim ve Teknoloji” temasının sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği belirlenmiştir.

“Kişisel Gelişim” temasının ilk metni olan “**Pulsuz Dilekçe**” adlı metinde yazım kurallarından “bağlaç olan de’nin yazımı” kuralının öğretimine ilişkin 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, verilen cümlelerdeki “ek olan -de” ile “bağlaç olan de”nin doğru yazılıp yazılmadığı sorulmuş ve yanlış yazılan cümlelerin düzeltilerek tekrar yazılması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği saptanmıştır.

“**Ah Şu Gençler**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarından “soru işareti” ve “soru eki mi’nin yazımı” kurallarının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte ilk olarak içinde soru eki mi’nin geçtiği cümlelerin cevap isteyenler ve istemeyenler olarak sınıflandırılması istenerek buna göre bu cümlelerin sonuna gerekli noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir. Daha sonra ise öğrencilere cümleler verilerek gerekli yerlere mi soru ekinin konulması istenmiş,

bu cümlelerden soru anlamı taşıyanların sonuna da soru işaretinin konulması beklenmiştir.

“**La Fonten Orman Mahkemesinde**” adlı metinde yazım kurallarından “bağlaç olan ki’nin yazımı” kuralının öğretimine ilişkin 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, verilen cümlelerdeki boşluklara bağlaç olan ve ek olan ki’den uygun olanının yazılması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**İnsanlık Mektebi**” adlı metinde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir.

“Kişisel Gelişim” temasının sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği belirlenmiştir.

“Doğa ve Evren” temasının ilk metni olan “**Ormanda Sabah**” adlı metinde yazım kurallarından “kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı” kuralının öğretimine ilişkin 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere içinde kısaltmaların bulunduğu bazı cümleler verilmiş ve öğrencilerden bu cümleleri öğretmenlerinin rehberliğinde sesli olarak okumaları istenerek daha sonra da koyu yazılı kısaltmaları farklı ekler getirerek cümle içinde kullanmaları beklenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Süpermen İstanbul’a Düştü**” ve “**Zerdali Ağacı**” adlı metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir.

“**Çocuk ile Geyik**” adlı metinde yazım kurallarından “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğretimine ilişkin 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğretmenlere öğrencilere yazdırmaları üzerine yazımı karıştırılan bazı

kelimeler verilmiş ve öğrencilerden de bu kelimeleri yazmaları istenmiştir. Daha sonra da öğrencilerin yazmış oldukları bu kelimeleri “Yazım Kılavuzu”ndan yararlanarak kontrol etmeleri beklenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Doğa ve Evren” temasının sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 1 adet soruya yer verildiği belirlenmiştir.

“Okuma Kültürü” temasında yer alan “**Prensi Olmayan Masal Kitabı**”, “**Özgün Bir Konu Aranıyor**”, “**Masal Adam**” ve “**Kitaplarının Cumhuriyetinde**” adlı metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir. Ancak, çalışma kitabının sonunda 9 adet çalışma kâğıdına yer verilmiş ve bu çalışma kâğıtlarından 1., 4. ve 7. çalışma kâğıtlarında yazım ve noktalama kurallarına ilişkin etkinliklere yer verilmiştir. Buna göre, 1. çalışma kâğıdında öğrencilere bir şiir verilmiş ve bu şiirde nerelerde ve neden büyük harf kullanıldığı sorulmuştur. 4. çalışma kâğıdında öğrencilere virgülün bulunduğu cümleler verilmiş ve bu cümlelerdeki virgülün hangi amaçlarla kullanıldıkları sorulmuştur. 7. çalışma kâğıdında ise öğrencilere bir metin verilerek bu metindeki bitişik ve ayrı yazılması gereken “de, mi, ki”lerle ilgili yazım yanlışlarının bulunup düzeltilmesi istenmiştir.

“Okuma Kültürü” temasının sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 1 adet soruya yer verildiği belirlenmiştir.

Kapulu, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan İlköğretim 6. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin temalara göre dağılımı ise aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Tablo 17
Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan
Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara
Göre Dağılımı

Temalar	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Sevgi	1	—	1
Atatürk	—	1	1
Bilim ve Teknoloji	1	2	3
Kişisel Gelişim	3	1	4
Doğa ve Evren	2	—	2
Okuma Kültürü	—	—	—
Toplam	7	4	11

Tablo 17’de yer alan verilere göre; Kapulu, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin toplam 11 etkinliğin yer aldığı görülmektedir. Bu etkinliklerin 7 tanesi yazım kurallarının öğretimine yönelik iken, 4 tanesi ise noktalama işaretlerinin öğretimine yöneliktir. Bunun dışında kitabın sonunda yer alan çalışma kâğıtlarında da yazım kurallarından büyük harflerin kullanımı, bağlaç olan de’nin yazımı, soru eki mi’nin yazımı ve bağlaç olan ki’nin yazımı kurallarının öğretimine yönelik, noktalama işaretlerinden de “virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik etkinliklere yer verilmiştir. Buna göre, kitapta yer alan etkinliklerin yazım kurallarından kalınlık-incecik uyumuna uğrayan kelimelerin yazımı, sayıların yazımı, bağlaç olan de’nin yazımı, soru eki mi’nin yazımı, bağlaç olan ki’nin yazımı, kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı, yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kurallarının öğretimine yönelik olduğu belirlenmiştir. Noktalama işaretlerine yönelik etkinliklerin ise nokta, virgül, yay ayraç, kesme işareti, soru işareti gibi işaretlerin kullanımının öğretimine yönelik olduğu görülmüştür. Buna göre İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan yazım kurallarından ünsüz

benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralına ve noktalama işaretlerinden de noktalı virgül, iki nokta, üç nokta, kısa çizgi, eğik çizgi ve tırnak işareti gibi noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmemiş olması, önemli bir eksiklik olarak dikkatleri çekmektedir.

Kapulu, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan İlköğretim 6. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin metin türlerine göre dağılımı ise aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Tablo 18

Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı

Metin Türleri	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Tiyatro	1	2	3
Biyografi	—	2	2
Hikâye	1	—	1
Masal	1	—	1
Mektup	1	—	1
Fabl	1	—	1
Gezi Yazısı	1	—	1
Fantastik Hikâye	1	—	1
Mizahî Hikâye	—	—	—
Şiir	—	—	—
Deneme	—	—	—
Makale	—	—	—
Anı	—	—	—
Toplam	7	4	11

Tablo 18’de yer alan verilere göre, Kapulu, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan 6. Sınıf Türkçe ders kitabında tiyatro türündeki metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik 3 etkinlik, biyografi türündeki metinlerde 2 etkinlik, hikâye, masal, mektup, fabl, gezi yazısı, fantastik hikâye türündeki metinlerde 1 etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık şiir, deneme, makale, anı ve mizahî hikâye türündeki metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

5.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın sekizinci alt problemi “İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeyleri nedir? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin veriler Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19

İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi

Yazım Kuralları	Doğru		Yanlış		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı	120	66,7	60	33,3	180	100,0
Sayıların yazımı	112	62,2	68	37,8	180	100,0
Büyük harflerin kullanımı	91	50,6	89	49,4	180	100,0

Tablo 19’da yer alan İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin verilere göre; İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kuralını doğru uygulama sıklığı 120, oranı %66,7; yanlış uygulama sıklığı 60, oranı %33,3’tür.

Sayıların yazımı kuralının öğrenciler tarafından doğru uygulanma sıklığı 112, oranı %62,2; yanlış uygulanma sıklığı 68, oranı %37,8’dir.

Büyük harflerin kullanımı kuralının ise doğru uygulanma sıklığı 91, oranı %50,6 iken yanlış uygulanma sıklığı 89, oranı ise %49,4 olarak tespit edilmiştir.

İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda 7. sınıf öğrencilerine kazandırılması öngörülen üç adet yazım kuralı bulunmaktadır. Bunlar; yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı, sayıların yazımı ve büyük harflerin kullanımınıdır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler, İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin bu üç yazım kuralını doğru bir şekilde uygulamada sıkıntı yaşadığını göstermektedir. Her üç yazım kuralında da doğru kullanılma oranı yanlış kullanılma oranından fazla olsa da söz konusu yazım kurallarının hiçbirinde %70’in üzerinde bir başarı gösterilememiştir.

5.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi “İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri nedir? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen noktalama kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin veriler Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20
İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar)
Öğretim Programı'nda Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulayabilme Düzeyi

Noktalama İşaretleri	Doğru		Yanlış		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Nokta	94	52,2	86	47,8	180	100,0
Virgül	112	62,2	68	37,8	180	100,0
İki Nokta	24	13,3	156	86,7	180	100,0
Üç Nokta	33	18,3	147	81,7	180	100,0
Soru İşareti	127	70,6	53	29,4	180	100,0
Ünlem İşareti	22	12,2	158	87,8	180	100,0
Kısa Çizgi	8	4,4	172	95,6	180	100,0
Eğik Çizgi	12	6,7	168	93,3	180	100,0
Yay Ayraç	48	26,7	132	73,3	180	100,0
Köşeli Ayraç	5	2,8	175	97,2	180	100,0
Kesme İşareti	137	76,1	43	23,9	180	100,0

Tablo 20'de yer alan İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin verilere göre, nokta işaretinin doğru kullanılma sıklığı 94, oranı %52,2; yanlış kullanılma sıklığı 86, oranı ise %47,8'dir.

Virgül işaretinin doğru kullanılma sıklığı 112, oranı %62,2; yanlış kullanılma sıklığı 68, oranı %37,8'dir.

İki nokta işaretinin doğru kullanılma sıklığı 24, oranı %13,3; yanlış kullanılma sıklığı 156, oranı ise %86,7'dir.

Üç nokta işaretinin doğru kullanılma sıklığı 33, oranı %18,3; yanlış kullanılma sıklığı 147, oranı %81,7'dir.

Soru işaretinin doğru kullanılma sıklığı 127, oranı %70,6; yanlış kullanılma sıklığı 53, oranı %29,4'tür.

Ünlem işaretinin doğru kullanılma sıklığı 22, oranı %12,2; yanlış kullanılma sıklığı 158, oranı %87,8'dir.

Kısa çizgi işaretinin doğru kullanılma sıklığı 8, oranı %4,4; yanlış kullanılma sıklığı 172, oranı %95,6'dır.

Eğik çizgi işaretinin doğru kullanılma sıklığı 12, oranı %6,7; yanlış kullanılma sıklığı 168, oranı ise 93,3'tür.

Yay ayraç işaretinin doğru kullanılma sıklığı 48, oranı %26,7; yanlış kullanılma sıklığı 132, oranı %73,3'tür.

Köşeli ayraç işaretinin doğru kullanılma sıklığı 5; oranı %2,8; yanlış kullanılma sıklığı 175, oranı ise %97,2'dir.

Kesme işaretinin doğru kullanılma sıklığı 137, oranı %76,1; yanlış kullanılma sıklığı 43, oranı ise %23,9 olarak tespit edilmiştir.

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin kurallara uygun olarak uygulayabilme konusunda %70'in üzerinde başarı gösterdikleri noktalama işaretleri kesme işareti (%76,1) ve soru işareti (%70,6)dir. Öğrenciler, programda yer alan on bir noktalama işaretinden yalnızca iki tanesinden %70'in üzerinde bir başarı gösterebilmişlerdir. Buna karşılık, yay ayraç (%73,3), üç nokta (%81,7), iki nokta (%86,7), ünlem işareti

(%87,8), eğik çizgi (%93,3), kısa çizgi (%95,6) ve köşeli ayraç (%97,2) gibi noktalama işaretlerinin yanlış kullanılma oranı %70'in üzerindedir. Özellikle eğik çizgi, kısa çizgi ve köşeli ayraç gibi noktalama işaretlerinin yanlış kullanılma oranının %90'ın üzerinde olması oldukça dikkat çekici bir sonuçtur. Bu durum, bu noktalama işaretlerinin doğru kullanımına ait kuralların programda yer aldığı hâlde öğrencilere tam ve doğru olarak kazandırılmadığını göstermektedir.

5.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın onuncu alt problemi “İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları tasvir yazılarında yazım kurallarını uygulayabilme düzeyi nedir? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları tasvir yazılarında yazım kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin veriler Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21

İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Yazmış Oldukları Tasvir Yazılarında Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi

Yazım Kuralları	Doğru		Yanlış		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı	49	86,0	8	14,0	57	100,0
Ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı	17	94,4	1	5,6	18	100,0
Yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı	17	44,8	21	55,2	38	100,0
Soru eki mi'nin yazımı	2	66,7	1	33,3	3	100,0
Bağlaç olan de'nin yazımı	110	73,3	40	26,7	150	100
Bağlaç olan ki'nin yazımı	9	90,0	1	10,0	10	100,0
Büyük harflerin kullanımı	345	89,3	41	10,7	386	100,0

Tablo 21’de yer alan İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları tasvir yazılarında yazım kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin verilere göre; öğrencilerin ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralını doğru uygulama sıklığı 49, oranı %86,0; yanlış uygulama sıklığı 8, oranı ise 14,0’tür.

Ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 17, oranı %94,4; yanlış uygulanma sıklığı 1, oranı %5,6’dır.

Yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 17, oranı %44,8; yanlış uygulanma sıklığı 21, oranı %55,2’dır.

Soru eki mi’nin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 2, oranı %66,7; yanlış uygulanma sıklığı 1, oranı %33,3’tür.

Bağlaç olan de’nin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 110, oranı %73,3; yanlış uygulanma sıklığı 40, oranı ise %26,7’dır.

Bağlaç olan ki’nin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 9, oranı %90; yanlış uygulanma sıklığı 1, oranı %10’dur.

Büyük harflerin kullanımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 345, oranı %89,3; yanlış uygulanma sıklığı 41, oranı ise %10,7 olarak belirlenmiştir.

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları tasvir yazılarında kurallara uygun olarak yazabilme konusunda %70’in üzerinde başarılı oldukları yazım kurallarının ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı (%94,4), bağlaç olan ki’nin yazımı (%90,0), büyük harflerin kullanımı (%89,3), ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı (%86,0) ve bağlaç olan de’nin yazımı (%73,3) olduğu görülmüştür. Buna karşılık öğrencilerin, soru eki mi’nin yazımı (%66,7) ve yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı (44,8) kurallarını doğru bir biçimde uygulayabilme düzeylerinin %70’in altında kaldığı belirlenmiştir.

5.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın onuncu alt problemi “İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları tasvir yazılarında noktalama işaretlerini uygulayabilme düzeyi nedir? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları tasvir yazılarında noktalama işaretlerini uygulayabilme düzeylerine ilişkin veriler Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22

İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Yazmış Oldukları Tasvir Yazılarında Noktalama İşaretlerini Uygulayabilme Düzeyi

Noktalama İşaretleri	Doğru		Yanlış		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Nokta	360	80,8	86	19,2	446	100,0
Virgül	39	48,8	41	51,2	80	100,0
Noktalı Virgül	3	30,0	7	70,0	10	100,0
İki Nokta	6	85,8	1	14,2	7	100,0
Üç Nokta	2	20,0	8	80,0	10	100,0
Soru İşareti	0	0	1	100	1	100,0
Tırnak İşareti	1	100	0	0	1	100,0
Kısa Çizgi	33	75,0	11	25,0	44	100,0
Ünlem İşareti	1	100	0	0	1	100,0
Kesme İşareti	22	61,1	14	38,9	36	100,0

Tablo 22’de yer alan İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları tasvir yazılarında noktalama işaretlerini uygulayabilme düzeylerine ilişkin verilere göre; öğrencilerin nokta işaretini doğru uygulayabilme sıklığı 360, oranı %86,0; yanlış uygulama sıklığı 86, oranı ise %19,2 olarak görülmektedir.

Virgül işaretinin doğru uygulanma sıklığı ise 39, oranı %48,8; yanlış uygulanma sıklığı 41, oranı %51,2’dir.

Noktalı virgül işaretinin doğru uygulanma sıklığı 3, oranı %30,0; yanlış uygulanma sıklığı 7, oranı ise %70,0’dir.

İki nokta işaretinin doğru uygulanma sıklığı 6, oranı %85,8; yanlış uygulanma sıklığı 1, oranı %14,2’dir.

Üç nokta işaretinin doğru uygulanma sıklığı 2, oranı %20; yanlış uygulanma sıklığı 8, oranı ise %80,0’dir.

Kısa çizgi işaretinin doğru uygulanma sıklığı 33, oranı %75,0; yanlış uygulanma sıklığı 11, oranı %25,0’tir.

Kesme işareti işaretinin doğru uygulanma sıklığı 22, oranı %61,1; yanlış uygulanma sıklığı 14, oranı %38,9’dur.

Buna karşılık ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları tasvir yazılarında tırnak işareti, ünlem işareti ve soru işareti gibi noktalama işaretlerine birer kez yer verdikleri görülmüştür. Tüm 7. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları yazılarda yalnız birer kez görülen bu noktalama işaretlerinden tırnak işareti ve soru işareti doğru uygulanmışken, soru işareti yanlış uygulanmıştır.

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları tasvir yazılarında kurallara uygun olarak uygulayabilme konusunda %70’in üzerinde başarılı oldukları noktalama işaretlerinin tırnak işareti (%100,0), ünlem işareti (%100,0), iki nokta

(85,8), nokta (%80,8) ve kısa çizgi (%75,0) olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık öğrencilerin soru işareti (%100,0) ve üç nokta (%80,0) işaretlerini yanlış uygulama oranlarının %70'in üzerinde olduğu görülmektedir.

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları tasvir yazılarında yazı dilinde çok sık kullanılan ve rastlanılan noktalama işaretlerinden olan soru işareti, ünlem işareti ve tırnak işareti gibi noktalama işaretlerine toplamda sadece birer kez yer vermiş olmaları, bu noktalama işaretlerini doğru ve yerinde bir biçimde uygulayabilme, anlatımlarını güçlendirme ve etkili bir duruma getirme konularında bu noktalama işaretlerinin etkililiğinden yararlanabilme becerilerinin yeterli düzeyde olmadığı hakkında fikir vermektedir. Yalnızca bir kez kullanılan noktalama işaretlerinden soru işaretinin de yanlış kullanılmış olması, bu durumu kanıtlar niteliktedir.

5.12. On İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın on ikinci alt problemi “İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ne düzeydedir? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumlarını belirlemek üzere uygulanan tutum ölçeğinin her maddesiyle ilgili öğrencilerin ortalama puan dağılımlarını gösteren frekans (sıklık) ve yüzde değerleri Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23
İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutum Puanları

Tutum Maddeleri	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tümüyle Katılıyorum		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1. Türkçe bütün dersler içinde en sevdiğim derstir.	0	0	2	3,3	7	11,7	26	43,3	25	41,7	4,23
2. Türkçe dersi olmazsa öğrencilik daha zevkli olur.	2	3,3	7	11,7	5	8,3	12	20,0	34	56,7	4,15
3. Türkçe ders saatlerinin artırılmasını isterim.	2	3,3	8	13,3	16	26,7	13	21,7	21	35,0	3,71
4. Türkçe çalışırken canım sıkılır.	4	6,7	9	15,0	14	23,3	12	20,0	21	35,0	3,61
5. Türkçe dersi benim için ilgi çekicidir.	1	1,7	3	5,0	16	26,7	14	23,3	26	43,3	4,01
6. Ders dışında kendi kendime Türkçe çalışmaktan hoşlanırım.	4	6,7	6	10,0	17	28,3	15	25,0	18	30,0	3,61
7. Türkçe derslerindeki konular ilgimi çekmez.	4	6,7	8	13,3	8	13,3	15	25,0	25	41,7	3,81
8. Türkçe derslerine girerken büyük sıkıntı duyarım.	3	5,0	7	11,7	12	20,0	15	25,0	23	38,3	3,80
9. Yetki verseler Türkçe dersinin konularını en aza indiririm.	3	5,0	11	18,3	10	16,7	9	15,0	27	45,0	3,76
10. Türkçe dersi ödevlerimi yapmayı sevmem.	3	5,0	5	8,3	10	16,7	15	25,0	27	45,0	3,96
11. Türkçe alanındaki bilgimi artırmak için öğretmenlerimden fikir almak isterim.	1	1,7	8	13,3	8	13,3	18	30,0	25	41,7	3,96
12. Türkçe derslerinin günlük yaşamda önemli olduğuna inanıyorum.	2	3,3	4	6,7	4	6,7	12	20,0	38	63,3	4,33
13. Türkçe ile ilgili her şeye ilgi duyarım.	2	3,3	2	3,3	12	20,0	20	33,3	24	40,0	4,03
14. Türkçe dersindeki konular günlük hayatla ilişkilendirilirse derse yönelik ilgim artar.	4	6,7	2	3,3	11	18,3	15	25,0	28	46,7	4,01
15. Türkçe dersinde yeni öğrendiğim bir sözcüğü okul dışında, arkadaş çevremde kullandığımda kendimi çok mutlu hissediyorum.	0	0	3	5,0	8	13,3	16	26,7	33	55,0	4,31
16. Anadilimizin öğretildiği bir ders olduğu için Türkçe dersinin gerekliliğine inanıyorum.	1	1,7	5	8,3	7	11,7	8	13,3	39	65,0	4,31

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin tutum puanlarını gösteren tabloya genel olarak bakıldığında ölçek maddelerinin ortalama değerlerinin 3,6 ile 4,3 arasında değiştiği görülmektedir. Tutum ölçeğine öğrencilerin vermiş oldukları yanıtların istatistiksel olarak analiz edilmesi neticesinde elde edilen bu sonuç, İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumlarının “iyi” düzey ile “çok iyi” düzey arasında değiştiğini göstermektedir.

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutum puanlarının yüksek olması, bir başka ifadeyle İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun Türkçe dersine yönelik olumlu bir tutuma sahip olması, sevindiricidir. Bu durum, öğrencilerin Türkçe dersine güdülenmiş bir biçimde gelmelerine ve dolayısıyla da Türkçe derslerinin daha verimli geçmesine zemin hazırlayacaktır.

5.13. On Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın on üçüncü alt problemi “İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri arasında ilişki var mıdır? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri arasındaki ilişkiyi çözümlmek üzere “Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı” formülünün kullanılması sonucunda elde edilen veriler Tablo 24’te gösterilmiştir.

Tablo 24
İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutumları ile Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyleri Arasındaki İlişkiler

Tutum ile Yazım ve Noktalama Kuralları Arasındaki Korelasyon		Tutum
Tutum	r	1
	p	.
	n	60
Yazım Kurallarını Uygulama	r	,238
	p	,068
	n	60
Noktalama Kurallarını Uygulama	r	,438**
	p	,000
	n	60

**p<.001

Tablo 24’te görüldüğü üzere, İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin tutum puanları ile yazım puanları arasında ($r = ,238$) düzeyinde pozitif yönde, ancak anlamlı olmayan bir ilişki vardır. İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin tutum puanları ile noktalama puanları arasında ise ($r = ,438$) düzeyinde bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişki orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki olup istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < .001$).

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin tutum puanları ile noktalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin bulunması, öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile noktalama işaretlerini uygulama davranışlarının birlikte değiştiğini göstermektedir. Bu durum, İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumlarının olumlu duruma geldikçe noktalama işaretlerini kurallara uygun bir biçimde uygulayabilme becerilerinin de olumlu yönde gelişeceğini, tutumlar olumsuz olduğunda noktalama işaretlerini doğru bir biçimde uygulayabilme becerilerinin de azalabileceğini göstermesi bakımından önemlidir.

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin tutum puanları ile yazım puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmasa da pozitif yönde bir ilişki olduğu göz önünde bulundurulduğunda, Türkçe dersine ilişkin olumlu bir tutuma sahip olan öğrencilerin yazım kurallarını uygulamada diğer öğrencilere kıyasla daha başarılı olabileceklerini söylemek yanlış olmayacaktır.

5.14. On Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın on dördüncü alt problemi “İlköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarının işlenişi nasıldır? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarının işlenişini belirlemek üzere 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Türkiye’deki ilköğretim okullarında okutulmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Harf Eğitim Yayınları, Koza Yayınları, Pasifik Yayınları ve Erdem Yayınları tarafından hazırlanan İlköğretim Türkçe Ders Kitapları, Öğrenci Çalışma Kitapları ve Öğretmen Kılavuz Kitapları incelenerek yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik yapılanlar betimlenmeye ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Altan, A. ve diğer., Özbay, M. (Ed.), Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları

Altan, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan İlköğretim 7. Sınıf Türkçe ders kitabında “İletişim”, “Atatürkçülük”, “Kavramlar ve Çağrışımlar”, “Millî Kültür”, “Doğa ve Evren” ve “Toplum Hayatı” olmak üzere 6 farklı tema bulunmaktadır. Kitapta yer alan bu temalardan “İletişim” teması, “Tatlı Dil”, “Yolcu Konmaz Oteli”, “Bülbül ile Bağcı”, “Bir İletişim Biçimi Olarak Karikatür” adlı metinlerden; “Atatürkçülük” teması, “Atatürk”, “Atatürk ve Sanat”, “Millî Kültür”, “Atatürk ve Türk Tiyatrosu” ve “Türk Dili” adlı metinlerden; “Kavramlar ve Çağrışımlar” teması, “Bilmece”, “Bakardım Güneş Avuçlarımda”, “Hayata Açılan Kapılar”, “İyimserlik Kötümserlik” adlı metinlerden; “Millî Kültür” teması, “Anadolu’nun Cirit Oyunları”, “Miras Keçe”, “Karada Yüzen Donanma”, “Bozkırın Tezenesi” adlı

metinlerden; “Doğa ve Evren” teması, “Susayan Konya”, “Deniz Hasreti”, “Yeşil Gözlü Kardan Adam”, “Son Kuşlar” adlı metinlerden; “Toplum Hayatı” teması, “Komşusuzluk”, “Emine Teyze’nin Çilek Reçeli”, “Mustafa Kemal’in Kağnısı”, “Anadolu’da Konukseverlik” adlı metinlerden oluşmaktadır.

Kitapta yer alan 25 metinden birincisi olan “**Tatlı Dil**” adlı metinde yazım kurallarından “bağlaç olan de’nin yazımı” ve “bağlaç olan ki’nin yazımı” kurallarının öğretime yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. İlk etkinlikte öğrencilere bir metin verilerek metindeki boş bırakılan yerlere bağlaç veya ek olan ki’den uygun olanın getirilmesi istenmiştir. İkinci etkinlikte ise, öğrencilere birtakım kelimeler verilmiş ve öğrencilerden bu kelimeleri kullanarak bağlaç veya ek olan de’yi kullanarak bu kelimeleri cümle hâline getirmeleri beklenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretime yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Yolcu Konmaz Oteli**” adlı metinde yazım kurallarından “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğretime yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere içinde yazımı karıştırılan kelimelerin yanlış yazıldığı cümleler verilmiş ve bunları bularak altlarının çizilmesi istenmiştir. Daha sonra öğrencilerin içinde bu kelimelerin geçtiği yeni cümleler oluşturmaları beklenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretime yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Bülbül ile Bağcı**” adlı metinde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretime ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Bir İletişim Biçimi Olarak Karikatür**” adlı metinde, yazım kurallarından “büyük harflerin kullanımı” kuralının öğretime yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, Hacivat ve Karagöz arasında geçen bir diyalog verilmiştir. Verilen diyalogda Hacivat, Karagöz’e büyük harflerin kullanımı kuralıyla ilgili birtakım sorular sormaktadır. Öğrencilerden Hacivat’ın sorularına karşı

Karagöz’e yardımcı olmaları istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“İletişim” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde ise, yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği belirlenmiştir.

“Atatürkçülük” temasının ilk metni olan “**Atatürk**” adlı metinde, yazım kurallarından “büyük harflerin kullanımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere içinde başlıkların ve alt başlıkların bulunduğu resimler verilmiş ve bu resimlerden yola çıkılarak öğrencilerin büyük harflerin nerelerde ve nasıl kullanıldığına dikkatleri çekilmiştir. Ancak, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Atatürk ve Sanat**” adlı metinde, yazım kurallarından “sayıların yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere sayıların yazımı kuralının yanlış uygulandığı bazı cümleler verilmiş ve öğrencilerden bu yanlışları düzeltmeleri istenmiştir. Bununla birlikte, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Millî Kültür**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “eğik çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerin birincisinde, öğrencilere birtakım cümleler verilmiş ve bu cümlelerde eğik çizginin kullanılabileceği yerlerin belirlenerek cümlelerin eğik çizgi kullanılacak biçimde yeniden yazılması istenmiştir. İkinci etkinlikte ise, bir cümle verilerek bu cümlenin eğik çizgi kullanılacak biçimde yeniden yazılması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Atatürk ve Türk Tiyatrosu**” adlı metinde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Türk Dili**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “kesme işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerin birincisinde, öğrencilere bir dördlük verilmiş ve bu dördlükteki kesme işaretinin neden kullanılmış olabileceği sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise, öğrencilere iki dördlük verilerek öğrencilerden bu dördlükleri kesme işaretini kullanarak yeniden yazmaları istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Atatürkçülük” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde ise, yazım ve noktalama kurallarına yönelik 1 adet soruya yer verildiği belirlenmiştir.

“Kavramlar ve Çağrışımlar” temasının ilk metni olan “**Bilmece**” adlı metinde, noktalama işaretlerinden “virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 3 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerin birincisinde, virgül işaretinin yanlış kullanıldığı cümleler verilerek öğrencilerden bunları düzeltmeleri istenmiştir. İkinci etkinlikte, öğrencilere bir kitap künyesi verilerek buradaki virgüllerin hangi sebeple kullanılmış olabileceği sorulmuştur. Üçüncü etkinlikte ise, öğrencilere kitap künyeleri verilerek uygun yerlere virgül işaretinin konulması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Bakardım Güneş Avuçlarımda**” adlı metinde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Hayata Açılan Kapılar**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “nokta”, “iki nokta”, “kesme işareti”, “soru işareti” ve “üç nokta” işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerin birincisinde, öğrencilere cümleler verilmiş ve o cümlelerdeki boş bırakılan yerlere uygun noktalama işaretinin altına nedeninin de yazılarak konulması istenmiştir. İkinci etkinlikte ise, öğrencilere bir metin verilerek ayrıla belirtilen yerlere uygun

noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**İyimserlik Kötümserlik**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “üç nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 3 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerin birincisinde, öğrencilere üç nokta işaretinin kullanıldığı cümleler verilmiş ve bu üç nokta işaretlerinin hangi amaçlarla kullanıldıkları sorulmuştur. İkinci etkinlikte, öğrencilere cümleler verilmiş ve gerekli yerlere üç nokta işaretinin konulması beklenmiştir. Üçüncü etkinlikte ise, öğrencilerden üç noktanın kullanıldığı üç cümle kurmaları istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Kavramlar ve Çağrışımlar” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde ise, yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği belirlenmiştir.

“Millî Kültür” temasının ilk metni olan “**Anadolu’nun Cirit Oyunları**” adlı metinde, noktalama işaretlerinden “soru işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. İlk etkinlikte, öğrencilere içinde soru işaretlerinin bulunduğu bir metin verilerek bu soru işaretlerinin hangi amaçla kullanıldığı sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise, öğrencilere birtakım cümleler verilerek soru işaretinin gereksiz kullanıldığı cümleleri işaretlemeleri istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Miras Keçe**” adlı metinde, noktalama işaretlerinden “ünlem işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. İlk etkinlikte, ünlem işaretinin cümleye kattığı anlamlar üzerinde durulmuştur. İkinci etkinlikte ise, öğrencilere cümleler verilmiş ve hangi cümlelerdeki ünlem işaretinin yay ayraç içine alınması durumunda cümlenin alay ve küçümseme anlamı kazanacağı sorulmuştur. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Karada Yüzen Donanma**” adlı metinde, noktalama işaretlerinden “kısa çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. İlk etkinlikte, öğrencilere cümleler verilmiş ve bu cümlelerde kısa çizginin hangi amaçla kullanıldığı sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise, öğrencilere bir metin verilerek uygun yerlere kısa çizgi işaretinin konulması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Bozkırın Tezenesi**” adlı metinde 1 adet yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinlik bulunmakla birlikte, 2 adet de işaretlerinden “eğik çizgi”nin kullanımının öğretimine yönelik etkinliğe yer verilmiştir. Yazım ve noktalama kurallarıyla ilgili etkinlikte öğrencilere bir metin yazdırılmış ve daha sonra da yazdıkları metni yazım ve noktalama kurallarına uygunluk yönünden değerlendirmeleri istenmiştir. Eğik çizgi işaretinin kullanımının öğretimine yönelik etkinliğin birincisinde ise, öğrencilere eğik çizgi işaretinin kullanıldığı cümleler verilmiş ve öğrencilerden bu cümleleri eğik çizgi işaretinin kullanımına dikkat ederek okumaları istenmiştir. İkinci etkinlikte de eğik çizgi işaretinin genel ağ(internet) adreslerinde kullanımı üzerinde durulmuştur.

“Millî Kültür” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde ise, yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği belirlenmiştir.

“Doğa ve Evren” temasının ilk metni olan “**Susayan Konya**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Deniz Hasreti**” adlı metinde ise, 1 adet yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin yazdırılmış ve daha sonra da yazdıkları metni yazım ve noktalama kurallarına uygunluk yönünden değerlendirmeleri istenmiştir.

“**Yeşil Gözlü Kardan Adam**” adlı metinde, noktalama işaretlerinden “yay ayraç” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. İlk etkinlikte, öğrencilere yay ayraç kullanıldığı cümleler verilmiş ve bu cümlelerdeki yay ayraç kullanıldığı yerlerin altına çizilmesi istenmiştir. İkinci etkinlikte ise, öğrencilere bir metin verilerek uygun yerlerde yay ayraç kullanmaları beklenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Son Kuşlar**” adlı metinde, noktalama işaretlerinden “köşeli ayraç” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere köşeli ayraç kullanıldığı cümleler verilmiş ve hangi kelimelerin köşeli ayraç içinde gösterildiği nedeniyle birlikte sorulmuştur. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Doğa ve Evren” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde ise, yazım ve noktalama kurallarına yönelik 3 adet soruya yer verildiği belirlenmiştir.

“Toplum Hayatı” temasının ilk metni olan “**Komşusuzluk**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “kesme işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte öğrencilere cümleler verilmiş ve gerekli yerlerde kesme işaretinin kullanılması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Emine Teyze’nin Çilek Reçeli**” adlı metinde, yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Mustafa Kemal’in Kağnısı**” adlı metinde ise, yazım kurallarıyla ilgili 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte verilen bir metnin yazım kurallarına uygunluk açısından değerlendirilmesi istenmiştir.

“Anadolu’da Konukseverlik” adlı metinde 1 adet yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilmiş ve bu metindeki yazımı yanlış kelimelerin altlarının çizilmesi istenerek uygun yerlere de gerekli noktalama işaretlerinin konulması beklenmiştir.

“Toplum Hayatı” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde ise, yazım ve noktalama kurallarına yönelik 3 adet soruya yer verildiği belirlenmiştir.

Altan, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin temalara göre dağılımı ise aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Tablo 25

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı

Temalar	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
İletişim	4	—	4
Atatürkçülük	2	4	6
Kavramlar ve Çağrışımlar	—	8	—
Millî Kültür	1	7	8
Doğa ve Evren	1	5	6
Toplum Hayatı	1	2	3
Toplam	9	26	35

Tablo 25’te yer alan verilere göre; Altan, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin toplam 35 etkinliğin yer aldığı görülmektedir. Bu etkinliklerin 9 tanesi yazım

kurallarının öğretimine yönelik iken, 26 tanesi ise noktalama işaretlerinin öğretimine yöneliktir. Yazım kurallarına yönelik etkinliklerin bağlaç olan de'nin yazımı, bağlaç olan ki'nin yazımı, büyük harflerin kullanımı, yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı ve sayıların yazımı kurallarının öğretimine ilişkin olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, söz konusu kitapta İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Öğretim Programı'nda belirtilen bütün yazım kurallarının öğretimine ilişkin en az 1 etkinliğin bulunduğu görülmektedir. Noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik etkinliklerin ise nokta, virgül, eğik çizgi, kesme işareti, iki nokta, soru işareti, üç nokta, ünlem işareti, kısa çizgi, yay ayraç ve köşeli ayraç işaretlerinin öğretimine ilişkin olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, söz konusu kitapta İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Öğretim Programı'nda belirtilen bütün noktalama işaretlerinin öğretimine ilişkin en az 1 etkinliğin bulunduğu tespit edilmiştir.

Altan, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin metin türlerine göre dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 26
Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders
Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin
Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı

Metin Türleri	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Söyleşi	2	6	8
Hikâye	—	7	7
Deneme	1	5	6
Makale	2	4	6
Tiyatro	1	3	4
Şiir	3	1	4
Fabl	—	—	—
Gezi Yazısı	—	—	—
Anı	—	—	—
Toplam	9	26	35

Tablo 26’da yer alan verilere göre, Altan, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan 7. Sınıf Türkçe ders kitabında söyleşi türündeki metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik 8 etkinlik, hikâye türündeki metinlerde 7 etkinlik, deneme ve makale türündeki metinlerde 6 etkinlik, tiyatro ve şiir türündeki metinlerde 4 etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık, bu kitapta fabl, anı ve gezi yazısı türündeki metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği saptanmıştır.

Kapulu, A., Karaca, A. ve Aydın, M. (Ed.), Koza Yayınları

Kapulu, A. ve Karaca, A. tarafından hazırlanan İlköğretim 7. Sınıf Türkçe ders kitabında “Okuma Kültürü”, “Atatürkçülük”, “Doğa ve Evren”, “Millî Kültür”, “Kişisel Gelişim”, “Zaman ve Mekân” olmak üzere toplam 6 tema bulunmaktadır.

Bu temalardan “Okuma Kültürü” teması, “Keloğlan”, “Sonsuzluk Kitabevi”, “Kitap Saygısı”, “O Benim Sadık Yârimdir... O Bana Yeter...” adlı metinlerden; “Atatürkçülük” teması, “Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri”, “Bir İleti”, “Atatürk’ün Fikir Hayatı”, “Atatürk” adlı metinlerden; “Doğa ve Evren” teması, “Bördübet’ten Sedir Adası’na”, “7 Tane Erik Ağacı”, “Doğanın Sesini Duymak”, “Son Kuşlar” adlı metinlerden; “Millî Kültür” teması, “Âşık Veysel”, “Kırkpınar”, “Anadolu Davulu”, “Hayal Perdesi” adlı metinlerden; “Kişisel Gelişim” teması, “Büyüyünce Ne Olacaksınız?”, “İyimserlik, Kötümserlik”, “Bize Bağlı”, “Sevgili Babam” adlı metinlerden; “Zaman ve Mekân” teması, “Ev”, “Bir Kule Varmış”, “İstanbul”, “Erken Kalkmak, Geç Kalkmak” adlı metinlerden oluşmaktadır.

Kitapta yer alan 24 metinden birincisi olan “**Keloğlan**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı görülmüştür.

“**Sonsuzluk Kitabevi**” adlı metinde “büyük harflerin kullanımı” kuralının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik yer almaktadır. Buna karşılık bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımına yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı görülmüştür. Büyük harflerin kullanımı kuralının öğretimine yönelik ilk etkinlikte öğrencilere görseller verilmiş ve bu görsellerdeki büyük harflerin kullanıldığı yerleri verilen boşluklara yazmaları istenmiştir. İkinci etkinlikte ise öğrencilere bir ana başlık ve 4 alt başlıktan oluşan bir metin verilmiş ve başlık ve alt başlıkların nasıl yazıldığı sorularak büyük harflerin “kitap, bildiri, makale” vb.’nin başlık ve alt başlıklarının yazımında kullanımını kavratmak amaçlanmıştır.

“**Kitap Saygısı**” adlı metinde “nokta” ve “virgül” işaretlerinin künyelerde kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Buna karşılık bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı görülmüştür. Noktalama işaretlerine yönelik etkinlikte ise öğrencilere künyeler verilerek uygun yerlere gerekli noktalama işaretlerini koymaları istenmiştir.

“**O Benim Sadık Yârimdir... O Bana Yeter...**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı görülmüştür.

“Okuma Kültürü” adlı temanın sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde ise yazım ve noktalama kurallarına ilişkin 1 adet soruya yer verildiği tespit edilmiştir.

“Atatürkçülük” temasının ilk metni olan “**Atatürk’ün Kişiliği ve Özellikleri**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı görülmüştür.

“**Bir İleti**”, “**Atatürk’ün Fikir Hayatı**” ve “**Atatürk**” adlı metinlerde de yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı belirlenmiştir.

“Atatürkçülük” adlı temanın sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde ise yazım ve noktalama kurallarına ilişkin herhangi bir soruya yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Doğa ve Evren” temasının ilk metni olan “**Bördübet’ten Sedir Adası’na**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “soru işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 2 etkinliğe yer verildiği görülmüştür. Buna karşılık metinde, yazım kurallarının öğretimine yönelik ise herhangi bir etkinliğin bulunmadığı belirlenmiştir. Soru işaretinin kullanımına yönelik ilk etkinlikte öğrencilere içinde soru işaretlerinin bulunduğu cümleler vererek soru işaretlerinin cümlelere nasıl bir anlam kattığı sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise öğrencilere birtakım cümleler verilerek uygun yerlere soru işaretinin konulması istenmiştir.

“**7 Tane Erik Ağacı**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “ünlem işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 1 etkinliğe yer verildiği görülmüştür. Buna karşılık metinde, yazım kurallarının öğretimine yönelik ise herhangi bir

etkinliğin bulunmadığı belirlenmiştir. Ünlem işaretinin kullanımına yönelik etkinlikte öğrencilere içinde ünlem işaretlerinin bulunduğu cümleler vererek ünlem işaretlerinin cümlelere nasıl bir anlam kattığı sorulmuştur.

“**Doğanın Sesini Duymak**” adlı metinde yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Buna karşılık bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımına yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı görülmüştür. Yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kuralının öğretimine yönelik etkinlikte öğrencilerden kendilerine verilen cümlelerde yer alan yazım yanlışlarını belirlemeleri ve yanlış yazılan kelimelerin doğru yazımlarının yer aldığı birer cümle kurmaları istenmiştir.

“**Son Kuşlar**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı görülmüştür.

“Doğa ve Evren” adlı temanın sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde ise yazım ve noktalama kurallarına ilişkin herhangi bir soruya yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Millî Kültür” temasının ilk metni olan “**Âşık Veysel**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “üç nokta”nın kullanımının öğretimine yönelik 1 etkinliğe yer verildiği görülmüştür. Buna karşılık metinde, yazım kurallarının öğretimine yönelik ise herhangi bir etkinliğin bulunmadığı belirlenmiştir. Üç noktanın kullanımının öğretimine yönelik etkinlikte öğrencilere içinde üç nokta işaretinin bulunduğu cümleler verilmiş ve bu işaretin neden kullanıldığı sorulmuştur.

“**Kırkpınar**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “yay ayraç”ın kullanımının öğretimine yönelik 2 etkinliğe yer verildiği görülmüştür. Buna karşılık metinde, yazım kurallarının öğretimine yönelik ise herhangi bir etkinliğin bulunmadığı belirlenmiştir. Konuyla ilgili ilk etkinlikte yay ayraçın hangi nedenlerle kullanıldığı sorulmuş, ikinci etkinlikte ise öğrencilere cümleler verilmiş ve uygun yerlere yay ayraç işaretinin konulması istenmiştir.

“**Anadolu Davulu**” ve “**Hayal Perdesi**” adlı metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı görülmüştür.

“Millî Kültür” adlı temanın sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde ise yazım ve noktalama kurallarına ilişkin herhangi bir soruya yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Kişisel Gelişim” adlı temanın ilk metni olan “**Büyüyünce Ne Olacaksınız?**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı görülmüştür.

“**İyimserlik, Kötümserlik**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “kısa çizgi”nin kullanımının öğretimine yönelik 2 etkinliğe yer verildiği görülmüştür. Buna karşılık metinde, yazım kurallarının öğretimine yönelik ise herhangi bir etkinliğin bulunmadığı belirlenmiştir. Kısa çizgi işaretinin kullanımının öğretimine yönelik ilk etkinlikte öğrencilere içinde kısa çizgi işaretinin bulunduğu cümleler verilerek bu işaretin neden kullanılmış olabileceği sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise öğrencilere birtakım kelimeler verilmiş ve bu kelimeler arasında kısa çizgi ile bir anlam kurarak paragraf oluşturmaları istenmiştir.

“**Bize Bağlı**” ve “**Sevgili Babam**” adlı metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı görülmüştür.

“Kişisel Gelişim” adlı temanın sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde ise yazım ve noktalama kurallarına ilişkin herhangi bir soruya yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Zaman ve Mekân” adlı temanın ilk metni olan “**Ev**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “köşeli ayraç” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 etkinliğe yer verildiği görülmüştür. Buna karşılık metinde, yazım kurallarının öğretimine yönelik ise herhangi bir etkinliğin bulunmadığı belirlenmiştir. Konuyla ilgili

etkinlikte öğrencilere içinde köşeli ayraç işaretinin bulunduğu cümleler verilerek bu işaretin neden kullanılmış olabileceği sorulmuştur.

“**Bir Kule Varmış**” adlı metinde sayıların yazımı kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinliğe yer verilmiştir. Buna karşılık bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımına yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı görülmüştür. Sayıların yazımı kuralının öğretimine yönelik etkinlikte ise, notaları niteleyen sayılar ile oyun adlarını niteleyen sayıların yazımının kavratılması amaçlanmıştır.

“**İstanbul**” ve “**Erken Kalkmak, Geç Kalkmak**” adlı metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğin bulunmadığı görülmüştür.

“Zaman ve Mekân” adlı temanın sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde ise yazım ve noktalama kurallarına ilişkin 1 adet soruya yer verildiği tespit edilmiştir.

Kapulu, A. ve Karaca, A. tarafından hazırlanan 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin temalara göre dağılımı ise aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Tablo 27
Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan
Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara
Göre Dağılımı

Temalar	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Okuma Kültürü	2	1	3
Atatürkçülük	—	—	—
Doğa ve Evren	1	3	4
Millî Kültür	—	3	3
Kişisel Gelişim	—	2	2
Zaman ve Mekân	1	1	2
Toplam	4	10	14

Tablo 27’de yer alan verilere göre; Kapulu, A. ve Karaca, A. tarafından hazırlanan 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin toplam 14 etkinliğin yer aldığı görülmektedir. Bu etkinliklerin 4 tanesi yazım kurallarının öğretimine yönelik iken, 10 tanesi ise noktalama işaretlerinin öğretimine yöneliktir. Yazım kurallarına yönelik etkinliklerin büyük harflerin kullanımı, yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı ve sayıların yazımı kurallarının öğretimine ilişkin olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, söz konusu kitapta İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Öğretim Programı’nda belirtilen bütün yazım kurallarının öğretimine ilişkin en az 1 etkinliğin bulunduğu görülmektedir. Noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik etkinliklerin ise nokta, virgül, soru işareti, ünlem işareti, üç nokta, yay ayraç, kısa çizgi, köşeli ayraç işaretlerinin öğretimine ilişkin olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık iki nokta, eğik çizgi ve kesme işareti gibi noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik bir etkinliğin İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Öğretim Programı’nda belirtildiği hâlde söz konusu kitapta yer almaması, önemli bir eksikliklerdir.

Kapulu, A. ve Karaca, A. tarafından hazırlanan 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin metin türlerine göre dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 28

Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı

Metin Türleri	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Deneme	—	6	6
Tiyatro	2	—	2
Gezi Yazısı	—	2	2
Şiir	—	1	1
Anı	1	—	1
Biyografi	—	1	1
Tanıtım Yazısı	1	—	1
Söyleşi	—	—	—
Makale	—	—	—
Mektup	—	—	—
Toplam	4	10	14

Tablo 28’de yer alan verilere göre, Kapulu, A. ve Karaca, A. tarafından hazırlanan 7. Sınıf Türkçe ders kitabında deneme türündeki metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik 6 etkinlik, tiyatro ve gezi yazısı türündeki metinlerde 2 etkinlik, şiir, anı, biyografi ve tanıtım yazısı türündeki metinlerde 1 etkinlik bulunduğu belirlenmiştir. Buna karşılık kitapta yer alan söyleşi, makale ve mektup türlerindeki metinlerin hiçbirinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği saptanmıştır.

Yangın, B., Celepoğlu, A., Türkyılmaz, F. ve Yıldız, H. H. (Ed.), Pasifik Yayınları

Yangın, B. ve diğerleri tarafından hazırlanan İlköğretim 7. Sınıf Türkçe ders kitabında “Hak ve Özgürlükler”, “Atatürkçülük”, “Doğa ve Evren”, “Duygular ve Hayaller”, “Alışkanlıklar” ve “Millî Kültür” olmak üzere toplam 6 tema bulunmaktadır. Bu temalardan “Hak ve Özgürlükler” teması, “Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin Işığı Altında Çocuğun Eğitim Hakkı”, “Hiroşimalı Masahi Nii”, “Hayal Çocuk” ve “Haritada Bir Nokta” adlı metinlerden; “Atatürkçülük” teması, “Atatürk’ü Tanımak”, “Atatürk’ün Türk Diline Verdiği Önem”, “Atatürk’ü Altınla Satın Almak İsteyen Mareşal”, “Muhsin Ertuğrul” adlı metinlerden; “Renkler”, “Yukarıda Ne Var Ne Yok?”, “Hamilton Adası”, “Çevre Dostu Bir Bilimci” adlı metinlerden; “Duygular ve Hayaller” teması, “Çocukluk”, “Neşe”, “Dostluğun Değeri”, “Dedemin Pili Bitmesin” adlı metinlerden; “Alışkanlıklar” teması, “Alışkanlık”, “Mehmet Okur”, “Balıkçıl” adlı metinlerden ve Hasan Âli YÜCEL tarafından yazılan bir köşe yazısından; “Millî Kültür” teması, “Millî Kültürün Önemi”, “Çekoslovakya Türkleri”, “Nazar Boncuğu” ve “Havada Bulut Yok” adlı metinlerden oluşmaktadır.

“Hak ve Özgürlükler” temasının ilk metni olan “**Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin Işığı Altında Çocuğun Eğitim Hakkı**” adlı metinde yazım kurallarından “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğretmene sınıfta okuması için içinde yazımı karıştırılan kelimelerin bulunduğu cümleler verilmiştir. Öğrencilerden de öğretmenlerinin okumuş olduğu cümleleri boş bırakılan yerlere yazmaları istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir.

“**Hiroşimalı Masahi Nii**” adlı metinde yazım kurallarından “sayıların yazımı” kuralının öğretimine yönelik 3 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinliklerin birincisinde, öğrencilere içinde sayıların bulunduğu cümleler verilerek öğrencilerden bu sayılara dikkat etmeleri istenmiş ve bu sayıların yazımıyla ilgili sorular

sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise, öğrencilerden sayıların yazımıyla ilgili bulmuş oldukları kurallara birer örnek yazmaları istenmiştir. Üçüncü etkinlikte de öğrencilere bazı sayıların bulunduğu cümleler verilmiş ve bu sayılardan doğru yazılanlarla yanlış yazılanları belirlemeleri istenmiştir. Bununla birlikte, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir.

“**Hayal Çocuk**” adlı metinde yazım kurallarından “büyük harflerin kullanımı” kuralının öğretimine yönelik 3 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinliklerin birincisinde, öğrencilerin levhalar ve başlıklardaki büyük harflerin kullanımına dikkatleri çekilmiştir. İkinci etkinlikte ise, büyük harfin kullanımıyla ilgili cümleler verilmiş ve bunlardan yanlış olanların belirlenmesi istenmiştir. Üçüncü etkinlikte de büyük harfle yazılması gereken sözcüklerin küçük harfle yazıldığı cümleler verilerek bunların belirlenmesi beklenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir.

“**Haritada Bir Nokta**” adlı metinde yazım kurallarından “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik yer almaktadır. İlk etkinlikte, metinde geçen yazımı karıştırılan kelimeler verilmiş ve bu kelimelerin özellikleri sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise, yazımı karıştırılan kelimelerin doğru ve yanlış yazıldığı cümleler verilmiş ve bunların sınıflandırılması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir.

“**Hak ve Özgürlükler**” temasının sonunda yer alan “Tema İçin Değerlendirme” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına ilişkin 2 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

“Atatürkçülük” temasının ilk metni olan “**Atatürk’ü Tanımak**” adlı metinde yazım kurallarından “bibliyografik künyelerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, bibliyografik künyeleri öğeleri karışık

olarak verilmiş ve bunların öğeleri gerekli biçimde düzenlenerek gerekli noktalama işaretleriyle birlikte yeniden yazılması istenmiştir. Bu metinde noktalama işaretlerinden “virgül” işaretinin kullanımının öğretime yönelik de 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere virgülün doğru yerde ve yanlış yerde kullanıldığı cümleler verilerek öğrencilerden bunları sınıflandırmaları istenmiştir.

“**Atatürk’ün Türk Diline Verdiği Önem**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretime ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Atatürk’ü Altınla Satın Almak İsteyen Mareşal**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “iki nokta” işaretinin kullanımının öğretime yönelik de 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki gerekli yerlere iki nokta işaretinin konulması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretime yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir.

“**Muhsin Ertuğrul**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “üç nokta” işaretinin kullanımının öğretime yönelik 3 adet etkinlik bulunmaktadır. İlk etkinlikte, verilen cümlelerden üç noktanın kullanımını doğru ifade edenlerin hangileri olduğu sorulmuştur. İkinci etkinlikte, öğrencilere üç noktanın doğru ve yanlış kullanıldığı cümleler verilerek bu cümlelerin doğru ve yanlış olmak üzere sınıflandırılması istenmiştir. Üçüncü etkinlikte ise, öğrencilerden üç noktayı farklı işlevlerde kullandıkları iki cümle yazmaları beklenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretime yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir.

“Atatürkçülük” temasının sonunda yer alan “**Tema İçin Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına ilişkin 3 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

“Doğa ve Evren” temasının ilk metni olan “**Renkler**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “soru işareti”nin kullanımının öğretime yönelik 1 adet etkinlik

bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere soru işaretleriyle ilgili 3 adet soru sorulmuştur. İlk soruda, öğrencilere soru işaretinin doğru ve yanlış kullanıldığı cümleler verilerek bu cümlelerin doğru ve yanlış olmak üzere sınıflandırılması istenmiştir. İkinci soruda, öğrencilere cümleler verilerek hangi cümlenin sonuna soru işaretinin konulmasının yanlış olacağı sorulmuştur. Üçüncü soruda da öğrencilere soru işaretinin doğru ve yanlış kullanıldığı cümleler verilerek soru işaretinin doğru kullanıldığı cümlelerin belirlenmesi istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir.

“**Yukarıda Ne Var Ne Yok?**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “ünlem işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, ünlem işaretinin doğru ve yanlış kullanıldığı cümleler verilerek bu cümlelerin doğru ve yanlış olmak üzere sınıflandırılması istenmiştir. Bununla birlikte öğrencilerden ünlem işaretinin farklı işlevlerine uygun cümleler yazmaları da istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir.

“**Hamilton Adası**” noktalama işaretlerinden “kısa çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, kısa çizgi işaretinin kullanımıyla ilgili 4 adet çoktan seçmeli soru sorulmuştur. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmektedir.

“**Çevre Dostu Bir Bilimci**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “eğik çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, kısa çizgi işaretinin doğru ve yanlış kullanıldığı cümleler verilerek bu cümlelerin doğru ve yanlış olmak üzere sınıflandırılması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Doğa ve Evren” temasının sonunda yer alan “**Tema İçin Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına ilişkin 4 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

“Duygular ve Hayaller” temasının ilk metni olan “**Çocukluk**” adlı metinde 1 adet yazım kurallarının öğretimine 2 adet de noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik etkinlik bulunmaktadır. Yazım kurallarının öğretimine yönelik olan etkinlikte öğrencilere birtakım yazım yanlışlıklarının yapıldığı cümleler verilmiş ve bu yazım yanlışlıklarının bulunması istenmiştir. Noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik etkinliklerin birincisinde verilen cümlelerin sonuna uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir. İkinci etkinlikte ise öğrencilere bazı noktalama işaretlerinin kullanımına ilişkin kurallar verilmiş ve bu kuralların hangi noktalama işaretlerine ait olduğu sorulmuştur.

“**Neşe**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “yay ayraç” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, yay ayraç işaretinin doğru ve yanlış kullanıldığı cümleler verilerek bu cümlelerin doğru ve yanlış olmak üzere sınıflandırılması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Dostluğun Değeri**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “köşeli ayraç” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, köşeli ayraç işaretinin doğru ve yanlış kullanıldığı cümleler verilerek bu cümlelerin doğru ve yanlış olmak üzere sınıflandırılması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Dedemin Pili Bitmesin**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “kesme işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek uygun yerlere kesme işaretinin konulması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Duygular ve Hayaller” temasının sonunda yer alan “**Tema İçin Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına ilişkin 3 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

“Alışkanlıklar” temasının ilk metni olan “**Alışkanlık**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Mehmet Okur**” adlı metinde yazım kurallarından “sayıların yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, sayıların yazımı kuralının doğru ve yanlış kullanıldığı cümleler verilerek bu cümlelerin doğru ve yanlış olmak üzere sınıflandırılması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Balıkçıl**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

Hasan Âli YÜCEL tarafından kaleme alınan bir köşe yazısı türündeki metinde 1 adet noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte metinde geçen bazı cümleler verilerek kırmızıyla renklendirilmiş olan noktalama işaretlerinin hangi işlevlerde kullanıldığı sorulmuştur. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Alışkanlıklar” temasının sonunda yer alan “**Tema İçin Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına ilişkin 1 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

“Millî Kültür” temasının ilk metni olan “**Millî Kültürün Önemi**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “yay ayraç” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek

gerekli yerlerde yay ayraç işaretinin konulması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Çekoslovakya Türkleri**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “tırnak işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, tırnak işaretinin doğru ve yanlış kullanıldığı cümleler verilerek bu cümlelerin doğru ve yanlış olmak üzere sınıflandırılması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Nazar Boncuğu**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “kısa çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek gerekli yerlerde kısa çizgi işaretinin konulması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Havada Bulut Yok**” yazım kurallarından “büyük harflerin kullanımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek büyük harflerin yanlış kullanıldığı cümlelerin belirlenmesi istenmiştir. Bu metinde, noktalama işaretlerinden “kesme işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik de 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, kesme işaretinin doğru ve yanlış kullanıldığı cümleler verilerek bu cümlelerin doğru ve yanlış olmak üzere sınıflandırılması istenmiştir.

“Millî Kültür” temasının sonunda yer alan “**Tema İçin Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına ilişkin 2 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

Yangın ve diğerleri tarafından hazırlanan 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin temalara göre dağılımı ise aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Tablo 29
Pasifik Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan
Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara
Göre Dağılımı

Temalar	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Hak ve Özgürlükler	9	—	9
Atatürkçülük	1	5	6
Doğa ve Evren	—	4	4
Duygular ve Hayaller	1	5	6
Alışkanlıklar	1	1	2
Millî Kültür	1	4	5
Toplam	13	19	32

Tablo 29’da yer alan verilere göre; Yangın, B. ve diğerleri tarafından hazırlanan 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin toplam 32 etkinliğin yer aldığı görülmektedir. Bu etkinliklerin 13 tanesi yazım kurallarının öğretimine yönelik iken, 19 tanesi ise noktalama işaretlerinin öğretimine yöneliktir. Yazım kurallarına yönelik etkinliklerin büyük harflerin kullanımı, yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı, sayıların yazımı ve bibliyografik künyelerin yazımı kurallarının öğretimine ilişkin olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, söz konusu kitapta İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Öğretim Programı’nda belirtilen bütün yazım kurallarının öğretimine ilişkin en az 1 etkinliğin bulunduğu görülmektedir. Noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik etkinliklerin ise virgül, iki nokta, üç nokta, soru işareti, ünlem işareti, kısa çizgi, eğik çizgi, yay ayraç, köşeli ayraç, kesme işareti, tırnak işareti gibi işaretlerin kullanımının öğretimine yönelik olduğu belirlenmiştir. Buna göre, İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Öğretim Programı’nda belirtilen bir noktalama işareti olduğu hâlde bu kitapta “nokta” işaretinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

Yangın, B. ve diğeri tarafından hazırlanan 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin metin türlerine göre dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 30
Pasifik Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan
Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin
Türlerine Göre Dağılımı

Metin Türleri	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Şiir	2	4	6
Söyleşi	4	1	5
Anı	—	4	4
Hikâye	2	1	3
Fıkra	3	—	3
Biyografi	1	1	2
Gezi Yazısı	—	2	2
Deneme	—	1	1
Fabl	—	1	1
Köşe Yazısı	—	1	1
Düşünce Yazısı	—	1	1
Bildirme Yazısı	—	1	1
Konferans	1	—	1
Didaktik Metin	—	1	1
Makale	—	—	—
Toplam	13	19	32

Tablo 30’da yer alan verilere göre, Yangın, B. ve diğerleri tarafından hazırlanan İlköğretim 7. Sınıf Türkçe ders kitabında şiir türündeki metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik 6 etkinlik, söyleşi türündeki metinlerde 5 etkinlik, anı türündeki metinlerde 4 etkinlik, hikâye türündeki metinlerde 3 etkinlik, biyografi ve gezi yazısı türündeki metinlerde 2 etkinlik, deneme, fabl, köşe yazısı, düşünce yazısı, bildirme yazısı, konferans ve didaktik metinde türündeki metinlerde 1 etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık söz konusu kitapta makale türündeki metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

Aköz, Ş., Fındık, Ö. ve Çelik, İ. (Ed.), Harf Eğitim Yayıncılığı

Aköz, Ş. ve Fındık, Ö. tarafından hazırlanan İlköğretim 7. Sınıf Türkçe ders kitabında “Millî Kültür”, “Atatürk”, “Duygular ve Hayaller”, “Güzel Sanatlar”, “Okuma Kültürü” ve “Zaman ve Mekan” olmak üzere 6 tema bulunmaktadır. Bu temalardan “Millî Kültür” teması, “Evliya Çelebi”, “Türküler Dolusu”, “Anadolu’nun Kırk Yıllık Sanatkârları Buluştu”, “Bilmece Bildirmece” adlı metinlerden; “Atatürk” teması, “Dil Devrimi”, “Akla, Bilime ve Gerçeğe Önem Vermek”, “Güzel Sanatlar”, “Cumhuriyetin Temeli” ve “Yüksek Ahlak” adlı metinlerden; “Duygular ve Hayaller” teması, “Gamsız”, “Fil Hikâyesi”, “Kafdağı’na Çıkan Çocuk”, “Uçun Kuşlar” adlı metinlerden; “Güzel Sanatlar” teması, “Karpuz Kabuğundan Gemiler Yapmak”, “Süleymaniye”, “Hayattan Kareler”, “Babam Resim Yaptı” adlı metinlerden; “Okuma Kültürü” teması, “Yaşama Yurdu Kütüphanem”, “Bir Kitap Bir Hayat”, “Sözlükle Arkadaşlık”, “Hava Yağacak Gibi Duruyor Bugün” adlı metinlerden; “Zaman ve Mekan” teması ise “Mor Salkımlı Ev”, “Geçen Zaman”, “Kangurular Ülkesi”, “Seslerdir Gülümseten Mekânları” adlı metinlerden oluşmaktadır.

Kitapta yer alan 25 metinden birincisi olan “**Evliya Çelebi**” adlı metinde yazım kurallarından “büyük harflerin kullanımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere büyük harflerin kullanımı kuralına uygun olarak doldurulmak üzere levhalar verilmiş ve öğrencilerden bu levhaları

öğrendikleri yazım kurallarını uygulayarak doldurmaları istenmiştir. Bununla birlikte, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Türküler Dolusu**” ve “**Anadolu’nun Kırk Yıllık Sanatkârları Buluştu**” adlı metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Bilmece Bildirmece**” adlı metinde ise, yazım kurallarından “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere yazım yanlışlıklarının yapıldığı bazı cümleler verilmiş ve öğrencilerden bu yanlışlıkları düzeltmeleri istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Millî Kültür” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği saptanmıştır.

“Atatürk” temasının ilk metni olan “**Dil Devrimi**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Akla, Bilime ve Gerçeğe Önem Vermek**” adlı metinde ise noktalama işaretlerinden “iki nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet bulunmaktadır. Bu etkinlikte, genel ağ adreslerinde iki nokta işaretinin kullanımı üzerinde durulmuştur. Bu metinde noktalama işaretinin öğretimine yönelik 1 etkinlik bulunmasına karşın, yazım kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Güzel Sanatlar**” adlı metinde, yazım kurallarından “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu

etkinlikte, öğrencilere yanlış yazılan bazı kelimeler verilerek bunların doğru yazımlarını sözlükten bakarak belirlemeleri istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Cumhuriyetin Temeli**” adlı metinde, yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere yazım yanlışlarının bulunduğu ve noktalama işaretlerinin konulmadığı bir metin verilerek öğrencilerden metindeki yazım yanlışlarını düzeltmeleri ve ayrıca belirtilen yerlere de gerekli noktalama işaretlerini koymaları istenmiştir.

“**Yüksek Ahlak**” adlı metinde, yazım kurallarından “bağlaç olan de'nin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, de bağlacının kullanımında yanlışlıklar yapılan bir metin verilerek bu yanlışlıkların düzeltilmesi istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Atatürk” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği saptanmıştır.

“Duygular ve Hayaller” temasının ilk metni olan “**Gamsız**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “üç nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek üç nokta işaretinin bu cümlelerin hangilerinde “kaba sayıldığı için veya başka bir sebepten ötürü açıklanmak istenmeyen kelime ve kelime gruplarının yerine kullanımı” işlevinde kullanıldığı sorulmuştur. Bu metinde noktalama işaretinin öğretimine yönelik 1 etkinlik bulunmasına karşın, yazım kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Fil Hikâyesi**” adlı metinde yazım kurallarının öğretimine ilişkin 1 adet etkinliğe yer verildiği görülmüştür. Bu etkinlikte, öğrencilere yazım yanlışlarının bulunduğu bir metin verilerek bu yazım yanlışlarının düzeltilmesi istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Kafdağı’na Çıkan Çocuk**” adlı metinde yazım kurallarından “bağlaç olan ki’nin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere ki’nin yazımının doğru ve yanlış yapıldığı cümleler verilerek öğrencilerden bu cümleleri doğru ve yanlış olarak sınıflandırmaları istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Uçun Kuşlar**” adlı metinde 1 adet noktalama kurallarına, 1 adet de yazım kurallarına yönelik etkinlik bulunmaktadır. Noktalama kurallarına yönelik etkinlikte öğrencilere bir metin verilerek yay ayraçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir. Yazım kurallarına yönelik etkinlikte ise, öğrencilere içinde yazım yanlışlıklarının bulunduğu bir şiir verilerek bu şiirdeki yazım yanlışlarının tespit edilmesi ve düzeltilmesi istenmiştir.

“Duygular ve Hayaller” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği saptanmıştır.

“Güzel Sanatlar” temasının ilk metni olan “**Karpuz Kabuğundan Gemiler Yapmak**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “üç nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet bulunmaktadır. Bu etkinlikte, üç noktanın işlevlerinden birinin örneklendirildiği bir metin verilmiş ve bu işlevin hangisi olduğu sorulmuştur. Bununla birlikte, bu metinde yazım kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Süleymaniye**” adlı metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerden birincisi “soru işareti”nin kullanımının öğretimine yöneliktir. Bu etkinlikte, öğrencilere soru işaretinin görevlerinden iki tanesinin örneklendirildiği cümleler verilmiş ve bunları uygun cümlelerle eşleştirmeleri istenmiştir. Diğer etkinlikte ise, öğrencilere bir metin verilerek ayraçla belirtilen yerlere gerekli noktalama işaretlerinin konulması beklenmiştir. Bununla birlikte, bu metinde yazım kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Hayattan Kareler**” adlı metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerden birincisi “ünlem işareti”nin kullanımının öğretimine yöneliktir. Bu etkinlikte, ünlem işaretinin kullanıldığı cümleler verilerek bu ünlem işaretlerinin hangi görevlerde kullanıldığı sorulmuştur. Diğer etkinlikte ise, öğrencilere bir metin verilerek ayraçla belirtilen yerlere gerekli noktalama işaretlerinin konulması beklenmiştir. Bununla birlikte, bu metinde yazım kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Babam Resim Yaptı**” adlı metinde 1 adet yazım kurallarının öğretimine ilişkin, 1 adet de noktalama kurallarından “kısa çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine ilişkin etkinlik yer almaktadır. Yazım kurallarının öğretimine ilişkin olan etkinlikte öğrencilere yazım yanlışlıklarının bulunduğu bir metin verilerek bu yanlışlıkların bulunup düzeltilmesi istenmiştir. Noktalama kurallarından “kısa çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine ilişkin etkinlikte ise, kısa çizgi işaretinin farklı kullanımlarının örneklendirildiği cümleler verilerek bu cümlelerdeki kısa çizgilerin hangi işlevlerde kullanıldığı sorulmuştur.

“Güzel Sanatlar” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği saptanmıştır.

“Okuma Kültürü” temasının ilk metni olan “**Yaşama Yurdum Kütüphanem**” adlı metinde noktalama kurallarına yönelik 1 etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte noktalama işaretlerinin yanlış ve gereksiz kullanıldığı bir metin verilerek öğrencilerden bu yanlışlıkları düzetmeleri istenmiştir. Bununla birlikte, bu metinde yazım kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Bir Kitap Bir Hayat**” adlı metinde yazım kurallarına yönelik 1 etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte yazım yanlışlarının bulunduğu bir metin verilerek öğrencilerden bu yanlışları düzeltmeleri istenmiştir. Bununla birlikte, bu metinde noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Sözlükle Arkadaşlık**” adlı metinde 1 adet noktalama kurallarına, 1 adet de yazım kurallarına yönelik etkinlik bulunmaktadır. Yazım kurallarına yönelik etkinlikte öğrencilere yazım yanlışlıklarının bulunduğu bir metin verilerek bu yanlışlıkların bulunup düzeltilmesi istenmiştir. Noktalama kurallarına yönelik etkinlikte ise öğrencilere bir metin verilerek ayraçla belirtilen yerlere gerekli noktalama işaretlerinin konulması beklenmiştir.

“**Hava Yağacak Gibi Duruyor Bugün**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “yay ayraç” işaretinin kullanımının öğretimine ilişkin 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, yay ayraçın farklı işlevlerinin örneklendirildiği cümleler verilerek öğrencilerden yay ayraçın aynı işlevde kullanıldığı cümleleri eşleştirmeleri istenmiştir. Bununla birlikte, bu metinde yazım kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Okuma Kültürü” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği saptanmıştır.

“Zaman ve Mekân” temasının ilk metni olan “**Mor Salkımlı Ev**” adlı metinde yazım kurallarından “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, yazımı karıştırılan kelimelerin doğru ve yanlış yazımları bir arada verilerek bunlardan yanlış olanların belirlenmesi istenmiştir. Bununla birlikte, bu metinde noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Geçen Zaman**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “köşeli ayraç” işaretinin kullanımının öğretimine ilişkin 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere birtakım cümleler verilmiş ve köşeli ayraç işaretinin yanlış kullanıldığı cümlelerin belirlenmesi istenmiştir. Bununla birlikte, bu metinde yazım kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Kangurular Ülkesi**” adlı metinde, yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere içinde yazım ve noktalama yanlışları bulunan bir metin verilerek bu yanlışlıkların düzeltilmesi istenmiştir.

“**Seslerdir Gülümseten Mekânları**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin 2 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinliklerin birincisinde öğrencilere bir metin verilerek bu metindeki boşlukların yazım ve noktalama kurallarına dikkat edilerek doldurulması istenmiştir. İkinci etkinlikte de öğrencilerin dinlemiş oldukları dinleme metnini yazım ve noktalama kurallarına dikkat ederek yazmaları beklenmiştir.

“Zaman ve Mekân” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği saptanmıştır.

Aköz, Ş. ve Fındık, Ö. tarafından hazırlanan İlköğretim 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin temalara göre dağılımı ise aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir.

Tablo 31
Harf Eğitim Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer
Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin
Temalara Göre Dağılımı

Temalar	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Millî Kültür	2	—	2
Atatürk	3	2	5
Duygular ve Hayaller	3	1	4
Güzel Sanatlar	1	6	7
Okuma Kültürü	2	3	5
Zaman ve Mekân	4	4	8
Toplam	15	16	31

Tablo 31’de yer alan verilere göre; Aköz, Ş. ve Fındık, Ö. tarafından hazırlanan İlköğretim 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin toplam 31 etkinliğin yer aldığı görülmektedir. Bu etkinliklerin 15 tanesi yazım kurallarının öğretimine yönelik iken, 16 tanesi ise noktalama işaretlerinin öğretimine yöneliktir. Yazım kurallarına yönelik etkinliklerin büyük harflerin kullanımı, yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı, bağlaç olan de’nin yazımı, bağlaç olan ki’nin yazımı kurallarının öğretimine ilişkin olduğu görülmüştür. Buna göre, İlköğretim 7. Sınıf Öğretim Programı’nda yer alan “sayıların yazımı” kuralına yönelik söz konusu kitapta herhangi bir etkinliğe yer verilmemiştir. Bu durum, önemli bir eksiklik olarak dikkatleri çekmektedir. Noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik etkinliklerin ise iki nokta, üç nokta, soru işareti, ünlem işareti, kısa çizgi, yay ayraç ve köşeli ayraç işaretlerinin öğretimine yönelik olduğu belirlenmiştir. Buna göre, İlköğretim 7. Sınıf Öğretim Programı’nda yer aldığı hâlde kitapta nokta, virgül, eğik çizgi ve kesme işareti gibi noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmemiş olması, önemli bir eksiklik değerlendirilebilir.

Aköz, Ş. ve Fındık, Ö. tarafından hazırlanan İlköğretim 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin metin türlerine göre dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 32

Harf Eğitim Yayınlarına Ait İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı

Metin Türleri	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Deneme	3	2	5
Makale	1	3	4
Anı	2	2	4
Hikâye	2	2	4
Şiir	2	2	4
Biyografi	1	1	2
Röportaj	—	2	2
Söyleşi	1	1	2
Gezi Yazısı	1	1	2
Tiyatro	1	—	1
Masal	1	—	1
Toplam	15	16	31

Tablo 32’de yer alan verilere göre, Aköz, Ş. ve Fındık, Ö. tarafından hazırlanan İlköğretim 7. Sınıf Türkçe ders kitabında deneme türündeki metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik 5 etkinlik, makale, anı, hikâye ve şiir türündeki metinlerde 4 etkinlik, biyografi, röportaj, söyleşi ve gezi yazısı türündeki metinlerde 2 etkinlik, tiyatro ve masal türündeki metinlerde ise 2 etkinlik yer almaktadır.

5.15. On Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın on beşinci alt problemi “İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeyleri nedir? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin veriler Tablo 33’de verilmiştir.

Tablo 33

İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi

Yazım Kuralları	Doğru		Yanlış		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kalınlık-incelik uyumunun yazımı	169	93,9	11	6,1	180	100,0
Ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı	138	76,7	42	23,3	180	100,0
Ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı	133	73,9	47	26,1	180	100,0
Yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı	155	86,1	25	13,9	180	100,0
Soru eki mi’nin yazımı	128	71,1	52	28,9	180	100,0
Bağlaç olan de’nin yazımı	126	70,0	54	30,0	180	100,0
Bağlaç olan ki’nin yazımı	130	72,2	50	27,8	180	100,0
Kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı	100	55,6	80	44,4	180	100,0
Sayıların yazımı	127	70,6	53	29,4	180	100,0
Büyük harflerin kullanımı	89	49,4	91	50,6	180	100,0

Tablo 33'te yer alan İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin verilere göre; İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kalınlık-incelik uyumunun yazımı kuralını doğru uygulama sıklığı 169, oranı %93,9; yanlış uygulama sıklığı 11, oranı %6,1'dir.

Ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 138, oranı %76,7; yanlış uygulanma sıklığı 42, oranı %23,3'tür.

Ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 133, oranı %73,9; yanlış uygulanma sıklığı 47, oranı ise %26,1'dir.

Yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 155, oranı %86,1; yanlış uygulanma sıklığı 25, oranı %13,9'dur.

Soru eki mi'nin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 128, oranı %71,1; yanlış uygulanma sıklığı 52, oranı %28,9'dur.

Bağlaç olan de'nin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 126, oranı %70,0; yanlış uygulanma sıklığı 54, oranı ise %30,0'dur.

Bağlaç olan ki'nin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 130, oranı %72,2; yanlış uygulanma sıklığı 50, oranı %27,8'dir.

Kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 100, oranı %55,6; yanlış uygulanma sıklığı 80, oranı ise %44,4'tür.

Sayıların yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 127, oranı %70,6; yanlış uygulanma sıklığı 53, oranı %29,4'tür.

Büyük harflerin kullanımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 89, oranı %49,4; yanlış uygulanma sıklığı 91, oranı %50,6 olarak tespit edilmiştir.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeyleri incelendiğinde, öğrencilerin %70'in üzerinde en başarılı oldukları yazım kurallarının kalınlık-incelik uyumunun yazımı (%93,9), yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı (%86,1), ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı (%76,7), ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı (%73,9), bağlaç olan ki'nin yazımı (%72,2) ve soru eki mi'nin yazımı (%71,1) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım kurallarından %70'in üzerinde yanlış uyguladıkları herhangi bir yazım kuralının bulunmadığı tespit edilmiştir.

5.16. On Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın on altıncı alt problemi “İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri nedir? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin veriler Tablo 34'te verilmiştir.

Tablo 34

**İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar)
Öğretim Programı'nda Belirtilen Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi**

Noktalama İşaretleri	Doğru		Yanlış		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Nokta	126	70,0	54	30,0	180	100,0
Virgül	115	63,9	65	36,1	180	100,0
Noktalı Virgül	26	14,4	154	85,6	180	100,0
İki Nokta	52	28,9	128	71,1	180	100,0
Üç Nokta	43	23,9	137	76,1	180	100,0
Soru İşareti	162	90,0	18	10,0	180	100,0
Ünlem İşareti	26	14,4	154	85,6	180	100,0
Tırnak İşareti	116	64,4	64	35,6	180	100,0
Kısa Çizgi	13	7,2	167	92,8	180	100,0
Eğik Çizgi	12	6,7	168	93,3	180	100,0
Kesme İşareti	153	85,0	27	15,0	180	100,0
Yay Ayraç	60	33,3	120	66,7	180	100,0
Köşeli Ayraç	3	1,7	177	98,3	180	100,0

Tablo 34'te yer alan İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin verilere göre; İlköğretim 8. sınıf öğrencileri tarafından nokta işaretinin doğru uygulanma sıklığı 126, oranı %70,0; yanlış uygulanma sıklığı 54, oranı ise %30,0'dur.

Virgöl işaretinin doğru uygulanma sıklığı 115, oranı %63,9; yanlış uygulanma sıklığı 65, oranı %36,1'dir.

Noktalı virgül işaretinin doğru uygulanma sıklığı 26, oranı %14,4; yanlış uygulanma sıklığı 154, oranı %85,6'dır.

İki nokta işaretinin doğru uygulanma sıklığı 52, oranı %28,9; yanlış uygulanma sıklığı 128, oranı %71,1'dir.

Üç nokta işaretinin doğru uygulanma sıklığı 43, oranı %23,9; yanlış uygulanma sıklığı 137, oranı ise %76,1'dir.

Soru işaretinin doğru uygulanma sıklığı 162, oranı %90,0; yanlış uygulanma sıklığı 18, oranı ise %10,0'dur.

Ünlem işaretinin doğru uygulanma sıklığı 26, oranı %14,4; yanlış uygulanma sıklığı 154, oranı ise %85,6'dır.

Tırnak işaretinin doğru uygulanma sıklığı 116, oranı %64,4; yanlış uygulanma sıklığı 64, oranı ise %35,6'dır.

Kısa çizgi işaretinin doğru uygulanma sıklığı 13, oranı %7,2; yanlış uygulanma sıklığı 167, oranı ise %92,8'dir.

Eğik çizgi işaretinin doğru uygulanma sıklığı 12, oranı %6,7; yanlış uygulanma sıklığı 168, oranı ise %93,3'tür.

Kesme işaretinin doğru uygulanma sıklığı 153, oranı %85,0; yanlış uygulanma sıklığı 27, oranı ise %15,0'tir.

Yay araç işaretinin doğru uygulanma sıklığı 60, oranı %33,3; yanlış uygulanma sıklığı 120, oranı ise %66,7'dir.

Köşeli ayraç işaretinin doğru uygulanma sıklığı 3, oranı %1,7; yanlış uygulanma sıklığı 177, oranı ise %98,3 olarak belirlenmiştir.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri incelendiğinde, öğrencilerin %70'in üzerinde en başarılı oldukları noktalama kurallarının soru işareti (%90,0) ve kesme işareti (%85,0) olduğu görülmektedir. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin doğru uygulamakta zorlandıkları ve %70'in üzerinde bir oranla yanlış uyguladıkları noktalama işaretleri ise köşeli ayraç (%98,3), eğik çizgi (%93,3), kısa çizgi (%92,8), ünlem işareti (%85,6), üç nokta (%76,1) ve iki nokta (71,1) işaretleridir. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama kurallarından ancak iki tanesinden %70'in üzerinde bir başarı gösterebilmeleri ve altı noktalama işaretini ise %70'in üzerinde yanlış uygulamaları, öğrencilerin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama kurallarını uygulayabilme konusunda yeterli bilgi ve beceriye ulaşamadıklarını göstermektedir.

5.17. On Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın on yedinci alt problemi “İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin, kendilerine verilen yarım bırakılan bir öyküyü tamamlarken yazım kurallarını uygulayabilme düzeyi nedir? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kendilerine verilen yarım bırakılan bir öyküyü tamamlarken yazım kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin veriler Tablo 35'te verilmiştir.

Tablo 35

İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kendilerine Verilen Yarım Bırakılan Bir Öyküyü Tamamlarken Yazım Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi

Yazım Kuralları	Doğru		Yanlış		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı	151	97,4	4	2,6	155	100,0
Ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı	11	100	0	0	11	100,0
Yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı	11	40,8	16	59,2	27	100,0
Soru eki mi'nin yazımı	2	66,7	1	33,3	3	100,0
Bağlaç olan de'nin yazımı	66	74,1	23	25,9	89	100,0
Bağlaç olan ki'nin yazımı	4	57,1	3	42,9	7	100,0
Kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı	0	0	1	100	0	100,0
Sayıların yazımı	4	100	0	0	4	100,0
Büyük harflerin kullanımı	299	92,0	26	8,0	325	100,0

Tablo 35'te yer alan İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kendilerine verilen yarım bırakılan bir hikâyeyi tamamlarken yazım kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin verilere göre; öğrencilerin ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralını doğru uygulama sıklığı 151, oranı %97,4; yanlış uygulama sıklığı 4, oranı ise %2,6'dır.

Ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı kuralı ise 11 kez doğru uygulanmış ve hiç yanlış kullanılmamıştır.

Buna karşılık yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 11, oranı %40,8; yanlış uygulanma sıklığı 16, oranı %59,2'dir.

Soru eki mi'nin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 2, oranı %66,7; yanlış uygulanma sıklığı 1, oranı ise %33,3'tür.

Bağlaç olan de'nin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 66, oranı %74,1; yanlış uygulanma sıklığı 23, oranı %25,9'dur.

Bağlaç olan ki'nin yazımı kuralının doğru uygulanma sıklığı 4, oranı %57,1; yanlış uygulanma sıklığı 3, oranı %42,9'dur.

Kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı kuralı ise 1 kez yanlış kullanılmışken hiç doğru kullanılmamıştır.

Buna karşılık sayıların yazımı kuralı 4 kez doğru uygulanmış ve hiç yanlış kullanılmamıştır.

Büyük harflerin kullanımı kuralının doğru uygulanma sıklığı ise 299, oranı %92,0; yanlış uygulanma sıklığı 26, oranı %8,0 olarak tespit edilmiştir.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kendilerine verilen yarım bırakılan bir hikâyeyi tamamlarken yazım kurallarını uygulayabilme düzeyleri incelendiğinde, öğrencilerin %70'in üzerinde en başarılı oldukları yazım kurallarının ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı (%100,0), sayıların yazımı (%100,0), ünsüz benzeşmesine uğran kelimelerin yazımı (%97,4), büyük harflerin kullanımı (%92,0) ve bağlaç olan de'nin yazımı (%74,1) olduğu görülmektedir. Buna karşılık öğrencilerin sadece kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı (%100,0) kuralının uygulanmasında %70'in üzerinde bir oranla başarısız oldukları gözlenmektedir. Bu durum, İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin, kendilerinin oluşturdukları yazılarda yazım kurallarını büyük ölçüde doğru bir biçimde uygulayabildiklerini göstermektedir. Ancak, birçok öğrencinin yaptıkları yazım yanlış sayısının doğru sayısından çok daha fazla olduğu da dikkatleri çekmektedir.

5.18. On Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın on sekizinci alt problemi “İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin, kendilerine verilen yarım bırakılan bir öyküyü tamamlarken noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyi nedir? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kendilerine verilen yarım bırakılan bir öyküyü tamamlarken noktalama kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin veriler Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36

İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kendilerine Verilen Yarım Bırakılan Bir Öyküyü Tamamlarken Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyi

Noktalama İşaretleri	Doğru		Yanlış		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Nokta	285	81,1	66	18,9	351	100,0
Virgül	10	41,7	14	58,3	24	100,0
Noktalı Virgül	2	12,5	14	87,5	16	100,0
İki Nokta	8	80,0	2	20,0	10	100,0
Üç Nokta	0	0	4	100	4	100,0
Soru İşareti	3	42,9	4	57,1	7	100,0
Tırnak İşareti	3	42,9	4	57,1	7	100,0
Kısa Çizgi	16	69,6	7	30,4	23	100,0
Ünlem İşareti	0	0	6	100	6	100,0
Kesme İşareti	9	47,3	10	52,7	19	100,0

Tablo 36'da yer alan İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kendilerine verilen yarım bırakılan bir hikâyeyi tamamlarken noktalama kurallarını uygulayabilme düzeylerine ilişkin verilere göre; nokta işaretinin doğru uygulanma sıklığı 285, oranı %81,1; yanlış uygulanma sıklığı 66, oranı %18,9'dur.

Virgül işaretinin uygulanma sıklığı 10, oranı %41,7; yanlış uygulanma sıklığı 14, oranı %58,3'tür.

Noktalı virgül işaretinin doğru uygulanma sıklığı 2, oranı %12,5; yanlış uygulanma sıklığı 14, oranı %87,5'tir.

İki nokta işaretinin doğru uygulanma sıklığı 8, oranı %80,0; yanlış uygulanma sıklığı 2, oranı %20,0'dir.

Soru işaretinin doğru uygulanma sıklığı 3, oranı %42,9; yanlış uygulanma sıklığı 4, oranı %57,1'dir.

Tırnak işaretinin doğru uygulanma sıklığı 3, oranı %42,9; yanlış uygulanma sıklığı 4, oranı %57,1'dir.

Kısa çizgi işaretinin doğru uygulanma sıklığı 16, oranı %69,6; yanlış uygulanma sıklığı 7, oranı %30,4'tür.

Kesme işaretinin doğru uygulanma sıklığı 9, oranı %47,3; yanlış uygulanma sıklığı 10, oranı %52,7'dir.

Üç nokta işareti ise, öğrenciler tarafından hiç doğru kullanılamazken 4 kez yanlış kullanılmıştır.

Ünlem işareti de öğrenciler tarafından kurallara uygun olarak uygulanamamış ve 6 kez yanlış kullanılmıştır.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kendilerine verilen yarım bırakılan bir hikâyeyi tamamlarken noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri incelendiğinde, öğrencilerin %70'in üzerinde en başarılı oldukları noktalama kurallarının nokta (%81,1) ve iki nokta (%80,0) olduğu görülmektedir. Buna karşılık, öğrencilerin yazılı anlatımlarında kuralara uygun olarak uygulayabilmekte epey zorlandıkları ve %70'in üzerinde bir oranda yanlış uyguladıkları noktalama işaretlerinin ise üç nokta (%100,0), ünlem işareti (%100,0) ve noktalı virgül (%87,5) olduğu saptanmıştır. Özellikle üç nokta ve ünlem işareti gibi noktalama işaretlerinin öğrencilerin hiçbiri tarafından doğru bir biçimde uygulanamamış olması, öğrencilerin bu noktalama işaretlerinin yazılı anlatımdaki uygulananıyla ilgili kurallara yeterince hâkim olmadığını ve bu kuralları doğru bir biçimde uygulamak için gerekli bilgi ve beceri düzeyine ulaşamadığını göstermektedir.

5.19. On Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın on dokuzuncu alt problemi "İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ne düzeydedir? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumlarını belirlemek üzere uygulanan tutum ölçeğinin her maddesiyle ilgili öğrencilerin ortalama puan dağılımlarını gösteren frekans (sıklık) ve yüzde değerleri Tablo 37'de verilmiştir.

Tablo 37

İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutum Puanları

Tutum Maddeleri	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tümüyle Katılıyorum		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1. Türkçe bütün dersler içinde en sevdiğim derstir.	0	0	2	3,3	7	11,7	26	43,3	25	41,7	4,23
2. Türkçe dersi olmazsa öğrencilik daha zevkli olur.	2	3,3	7	11,7	5	8,3	12	20,0	34	56,7	4,15
3. Türkçe ders saatlerinin artırılmasını isterim.	2	3,3	8	13,3	16	26,7	13	21,7	21	35,0	3,71
4. Türkçe çalışırken canım sıkılır.	4	6,7	9	15,0	14	23,3	12	20,0	21	35,0	3,61
5. Türkçe dersi benim için ilgi çekicidir.	1	1,7	3	5,0	16	26,7	14	23,3	26	43,3	4,01
6. Ders dışında kendi kendime Türkçe çalışmaktan hoşlanırım.	4	6,7	6	10,0	17	28,3	15	25,0	18	30,0	3,61
7. Türkçe derslerindeki konular ilgimi çekmez.	4	6,7	8	13,3	8	13,3	15	25,0	25	41,7	3,81
8. Türkçe derslerine girerken büyük sıkıntı duyarım.	3	5,0	7	11,7	12	20,0	15	25,0	23	38,3	3,80
9. Yetki verseler Türkçe dersinin konularını en aza indiririm.	3	5,0	11	18,3	10	16,7	9	15,0	27	45,0	3,76
10. Türkçe dersi ödevlerimi yapmayı sevmem.	3	5,0	5	8,3	10	16,7	15	25,0	27	45,0	3,96
11. Türkçe alanındaki bilgimi artırmak için öğretmenlerimden fikir almak isterim.	1	1,7	8	13,3	8	13,3	18	30,0	25	41,7	3,96
12. Türkçe derslerinin günlük yaşamda önemli olduğuna inanıyorum.	2	3,3	4	6,7	4	6,7	12	20,0	38	63,3	4,33
13. Türkçe ile ilgili her şeye ilgi duyarım.	2	3,3	2	3,3	12	20,0	20	33,3	24	40,0	4,03
14. Türkçe dersindeki konular günlük hayatla ilişkilendirilirse derse yönelik ilgim artar.	4	6,7	2	3,3	11	18,3	15	25,0	28	46,7	4,01
15. Türkçe dersinde yeni öğrendiğim bir sözcüğü okul dışında, arkadaş çevremde kullandığımda kendimi çok mutlu hissediyorum.	0	0	3	5,0	8	13,3	16	26,7	33	55,0	4,31
16. Anadilimizin öğretildiği bir ders olduğu için Türkçe dersinin gerekliliğine inanıyorum.	4	1,7	5	8,3	7	11,7	8	13,3	39	65,0	4,31

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin tutum puanlarını gösteren tabloya genel olarak bakıldığında, ölçek maddelerinin ortalama değerlerinin 3,6 ile 4,3 arasında değiştiği görülmektedir. Tutum ölçeğine öğrencilerin vermiş oldukları yanıtların istatistiksel olarak analiz edilmesi neticesinde elde edilen bu sonuç, İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumlarının “iyi” düzey ile “çok iyi” düzey arasında değiştiğini göstermektedir.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutum puanlarının yüksek olması, İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun Türkçe dersine yönelik olumlu bir tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, öğrencilerin Türkçe dersine güdülenmesini kolaylaştıran bir etkidir. Bu nedenle, öğrencilere uygulanan tutum ölçeğinden elde edilen puanlar, öğrencilerin Türkçe dersine daha güdülenmiş bir biçimde girdiklerini ve böylece bu dersin daha verimli işlenmesinin sağlandığını söylemek mümkündür.

5.20. Yirminci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın yirminci alt problemi “İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri arasında ilişki var mıdır? biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri arasındaki ilişkiyi çözümlmek üzere “Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı” formülünün kullanılması sonucunda elde edilen veriler Tablo 38’de gösterilmiştir.

Tablo 38
İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutumları ile Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Düzeyleri Arasındaki İlişkiler

Tutum ile Yazım ve Noktalama Kuralları Arasındaki Korelasyon		Tutum
Tutum	r	1
	p	.
	n	60
Yazım Kurallarını Uygulama	r	,034
	p	,795
	n	60
Noktalama Kurallarını Uygulama	r	,178
	p	,175
	n	60

Tablo 38’de görüldüğü üzere, İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin tutum puanları ile yazım puanları arasında ($r = ,34$) düzeyinde pozitif yönde, ancak anlamlı olmayan bir ilişki bulunmaktadır. Bununla birlikte İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin tutum puanları ile noktalama puanları arasında da ($r = ,178$) düzeyinde pozitif yönde, ancak anlamlı olmayan bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmasa da ilişkinin pozitif yönde olması, öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeylerinin onların Türkçe dersine olan tutumlarından tamamen bağımsız düşünülmesi gereken bir beceri alanı olmadığını göstermektedir. Türkçe dersine ilişkin olumlu bir tutuma sahip olan öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını uygulamada diğer öğrencilere kıyasla daha başarılı olabileceklerini söylemek elbette yanlış olmayacaktır.

5.21. Yirminci Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın yirmi birinci alt problemi “İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarının işlenişi nasıldır?” biçiminde düzenlenmiştir.

İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım ve noktalama kurallarının işlenişini belirlemek üzere 2009-2010 eğitim-öğretim yılında Türkiye’deki ilköğretim okullarında okutulmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Erdem Yayınları, Batu Yayınları, Koza Yayınları, Pasifik Yayınları ve Harf Eğitim Yayınları tarafından hazırlanan İlköğretim Türkçe Ders Kitapları, Öğrenci Çalışma Kitapları ve Öğretmen Kılavuz Kitapları incelenerek yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik yapılanlar betimlenmeye ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Altan, A. ve diğer., Özbay, M. (Ed.), Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları

Altan, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda “Zaman ve Mekân”, “Atatürkçülük”, “Millî Kültür”, “Toplum Hayatı”, “Bilim ve Teknoloji” ve “Kişisel Gelişim” olmak üzere 6 tema bulunmaktadır. Bu temalardan “Zaman ve Mekân” teması, “Kız Kalesi”, “Geçmiş Zaman Şiirleri”, “Verilen Sözü Tutmak ve Vaktinde İş Yapmak”, “Eski Ankara Evleri” adlı metinlerden; “Atatürkçülük” teması, “Atatürk’ten Anılar”, “Onuncu Yıl Nutku”, “Dil Devrimi”, “Atatürk ve Bilim” ve “Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi” adlı metinlerden; “Millî Kültür” teması, “İhtiyar Çilingir”, “Gönül Mimarlarımız”, “Türküler Dolusu”, “Nevruz ve Birlik” adlı metinlerden; “Toplum Hayatı” teması, “Ergenekon Destanı”, “Çiğdem Der Ki...”, “Herkesin Dostu Anton”, “Aşinasız” adlı metinlerden; “Bilim ve Teknoloji” teması, “Basından Teknoloji Haberleri”, “Ekran Efendi’nin Tutsakları”, “Anadolu’nun Bahtı Açık Kara Treni”, “Bilgisayar Yalnızlığı” adlı metinlerden; “Kişisel Gelişim” teması ise “Hayatta Başarının Yolları”, “İki İyi İnsan”, “Empati ile Yaşamak” ve “Martı” adlı metinlerden oluşmaktadır.

Kitapta yer alan 25 metinden birincisi olan “**Kız Kalesi**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Geçmiş Zaman Şiirleri**” adlı metinde de yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Verilen Sözü Tutmak ve Vaktinde İş Yapmak**” adlı metinde yazım kurallarına yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilerek bu metindeki yazım yanlışlarını bulmaları istenmiştir. Bununla birlikte bu metinde noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Eski Ankara Evleri**” adlı metinde yazım kurallarından “büyük harflerin kullanımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilerek bu metindeki büyük harflerin kullanımıyla ilgili yazım yanlışlarını bulmaları istenmiştir. Bununla birlikte bu metinde noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Zaman ve Mekân” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

“Atatürkçülük” temasının ilk metni olan “**Atatürk’ten Anılar**” adlı metinde yazım kurallarından “sayıların yazımı” ve “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kurallarının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere “sayıların yazımı” ve “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kurallarının yanlış uygulandığı cümleler verilerek öğrencilerden bu yanlışlıkların düzeltilmesi istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Onuncu Yıl Nutku**”, “**Dil Devrimi**” ve “**Atatürk ve Bilim**” adlı metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi**” adlı metinde ise yazım kurallarına yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere yazım kurallarının yanlış uygulandığı cümleler verilerek öğrencilerden bu yanlışlıkların düzeltilmesi istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Atatürkçülük” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

“Millî Kültür” temasının ilk metni olan “**İhtiyar Çilingir**” adlı metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Gönül Mimarlarımız**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “kısa çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerin birincisinde, öğrencilere bir metin verilerek bu metinde kısa çizgi işaretinin kaç farklı şekilde ve niçin kullanıldığı sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise, öğrencilere cümleler verilerek uygun yerlere kısa çizgi işaretini koymaları istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Türküler Dolusu**” adlı metinde, noktalama işaretlerinden “virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerin birincisinde, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerde kullanılan “virgül” işaretiyle ilgili sorular sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise öğrencilere bir metin verilerek ayrıla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması

istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Nevruz ve Birlik**” adlı metinde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Millî Kültür” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

“Toplum Hayatı” temasının ilk metni olan “**Ergenekon Destanı**” adlı metinde noktalama işaretlerine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilerek ayraçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Çiğdem Der Ki...**”, “**Herkesin Dostu Anton**”, “**Aşinasız**” adlı metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Toplum Hayatı” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği görülmüştür.

“Bilim ve Teknoloji” temasının ilk metni olan “**Basından Teknoloji Haberleri**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerin birincisinde, sıralı cümleler arasına konulan virgül işaretiyle ilgili sezdirme çalışması yapılmıştır. İkinci etkinlikte ise öğrencilere bir metin verilerek yay ayraçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Ekran Efendi’nin Tutsakları**” adlı metinde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Anadolu’nun Bahtı Açık Kara Treni**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “noktalı virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerin birincisinde, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerde kullanılan “noktalı virgül” işaretiyle ilgili sorular sorulmuştur. İkinci etkinlikte ise öğrencilere iki farklı tabloda verilen cümleleri birleştirmeleri ve bu birleştirme işlemi sırasında da noktalı virgül işaretini kullanmaları istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Bilgisayar Yalnızlığı**” adlı metinde noktalama işaretlerine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilerek yay ayrıçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Bilim ve Teknoloji” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 1 adet soruya yer verildiği görülmüştür.

“Kişisel Gelişim” temasının ilk metni olan “**Hayatta Başarının Yolları**” adlı metinde yazım kurallarına yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere içinde yazım yanlışlarının bulunduğu bir metin verilerek öğrencilerden bu yanlışlıkların düzeltilmesi istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**İki İyi İnsan**”, “**Empati ile Yaşamak**” ve “**Martı**” adlı metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Kişisel Gelişim” temasının sonunda yer alan “**Tema Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği görülmüştür.

Altan, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda yer alan yazım ve noktalama kurallarına ilişkin etkinliklerin temalara göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 39
Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı

Temalar	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Zaman ve Mekân	2	—	2
Atatürkçülük	2	—	2
Millî Kültür	—	4	4
Toplum Hayatı	—	1	1
Bilim ve Teknoloji	—	5	5
Kişisel Gelişim	1	—	1
Toplam	5	10	15

Tablo 39’da yer alan verilere göre; Altan, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin toplam 15 etkinliğin yer aldığı görülmektedir. Bu etkinliklerin 5 tanesi yazım kurallarının öğretimine yönelik iken, 10 tanesi ise noktalama işaretlerinin öğretimine yöneliktir. Yazım kurallarına yönelik etkinliklerin büyük harflerin kullanımı, sayıların yazımı ve yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kurallarının öğretimine yönelik olduğu belirlenmiştir. Noktalama işaretlerine yönelik etkinliklerin ise kısa çizgi, virgül ve noktalı virgül işaretlerinin kullanımının

öğretimine yönelik olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, söz konusu kitapta İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer belirtilen tüm noktalama işaretlerine yönelik en az 1 etkinlik bulunmaktadır.

Altan, A. ve diğerleri tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin metin türlerine göre dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 40

Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı

Metin Türleri	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Şiir	—	2	2
Konferans	2	—	2
Biyografi	—	2	2
Haber	—	2	2
Söyleşi	—	2	2
Gezi Yazısı	1	—	1
Anı	1	—	1
Söylev	1	—	1
Destan	—	1	1
Deneme	—	1	1
Efsane	—	—	—
Hikâye	—	—	—
Makale	—	—	—
Fıkra	—	—	—
Roman	—	—	—
Toplam	5	10	15

Tablo 40’da yer alan verilere göre, Altan, A. ve diğeri tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında şiir, konferans ve biyografi türlerindeki metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik 2 etkinlik; gezi yazısı, anı, söylev, destan ve deneme türlerindeki metinlerde 1 etkinlik bulunduğu; efsane, makale, hikâye, fıkra ve roman türlerinde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

Kurt, M., Altay, J., Kara, M. ve Kara S. (Ed.), Batu Yayınları

Kurt, M. ve diğeri tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında “Okuma Kültürü”, “Atatürkçülük”, “Sevgi”, “Millî Kültürümüz”, “Doğa ve Evren” ve “Toplum Hayatı” olmak üzere 6 tema bulunmaktadır. Bu temalardan “Okuma Kültürü” teması “Kitap ve İnsan”, “İmza Günü”, “Muğla Kocamustafendi İl Halk Kütüphanesi”, “Öykülerin Sıcağında Cahit Sıtkı” ve “Kütüphane” adlı metinlerden; “Atatürkçülük” teması “Atatürk’ün Kişilik Özellikleri ve Eserleri”, “Bir Hatıra”, “İnsan Sevgisi ve Evrensellik”, “Atatürk Kurtuluş Savaşı’nda”, “Eğitimci Atatürk” ve “Türkiye’nin Jeopolitik ve Jeostratejik Değeri” adlı metinlerden; “Sevgi” teması “Ellinci Yıl Türküsü”, “Dil Sevgisi, Dil Bilinci”, “Son Kuşlar”, “Beyaz Diş”, “Sevgi” adlı metinlerden; “Millî Kültürümüz” teması “Dünyayı Güldüren Adam”, “Türküler Dolusu”, “Yünden Halıya”, Ergenekon Destanı”, “Karagöz Televizyonda Canlanabilir” adlı metinlerden; “Doğa ve Evren” teması “Güneş Battı”, “Yedigöller’de Sonbahar”, “Mavisini Yitirmiş Yaşamak”, “Dünya Hep Güzel Kalsın” ve “Çevrenin Dili Olsaydı” adlı metinlerden; “Toplum Hayatı” teması ise “Komşusuzluk”, “Posta Kutusundaki Mızık”, “Birlikte”, “Birey-Toplumsallık” ve “Bir Orman Masalı” adlı metinlerden oluşmaktadır.

“Okuma Kültürü” temasının ilk metni olan “**Kitap ve İnsan**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere noktanın kullanımıyla ilgili bazı kurallar verilmiştir. Öğrencilerden bu kurallardan yanlış olanlarının seçilmesi istenmiştir. Bununla birlikte bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**İmza Günü**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere virgülün kullanımıyla ilgili bilgiler ve örnekler verilerek bunların eşleştirilmesi istenmiştir. Bununla birlikte bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Muğla Kocamustafendi İl Halk Kütüphanesi**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “noktalı virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere noktalı virgülün kullanım yerleriyle ilgili bilgiler ve örnekler verilerek bunların eşleştirilmesi istenmiştir. Bununla birlikte bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Öykülerin Sıcığında Cahit Sıtkı**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “iki nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere iki metin verilerek uygun yerlere iki nokta işaretinin konulması istenmiştir. Bununla birlikte bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Kütüphane**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “üç nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki üç nokta işaretinin kullanılma gerekçeleri sorulmuştur. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Okuma Kültürü” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**” adlı bölümde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 1 adet soruya yer verildiği belirlenmiştir.

“Atatürkçülük” teması “**Atatürk’ün Kişilik Özellikleri ve Eserleri**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “kısa çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine

yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilmiş ve bu cümlelerdeki uygun yerlere kısa çizgi işaretinin konulması ve kısa çizgi işaretinin kullanılma gerekçelerinin yazılması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Bir Hatıra**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “eğik çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilmiş ve bu cümlelerdeki uygun yerlere eğik çizgi işaretinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**İnsan Sevgisi ve Evrensellik**”, “**Atatürk Kurtuluş Savaşı’nda**”, “**Eğitimci Atatürk**” ve “**Türkiye’nin Jeopolitik ve Jeostratejik Değeri**” adlı metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Atatürkçülük” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**” adlı bölümde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği belirlenmiştir.

“Sevgi” temasının ilk metni olan “**Ellinci Yıl Türküsü**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “tırnak işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilmiş ve bu cümlelerdeki uygun yerlere tırnak işaretinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Dil Sevgisi, Dil Bilinci**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “yay ayraç” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilmiş ve bu cümlelerdeki uygun yerlere yay ayraç işaretinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Son Kuşlar**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “kesme işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir paragraf verilmiş ve bu paragraftaki uygun yerlere kesme işaretinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Beyaz Diş**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “soru işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere soru işaretinin kullanımına yönelik 2 kural verilmiş ve öğrencilerden bu kullanım kurallarına uygun ikişer cümle yazmaları istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Sevgi**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “ünlem işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki ünlem işaretinin kullanımı ile ilgili yapılan yanlışların düzeltilmesi istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Sevgi” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**” adlı bölümde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği belirlenmiştir.

“Millî Kültürümüz” temasının ilk metni olan “**Dünyayı Güldüren Adam**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “köşeli ayraç” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilmiş ve bu cümlelerdeki uygun yerlere köşeli ayraç işaretinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Türküler Dolusu**” adlı metinde yazım kurallarından “ünsüz yumuşaması, ünsüz benzeşmesi ve ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı” kuralının

öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir paragraf verilmiş ve bu paragrafta yer alan yazım yanlışlarının sebeplerinin ilgili kelimenin altına yazılması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Yünden Halıya**” adlı metinde yazım kurallarından “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere yazımı karıştırılan bazı kelimeler verilerek öğrencilerden bunlardan doğru yazılmış olanların işaretlenmesi istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Ergenekon Destanı**” adlı metinde yazım kurallarından “sayıların yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, sayıların yazımıyla ilgili yanlışlıkların bulunduğu cümleler verilere bu hataların düzeltilmesi istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Karagöz Televizyonda Canlanabilir**” adlı metinde yazım kurallarından “soru eki mi’nin yazımı”, “bağlaç olan de’nin yazımı” ve “bağlaç olan ki’nin yazımı” kurallarının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere “soru eki mi’nin yazımı”, “bağlaç olan de’nin yazımı” ve “ki’nin yazımı” kurallarının yanlış uygulandığı bir paragraf verilerek bu hataların düzeltilmesi istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“Millî Kültürümüz” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**” adlı bölümde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği belirlenmiştir.

“Doğa ve Evren” temasının ilk metni olan “**Güneş Battı**” adlı metinde yazım kurallarından “kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere kısaltmaların yazımıyla ilgili bazı kurallar verilerek bu kurallara uygun kısaltmaların geçtiği cümleler yazmaları istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Yedigöller’de Sonbahar**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere verilen cümlelerdeki uygun yerlere virgül işaretinin konulması ve böylece anlam belirsizliklerinin giderilmesi istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Mavisini Yitirmiş Yaşamak**”, “**Dünya Hep Güzel Kalsın**” ve “**Çevrenin Dili Olsaydı**” adlı metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Doğa ve Evren” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**” adlı bölümde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği belirlenmiştir.

“Toplum Hayatı” temasında yer alan “**Komşusuzluk**”, “**Posta Kutusundaki Mızıka**”, “**Birlikte**”, “**Birey-Toplumsallık**” ve “**Bir Orman Masalı**” adlı metinlerde de yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği görülmüştür.

“Toplum Hayatı” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları**” adlı bölümde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği belirlenmiştir.

Kurt, M. ve diğ erleri tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda yer alan yazım ve noktalama kurallarına ilişkin etkinliklerin temalara göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 41

Batu Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı

Temalar	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Okuma Kültürü	—	5	5
Atatürkçülük	—	2	2
Sevgi	—	5	5
Millî Kültürümüz	4	1	5
Doğa ve Evren	1	1	2
Toplum Hayatı	—	—	—
Toplam	5	14	19

Tablo 41'de yer alan verilere göre; Kurt, M. ve diğ erleri tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin toplam 19 etkinliğin yer aldığı görülmektedir. Bu etkinliklerin 5 tanesi yazım kurallarının öğretimine yönelik iken, 14 tanesi ise noktalama işaretlerinin öğretimine yöneliktir. Yazım kurallarına yönelik etkinliklerin ünsüz yumuşamasına uğrayan kelimelerin yazımı, ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı, ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı, sayıların yazımı, yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı, soru eki mi'nin yazımı, bağlaç olan de'nin yazımı, bağlaç olan ki'nin yazımı, kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı kurallarının öğretimine yönelik olduğu belirlenmiştir. Noktalama işaretlerine yönelik etkinliklerin ise nokta, virgül, noktalı virgül, iki nokta, üç nokta, kısa çizgi, eğik çizgi, tırnak işareti, yay ayraç,

kesme işareti, soru işareti, ünlem işareti, köşeli ayraç işaretlerinin öğretimine yönelik olduğu görülmüştür.

Kurt, M. ve diğerleri tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin metin türlerine göre dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 42

Batu Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı

Metin Türleri	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Deneme	—	3	3
Hikâye	—	2	2
Anı	—	2	2
Eleştiri	—	1	1
Şiir	1	4	5
Makale	—	—	—
Konferans	—	—	—
Roman	—	1	1
Biyografi	—	1	1
Gezi Yazısı	1	—	1
Destan	1	—	1
Söyleşi	1	—	1
Masal	1	—	1
Röportaj	—	—	—
Mektup	—	—	—
Toplam	5	14	19

Tablo 42’de yer alan verilere göre, Kurt, M. ve diğçerleri tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarına yönelik şiir türündeki metinlerde 5 etkinlik; deneme türündeki metinlerde 3 etkinlik; hikâye ve anı türündeki metinlerde 2 etkinlik; eleştiri, roman, biyografi, gezi yazısı, destan ve söyleşi türündeki metinlerde 1 etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık, makale, konferans, röportaj ve mektup türündeki metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir etkinliğçe yer verilmediğçi görçlmüşçtür.

Ceyhan, Y., Ceyhan, S. ve Yıldız, H. H. (Ed.), Pasifik Yayınları

Ceyhan, Y. ve Ceyhan, S. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında “Toplum Hayatı”, “Atatürkççülük”, “Millî Kültür”, “İletişim”, “Kişisel Gelişim” ve “Kavramlar ve Çağrışımlar” olmak üzere 6 tema bulunmaktadır. Bu temalardan “Toplum Hayatı” teması, “Dünyada, Herkeste Sevgi Var... Her Yerde Sevgi Günü Var...”, “Yetim Kalan Ağaçlar”, “Değışmek veya Kaybolmak”, “Seyfi Baba” adlı metinlerden; “Atatürkççülük” teması “Yürüyelim Arkadaşlar”, “Dil Devrimi”, “Atatürk İlkeleri”, “Sevgili Öğretmenim” ve “Sevgili Öğrencim Ahmet” adlı metinlerden; “Millî Kültür” teması “Miras Keççe”, “Başlıyooor... Nasrettin Hoca Festivali Başlıyooor...”, “Yozgat’ta Gençlerin Askere Uğurlanışı” ve “Cazgır” adlı metinlerden; “İletişim” teması, “Sevinme Oyunu”, “Sazıma”, “Portakalın Yaprağını Kopardığım An”, “Çok Sesli Bir Ziyaret” adlı metinlerden; “Kişisel Gelişim” teması “Yazı: Hayali Gerççeğçe Dönüşçtüren Büyü”, “Kişilik”, “İnanç”, “Oğuz’un Gençliğçi” adlı metinlerden; “Kavramlar ve Çağrışımlar” teması “Hayallerim Vardı Renkler İçinde”, “Güzellik Suyu”, “Gidem Dersin Uçmağça” ve “Daldan Dala” adlı metinlerden oluşçmaktadır.

Kitapta yer alan 25 metinden birincisi olan “**Dünyada, Herkeste Sevgi Var... Her Yerde Sevgi Günü Var...**” adlı metinde yazım kurallarından “yazımı karışçtırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğçretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, yazımı karışçtırılan kelimelerin bulunduğçu cümleler verilerek doğçru yazımlarla bu cümlelerin tamamlanması istenmişçtir. Buna karşılık,

bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Yetim Kalan Ağaçlar**” adlı metinde yazım kurallarından “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir kelime listesi verilmiş ve bu kelime listesinde kelimelerin doğru ve yanlış yazımları bir arada verilmiştir. Öğrencilerden de bu kelimelerden yanlış yazılanların bulunması ve bunun için de Yazım Kılavuzu’ndan yararlanılması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Değişmek veya Kaybolmak**” adlı metinde yazım kurallarından “bağlaç olan ki’nin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere “ek olan –ki” ve “bağlaç olan ki’nin yazımında yanlışlıklar yapılan cümleler verilmiş ve bu yanlışlıkların düzeltilmesi istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Seyfi Baba**” adlı metinde yazım kurallarından “büyük harflerin kullanımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, büyük harflerin kullanıldığı cümleler verilerek bu cümlelerle ilgili sorular sorulmuştur. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Toplum Hayatı” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 1 adet soruya yer verilmiştir.

“Atatürkçülük” temasının ilk metni olan “**Yürüyelim Arkadaşlar**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “kesme işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere kesme işaretinin kullanıldığı cümleler verilerek bu cümlelerdeki kesme işaretinin kullanıldığı kelimelerin

altlarının çizilmesi istenmiştir. Ayrıca, işaretlenen kesme işaretlerinin kullanım yerlerinin belirtilmesi beklenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Dil Devrimi**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “üç nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere üç noktanın kullanıldığı cümleler verilerek üç noktanın hangi cümlede hangi amaçla kullanıldığı sorulmuştur. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Atatürk İlkeleri**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “kısa çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere kısa çizgi işaretinin kullanıldığı cümleler verilerek bu cümlelerdeki kısa çizginin cümlelerdeki anlamlarının belirlenmesi istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Sevgili Öğretmenim**” ve “**Sevgili Öğrencim Ahmet**” adlı metinlerde yazım ve noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Atatürkçülük” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verilmiştir.

“Millî Kültür” temasının ilk metni olan “**Miras Keçe**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “kısa çizgi” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 2 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerin birincisinde öğrencilere kelime grupları ve cümleler verilerek cümlelerdeki uygun yerlere kelime gruplarını başına ve sonuna kısa çizgi işaretinin kullanılarak yazılması istenmiştir. İkincisinde ise öğrencilere cümleler verilmiş ve uygun yerlere kısa çizgi işaretinin konulması beklenmiştir.

Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Başlyoor... Nasrettin Hoca Festivali Başlyoor...**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere virgülün kullanımıyla ilgili cümleler verilmiş ve virgülün doğru ve yanlış kullanıldığı cümlelerin belirlenmesi istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Yozgat’ta Gençlerin Askere Uğurlanışı**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki virgül işaretlerinin hangi işlevde kullanıldığı sorulmuştur. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Cazgır**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “noktalı virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek uygun yerlere noktalı virgül işaretinin konulması istenmiştir. Ayrıca öğrencilerden noktalı virgül işaretinin kullanımına yönelik üç cümle yazmaları beklenmiştir. Bununla birlikte, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Millî Kültür” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 4 adet soruya yer verilmiştir.

“İletişim” temasının ilk metni olan “**Sevinme Oyunu**” adlı metinde yazım ve noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Sazıma**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “eğik çizgi” ve “iki nokta” işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilerden iki nokta ve eğik çizgiyi kullanarak iki genel ağ adresi yazmaları istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Portakalın Yaprağını Kopardığım An**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “nokta” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek nokta işaretinin nerelerde kullanıldığı sorulmuştur. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Çok Sesli Bir Ziyaret**” adlı metinde yazım kurallarından “bağlaç olan de’nin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilerek bu metindeki “-de” eki ve “de” bağlacının kullanımında yapılan yanlışlıkların düzeltilmesi istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“İletişim” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verilmiştir.

“Kişisel Gelişim” temasının ilk metni olan “**Yazı: Hayali Gerçeğe Dönüştüren Büyü**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “ünlem işareti”nin kullanımının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek uygun yerlere ünlem işaretinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Kişilik**” adlı metinde yazım ve noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**İnanç**” adlı metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilerek uygun yerlere gerekli noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Oğuz’un Gençliği**” adlı metinde ise yazım ve noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Kişisel Gelişim” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verilmiştir.

“Kavramlar ve Çağrışımlar” temasının ilk metni olan “**Hayallerim Vardı Renkler İçinde**” adlı metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilerek uygun yerlere gerekli noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Güzellik Suyu**” adlı metinde yazım kurallarından “sayıların yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki sayıların yazımıyla ilgili hataların düzeltilmesi istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Gidem Dersin Uçmağa**” ve “**Daldan Dala**” adlı metinlerde yazım ve noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Kavramlar ve Çağrışımlar” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 4 adet soruya yer verilmiştir.

Ceyhan, Y. ve Ceyhan, S. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda yer alan yazım ve noktalama kurallarına ilişkin etkinliklerin temalara göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 43

Pasifik Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı

Temalar	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Toplum Hayatı	4	—	4
Atatürkçülük	—	3	3
Millî Kültür	—	5	5
İletişim	1	2	3
Kişisel Gelişim	—	2	2
Kavramlar ve Çağrışımlar	1	1	2
Toplam	6	13	19

Tablo 43'te yer alan verilere göre; Ceyhan, Y. ve Ceyhan, S. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin toplam 19 etkinliğin yer aldığı görülmektedir. Bu etkinliklerin 6 tanesi yazım kurallarının öğretimine yönelik iken, 13 tanesi ise noktalama işaretlerinin öğretimine yöneliktir. Yazım kurallarına yönelik etkinliklerin yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı, bağlaç olan ki'nin yazımı, büyük harflerin kullanımı, bağlaç olan de'nin yazımı ve sayıların yazımı kurallarının öğretimine ilişkin olduğu görülmüştür. Noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik etkinliklerin ise kesme işareti, üç nokta, kısa çizgi, virgül, noktalı virgül, eğik çizgi, iki nokta, nokta ve ünlem işareti gibi işaretlerin öğretimine ilişkin olduğu belirlenmiştir.

Ceyhan, Y. ve Ceyhan, S. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin metin türlerine göre dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 44

Pasifik Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı

Metin Türleri	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Hikâye	2	2	4
Şiir	1	3	4
Söyleşi	—	3	3
Gezi Yazısı	1	1	2
Makale	1	1	2
Anı	—	1	1
Mektup	—	1	1
Biyografi	—	1	1
Efsane	1	—	1
Roman	—	—	—
Deneme	—	—	—
Destan	—	—	—
Eleştiri	—	—	—
Toplam	6	13	19

Tablo 44'te yer alan verilere göre, Ceyhan, Y. ve Ceyhan, S. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarına yönelik hikâye ve şiir türlerindeki metinlerde 4 etkinlik; söyleşi türündeki metinlerde 3 etkinlik; gezi yazısı ve makale türlerindeki metinlerde 2 etkinlik; anı, mektup, gezi

yazısı ve efsane türlerindeki metinlerde 1 etkinlik bulunmaktadır. Buna karşılık, roman, deneme, destan ve eleştiri türlerindeki metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarına ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

Kapulu, A. ve Karaca, A., Aydın, M. (Ed.), Koza Yayınları

Kapulu, A. ve Karaca, A. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında “Kişisel Gelişim”, “Atatürk”, “Millî Kültür”, “Toplum Hayatı”, “Duygular”, “Doğa ve Evren” olmak üzere 6 tema bulunmaktadır. Bu temalardan “Kişisel Gelişim” teması “Herkes Başarılı Olur Mu?”, “Bu Sabah Hava Berrak”, “Selim’i Anarım”, “Kaplumbağa ile Tavşan” adlı metinlerden; “Atatürk” teması “Atatürk Kurtuluş Savaşı’nda”, “Atatürkçü Düşüncede Akılcılık ve Bilim”, “Millî Eğitim ve Millî Birlik”, “Nutuk” adlı metinlerden; “Millî Kültür” teması “Nasrettin Hoca”, “Türküler Dolusu”, “Koroğlu Destanı”, “Atasözleri ve Deyimler” adlı metinlerden; “Toplum Hayatı” teması “Yangın”, “Konuğa İkram”, “Yaprak Dökümü’nden”, “Dostlar Beni Hatırlasın” adlı metinlerden; “Duygular” teması “Nerede İnsan Varsa Orada Umut Vardır”, “Kedi Ağaca Çıktı”, “Rıhtımda Uyuyan Gemi”, “Hazır Olun, Fırtına Geliyor” adlı metinlerden; “Doğa ve Evren” teması “Peri Bacaları”, “Yürüyen Köşk”, “Şehrin Üstünden Geçen Bulutlar” ve “Kızılderili Reisinden Çevre Dersi” adlı metinlerden oluşmaktadır.

“Kişisel Gelişim” temasının ilk metni olan “**Herkes Başarılı Olur Mu?**” adlı metinde yazım kurallarından “bağlaç olan de’nin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, metinde yer alan bağlaç olan ve ek olan de’lerin bulunarak ilgili cümlelerin yazılması istenmiştir. Daha sonra öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki bağlaç olan ve ek olan de’lerin doğru yazılıp yazılmadığının kontrol edilmesi ve yanlışlık yapılan cümlelerin de düzeltilerek tekrar yazılması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğin yer almadığı saptanmıştır.

“**Bu Sabah Hava Berrak**”, “**Selim’i Anarım**” ve “**Kaplumbağa ile Tavşan**” adlı metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Kişisel Gelişim**” temasının sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Atatürk**” temasında yer alan “**Atatürk Kurtuluş Savaşı’nda**”, “**Atatürkçü Düşüncede Akılcılık ve Bilim**”, “**Millî Eğitim ve Millî Birlik**”, “**Nutuk**” adlı metinlerde de yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Atatürk**” temasının sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Millî Kültür**” temasında yer alan “**Nasrettin Hoca**”, “**Türküler Dolusu**”, “**Köroğlu Destanı**”, “**Atasözleri ve Deyimler**” adlı metinlerde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Millî Kültür**” temasının sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği tespit edilmiştir.

“**Toplum Hayatı**” temasının ilk metni olan “**Yangın**” adlı metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilerek yay ayrıçla belirtilen yerlere uygun noktama işaretlerinin konulması istenmiştir. Bununla birlikte, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Konuğa İkrâm**”, “**Yaprak Dökümü’nden**”, “**Dostlar Beni Hatırlasın**” adlı metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“Toplum Hayatı” temasının sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 1 adet soruya yer verildiği tespit edilmiştir.

“Duygular” temasının ilk metni olan “**Nerede İnsan Varsa Orada Umud Vardır**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Kedi Ağaca Çıktı**” adlı metinde ise yazım kurallarından “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğretimine ilişkin 1 adet etkinliğe yer verildiği tespit edilmiştir. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki yanlış yazılan kelimelerin altlarının çizilerek verilen boşluğa yazılması istenmiştir. Buna karşılık, bu metinde noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğin yer almadığı saptanmıştır.

“**Rıhtımda Uyuyan Gemi**” adlı metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki yay ayraçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir. Bununla birlikte, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Hazır Olun, Fırtına Geliyor**” adlı metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki yay ayraçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir. Bununla birlikte, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Duygular” temasının sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Doğa ve Evren” temasının ilk metni olan “**Peri Bacaları**” adlı metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere “soru işareti, ünlem işareti, tırnak işareti, virgül” gibi noktalama işaretlerinin işlevleri sorulmuştur.

Temada yer alan “**Yürüyen Köşk**”, “**Şehrin Üstünden Geçen Bulutlar**” ve “**Kızılderili Reisinden Çevre Dersi**” adlı metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Doğa ve Evren” temasının sonunda yer alan “**Tema Ölçme ve Değerlendirme**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 1 adet soruya yer verildiği tespit edilmiştir.

Kapulu, A. ve Karaca, A. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda yer alan yazım ve noktalama kurallarına ilişkin etkinliklerin temalara göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 45
Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan
Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara
Göre Dağılımı

Temalar	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Kişisel Gelişim	1	—	1
Atatürk	—	—	—
Millî Kültür	—	—	—
Toplum Hayatı	—	1	1
Duygular	1	2	3
Doğa ve Evren	—	1	1
Toplam	2	4	6

Tablo 45’te yer alan verilere göre; Kapulu, A. ve Karaca, A. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin toplam 6 etkinliğin yer aldığı görülmektedir. Bu etkinliklerin 2 tanesi yazım kurallarının öğretimine yönelik iken, 4 tanesi ise noktalama işaretlerinin öğretimine yöneliktir. Yazım kurallarına yönelik etkinliklerin bağlaç olan de’nin yazımı ve yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kurallarının öğretimine yönelik olduğu görülmüştür. Noktalama işaretlerine yönelik etkinliklerin ise soru işareti, ünlem işareti, tırnak işareti ve virgül gibi işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik olduğu belirlenmiştir. Söz konusu kitabın yazım ve noktalama kurallarına ilişkin etkinlikler bakımından diğer yayınevleri tarafından basılan kitaplarla karşılaştırıldığında sayıca oldukça geride kaldığı görülmektedir. Bu kitapta yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik yeteri kadar etkinliğe yer verilmediği düşüncesini taşımaktayız.

Kapulu, A. ve Karaca, A. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin metin türlerine göre dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 46

Koza Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı

Metin Türleri	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Hikâye	1	2	3
Söyleşi	1	—	1
Şiir	—	1	1
Gezi Yazısı	—	1	1
Fabl	—	—	—
Makale	—	—	—
Deneme	—	—	—
Biyografi	—	—	—
Destan	—	—	—
Roman	—	—	—
Anı	—	—	—
Mektup	—	—	—
Toplam	2	4	6

Tablo 46’da yer alan verilere göre, Kapulu, A. ve Karaca, A. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarına yönelik hikâye türündeki metinlerde 3 etkinlik; söyleşi, şiir ve gezi yazısı türlerindeki metinlerde 1 etkinlik yer almaktadır. Buna karşılık, fabl, makale,

deneme, biyografi, destan, roman, anı ve mektup türlerindeki metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

Aköz, Ş., Fındık, Ö., ve Çelik, İ. (Ed.), Harf Eğitim Yayınları

Aköz, Ş. ve Fındık, Ö. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında “Toplum Hayatı”, “Atatürk”, “Güzel Sanatlar”, “Kişisel Gelişim”, “Zaman ve Mekân” ve “Okuma Kültürü” olmak üzere 6 tema bulunmaktadır. Bu temalardan “Toplum Hayatı” teması, “Ergenekon Destanı”, “Kızılay Haftası Kutlanıyor”, “Komşusuzluk”, “Görgüsüz Konuk” adlı metinlerden; “Atatürk” teması, “Atatürk, Sanat ve Edebiyat”, “Atatürk ve Millî Eğitim”, “Kemal Atatürk”, “Türk Devrimi” ve “Uygarlıkların Beşiği” adlı metinlerden; “Güzel Sanatlar” teması “Dans Dans”, “Yukule-le ve Sabah”, “Sazıma”, “Masal İkliminde Ferhad ile Şirin” adlı metinlerden; “Kişisel Gelişim” teması “İnsanlığın Cesaret ve Onur Simgesi”, “Müstesna Havai Fişek”, “Eylül Sabahının Serinliğini” ve “Sende Olan Sana Yeter” adlı metinlerden; “Zaman ve Mekân” teması “Konya Şehri”, “Odalar ve Sofalar”, “Dünün Türküsü”, “Erken Kalkmak” adlı metinlerden; “Okuma Kültürü” teması “Geçmiş Sayılı Dergiler”, “Bitmeyecek Öykü”, “Hasta Kitaplar” ve “Kitaplar” adlı metinlerden oluşmaktadır.

Kitapta yer alan 25 metinden birincisi olan “**Ergenekon Destanı**” adlı metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilerek bu metindeki yazım yanlışlıklarının bulunup düzeltilmesi istenmiştir. Bununla birlikte bu metinde noktalama işaretlerinden “soru işareti”nin öğretimine yönelik de 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte de öğrencilere cümleler verilerek uygun olanların sonuna soru işaretinin konulması istenmiştir.

“**Kızılay Haftası Kutlanıyor**” adlı metinde yazım kurallarından “ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilerek bu metindeki ünsüz benzeşmesi kuralına uymamaktan kaynaklanan yazım yanlışlarının düzeltilmesi

istenmiştir. Ancak, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Komşusuzluk**” adlı metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilerek bu metindeki yay ayrıçla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Görgüsüz Konuk**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“Toplum Hayatı” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 1 adet soruya yer verildiği tespit edilmiştir.

“Atatürk” temasının ilk metni olan “**Atatürk, Sanat ve Edebiyat**” adlı metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilerek bu metindeki yazım yanlışlıklarının bulunup düzeltilmesi istenmiştir. Ancak, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Atatürk ve Millî Eğitim**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Kemal Atatürk**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “virgül” ve “noktalı virgül” işaretlerinin öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümleleri virgül ya da noktalı virgül işaretlerinden uygun olanı ile birleştirmeleri istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Türk Devrimi**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Uygarılıkların Beşığı**” adlı metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki yazım yanlışlarını düzeltmeleri istenmiştir. Ayrıca, bu metinde noktalama işaretlerinden “virgül” işaretinin öğretimine yönelik de 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere virgülün farklı işlevlerde kullanıldığı cümleler verilerek hangi cümlelerde virgülün, öğeleri vurgulamak ya da yüklemden uzak düşmüş öğeleri belirtmek için kullanıldığı sorulmuştur.

“Atatürk” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 1 adet soruya yer verildiği tespit edilmiştir.

“Güzel Sanatlar” temasının ilk metni olan “**Dans Dans**” adlı metinde yazım kurallarından “kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki kısaltmaların yazımıyla ilgili yapılan yanlışlıkların düzeltilmesi istenmiştir. Ancak, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Yukule-le ve Sabah**” adlı metinde yazım kurallarından “ki’nin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki “bağlaç olan ki’nin yazımı” kuralıyla ilgili yalpan yanlışlıkların belirlenmesi istenmiştir. Ancak, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Sazıma**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Masal İkliminde Ferhad ile Şirin**” adlı metinde yazım kurallarının öğretimine ilişkin 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bazı kelimelerin doğru ve yanlış yazımları bir arada verilerek doğru yazımların belirlenmesi istenmiştir. Ancak, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“Güzel Sanatlar” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Kişisel Gelişim” temasının ilk metni olan “**İnsanlığın Cesaret ve Onur Simgesi**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Müstesna Havai Fişek**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “virgül” ve “noktalı virgül” işaretlerinin öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki yay ayrıçla belirtilen yerlere virgül mü yoksa noktalı virgül mü getirilmesi gerektiği sorulmuştur. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Eylül Sabahının Serinliğini**” adlı metinde noktalama işaretlerine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerde yanlış uygulanan noktalama kurallarının düzeltilmesi istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Sende Olan Sana Yeter**” adlı metinde noktalama işaretlerinden “virgül” ve “kısa çizgi” işaretlerinin öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerin hangilerinde virgül ve kısa çizgi işaretlerinin ara sözcükleri belirtmek için kullanıldığı sorulmuştur. Ayrıca, bu metinde yazım kurallarına yönelik de 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte de,

öğrencilere bir metin verilerek bu metinde yapılan yazım yanlışlıklarının düzeltilmesi istenmiştir.

“Kişisel Gelişim” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik herhangi bir soruya yer verilmediği tespit edilmiştir.

“Zaman ve Mekân” temasının ilk metni olan “**Konya Şehri**” adlı metinde yazım kurallarından “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki yazımı karıştırılan kelimelerden yanlış yazılanların belirlenerek düzeltilmesi istenmiştir. Ayrıca, bu metinde noktalama işaretlerine yönelik de 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte de öğrencilere bir metin verilerek bu metindeki yay ayrıçla belirtilen yerlere gerekli noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir.

“**Odalar ve Sofalar**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

“**Dünün Türküsü**” adlı metinde yazım kurallarından “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerdeki yazımı karıştırılan kelimelerden yanlış yazılanların belirlenerek düzeltilmesi istenmiştir. Ancak, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Erken Kalkmak**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik 1 adet etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir şiir verilerek bu şiirdeki boş bırakılan yerlerin yazım ve noktalama kurallarına dikkat edilerek doldurulması istenmiştir. Bunun dışında, metinde 1 adet de noktalama işaretlerinin kullanımının öğretimine yönelik etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte de öğrencilere bir metin verilerek bu metindeki yay ayrıçla belirtilen yerlere gerekli noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir.

“Zaman ve Mekân” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 1 adet soruya yer verildiği tespit edilmiştir.

“Okuma Kültürü” temasının ilk metni olan “**Geçmiş Sayılı Dergiler**” adlı metinde yazım kurallarına yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilerek bu metinde yapılan yazım yanlışlıklarının düzeltilmesi istenmiştir. Ancak, bu metinde noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Bitmeyecek Öykü**” adlı metinde noktalama işaretlerine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerin sonuna uygun noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Hasta Kitaplar**” adlı metinde noktalama işaretlerine yönelik 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, öğrencilere bir metin verilerek bu metindeki yay araçla belirtilen yerlere gerekli noktalama işaretlerinin konulması istenmiştir. Ancak, bu metinde yazım kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür.

“**Kitaplar**” adlı metinde yazım ve noktalama kurallarına ilişkin 1 adet etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinlikte, yazım ve noktalama kuralları ile ilgili çoktan seçmeli sorular sorulmuştur. Bunun dışında bu metinde noktalama işaretlerinden “virgül” işaretinin kullanımının öğretimine yönelik olarak da 1 etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte de öğrencilere cümleler verilerek bu cümlelerin hangilerinde virgül kullanılmadığında anlam karışıklığı olabileceği sorulmuştur.

“Okuma Kültürü” temasının sonunda yer alan “**Tema Sonu Değerlendirme Soruları**” bölümünde yazım ve noktalama kurallarına yönelik 2 adet soruya yer verildiği tespit edilmiştir.

Aköz, Ş. ve Fındık, Ö. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda yer alan yazım ve noktalama kurallarına ilişkin etkinliklerin temalara göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 47
Harf Eğitim Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Temalara Göre Dağılımı

Temalar	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Toplum Hayatı	2	2	4
Atatürk	2	2	4
Güzel Sanatlar	3	—	3
Kişisel Gelişim	1	3	4
Zaman ve Mekân	3	3	6
Okuma Kültürü	2	4	6
Toplam	13	14	27

Tablo 47'de yer alan verilere göre; Aköz, Ş. ve Fındık, Ö. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin toplam 27 etkinliğin yer aldığı görülmektedir. Bu etkinliklerin 13 tanesi yazım kurallarının öğretimine yönelik iken, 14 tanesi ise noktalama işaretlerinin öğretimine yöneliktir. Yazım kurallarına yönelik etkinliklerin ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı, kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı, bağlaç olan ki'nin yazımı, yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı kurallarının öğretimine ilişkin olduğu belirlenmiştir. Noktalama işaretlerine yönelik etkinliklerin ise soru işareti, virgül, noktalı virgül, kısa çizgi gibi işaretlerin kullanımının öğretimine ilişkin olduğu saptanmıştır.

Aköz, Ş. ve Fındık, Ö. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin metin türlerine göre dağılımı ise şu şekildedir:

Tablo 48

Harf Eğitim Yayınlarına Ait İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Yazım ve Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinliklerin Metin Türlerine Göre Dağılımı

Metin Türleri	Yazım Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Noktalama Kurallarının Öğretimine İlişkin Etkinlik Sayısı	Toplam
Şiir	2	6	8
Deneme	3	2	5
Söyleşi	2	2	4
Destan	1	1	2
Hikâye	1	1	2
Gezi Yazısı	1	1	2
Haber	1	—	1
Makale	1	—	1
Masal	—	1	1
Anı	1	—	1
Fıkra	—	—	—
Biyografi	—	—	—
Toplam	13	14	27

Tablo 48’de yer alan verilere göre, Aköz, Ş. ve Fındık, Ö. tarafından hazırlanan İlköğretim 8. Sınıf Türkçe ders kitabında yazım ve noktalama kurallarına yönelik şiir türündeki metinlerde 8 etkinlik; deneme türündeki metinlerde 5 etkinlik; söyleşi türündeki metinlerde 4 etkinlik; destan, hikâye, gezi yazısı türündeki metinlerde 2 etkinlik; haber, makale ve anı türündeki metinlerde ise 1 etkinlik

bulunmaktadır. Buna karşılık fıkra ve biyografi türündeki metinlerde ise yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik herhangi bir etkinliğe yer verilmediği belirlenmiştir.

BÖLÜM V

6. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde; araştırmanın alt problemleri çerçevesinde düzenlenen sonuçlarla birlikte, araştırmadan elde edilen bulgulara yönelik tartışmalar ile araştırmadan elde edilen verilerden ve araştırmanın sonuçlarından yola çıkılarak getirilen birtakım öneriler yer almaktadır.

6.1. Sonuçlar ve Tartışma

- İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeyleri incelendiğinde, öğrencilerin %70'in üzerinde en başarılı oldukları yazım kurallarının kalınlık-incelik uyumunun yazımı (%87,8), ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı (%71,7) ve yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı (%71,7) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin %70'in üzerinde bir oranla yanlış uyguladıkları herhangi bir yazım kuralı bulunmamaktadır. Elde edilen verilerden yola çıkarak İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım kurallarının sadece üç tanesinde %70'in üzerinde başarı gösterebildikleri görülmektedir. Bu durum, İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen yazım kuralları hakkında gerekli bilgi ve beceriye ulaşamadığını göstermektedir.

- İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama işaretlerini uygulayabilme düzeyleri incelendiğinde, öğrencilerin %70'in üzerinde en başarılı oldukları noktalama işaretlerinin nokta (%76,7) ve virgül (%74,4) olduğu görülmektedir. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin doğru biçimde uygulayamadıkları ve %70'in üzerinde bir oranla yanlış uyguladıkları noktalama işaretleri ise eğik çizgi (%97,8), noktalı virgül (%87,8), üç nokta (%82,8), iki nokta (%75,6), tırnak işareti (%73,3) ve yay ayraç (%71,1) olarak belirlenmiştir. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama işaretlerini uygulayabilme düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan değerlendirmeler sonucunda elde edilen veriler, yazım kurallarındaki istatistiksel bilgilere benzer biçimde öğrencilerin büyük çoğunluğunun öğretim programında yer alan noktalama işaretlerini doğru bir biçimde uygulayabilme konusunda sıkıntılar yaşadığını gözler önüne sermektedir. Öğrencilerin özellikle “üç nokta”, “noktalı virgül” ve “eğik çizgi” gibi noktalama işaretlerini doğru bir biçimde uygulayabilme konusunda epey zorlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşılık öğrencilerin uygulayabilme konusunda başarı gösterebildikleri noktalama işaretlerinin “nokta” ve “virgül” gibi günlük yaşamda çok sık karşılına çıkan ve çok sık kullandıkları noktalama işaretleri olduğu tespit edilmiştir.
- İlköğretim 6. sınıf öğrencilerine yazdırılan kompozisyonların yazım kuralları bakımından incelenmesi sonucunda öğrencilerin, “bağlaç olan ki'nin yazımı”, “ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı”, “büyük harflerin kullanımı”, “ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı” gibi yazım kurallarını doğru bir biçimde uygulayabilme konusunda diğer yazım kurallarına göre daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşılık öğrencilerin “soru eki mi'nin yazımı” ve “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” kurallarını uygulamada yaptıkları hata oranının ise %70'in üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

- İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları kompozisyonlar, noktalama işaretlerinin doğru biçimde uygulanışı bakımından incelendiğinde öğrencilerin doğru uygulayabilme konusunda en başarılı oldukları noktalama işaretlerinin “nokta”, “iki nokta”, “tırnak işareti” ve “kısa çizgi” olduğu görülmektedir. Buna karşılık elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin “virgül”, “noktalı virgül”, “üç nokta” ve “soru işareti” gibi noktalama işaretlerini doğru biçimde uygulayabilme konusunda beklenen düzeyin altında kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.
- İlköğretim 6. sınıf öğrencilerine yazdırılan kompozisyonlarda öğrencilere “Sizden hayatınızı kolaylaştıracak bir alet icat etmeniz istenseydi, bu nasıl bir alet olurdu? Neden?” şeklinde bir soru sorulmuş ve öğrencilerden bu aleti bir kompozisyon bütünlüğü çerçevesinde yazıya aktarmaları istenmiştir. Bu yazma çalışması, bir tür yaratıcı yazma çalışmasıdır. İpşiroğlu (2006)’nun da belirttiği gibi, yaratıcı yazmada başarı oranı özgünlüğe (insanın kendi duygularını, yaşantılarını, kısaca kendini bulgulamasına), düşünme ve sorgulama yetilerinin gelişmiş olmasına, imgelem gücüne, dikkat yoğunluğuna, özenli çalışma ve sürekliliğe, özgüvene, cesarete ve özdenetime bağlıdır. İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma çalışmalarındaki başarı oranı bu çerçevede incelendiğinde öğrencilerin yazılarında hayâl güçlerinden oldukça yararlandıkları görülmektedir. Öğrencilerin yaratıcı yazma çalışmalarında en çok yaptıkları hatanın ise, konuşma dili ile yazı dili arasındaki ayrıma dikkat etmemeleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun dışında öğrencilerin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini oluşturmada gerekli özeni göstermedikleri, çoğu zaman yazılarını tek bir paragraftan oluşturdukları gözlenmiştir. Paragraflar arasında anlam ilişkilerinin çoğu zaman kurulamaması ve yeni bir paragrafın hangi durumlarda oluşturulacağına doğru karar verilememesi gibi durumların da öğrencilerin yazma çalışmalarında göze çarpan eksiklikler olduğu belirlenmiştir.
- İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları “iyi” düzey ile “çok iyi” düzey arasında değişmektedir.

- İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri arasında anlamlı olmayan, ancak pozitif yönde bir ilişki vardır.
- Bazı İlköğretim 6., 7. ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen birtakım yazım ve noktalama işaretlerinin öğretimine ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmediği görülmüştür. Örneğin; 6. sınıflara yönelik hazırlanan Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları'na ait Türkçe öğrenci çalışma kitabında programda belirtilen “kalınlık-incelik uyumunun yazımı” ile “ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı” kuralları ve “tırnak işareti” adlı noktalama işaretinin öğretimine yönelik bir etkinlik bulunmamaktadır. Tuna Matbaacılık Yayınları'na ait Türkçe öğrenci çalışma kitabında da “kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı” kuralının öğretimine yönelik bir etkinlik bulunmazken, Evrensel İletişim Yayınları tarafından hazırlanan İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda da programda yer alan yazım kurallarından “kalınlık-incelik uyumunun yazımı”, “ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı”, “bağlaç olan ki'nin yazımı”, “kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı” kurallarına ve “iki nokta” işaretine yönelik herhangi bir etkinlik yer almamaktadır. Koza Yayınları'na ait 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda da “ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı” kuralı ile “noktalı virgül”, “iki nokta”, “üç nokta”, “kısa çizgi”, “eğik çizgi” ve “tırnak işareti” adlı noktalama işaretlerine yönelik bir etkinlik yoktur. 7. sınıflara yönelik hazırlanan Koza Yayınları'na ait Türkçe öğrenci çalışma kitabında programda yer alan noktalama işaretlerinden “nokta”, “virgül”, “soru işareti”, “ünlem işareti”, “üç nokta”, “yay ayraç”, “kısa çizgi” ve “köşeli ayraç” işaretlerinin öğretimine; Pasifik Yayınları'na ait Türkçe öğrenci çalışma kitabında ise “nokta” işaretinin öğretimine ilişkin bir etkinlik bulunmazken, Harf Eğitim Yayıncılığı tarafından hazırlanan kitapta da yazım kurallarından “sayıların yazımı” kuralı ile “nokta”, “virgül”, “eğik çizgi” ve “kesme işareti” gibi

noktalama işaretlerinin öğretimine yönelik de bir etkinlik bulunmadığı tespit edilmiştir. Kitaplarda yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinliklerin de temalara ve metin türlerine göre dağılımının oldukça düzensiz olduğu tespit edilmiştir.

- Kara (2010)'nın da “Yazım, Noktalama ve Dil Bilgisel Becerileri Kazandırma Bakımından 6. 7. 8. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitaplarının İncelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışmasında da belirttiği gibi; yeni müfredatla birlikte çalışma kitapları, defterlerin yerini almıştır. Etkinliklerin uygulandığı defter-kitap formatındaki çalışma kitapları, hem öğretmenler hem de öğrenciler için birçok kolaylık sağlamıştır. Bu kolaylıkların yanında çalışma kitaplarının kullanımı konusunda bazı sıkıntılar göze çarpmaktadır. Çalışma kitaplarında ilk göze çarpan, bitişik eğik el yazısı ile düz yazının birlikte kullanılmasıdır. 5. sınıfa kadar bitişik eğik el yazısıyla yazan öğrenciler 6-8. sınıflarda bu alışkanlıklarını devam ettirememekte, her iki yazı türünü de uygulamaktadır. Bu karışıklık çalışma kitaplarında düzensiz yazıların oluşmasına sebep olmaktadır. Çalışma kitaplarının birçoğunda doldurulmayan etkinliklere rastlanmaktadır. Etkinliklerin fazla olması ve bir ders saatine birden fazla etkinliğin sığdırılması sebebiyle öğrenciler ya karalama yoluna gitmiş ya da etkinlikleri boş bırakmıştır. Hızla doldurulan etkinliklerde yazı karakteri bozulmakta, cümleler okunamamakta, tamamlanmayan cümlelere sıklıkla rastlanmakta, yazım kuralları ve noktalama işaretleri gerektiği gibi kullanılmamaktadır.
- İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilere öğretilmesi öngörülen yazım kuralları; “yazımı karıştırılan yazımı”, “sayıların yazımı” ve “büyük harflerin kullanımı”dır. Araştırmanın sonucunda İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin bu üç yazım kuralını doğru bir şekilde uygulamada sıkıntı yaşadığı görülmüştür. Her üç yazım kuralında da doğru kullanılma oranı yanlış kullanılma oranından fazla olsa da söz konusu yazım kurallarının hiçbirinde %70'in üzerinde bir başarı gösterilememiştir.

- İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin kurallara uygun olarak uygulayabilme konusunda %70'in üzerinde başarı gösterdikleri noktalama işaretleri “kesme işareti” (%76,1) ve “soru işareti” (%70,6)dir. Öğrenciler, programda yer alan on bir noktalama işaretinden yalnızca iki tanesinden %70'in üzerinde bir başarı gösterebilmişlerdir. Buna karşılık, “yay ayraç” (%73,3), “üç nokta” (%81,7), “iki nokta” (%86,7), “ünlem işareti” (%87,8), “eğik çizgi” (%93,3), “kısa çizgi” (%95,6) ve “köşeli ayraç” (%97,2) gibi noktalama işaretlerinin yanlış kullanılma oranı %70'in üzerindedir. Özellikle “eğik çizgi”, “kısa çizgi” ve “köşeli ayraç” gibi noktalama işaretlerinin yanlış kullanılma oranının %90'ın üzerinde olması oldukça dikkat çekici bir sonuçtur.
- İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları tasvir yazılarında kurallara uygun olarak yazabilme konusunda %70'in üzerinde başarılı oldukları yazım kurallarının “ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı” (%94,4), “bağlaç olan ki'nin yazımı” (%90,0), “büyük harflerin kullanımı” (%89,3), “ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı” (%86,0) ve “bağlaç olan de'nin yazımı” (%73,3) olduğu görülmüştür. Buna karşılık öğrencilerin, “soru eki mi'nin yazımı” (%66,7) ve “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” (44,8) kurallarını doğru bir biçimde uygulayabilme düzeylerinin %70'in altında kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.
- İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları tasvir yazılarında kurallara uygun olarak uygulayabilme konusunda %70'in üzerinde başarılı oldukları noktalama işaretlerinin “tırnak işareti” (%100,0), “ünlem işareti” (%100,0), “iki nokta” (85,8), “nokta” (%80,8) ve “kısa çizgi” (%75,0) olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık öğrencilerin “soru işareti” (%100,0) ve “üç nokta” (%80,0) işaretlerini yanlış uygulama oranlarının %70'in üzerinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- İlköğretim 7. sınıf öğrencilerine yazdırılan tasvir yazılarında öğrencilerden gezip gördükleri bir yeri, sevdikleri bir kişiyi, eşyayı ya da bir hayvanı tasvir etmeleri istenmiştir. Bu yazma çalışmasında, öğrencilerden betimlemiş

oldukları nesnelere niteliklerini ve bu niteliklerin öğrencilerin duyularında bıraktığı izlenimleri okuyucunun belleğinde canlandırarak biçimde anlatmaları beklenmiştir. Öğrencilerin yazmış oldukları tasvir yazıları bu çerçevede incelendiğinde, öğrencilerin genellikle sevdikleri bir hayvanı ya da sevdikleri bir kişiyi tasvir etmeyi daha çok tercih ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin cansız varlıkları tasvir etmede, canlı varlıklara göre daha çok zorlandıkları gözlenmiştir. Bununla birlikte, öğrencilerin tasvir yazılarında gözlem güçlerinden büyük ölçüde yararlandıkları ve abartılı bir anlatımdan kaçındıkları da belirlenmiştir.

- İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumlarının “iyi” düzey ile “çok iyi” düzey arasında değiştiği tespit edilmiştir.
- İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutum puanları ile yazım kurallarını uygulayabilme düzeyleri arasında anlamlı olmayan, ancak pozitif yönde bir ilişki bulunduğu belirlenmiştir.
- İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumları ile noktalama işaretlerini uygulayabilme düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
- İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım kurallarını uygulayabilme düzeyleri incelendiğinde, öğrencilerin %70’in üzerinde en başarılı oldukları yazım kurallarının “kalınlık-incelik uyumunun yazımı” (%93,9), “yazımı karıştırılan kelimelerin yazımı” (%86,1), “ünsüz benzeşmesine uğrayan kelimelerin yazımı” (%76,7), “ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı” (%73,9), “bağlaç olan ki’nin yazımı” (%72,2) ve “soru eki mi’nin yazımı” (%71,1) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı’nda belirtilen yazım kurallarından %70’in üzerinde yanlış uyguladıkları herhangi bir yazım kuralının bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

- İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri incelendiğinde, öğrencilerin %70'in üzerinde en başarılı oldukları noktalama işaretlerinin “soru işareti” (%90,0) ve “kesme işareti” (%85,0) olduğu görülmektedir. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin doğru uygulamakta zorlandıkları ve %70'in üzerinde bir oranla yanlış uyguladıkları noktalama işaretleri ise “köşeli ayraç” (%98,3), “eğik çizgi” (%93,3), “kısa çizgi” (%92,8), “ünlem işareti” (%85,6), “üç nokta” (%76,1) ve “iki nokta” (71,1) işaretleridir. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama kurallarından ancak iki tanesinden %70'in üzerinde bir başarı gösterebilmeleri ve 6 noktalama işaretini ise %70'in üzerinde yanlış uygulamaları, öğrencilerin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen noktalama kurallarını uygulayabilme konusunda yeterli bilgi ve beceriye ulaşamadıklarını göstermektedir.
- İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kendilerine verilen yarım bırakılan bir hikâyeyi tamamlarken yazım kurallarını uygulayabilme düzeyleri incelendiğinde, öğrencilerin %70'in üzerinde en başarılı oldukları yazım kurallarının “ünlü düşmesine uğrayan kelimelerin yazımı” (%100,0), “sayıların yazımı” (%100,0), “ünsüz benzeşmesine uğran kelimelerin yazımı” (%97,4), “büyük harflerin kullanımı” (%92,0) ve “bağlaç olan de'nin yazımı” (%74,1) olduğu görülmektedir. Buna karşılık öğrencilerin sadece “kısaltmalar ve kısaltmalara getirilen eklerin yazımı” (%100,0) kuralının uygulanmasında %70'in üzerinde bir oranla başarısız oldukları görülmüştür.
- İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kendilerine verilen yarım bırakılan bir hikâyeyi tamamlarken noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri incelendiğinde, öğrencilerin %70'in üzerinde en başarılı oldukları noktalama işaretlerinin “nokta” (%81,1) ve “iki nokta” (%80,0) olduğu görülmektedir. Buna karşılık, öğrencilerin yazılı anlatımlarında kuralara uygun olarak

uygulayabilmekte epey zorlandıkları ve %70'in üzerinde bir oranda yanlış uyguladıkları noktalama işaretlerinin ise “üç nokta” (%100,0), “ünlem işareti” (%100,0) ve “noktalı virgül” (%87,5) olduğu saptanmıştır. Özellikle “üç nokta” ve “ünlem işareti” gibi noktalama işaretlerinin öğrencilerin hiçbiri tarafından doğru bir biçimde uygulanamamış olması, öğrencilerin bu noktalama işaretlerinin yazılı anlatımdaki uygulananıyla ilgili kurallara yeterince hâkim olmadığını ve bu kuralları doğru bir biçimde uygulamak için gerekli bilgi ve beceri düzeyine ulaşamadığını göstermektedir.

- İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinden kendilerine verilen yarım bırakılan bir hikâyeyi tamamlamaları istenerek bir tür metin tamamlama çalışması yapılmıştır. Metin tamamlama çalışmalarında göz önünde bulundurulması gereken en önemli nokta; duygu, düşünce ve olayların metnin genel anlamına ve mantıksal bütünlüğüne bağlı kalınarak tamamlanmasıdır. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin yazmış oldukları yazılar, bu çerçevede incelendiğinde öğrencilerin hikâyeyi kurgusal bütünlüğü göz önünde bulundurarak tamamlamaya çalıştıkları ve hayâl güçlerinden büyük ölçüde yararlandıkları tespit edilmiştir.
- İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumlarının “iyi” düzey ile “çok iyi” düzey arasında değiştiği tespit edilmiştir.
- İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutum puanları ile yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyleri arasında pozitif yönde, ancak anlamlı olmayan bir ilişki bulunmaktadır.

6.2. Öneriler

- Bireylerin dili kullanım kurallarına bağlı kalarak doğru ve etkili bir biçimde kullanmak için bilinçli bir çaba içinde olmaları, ancak anadili bilinci ve sevgisine sahip olmaları ile mümkündür. Bu nedenle Türkçe derslerinin öncelikli hedefi, öğrencilerin anadili sevgisine ve bilincine sahip birer birey

olarak yetişmelerini sağlamak olmalıdır. Türkçe ğretmenleri, derslerde uygulamış oldukları yöntem ve tekniklerle öğrencilerde anadili bilinci ve sevgisinin oluşması için bilinçli ve sistematik bir çaba içinde olmalıdırlar.

- Erdem (2007: 52)'in de belirttiği gibi, yazım kurallarının, iletişimi kolaylaştırma ve yazmada birliği sağlama; noktalama işaretlerinin de yazımın anlaşılmasını kolaylaştırma, cümleleri ve cümle öğelerini ayırarak anlamı etkili kılma, okumanın düzenli yapılmasını, okuyucunun ilgisini uyanık tutmasını, anlamın aydınlığa kavuşmasını sağlama gibi çok önemli unsurlarının bir ihtiyaç olduğu öğrencilere benimsetilmelidir.
- Türkçe ğretmenleri, Türkçeyi doğru bir biçimde kullanma, yazım ve noktalama kurallarını etkili bir biçimde uygulama, etkili bir iletişim becerisine sahip olma konularında öğrencilerine model olmalı ve konuşma dili ile yazı dili arasındaki farklılığı sezdirebilmelidir.
- Yıldız (2002: 82)'in da ifade ettiği üzere öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını kavrayabilmeleri ve uygulayabilmeleri için hem bilişsel yapı hem duyuşsal yapı ile ilgili eksiklikler, ihmaller saptanmalı; bunları ortadan kaldıran öğrenme ortamları düzenlenmelidir.
- Araştırma sonucunda elde edilen veriler, öğrencilerin günlük yaşamda çok sık karşılaştıkları noktalama işaretlerini uygulayabilmekte daha az sorun yaşadıklarını, fakat çok sık karşılaşmadıkları (köşeli ayraç, eğik çizgi...vb.) noktalama işaretlerini ise doğru bir biçimde uygulayabilmekte oldukça güçlük çektiklerini ortaya koymuştur. Bu nedenle noktalama işaretlerinin ğretiminde özellikle bu tür işaretlerin öğretimine büyük zen gösterilmeli ve ğrenci, bu tür noktalama işaretlerinin bulunduğu metinlerle sık sık karşı karşıya getirilerek öğrencilerin bu noktalama işaretleriyle ilgili gerekli bilgi ve becerileri kazanmaları sağlanmalıdır.

- Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan Yazım Kılavuzu'nun son baskısı (2008)'nda yer aldığı hâlde İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda “ne...ne bağlacının yazımı”, “fiil çekimlerinin yazımı”, “mastar eklerinin yazımı”, “iken'in yazımı”, “ile'nin ek olarak yazımı”, “ek fiil olan imek'in yazımı”, “pekiştirmeli sıfatların yazımı”, “birleşik kelimelerin yazımı”, “alıntı kelimelerin yazımı”, “yabancı özel adların yazımı” ve “Türk devlet ve topluluklarındaki özel adların yazımı” gibi yazım kurallarına yer verilmediği görülmektedir. Bu nedenle İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı, bu yazım kurallarını da kapsayacak biçimde yeniden düzenlenmeli ve öğrencilerin bu yazım kurallarına ilişkin gerekli bilgi ve becerilere sahip olmaları sağlanmalıdır.
- Türkçe ders kitaplarında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine yönelik etkinlikler, yazım ve noktalama kurallarını ezberletmeye ya da dikte etmeye yönelik değil, bu kuralları sezdirmeye yönelik olmalıdır. Öğrenci, bu kuralları ezberleyerek değil, bizzat uygulayarak ve keşfederek öğrenmelidir.
- Türkçe ders kitapları, İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda belirtilen her bir yazım ve noktalama kuralının öğretimine ilişkin en az 1 etkinliğe yer verecek biçimde düzenlenmelidir.
- Türkçe ders kitaplarında yer alan yazım ve noktalama kurallarının öğretimine ilişkin etkinlik sayısı artırılmalıdır.
- Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerde herhangi bir yazım ve noktalama yanlışının bulunmamasına büyük özen gösterilmeli ve bu kitaplarda yazım ve noktalama kurallarının titizlikle uygulanmasına büyük önem verilmelidir.
- Türkçe öğretmenleri, yazım ve noktalama kurallarını doğru bir biçimde uygulayabilme konusunda sıkıntı yaşayan öğrencilerle büyük bir sabır ve titizlikle ilgilenmeli ve onlara bu konuyla ilgili ek alıştırmalar ve ödevler

vermelidir. Öğretmen, olumlu sonuç alıncaya kadar bu çabasını sürdürmelidir.

- Yazım ve noktalama kurallarının öğretiminde farklı yöntem, teknik ve öğretim anlayışlarının olanaklarından yararlanılmalıdır.
- Öğrencilere Yazım Kılavuzu taşıma ve kullanma alışkanlığı kazandırılmalıdır.
- Sınıf içinde yapılan yazma çalışmalarına büyük önem verilmeli ve bu çalışmalarda öğrencilerin yazılı anlatımları titizlikle incelenip öğrencilerin bu çalışmalarda yapmış oldukları yazım ve noktalama yanlışları belirlenerek öğrenciye gösterilmeli ve öğrencinin yapmış olduğu bu yanlışlar üzerinde öğrenciyle konuşulmalıdır.

7. KAYNAKÇA

7.1. Kullanılan Kaynaklar

Aköz, Ş., Fındık, Ö. ve Çelik, İ. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı**. İstanbul: Harf Eğitim Yayınları.

Aköz, Ş., Fındık, Ö. ve Çelik, İ. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı**. İstanbul: Harf Eğitim Yayınları.

Aköz, Ş., Fındık, Ö. ve Çelik, İ. (Ed.). (2010). **İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı**. İstanbul: Harf Eğitim Yayınları.

Aköz, Ş., Fındık, Ö. ve Çelik, İ. (Ed.). (2010). **İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı**. İstanbul: Harf Eğitim Yayınları.

Altan, A. ve diğer., Özbay, M. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı**. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Altan, A. ve diğer., Özbay, M. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı**. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Altan, A. ve diğer., Özbay, M. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı**. İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Altan, A. ve diğer., Özbay, M. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı**. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Altan, A. ve diğer., Özbay, M. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı**. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Altan, A. ve diğer., Özbay, M. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı**. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

- Altan, A. ve diğ er., Özbay, M. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı**. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Altan, A. ve diğ er., Özbay, M. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı**. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Altan, A. ve diğ er., Özbay, M. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı**. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Ceyhan, Y., Ceyhan, S. ve Yıldız, H. H. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı**. Ankara: Pasifik Yayınları.
- Ceyhan, Y., Ceyhan, S. ve Yıldız, H. H. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı**. Ankara: Pasifik Yayınları.
- Ceyhan, Y., Ceyhan, S. ve Yıldız, H. H. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı**. Ankara: Pasifik Yayınları.
- Güngüt, G., Karaatlı, Ş. ve Esatoğ lu, Z. (Ed.). (2007). **İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı**. Ankara: Evrensel İletişim Yayınları.
- Güngüt, G., Karaatlı, Ş. ve Esatoğ lu, Z. (Ed.). (2007). **İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı**. Ankara: Evrensel İletişim Yayınları.
- Kara, M., Altay, J., Kara, S., Kurt, M., Tekten, İ. ve Akbaş, A. (Ed.). (2010). **İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı**. Ankara: Tuna Matbaacılık Yayınları.
- Kara, M., Altay, J., Kara, S., Kurt, M., Tekten, İ. ve Akbaş, A. (Ed.). (2010). **İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı**. Ankara: Tuna Matbaacılık Yayınları.
- Kapulu, A., Karaca A. ve Aydın, M. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 6 Ders Kitabı**. Ankara: Koza Yayınları.

Kapulu, A., Karaca, A. ve Aydın, M. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı**. Ankara: Koza Yayınları.

Kapulu, A., Karaca, A. ve Aydın, M. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı**. Ankara: Koza Yayınları.

Kapulu, A., Karaca, A. ve Aydın, M. (Ed.). (2007). **İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı**. Ankara: Koza Yayınları.

Kapulu, A., Karaca, A. ve Aydın, M. (Ed.). (2007). **İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı**. Ankara: Koza Yayınları.

Kapulu, A., Karaca, A. ve Aydın, M. (Ed.). (2007). **İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı**. Ankara: Koza Yayınları.

Kapulu, A., Karaca, A. ve Aydın, M. (Ed.). (2010). **İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı**. Ankara: Koza Yayınları.

Kapulu, A., Karaca, A. ve Aydın, M. (Ed.). (2010). **İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı**. Ankara: Koza Yayınları.

Kapulu, A., Karaca, A. ve Aydın, M. (Ed.). (2010). **İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı**. Ankara: Koza Yayınları.

Kurt, M., Altay, J., Kara, M. ve Kara, S. (Ed.). (2008). **İlköğretim Türkçe 8 Ders Kitabı**. İstanbul: Batu Yayınları.

Kurt, M., Altay, J., Kara, M. ve Kara, S. (Ed.). (2008). **İlköğretim Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı**. İstanbul: Batu Yayınları.

Kurt, M., Altay, J., Kara, M. ve Kara, S. (Ed.). (2008). **İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı**. İstanbul: Batu Yayınları.

Yangın, B., Çelepoğlu, A., Türkyılmaz, F. ve Yıldız, H. H. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 7 Ders Kitabı**. Ankara: Pasifik Yayınları.

Yangın, B., Çelepoğlu, A., Türkyılmaz, F. ve Yıldız, H. H. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı**. Ankara: Pasifik Yayınları.

Yangın, B., Çelepoğlu, A., Türkyılmaz, F. ve Yıldız, H. H. (Ed.). (2009). **İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı**. Ankara: Pasifik Yayınları.

7.2. Yararlanılan Kaynaklar

Akbayır, S. (2006). Yazılı Anlatım Biçimlerinin Yazma Becerisi Edinimindeki İşlevleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Alkan, Z. N. (2007). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Hataları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Anılan, H. (2005). Yazılı Anlatım Becerilerinin Geliştirilmesinde Kelime Ağı Oluşturma Yönteminin Etkililiği. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Arıcı, A. F. ve Ungan, S. (2008). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Çalışmalarının Bazı Yönlerden Değerlendirilmesi. **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. Sayı 20. (Nisan 2008).

Aslan, C. (2006). Yazınsal Nitelikli Çocuk Kitaplarının Çocuğun Okuduğunu Anlama Ve Yazılı Anlatım Becerilerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Avcı, E. (2006). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yaptıkları Yazılı Anlatım Yanlıklarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ayaz, F. (2007). Ankara İlinde Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin İç Yapı Bakımından Gelişimi Üzerine Bir İnceleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aytekin, Y. (2007). İlköğretim Birinci Kademe 4. Ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının İlköğretim Kurumları Türkçe Öğretiminin Amaçlarına Uygunluğunun İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ayyıldız, M. ve Bozkurt, Ü. (2006). Edebiyat ve Kompozisyon Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar (Alan Araştırması-Van Örneği). **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**. Sayı 1. (Kış 2006).
- Bağcı, H. (2007). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yazılı Anlatım Derslerine Yönelik Tutumları İle Yazma Becerileri Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Balun, H. (2008). İlköğretim I. Kademe Uygulanan Görsel Okuma Ve Görsel Sunu Öğrenme Alanının Türkçe Öğretiminde Kazanımlara Ulaşmadaki Etkililiği (Bingöl-Elazığ-Diyarbakır Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Belet, Ş. D. ve Yaşar, Ş. (2007). Öğrenme Stratejilerinin Okuduğunu Anlama ve Yazma Becerileri İle Türkçe Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi. **Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi**, Sayı 1. (2007).

- Büyükikiz, K. K. (2007). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Söz Dizimi Ve Anlatım Bozukluğu Açısından Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Can, Y. (2009). Afyonkarahisar İli Merkez Hoca Ahmet Yesevi İlköğretim Okulu Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cemiloğlu, M. (2001). **Dil Bilimi Açısından Türkçe Yazılı Anlatım ve Anlatım Teknikleri Öğretimi**. İstanbul: ALFA Yayıncılık.
- Çerçi, A. (2005). Türkçe Öğretiminde Öğrenmeyi Öğrenme Stratejilerinin Öğrencilerin Anlama Düzeylerine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çetinkaya, Z. (2007). Masalların Türkçe Öğretimindeki Yeri ve Önemi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Danışoğlu, H. (2006). Eğlendirici Yazınsal Türlerin Türkçe Öğretiminde Kullanımı ve Bu Çerçeve 2004-2005 Türkçe Öğretim Programının Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demir, C. ve Yapıcı, M. (2007). Ana Dili Olarak Türkçenin Öğretimi ve Sorunları. **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. Sayı 2. (Aralık 2007).
- Demirbaş, E. (2007). Cumhuriyet Dönemi Türkçe Öğretimi İle Günümüz Türkçe Öğretiminin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demirel, Ö. ve Şahinel, M. (2006). **Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi**. Ankara: Pegema Yayıncılık.

Dolunay, S. K. (2007). Okul Kültürü ve Türkçe Öğretimi. **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**. Sayı 3. (Aralık 2007).

Durukan, E. (2008). İlköğretim İkinci Kademe (2005) Türkçe Dersi Öğretim Programında Genel Amaçlar-Hedef/Kazanımlar İlişkisi. **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**. Sayı 4. (Yaz 2008).

Eker, S. (2006). **Çağdaş Türk Dili**. Ankara: Grafiker Yayınları.

Ekinci Çalukpazu, E. (2006). Erzurum Merkez İlçe İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erdem, H. (2007). Dokuzuncu Sınıf Öğrencilerinin Yazım ve Noktalama Kurallarına Ulaşma Düzeyi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Gökşen, E. N. (1955). Noktalama İşaretlerinin Dünü ve Bugünü. **Türk Dili**. Sayı 47. (1955).

Güner, G. (2004). Türkçe Kompozisyon Öğretiminde (İlköğretim II. Basamağı) Yazma Öncesinde Yapılabilecek Bazı Etkinlikler. **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. Sayı 17. (2004-2).

Güneş, F. (2007). **Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

İnce, V. M. (2006). İlköğretim 3,4,5,6,7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İpşiroğlu, Z. (2006). **Yaratıcı Yazma**. İstanbul: MORPA Kültür Yayınları.

Kahraman, T. (2005). **Çağdaş Türkiye Türkçesi Dilbilgisi**. Ankara: DUMAT Basımevi.

Kapar Kuvanç, E. B. (2008). Yaratıcı Yazma Tekniklerinin Öğrencilerin Türkçe Dersine İlişkin Tutumlarına ve Türkçe Dersindeki Başarılarına Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kara, E. (2010). Yazım, Noktalama ve Dil Bilgisel Becerileri Kazandırma Bakımından 6. 7. 8. Sınıf Öğrenci Çalışma Kitaplarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karadağ, M. (2003). **Kuram-Yöntem Bağlamında Yazılı Sözlü Anlatım**. Ankara: Ürün Yayınları.

Karasar, N. (2009). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karateke, E. (2006). Yaratıcı Dramanın İlköğretim II. Kademedeki 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerine Olan Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kavcar, C. (1983). Düzgün Yazmanın Önemi ve Yolları. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. Sayı 2. (1983).

- Kavcar, C. (1998). Türkçe Eğitimi ve Sorunlar. **A. Ü. TÖMER Dil Dergisi**. Sayı 65. (1998).
- Kaya, A. İ., Arslantaş, H. İ. ve Şimşek, N. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Türkçe Dersine Karşı Tutumlarının Değerlendirilmesi. **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**. Sayı 30. (Güz 2009).
- Kılıç, İ. Y. (2008). Yeni İlköğretim Programında İlköğretim Birinci Kademe 3. Sınıflarında Türkçe Dersi Öğretiminin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koç, R. (2006). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkçenin Öğretimindeki Gelişmeler Ve Aşamalar. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koçak, A. (2005). İlköğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Küçük, S. (2006). Türkçe Öğretiminde Yazılı Anlatım Çalışmalarının Sorularla Yönlendirilmesi. **Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**. Sayı 2. (Bahar 2006).
- Maltepe, S. (2006). Yaratıcı Yazma Yaklaşımı Açısından Türkçe Derslerindeki Yazma Süreçlerinin ve Ürünlerinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Metin, M. ve Demiryürek, G. (2009). Türkçe Öğretmenlerinin Yenilenen Türkçe Öğretim Programlarının Ölçme-Değerlendirme Anlayışı Hakkındaki Düşünceleri. **Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı 28. (2009).

Millî Eğitim Bakanlığı. (2005). **Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği**. Tebliğler Dergisi No:2434.

Millî Eğitim Bakanlığı. (2006). **İlköğretim Türkçe Dersi (6-7-8. Sınıflar) Öğretim Programı**. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.

Millî Eğitim Bakanlığı. (2009). **Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği**. Tebliğler Dergisi No:2616.

Nalcı, H. B. (2006). Uşak İl Merkezindeki 8. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatımda Deyimleri Kullanma Becerisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Oral, G. (2008). **Yine Yazı Yazıyoruz**. Ankara: Pegem Akademi.

Özdemir, S. (2008). Orta Öğretim Seçme Sınavında Başarılı Olan Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerileri Üzerine Bir İnceleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Pekaz, K. (2007). İlköğretim Sekizinci Sınıf Yazılı Anlatımlarındaki Ses Olayları, Noktalama, İmlâ Hataları ve Anlatım Bozukluklarının Düzeltmesinde İpucu ve Geri Bildirim Teknikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Pekkaya, M. H. (2007). Öğrenci Merkezli Türkçe Öğretiminde Çocuk Şiirleri (Yeniden Yapılandırılan Türkçe Öğretimi Programı Uygulamalarına Yönelik Eleştiriler ve Öneriler). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Sallabaş, M. E. (2009). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından Değerlendirilmesi. **Millî Eğitim Dergisi**. Sayı 181. (Kış 2009).
- Sandıkçı, C. (2006). Öğretmenlerin İlköğretim Altı, Yedi ve Sekizinci Sınıf Türkçe Dersi Öğretimi Uygulamalarıyla İlgili Görüşleri (Konya İlinde Bir İnceleme). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Seban, D. (2008). Öğretmenlerin Yazılı Anlatım Öğretimi Hakkındaki İnanç Ve Uygulamalarına Durum Çalışmaları Üzerinden Bir Bakış. <http://ilkogretim-online.org.tr/vol7say2/v7s2m20.pdf> (15 Mayıs 2010)
- Seferoğlu, S. (2006). **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı**. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Sever, S. (2000). **Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sever, S. (2004). **Türkçe Öğretimi**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Susar Kırmızı, F. (2006). İlköğretim 4. Sınıf Türkçe Öğretiminde Çoklu Zeka Kuramına Dayalı İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Erişi, Tutumlar, Öğrenme Stratejileri ve Çoklu Zeka Alanları Üzerindeki Etkileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Susar Kırmızı, F. ve Akkaya, N. (2009). Türkçe Öğretimi Programında Yaşanan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri. **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı 25. (2009).

- Şen, Ü. (2007). Milli Eğitim Bakanlığının 2005 Yılında Tavsiye Ettiği 100 Temel Eser Yoluyla Türkçe Eğitiminde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Taşkaya, S. M. ve Muşta, M. C. (2008). Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Öğretim Yöntemlerine İlişkin Görüşleri. **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**. Sayı 25. (Yaz 2008)
- Temizkan, M. (2003). Yazılı Anlatım Etkinliği Çerçevesinde Türkçe Öğretmenlerinin Çalışmalarına İlişkin Bir Değerlendirme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Temizkan, M. (2007). Türkçe Öğretmenlerinin Yazılı Anlatım Etkinliği Çerçevesinde Yaptıkları Uygulamaların Değerlendirilmesi. **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı 174. (Bahar 2007).
- Temizkan, M. ve Bağcı, H. (2008). 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim (5. Sınıflar) Programı Öğrenme Alanlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı 179. (Yaz 2008).
- Temizyürek, F. (1994). Atatürk Döneminde Türkçenin Öğretimi İle İlgili Olarak Geliştirilen Devlet Politikaları (1920-1938). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tilbe, S. (2006). Çoklu Zeka Kuramına Göre Hazırlanan Türkçe Öğretiminin Öğrenci Erişisine ve Kalıcılığa Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tuncer, H. (2009). **Anlatma Teknikleri (Konuşma, Yazma)**. İzmir: Orkun Kitabevi.
- Türk Dil Kurumu. (2008). **Yazım Kılavuzu**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Ungan, S. (2007). Yazma Becerisinin Geliştirilmesi ve Önemi. **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. Sayı 23. (2007/2).
- Uşaklı, H. (2005). İzmir İlinde Göç Alan Bölgelerdeki İlköğretim Okullarında (II) Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uyanık, M., Bumin, G., Düger, T. ve Kayıhan, H. (2001). İlkokul Öğrencilerinin Yazı Yazma Performanslarına Etki Eden Faktörlerin Araştırılması. **Türkiye Klinikleri Dergisi**. Sayı 3. (2001).
- Uyar, Y. (2007). Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarımı ve Kültürel Kimlik Geliştirme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ülper, H. (2008). Bilişsel Süreç Modeline Göre Hazırlanan Yazma Öğretimi Programının Öğrenci Başarısına Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünal, E. (2006). Öykülerin Türkçe Öğretimindeki İşlevi ve 6., 7., 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Yerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yalın, H. İ. (2004). **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Yardımcı, M. (2009). **Yazılı Anlatım İlkeleri**. Ankara: Ürün Yayınları.
- Yıldız, C., Okur, A., Arı, G., Yılmaz, Y. ve Yıldız, C. (Ed.). (2008). **Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi**. İstanbul: Pegem Akademi.

Yıldız, Z. (2002). Değişik Öğretim Kademelerindeki Öğrencilerin Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulama Düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz, H. (2007). Türkçe Eğitiminde Velinin Rolü. **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı 174. (Bahar 2007).

EKLER

Ek 1: Burdur Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzin Belgesi.....	296
Ek 2: Burdur İl Merkezinde Yer Alan İlköğretim Okullarının Ortaöğretim Yerleştirme Puanına Göre Başarı Sıralaması.....	297
Ek 3: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinler.....	298
Ek 4: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinlerin Kurallara Uygun Olarak Yazılmış Biçimi.....	304
Ek 5: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinler.....	309
Ek 6: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinlerin Kurallara Uygun Olarak Yazılmış Biçimi.....	316
Ek 7: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazması İstenecek Olan Kompozisyon Yönergesi.....	323
Ek 8: İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinler.....	324

- Ek 9: İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinlerin Kurallara Uygun Olarak Yazılmış Biçimi.....327
- Ek 10: İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinler.....329
- Ek 11: İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinlerin Kurallara Uygun Olarak Yazılmış Biçimi.....334
- Ek 12: İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerine Yazdırılacak Olan Tasvir Yazısı Yönergesi.....339
- Ek 13: İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinler.....340
- Ek 14: İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinlerin Kurallara Uygun Olarak Yazılmış Biçimi.....346
- Ek 15: İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinler.....351
- Ek 16: İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeylerinin

Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinlerin Kurallara Uygun Olarak Yazılmış Biçimi.....	356
Ek 17: İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Tamamlaması İstenecek Olan Öykü.....	361
Ek 18: Türkçe Dersine İlişkin Tutum Ölçeği.....	362

T.C.
BURDUR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.15.00.05.510/ 4057
Konu : Araştırma izni

.../03/2010
25 MART 2010

VALİLİK MAKAMINA

Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Öğretmenliği yüksek lisans programı öğrencisi Sedat KARAGÜL'ün "İlköğretim 6-8.sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi öğretim programında belirtilen yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyi" konulu araştırmasını aşağıda isimleri belirtilen okullarda uygulamak istemesi ile ilgili Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 08.03.2010 tarih ve 364 sayılı yazıdan örneği ve ekleri ilişikte sunulmuştur.

Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Öğretmenliği yüksek lisans programı öğrencisi Sedat KARAGÜL'ün "İlköğretim 6-8.sınıf öğrencilerinin Türkçe dersi öğretim programında belirtilen yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme düzeyi" konulu araştırmasını aşağıda isimleri belirtilen okullarda uygulaması Müdürlüğünüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Osman ARAS
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
24/03/2010

Hüseyin ÇELİK
Vali a.
Yardımcısı

ANKET UYGULANACAK OKULLARIN LİSTESİ

- 1- Gazi İlköğretim Okulu
- 2- Altın Terim Solmaz İlköğretim Okulu
- 3- Kayaaltı İlköğretim Okulu

BURDUR SBS 2009 8. SINIFLAR MERKEZ OKUL SIRALAMALARI (ORTAÖĞRETİM YERLEŞTİRME PUANINA GÖRE)

SIRA NO	LİCE SIRA	LİCE ADI	OKUL ADI	MİZAN OLAN ÖĞRENCİ SAYISI	SBS'YE KATILAN ÖĞRENCİ SAYISI	SBS-8 PUANI ORTALAMASI	8. SINIF PUANI (SP-8) ORTALAMASI	ORTAÖĞRETİM YERLEŞTİRME PUAN ORTALAMASI
1	1	MERKEZ	ÖZEL ALPASLAN ALI CAN İLKÖĞRETİM OKULU	35	35	410,796	429,460	425,659
2	2	MERKEZ	GAZİ İLKÖĞRETİM OKULU	63	63	375,414	390,867	399,160
3	3	MERKEZ	AZIZİYE İLKÖĞRETİM OKULU	8	6	368,150	390,752	394,378
4	4	MERKEZ	BAHÇELİEVLER İLKÖĞRETİM OKULU	102	102	358,175	371,998	379,050
5	5	MERKEZ	SUNA UZAL İLKÖĞRETİM OKULU	121	120	335,031	354,297	362,959
6	6	MERKEZ	MEHMET YILDIZLI İLKÖĞRETİM OKULU	54	51	337,750	355,280	361,310
7	7	MERKEZ	HÜSNÜ BAYER İLKÖĞRETİM OKULU	44	44	328,388	349,572	360,111
8	8	MERKEZ	SAKARYA İLKÖĞRETİM OKULU	46	46	320,764	350,164	356,543
9	9	MERKEZ	ILYAS İLKÖĞRETİM OKULU	12	10	325,359	357,126	356,083
10	10	MERKEZ	ŞEKER İLKÖĞRETİM OKULU	67	66	326,818	346,202	352,582
11	11	MERKEZ	ÖZBOYACI İLKÖĞRETİM OKULU	84	83	316,015	332,715	343,502
12	12	MERKEZ	ŞEHİT HAZİM BEY İLKÖĞRETİM OKULU	12	7	295,559	335,616	343,375
13	13	MERKEZ	VALİ DR.SÜLEYMAN OĞUZ İLKÖĞRETİM OKULU	16	14	310,812	335,857	342,540
14	14	MERKEZ	NURİYE M.NURİ VELLİ ÇANĞİL İLKÖĞRETİM OKULU	45	43	307,975	328,208	337,384
15	15	MERKEZ	İSTİKLAL İLKÖĞRETİM OKULU	37	29	307,068	330,705	335,054
16	16	MERKEZ	T.YARDIM SEVENLER İLKÖĞRETİM OKULU	20	18	285,573	319,024	330,154
17	17	MERKEZ	TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ İ.Ö.O.	39	36	293,229	317,581	329,080
18	18	MERKEZ	ALTINERİM SOLMAZ İLKÖĞRETİM OKULU	36	35	291,082	320,988	326,969
19	19	MERKEZ	KOZLUCA İLKÖĞRETİM OKULU	21	18	304,000	321,000	321,000
20	20	MERKEZ	DÜĞER İLKÖĞRETİM OKULU	17	15	290,010	315,491	319,695
21	21	MERKEZ	YAZIKÖY İLKÖĞRETİM OKULU	36	24	280,736	314,181	319,106
22	22	MERKEZ	TÜRK HAVA KURUMU İLKÖĞRETİM OKULU	23	21	283,238	311,955	318,949
23	23	MERKEZ	TOKI YAHYA KEMAL BEYATLI İLKÖĞRETİM OKULU	34	34	282,935	309,514	317,526
24	24	MERKEZ	KEMAL SOLMAZ İLKÖĞRETİM OKULU	31	29	281,019	310,221	317,517
25	25	MERKEZ	MERKEZ CUMHURİYET İLKÖĞRETİM OKULU	56	54	282,242	299,319	310,866
26	26	MERKEZ	TURAN İLKÖĞRETİM OKULU	15	13	284,341	309,686	309,878
27	27	MERKEZ	TAŞKAPI ŞEHİT MÜKERREM VAROL İLKÖĞRETİM OK	5	4	280,965	304,400	309,701
28	28	MERKEZ	MERKEZ MEHMET AKİF ERSOY İLKÖĞRETİM OKULU	29	29	287,380	299,870	307,740
29	29	MERKEZ	KAYIŞ İLKÖĞRETİM OKULU	23	10	250,668	303,573	306,264
30	30	MERKEZ	GÖKÇEBAĞ İLKÖĞRETİM OKULU	19	16	272,886	303,965	301,727
31	31	MERKEZ	VEFİK KİTAPÇIĞIL İLKÖĞRETİM OKULU	19	8	261,984	302,411	300,031
32	32	MERKEZ	MEHMETÇİK İLKÖĞRETİM OKULU	15	15	245,661	294,344	298,364
33	33	MERKEZ	ÖMER NAÇI BOZKURT İLKÖĞRETİM OKULU	39	35	263,495	287,569	292,822
34	34	MERKEZ	KAYALTI İLKÖĞRETİM OKULU	35	23	257,266	282,682	285,848

Ek 3: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinler

Öğrencinin

Okulu:

Sınıfı:

Sevgili Öğrenciler,

Aşağıda verilmiş olan metinleri dikkatlice okuyarak, altı çizili olarak numaralandırılmış sözcüklerden yazım kurallarına uymayanları uygun duruma getiriniz. Yazım kuralına uygun yazıldığını düşündüğünüzü olduğu gibi yazınız.

Teşekkür ederim.

Sedat KARAGÜL

I. METİN

Yadigâr, minik kollarını boyunuma (1) dolayıp “Nuray anne, bende (2) büyüyünce senin gibi olacağım, başka çocuklara yardım edeceğim.” dediğinde mutlulukla ona sarıldım. İçimden “Bir halka daha.” diye düşündüm. Evet, sevgi zincirimize bir halka daha eklendi ve paylaştıkça eksilmeyen, çoğalan en güzel şey “sevgi”.

Bu duyguyla ilk kez tanıştığımda yatılı okuldaydım. O gün, yetiştirme yurdunda yaşayan çocukları ziyarete gideceğimiz için çok heyecanlıydık. Öğretmenimiz, “Herkes sizler denli şanslı değil, ailesi olmayan çocuklar da var. Onların en büyük gereksinimi sevgi... Bu bir kaç (3) saat onları kendi kardeşinizmiş gibi görürseniz, ilgilenirseniz çok mutlu olurlar.” demişdi (4).

Yurda geldiğimizde tüm çocuklar ilgi ve merakla çevremizi sardılar. Orada bir kaç (5) saatliğine de olsa hepimiz kendimize yeni kardeşler edindik. Benimse üç kardeşim olmuşdu (6). Haydar yedi, İbrahim ve Hasan dokuz yaşındaydılar. O hafta sonu, izinli olarak eve geldiğimde heyecanla anneme okul gezimizi ve yeni kardeşlerimi anlatmış, “Onları eve davet etmek istiyorum anneciğim.” demişdim (7).

Annemle birlikte yetiştirme yurduna giderek okul idaresi ile görüştük. O cumartesi ve daha sonraki hafta sonları Haydar, Hasan ve İbrahim bizim ailenin birer

bireyi oldular. Hafta içinde annemin bana verdiği okul harçlığımı biriktirerek hafta sonunda yeni kardeşlerime küçük armağanlar alıyordum.

Haydar, aldığım çikolatayı bitirmekten korkarak ısırarak “Tadı ne güzelmiş!” diye mırıldandı. Sonra, o boncuk mavisi gözleriyle yüzüme baktı ve “Ben büyüyünce kamyon şoförü olacağım, çok para kazanacağım ve bende (8) sana çok çikolata alacağım, ablacığım.” dedi. Haydar’ın yaşamında ilk kez o gün çikolata yediğini öğrenince içim sızladı. Gülümseyerek sevgiyle sarıldım ona... Hasan da yüzünde utangaç bir ifade ile “Ben de çok para kazanacağım ve seni hiç çalıştırmayacağım abla.” dedi. Üçüne dönerek “Şimdi beni dinleyin lütfen.” dedim. “Bana verebileceğiniz en güzel armağan, okulunuzu başarıyla bitirmek ve iyi bir meslek sahibi olmaktır. Çok para kazandığınız zaman beni çalıştırmama düşüncenize gelince kolay elde edilen para hiçbir zaman insanın kendi çalışarak kazandığı para denli değerli değildir. Bunu, sizler de ileride çok iyi anlayacaksınız. Sağlığım yerin de (9) olduğu sürece çalışmaktan ve üretmekten büyük mutluluk duyarım. Ama siz büyüyüp elinize mesleğinizi aldığınız zaman da çevrenizde mutlaka sizin sevginize ve ilginize gereksinme duyan yeni kardeşleriniz olacaktır. İşte onlara elinizi uzatmayı unutmayın.” dedim.

O yıl okulumu bitirip İstanbul’a atandım. Bir kaç (10) kez mektuplaştıktan sonra ne yazıkki (11), iletişimimiz koptu “kardeşlerimizle” (12). İstanbul’dan sonra izmir (13) ve Ankara’da çalıştım, daha sonra da evlendim, Almanya’ya gittim.

Türkiye’ya (14) tatil için geldiğimiz bir yaz, annemi ziyaret için çocukluğumun geçtiği kente geldik. Bir akşamüzeri eşimle birlikte kent merkezinde yürürken tam karşımızdan bize doğru yürümekte olan, şık giyimli bir delikanlıyla göz göze geldim. O denli tanıdıkıki (15) bu bir çift göz... Yanımızdan sessizce geçip giden delikanlıyı eşime göstererek “Nereden anımsıyorum acaba, kesinlikle tanıyorum ben bu yüzü.” dedim.

“Belki aynı mahalleda (16) oyun oynadığımız bir komşu çocuğudur.” dedi, eşim gülümseyerek.

Tam o anda “Affedersiniz, bir şey sorabilirmiyim?” (17) dedi, arkamızdan bir ses. Az önce yanımızdan geçen delikanlı, gözlerimin içine bakarak “Nuray abla? Sizmisiniz?” (18) dedi.

İşte o anda tanıdım Hasan'ı. Bir anda sevgiyle sarıldık. Eşime yıllardır haberleşemediğim “kardeşlerim”den söz etmişim. Hasan, okullarını başarıyla bitirdiğini ve şu anda Ankara’da bir bakanlıkta memur olarak çalıştığını söyledi. İbrahim’in bir köyde öğretmenlik yaptığını, geçen yıl evlendiğini, Haydar’dan uzun zamandır haber alamadıklarını söyledi.

(...) Yıllar öncesinin utangaç çocuk bakışıyla yüzüme bakarak “Biliyormusun (19) abla? dedi. “Sen üçümüz için de bir masal kahramanıydın. Gece yatağa yattığımız zaman üçümüz de senin sağlığın ve mutluluğun için dua ediyorduk. Senin bize cömertçe sunduğun sevgiyi, şimdi ben ‘yeni kardeşlerime’ sunmaya çalışıyorum. Ve umarım onlar da senin başlattığın bu sevgi zincirinin sağlam bir halkası olarak yer alırlar yaşamda.”

Sevginin mucizevi gücüne bir kez daha tanık olmanın mutluluğuyla o akşam yaşamının en huzurlu uykularından birini uyudum.

Şimdi kızımınla birlikte yeni halkalar ekliyoruz sevgi zincirimize... Anne ve babasını trafik kazasında kaybetmiş Sanem ve Yedigâr kardeşlerle birlikteliğimiz üçüncü yılını doldurmak üzere.

Yakın çevremizdeki dostlarımız da bizim yaşadığımız mutluluğa imrenerek çocuklarına yeni kardeşler edindiler.

Bir sıcak gülümseme, içten bir kucaklaşma, bir parça çikolata hızla sevgiye dönüşerek mucizeler yaratıyor. Sevgi zincirimize her gün yeni halkalar ekleniyor. Sizler de bu coşkuyu, bu mutluluğu, bu iç huzurunu yaşamak istiyorsanız bir halka da siz ekleyebilirsiniz.

II. METİN

Bizim ilçeye yeni kaymakam gelince, biz memurları topladı. İlk konuşması şu oldu:

__Arkadaşlar, görüyorum ki bu güzel ilçemizin bandosu yok. Bandosuz ilçe, kanatsız serçeye benzer. Bugün bayramların, açılışların büyükleri karşılama ve uğurlamaların tek süsü bandodur arkadaşlar. Ben İngiltere’ye yaptığım bir gezide, her mahallede bir bando takımı gördüm. O zaman çok utandım. Adamların mahallelerine kadar soktukları bandoyu, biz daha ilçelerimize sokamamışız. Ne

AB'ni (20), ne CENTOsu (21), ne N.A.T.O.'su (22), aradan yıllar geçse de onlara yetişemeyiz arkadaşlar. Onun için bu ilçede bir bando takımının kurulmasını istiyorum.

Kaymakam Bey sözünü bitirdikten sonra hemen, İlçeyi Bandoya Kavuşturma Derneği kuruldu. İlk toplantısında da yönetim kurulu başkanlığına Kaymakam Bey seçildi.

__Arkadaşlar, dedi kaymakam. Göstermiş olduğunuz ilgiye layık olmaya çalışacağım.

Eh, kaymakam bu işin usulünü öğrenmiş.

__Bu iş bağış ile olacak, dedi. Benden yüz lira.

Hepimiz, gönlümüzden ne koptuysa verdik. Bütün memurlar, çarşığı pazarı dolaşarak bağış topladık.

Aradan altı ay kadar zaman geçtikten sonra bir hayli paramız olmuştu. Kaymakam, mal müdürü ve tapu müdürü, derneğin satın alma komisyonu olarak İstanbul'un yolunu tuttular.

Bir hafta sonra döndüler. Kaymakam, müzik aletlerinin sandıklarını bir bir açıyor, pırıl pırıl parlayan boruları halka gösteriyordu.

Ertesi gün konakta ki (23) bütün memurları topladı.

__Arkadaşlar, dedi. Takımı kendi aramızdan kuracağız.

Hepimiz şaşırıp kalmıştık. O gün, onaltı (24) parçalık aleti, ilçenin onaltı (25) memuruna dağıttı. Benim de hakkıma zil düşmüştü. Herkes yüklendi aletlerini, evinin yolunu tuttu. Benim çocuklar, önce bunu kendilerine oynamaları için aldığını sanmışlar. Bu konuda kaymakamın kesin emri vardı. Verilen aletler, evde çoluğa çocuğa kesinlikle kurcalatılmıyacaktı.

Geçtim, divanın üstüne oturdum, vur Allah vur!

Neyse, bunun ardından düzenli çalışmalar başladı. Hepimiz ilçe hükümet konağının altındaki küçük bir salona toplanıyorduk. Kaymakam Bey bu işin ustası. Falsolarımızı birer birer düzeltiyordu. Sonra şef değneği elinde,

__Haydi arkadaşlar, dağ başını duman almış, tekrar...

Bu işler bittikten sonra da, yürüyüşlerimiz başladı. En önde kaymakam, onun ardında dörtlü sıralar, en arkada Cavit Bey ile ben... Cavit Bey'in elinde davul,

benim elimde zil... Bizim ardımızda çocuklar, yürü babam yürü... bilmem (26) kaçınıcı kez kasabayı fir dönmüşük.

Sekiz ay sonra hepimiz birer bandocu olmuşuk. Notaları ve sesleri tanıyorduk, tam birer müzisyendik. Önümüzde 23 Nisan Bayramı vardı. Kaymakam Bey, günde tam sekiz saat çalıştırarak, bu güzel ve mutlu güne hazırlıyordu bizi.

Bayrama yirmi gün kala, ilk kez mal müdürü Asım Bey kayboldu ortaldan.

İki gün sonra Asım Bey'den bir telgraf geldi.

“Kaymakamlığa... Deniz ritim orkestrasında (27), dörtbin (28)lira aylıkla iş buldum. İstifamın kabulünü saygılarımla arz ederim.”

Kaymakam Bey onun derdiyle yanarken, İhsan Bey kayıp oldu (29)ortalıktan. Hemen iki gün sonra da istifa dilekçesi geldi.

“Yevmiyesi yüz liraya müzisyen olarak iş buldum. İstifamın kabulünü saygılarımla arz ederim.”

23 Nisan Bayramı arifesinde, bir ben, bir de davulcu Cavit Bey kalmışık. Gerçi biz de arkadaşlarımızın ardından koşup iş aramışık ama davulcuyla zilciye iş yoktu.

Bayram günü Kaymakam Bey, o borulardan bir tanesini kafama geçirdi. Bir tanesini sırtıma, bir tanesini de yan tarafıma bağladı. Zilleri de verdi elime.

__Vur zile, işte bak, boruların hepsi de dudağının dibinde. Ağızın (30)hangisine rast gelirse öttür gitsin!

DOĞRU YAZIMLAR

1-.....
2-.....
3-.....
4-.....
5-.....
6-.....
7-.....

16-.....
17-.....
18-.....
19-.....
20-.....
21-.....
22-.....

8-.....
9-.....
10-.....
11-.....
12-.....
13-.....
14-.....
15-.....

23-.....
24-.....
25-.....
26-.....
27-.....
28-.....
29-.....
30-.....

Ek 4: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinlerin Kurallara Uygun Olarak Yazılmış Biçimi

SEVGİ PAYLAŞTIKÇA ÇOĞALIR

Yadigâr, minik kollarını boynuma dolayıp “Nuray anne, ben de büyüyünce senin gibi olacağım, başka çocuklara yardım edeceğim.” dediğinde mutlulukla ona sarıldım. İçimden “Bir halka daha.” diye düşündüm. Evet, sevgi zincirimize bir halka daha eklendi ve paylaştıkça eksilmeyen, çoğalan en güzel şey “sevgi”.

Bu duyguyla ilk kez tanıştığımda yatılı okuldaydım. O gün, yetiştirme yurdunda yaşayan çocukları ziyarete gideceğimiz için çok heyecanlıydık. Öğretmenimiz, “Herkes sizler denli şanslı değil, ailesi olmayan çocuklar da var. Onların en büyük gereksinimi sevgi... Bu birkaç saat onları kendi kardeşinizmiş gibi görürseniz, ilgilenirseniz çok mutlu olurlar.” demişti.

Yurda geldiğimizde tüm çocuklar ilgi ve merakla çevremizi sardılar. Orada birkaç saatliğine de olsa hepimiz kendimize yeni kardeşler edindik. Benimse üç kardeşim olmuştu. Haydar yedi, İbrahim ve Hasan dokuz yaşındaydılar. O hafta sonu, izinli olarak eve geldiğimde heyecanla anneme okul gezimizi ve yeni kardeşlerimi anlatmış, “Onları eve davet etmek istiyorum anneciğim.” demiştim.

Annemle birlikte yetiştirme yurduna giderek okul idaresi ile görüştük. O cumartesi ve daha sonraki hafta sonları Haydar, Hasan ve İbrahim bizim ailenin birer bireyi oldular. Hafta içinde annemin bana verdiği okul harçlığımı biriktirerek hafta sonunda yeni kardeşlerime küçük armağanlar alıyordum.

Haydar, aldığı çikolatayı bitirmekten korkarak ısırırken “Tadı ne güzelmiş!” diye mırıldandı. Sonra, o boncuk mavisi gözleriyle yüzüme baktı ve “Ben büyüyünce kamyon şoförü olacağım, çok para kazanacağım ve ben de sana çok çikolata alacağım, ablacığım.” dedi. Haydar’ın yaşamında ilk kez o gün çikolata yediğini öğrenince içim sızladı. Gülümseyerek sevgiyle sarıldım ona... Hasan da yüzünde utangaç bir ifade ile “Ben de çok para kazanacağım ve seni hiç çalıştırmayacağım abla.” dedi. Üçüne dönerek “Şimdi beni dinleyin lütfen.” dedim. “Bana verebileceğiniz en güzel armağan, okulunuzu başarıyla bitirmek ve iyi bir meslek

sahibi olmaktır. Çok para kazandığınız zaman beni çalıştırmama düşüncenize gelince kolay elde edilen para hiçbir zaman insanın kendi çalışarak kazandığı para denli değerli değildir. Bunu, sizler de ileride çok iyi anlayacaksınız. Sağlığım yerinde olduğu sürece çalışmaktan ve üretmekten büyük mutluluk duyarım. Ama siz büyüyüp elinize mesleğinizi aldığınız zaman da çevrenizde mutlaka sizin sevginize ve ilginize gereksinme duyan yeni kardeşleriniz olacaktır. İşte onlara elinizi uzatmayı unutmayın.” dedim.

O yıl okulumu bitirip İstanbul’a atandım. Birkaç kez mektuplaştıktan sonra ne yazık ki, iletişimimiz koptu “kardeşlerimle”. İstanbul’dan sonra İzmir ve Ankara’da çalıştım, daha sonra da evlendim, Almanya’ya gittim.

Türkiye’ye tatil için geldiğimiz bir yaz, annemi ziyaret için çocukluğumun geçtiği kente geldik. Bir akşamüzeri eşimle birlikte kent merkezinde yürürken tam karşımızdan bize doğru yürümekte olan, şık giyimli bir delikanlıyla göz göze geldim. O denli tanıdık ki bu bir çift göz... Yanımızdan sessizce geçip giden delikanlıyı eşime göstererek “Nereden anımsıyorum acaba, kesinlikle tanıyorum ben bu yüzü.” dedim.

“Belki aynı mahallede oyun oynadığınız bir komşu çocuğudur.” dedi, eşim gülümseyerek.

Tam o anda “Affedersiniz, bir şey sorabilir miyim?” dedi, arkamızdan bir ses. Az önce yanımızdan geçen delikanlı, gözlerimin içine bakarak “Nuray abla? Siz misiniz?” dedi.

İşte o anda tanıdım Hasan’ı. Bir anda sevgiyle sarıldık. Eşime yıllardır haberleşemediğim “kardeşlerim”den söz etmişim. Hasan, okullarını başarıyla bitirdiğini ve şu anda Ankara’da bir bakanlıkta memur olarak çalıştığını söyledi. İbrahim’in bir köyde öğretmenlik yaptığını, geçen yıl evlendiğini, Haydar’dan uzun zamandır haber alamadıklarını söyledi.

(...) Yıllar öncesinin utangaç çocuk bakışıyla yüzüme bakarak “Biliyor musun abla? dedi. “Sen üçümüz için de bir masal kahramanıydın. Gece yatağa yattığımız zaman üçümüz de senin sağlığın ve mutluluğun için dua ediyorduk. Senin bize cömertçe sunduğun sevgiyi, şimdi ben ‘yeni kardeşlerime’ sunmaya çalışıyorum. Ve umarım onlar da senin başlattığın bu sevgi zincirinin sağlam bir halkası olarak yer alırlar yaşamda.”

Sevginin mucizevi gücüne bir kez daha tanık olmanın mutluluğuyla o akşam yaşamının en huzurlu uykularından birini uyudum.

Nuray BARTOSCHEK

(Kısaltılmıştır.)

(İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Koza Yayın Dağıtım, s. 22-23-24)

BANDO TAKIMI

Bizim ilçeye yeni kaymakam gelince, biz memurları topladı. İlk konuşması şu oldu:

__Arkadaşlar, görüyorum ki bu güzel ilçemizin bandosu yok. Bandosuz ilçe, kanatsız serçeye benzer. Bugün bayramların, açılışların büyükleri karşılama ve uğurlamaların tek süsü bandodur arkadaşlar. Ben İngiltere'ye yaptığım bir gezide, her mahallede bir bando takımı gördüm. O zaman çok utandım. Adamların mahallelerine kadar soktukları bandoyu, biz daha ilçelerimize sokamamışız. Ne AB'si, ne CENTO'su, ne NATO'su, aradan yıllar geçse de onlara yetişemeyiz arkadaşlar. Onun için bu ilçede bir bando takımının kurulmasını istiyorum.

Kaymakam Bey sözünü bitirdikten sonra hemen, İlçeyi Bandoya Kavuşturma Derneği kuruluverdi. İlk toplantısında da yönetim kurulu başkanlığına Kaymakam Bey seçildi.

__Arkadaşlar, dedi kaymakam. Göstermiş olduğunuz ilgiye layık olmaya çalışacağım.

Eh, kaymakam bu işin usulünü öğrenmiş.

__Bu iş bağış ile olacak, dedi. Benden yüz lira.

Hepimiz, gönlümüzden ne koptuysa verdik. Bütün memurlar, çarşığı pazarı dolaşarak bağış topladık.

Aradan altı ay kadar zaman geçtikten sonra bir hayli paramız olmuştu. Kaymakam, mal müdürü ve tapu müdürü, derneğin satın alma komisyonu olarak İstanbul'un yolunu tuttular.

Bir hafta sonra döndüler. Kaymakam, müzik aletlerinin sandıklarını bir bir açıyor, pırlıl pırlıl parlayan boruları halka gösteriyordu.

Ertesi gün konaktaki bütün memurları topladı.

__Arkadaşlar, dedi. Takımı kendi aramızdan kuracağız.

Hepimiz şaşırıp kalmıştık. O gün, on altı parçalık aleti, ilçenin on altı memuruna dağıttı. Benim de hakkıma zil düşmüştü. Herkes yüklendi aletlerini, evinin yolunu tuttu. Benim çocuklar, önce bunu kendilerine oynamaları için aldığını sanmışlar. Bu konuda kaymakamın kesin emri vardı. Verilen aletler, evde çoluğa çocuğa kesinlikle kurcalatılmıyacaktı.

Geçtim, divanın üstüne oturdum, vur Allah vur!

Neyse, bunun ardından düzenli çalışmalar başladı. Hepimiz ilçe hükümet konağının altındaki küçük bir salona toplanıyorduk. Kaymakam Bey bu işin ustası. Falsolarımızı birer birer düzeltiyordu. Sonra şef değneği elinde,

__Haydi arkadaşlar, dağ başını duman almış, tekrar...

Bu işler bittikten sonra da, yürüyüşlerimiz başladı. En önde kaymakam, onun ardında dörtlü sıralar, en arkada Cavit Bey ile ben... Cavit Bey'in elinde davul, benim elimde zil... Bizim ardımızda çocuklar, yürü babam yürü... Bilmem kaçınıcı kez kasabayı fir dönmüştük.

Sekiz ay sonra hepimiz birer bandocu olmuşuk. Notaları ve sesleri tanıyorduk, tam birer müzisyendik. Önümüzde 23 Nisan Bayramı vardı. Kaymakam Bey, günde tam sekiz saat çalıştırarak, bu güzel ve mutlu güne hazırlıyordu bizi.

Bayrama yirmi gün kala, ilk kez mal müdürü Asım Bey kayboldu ortalardan.

İki gün sonra Asım Bey'den bir telgraf geldi.

“Kaymakamlığa... Deniz Ritim Orkestrası'nda, dört bin lira aylıkla iş buldum. İstifamın kabulünü saygılarımla arz ederim.”

Kaymakam Bey onun derdiyle yanarken, İhsan Bey kayboldu ortalıktan. Hemen iki gün sonra da istifa dilekçesi geldi.

“Yevmiyesi yüz elli liraya müzisyen olarak iş buldum. İstifamın kabulünü saygılarımla arz ederim.”

23 Nisan Bayramı arifesinde, bir ben, bir de davulcu Cavit Bey kalmıştık. Gerçi biz de arkadaşlarımızın ardından koşup iş aramıştık ama davulcuyla zilciye iş yoktu.

Bayram günü Kaymakam Bey, o borulardan bir tanesini kafama geçirdi. Bir tanesini sırtıma, bir tanesini de yan tarafıma bağladı. Zilleri de verdi elime.

__Vur zile, işte bak, boruların hepsi de dudağının dibinde. Ağzın hangisine rast gelirse öttür gitsin!

Muzaffer İZGÜ
(Düzenlenmiştir.)

(İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Erdem Yayınları, s. 116-117-118)

Ek 5: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinler

Öğrencinin

Okulu:

Sınıfı:

Sevgili Öğrenciler,

Aşağıda verilmiş olan metinleri dikkatlice okuyarak, boş bırakılmış olan parantezlerin içine sizce uygun olan noktalama işaretini koyunuz.

Teşekkür ederim.

Sedat KARAGÜL

I. METİN

Vapur rıhtımdan kalkıp da Marmara( )ya doğru uzaklaşmaya başlayınca yolcuyu geçirmeye gelenler, üzerinden ağır bir yük kalkmış gibi ferahladılar ( )

__ Çocukcağız Arabistan'da rahat eder, dediler( )

Hayırlı bir iş yaptıklarına herkesi inandırmış olanların uydurma neşesiyle fakat gönülleri isli ( ) evlerine döndüler.

Zaten babadan yetim kalan küçük Hasan, anası da ölünce uzak akrabaları ve konu komşusunun yardımıyla halasının yanına, Filistin'in ücra bir kasabasına gönderiliyordu.

Hasan vapurda eğlendi ( ) gırl gırl işleyen vinçlere, üstleri yazılı cankurtaran simitlerine, kurutulacak çamaşırlar gibi ipleri asılı sandallara, vardiya değiştirilirken çalınan kampanaya bakarak çok eğlendi. Beş yaşında idi; peltek, şirin konuşmalarıyla da güvertede yolcuları epeyce eğlendirmişti. Fakat vapur, şuraya buraya uğrayıp bir sürü yolcu bıraktıktan sonra sıcak memleketlere yaklaşınca kendisini bir durgunluk aldı. Kalanlar bilmediği bir dilden konuşuyorlardı ve ona İstanbul ( ) daki gibi

__ Hasan gel!

__ Hasan git, demiyorlardı; ismi değişik gibi olmuştu. ( ) Hassen ( ) şekline girmişti.

__ Taal hun ya Hassen, diyorlardı, yanlarına gidiyordu.

__ Ruh ya Hassen, derlerse uzaklaşıyordu.

Bunlar da bitti, göz alabildiğine uzanan bir düzlüğe çıkmışlardı, ne ağaç vardı ne dere ne ev! Yalnız ara sıra kocaman kocaman hayvanlara rast geliyorlardı ( ) çok uzun bacaklı, çok uzun boylu, sırtları kabarık, kambur hayvanlar trene bakmıyorlardı bile... Ağızlarında beyazımsı bir köpük çiğneyerek dalgın ve küskün arka arkaya, ağır ağır, yumuşak yumuşak, iz bırakmadan ve toz çıkarmadan gidiyorlardı( )

Çok sabretti, dayanamadı, yanındaki askeri parmağıyla göstererek sordu; o güldü:

__ Gemel! Gemel! dedi.

Hasan'ı bir istasyonda indirdiler. Gerdanından, alnından, kollarından ve kulaklarından biçim biçim, sürü sürü altınlar sallanan, kara iri benli bir kadın onu göğsüne bastırdı. Tuhaf kokulu, fazla yumuşak, içine gömülüveren cansız bir göğüs ( )

__ Ya habibi! Ya aynî!

Halasının yanındaki kadınlar da sarıldılar, söyleştiler, gülüştüler. Birçok çocuk da gelmişti; entarilerinin üstüne hırka yerine elbise, ceket giymiş, saçları perçemli, başları fesli çocuklar ( )

Şimdi onun da kuşaklı entarisi, ceket, fesi, kırmızı pabuçları vardı. Saçlarının ortası, el ayası kadar sıfır makine ile kesilmiş, alnına perçemler uzatılmıştı. Deri gibi sert, yayvan tandır ekmeğine alışmıştı ( ) yer sofrasında bunu dürümleyerek hem kaşık hem çatal yerine kullanmayı beceriyordu.

Bir gün halası sokaktan bağırarak geçen bir satıcıyı çağırdı.

Konuştular, sonra önüne bir sürü patlak, sökülük, parça parça ayakkabı dizdiler.

Satıcı iskemlesine oturdu. Hasan da merakla karşısına geçti. Bu dört yanı duvarlı, tek kat, basık ve toprak evde öyle canı sıkılıyordu ki ( ) Şaşarak, eğlenerek eskiciyi seyrediyordu. Mukavvaya benzettiği kalın deriyi iki tarafı keskin, incecik, sapsız bıçağıyla kesişine, ağzına bir avuç çivi dolduruşuna sonra bunları birer birer, İstanbul'da gördüğü maymun gibi avurdundan çıkarıp ayakkabıların altına çabuk çabuk mihlayışına, deri parçalarını pis suya koyup ıslatışına, mundar çanaktaki macuna parmağını daldırıp daldırıp tabanlara sürüşüne, hepsine bakıyordu. Susuyor ve bakıyordu.

Bir aralık nerede ve kimlerle olduğunu keyfinden unuttu, dalgınlığından ana diliyle sordu ( )

__ Çiviler ağzına batmaz mı senin?

Eskici başını hayretle işinden kaldırdı. Uzun uzun Hasan'ın yüzüne baktı:

__ Türk çocuğu musun be?

__ İstanbul'dan geldim.

__ Ben de o taraflardan... İzmit'ten!

Eskicide saç sakal dağınık, göğüs bağır açık, pantolonu dizlerinden yamalı, dişleri eksik ve suratı sarı, sapsarıydı; gözlerinin akına kadar sarıydı. Türkçe bildiği ve İstanbul tarafından geldiği için Hasan, şimdi sade onun işine değil ( ) yüzüne de dikkatle bakmıştı. Göğsünün ortasında, tıpkı çenesindeki sakalı andıran kırçıl, seyrek bir tutam kıl vardı.

Dişsizlikten peltek çıkan bir sesle tekrar sordu:

__ Ne diye düştün bu cehennem bucağına?

Hasan anlattığı kadar anlattı.

Asıl konuşan Hasan'dı, altı aydan beri susan Hasan... Durmadan, dinlenmeden, nefes almadan, yanakları sevincinden pembe pembe, dudakları titreyerek taze, gevrek, billur sesiyle biteviye konuşuyordu. Aklına ne gelirse söylüyordu. Eskici hem çalışıyor hem de ara sıra "Ha! Ya? Öyle mi?" gibi dinlediğini bildiren sözlerle onu söyletiyordu. Artık erişemeyeceği yurdunun bir deresini, bir rüzgârını, bir türküsünü dinliyormuş gibi hem zevkli hem yaşlı dinliyordu. Geçmiş günleri, kaybettiği yerleri düşünerek benliği sarsıla sarsıla dinliyordu.

Daha çok dinlemek için de elini ağır tutuyordu.

Fakat, nihayet bütün ayakkabılar tamir edilmiş, iş bitmişti. Demirini topraktan çekti, kösesini dürdü, çivi kutusunu kapadı, çiriş çanağını sarmaladı. Bunları hep aheste aheste yaptı.

Hasan, yüreği burkularak sordu ( )

__ Gidiyor musun?

__ Gidiyorum ya, işimi tükettim.

O zaman gördü ki, küçük çocuk, memleketlisi minimini yavru ağlıyor. Sessizce, titreye titreye ağlıyor. Yanaklarından gözyaşları birbiri arkasına, temiz

vagon pencerelerindeki yağmur damlaları dışarının rengini, geçilen manzaraları içine alarak nasıl acele acele, sarsıla çarpışa dökülürse öyle, bağrının sarsıntılarıyla yerlerinden oynayarak pırlıl pırlıl akıyor.

II. METİN

PINAR – Çalıyor.

AYŞEGÜL – Annenin izin vereceğinden emin misin?

PINAR – Evet. Aloo...

DÜŞ ROBOTU – Aloo...

PINAR – (*Şaşırmıştır.*) Orası neresi? Siz kimsiniz?

DÜŞ ROBOTU – Aloo... Burası Graham Bel'in evi. Siz kimsiniz?

PINAR – Ben Pınar...

DÜŞ ROBOTU – Bakın Pınar Hanım, Graham Bel'i arıyorsanız, kendisi şu anda yok. Bir iletiniz varsa bana söyleyebilirsiniz.

PINAR – Ben... Ben Graham Bel'i aramıyorum. Annemi arıyorum.

DÜŞ ROBOTU – Özür dilerim ama ben annenizi tanımıyorum. Graham Bel'i daha son ( )

ra aramalısınız. Kendisi uzun bir yürüyüşe çıktı. Balonlarını da aldığına göre çabuk dönmez.

PINAR – Balonlarını mı?

DÜŞ ROBOTU – Evet. Bir sürü balon hem de...

AYŞEGÜL – (*Sabırsız*) Annen yok mu?

PINAR – (*Telefonu kapar.*) Başka biri çıkıyor. Telefon bozuk herhâlde. Graham Bel( )miş adı...

AYŞEGÜL – Graham Bel mi? Bu ad bana hiç yabancı gelmiyor. (*Telefonu alarak*)

Dur bir kere de ben arayayım. ( )*Numaraları çevirir.* ( ) Aloo... Pınar'ın evi mi?

Pınar'ın anne( ) siyle konuşacaktım.

DÜŞ ROBOTU – Pınar'ın annesini tanımadığımı söylemişim. Graham Bel uçurtmasını alıp gitti( )Daha sonra arayın.

AYŞEGÜL – (*İyice şaşırmış.*) Graham Bel uçurtmasını alarak çıkmış.

PINAR – Uçurtmasını mı? Az önce balonlarını demişti. Bu Graham Bel kim?

Uçurtmayı bulan adam mı? Yoksa balonu bulan mı?

DÜŞ ROBOTU – *(Gülerek ortaya çıkar.)* Hayır çocuklar... Graham Bel sesi elektrik aracılığıyla iletecek aracı bulan kişidir.

PINAR – Düş Robotu, deminki telefon oyununu yapan sendin değil mi?

DÜŞ ROBOTU – Evet. Güzel bir oyundu... Öyle değil mi?

AYŞEGÜL – Ben sevmedim bu oyunu...

DÜŞ ROBOTU – Şimdi sizi zaman içinde bir düş yolculuğuna çıkarınca beni bağışlayacaksınız. Graham Bel'i tanıyacaksınız. O gramofonu, telgrafı bulan kişidir. Uzaktaki insanları sesle yaklaştıran buluşçu. Haydi bakalım, şimdi on dokuzuncu yüzyıl sonlarına bir yolculuk yapalım. Bir düş yolculuğu...

(Bilgisayardan gök gürültüsünü, fırtınayı, uzay araçlarının kayar gibi gidişlerini anımsatan, vınlamaya benzer seslerle bir müzik duyulur. İçeri Graham Bel girer. Beyaz sakalı, siyah takım elbisesi, boynuna sarılmış atkısıyla... Elinde dikdörtgen bir kutu... Üzerinde teller sarılmış, telefonun en ilkel biçimidir. Bel'in arkasından elinde bir silindiri olan kutuyla Watson ( )Vatsın ( ) girer. O da Graham Bel gibi giyinmiştir. Ellerinde uçurtmalar, balonlar vardır.)

GRAHAM BEL – Gramofonu şu masanın üzerine koyabilirsin Watson.

PINAR – Bu aygıt bir gramofon mu?

GRAHAM BEL – Evet küçük hanım. Bu aygıtla insanlar güzel sesleri ( ) şarkıları dinleyecekler. Sesler ölümsüzleşecek.

PINAR – Bu silindir ne?

GRAHAM BEL – Bu silindir dönecek. İğne silindirden geçerken sesler duyulacak. Sesler şarkıları oluşturacak ya da müziği... Ne güzel değil mi? Olağanüstü.

AYŞEGÜL – Peki bu uçurtmalar, balonlar ne? Onlarla ne yapıyorsunuz?

GRAHAM BEL – O da bana ait bir buluşun gerekli parçaları. Sesi bir yerden başka bir yere yollarken kullanıyorum. Seslerin yukarıdan gitmesi gerek çünkü. O zaman engele çarpma ( ) dan gideceği yere gidiyor sesler... Anteni uçurtma ile yükseklerle çıkarıyorum.

AYŞEGÜL – Nasıl engeller var alçaklarda?

GRAHAM BEL – Binalar, dağlar, ağaçlar...

PINAR – Bu uzun boru ne?

GRAHAM BEL – Bir deneme yapmak üzereydim. İsterseniz izleyebilirsiniz. (*Uzun boruyu ağzına dayar.*) Aloo... Aloo... Burası Boston ( )Bastın ( )... Beni duyuyor musunuz?

SES – Evet. Sizi duyuyoruz. Burası Salem...

GRAHAM BEL – Çok güzel... Başardık. Nasılsınız?

SES – İyiyiz, sağ olun Graham Bel... Orada hava nasıl?

GARAHAM BEL – Çok güzel... Artık sesler uzaklıkları yendi. İnsanlar birbirlerine yaklaşıyorlar. Güle güle...

SES – Hoşça kalın. Kutlarınız...

WATSON – Başardık Bel... O uzun uykusuz geceler boyunca yaptığımız çalışmalar işe yaradı.

DÜŞ ROBOTU – (*Küçük kasetçalarını çıkarıp güzel bir müzik dinletmeye başlar.*)

İşte Sevgili Graham Bel bugünün gramofonu bu.

(*Graham Bel ve Watson sevinç içinde aygıtlarını toplayarak giderler.*)

AYŞEGÜL – Hadi Pınar, annene şimdi telefon et.

PINAR – (*Telefonu çevirir.*) Aloo... Anne... Sen misin? Az önce burada kim vardı biliyor musun? Graham Bel. Telefonu, fonografi bulan kişi. Telgrafi, gramofonu da o bulmuş. Anne Ayşegüllere gidebilir miyim? Peki, geç kalmam. Sağ ol anne, hoşça kal!

DÜŞ ROBOTU – Küçük bir telefon oyunu yaptım ama Graham Bel'i de tanıtmış oldum sizlere.

AYŞEGÜL – Düş Robotu, işte sana canlı bir telefon oyunu...

DÜŞ ROBOTU – Graham Bel'in tam on sekiz patenti olduğunu biliyor musunuz? Patent yani yeni buluşların resmen tanındığını gösteren belge. Böylece buluşçunun hakları korunmuş oluyor.

AYŞEGÜL – O zaman bana da bir patent verin. Canlı telefon oyununu ben buldum.

TELEFON ÇOCUKLARI – (*Hep bir ağızdan*) Hayır Ayşegül, sen bulmadın.

AYŞEGÜL – Peki kim buldu?

DÜŞ ROBOTU – Kulaktan kulağa oyununu çocuklar buldu. O zaman patent, düş gücü olan çocukların... Unutmayın çocuklar, her buluşun altında düş gücü vardır.

III. METİN

(...)

Bir insan ( )Ben şiiirden hoşlanmam ( ) diyebilir ama, ( ) Benim şiiirle hiç ilgim olmadı ( ) diyemez. Çünkü, farkında olmasa da dinlediği şarkılarda, ilahilerde, marşlarda, duyduğu, kullandığı atasözleri ve deyimlerde şiiir diline özgü ses öğeleri, anlam olayları, söz sanatları yer almaktadır. Öte yandan, dünyanın her ülkesinde, destanlardan bestelenmiş müzik parçalarına, tiyatro ürünlerine, hitabet örneklerine, hatta öykü, roman gibi yazın türlerine kadar birçok anlatım biçimine şiiirin yansıdığı görülür.

Başka dillerde olduğu gibi Türkçede de pek çok atasözü ve deyim; şiiir diline özgü anlatım özelliklerinden yararlandığına tanık oluruz. Örneğin “Azıcık aşım, kaygısız başım” biçimindeki atasözümüz, kanaatkâr olmayı, hırstan, gerçekleşmeyecek düşlerden uzak buluma düşüncesini şiiir dilinin kısa, öz anlatımına uygun olarak, aynı zamanda 5+5 hece sayısı ve aşım ( ) başım uyaklarını kullanarak dile getirmektedir. Burada aş sözcüğü ‘yiyecek’ anlamının dışında ‘yeterli, yetecek kadar gelir’ anlamına da gelmekte, baş da ‘düşünce, sıkıntı, dert’ yerine kullanılarak şiiir dilinde çok rastlanan, sözcüklere yeni anlamlar yükleme örneğini oluşturmaktadır. “Ne yavuz ol, asıl; ne yavaş ol, basıl” atasözümüz de bir yandan bilgece bir öğüdü kısa yoldan anlatırken bir yandan yavuz ve yavaş sözcüklerini aktarmalı anlatımla kullanmakta, bir yandan da ses ve sözcük yinelemelerine gitmekte, 4+2 ( ) 4+2 hece sayısıyla bir ritim, asıl ( ) basıl uyaklarıyla bir melodi meydana getirmektedir.

Ek 6: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinlerin Kurallara Uygun Olarak Yazılmış Biçimi

ESKİCİ

Vapur rıhtımdan kalkıp da Marmara'ya doğru uzaklaşmaya başlayınca yolcuyu geçirmeye gelenler, üzerinden ağır bir yük kalkmış gibi ferahladılar:

__ Çocukcağız Arabistan'da rahat eder, dediler.

Hayırlı bir iş yaptıklarına herkesi inandırmış olanların uydurma neşesiyle fakat gönülleri isli, evlerine döndüler.

Zaten babadan yetim kalan küçük Hasan, anası da ölünce uzak akrabaları ve konu komşusunun yardımıyla halasının yanına, Filistin'in ücra bir kasabasına gönderiliyordu.

Hasan vapurda eğlendi; gırl gırl işleyen vinçlere, üstleri yazılı cankurtaran simitlerine, kurutulacak çamaşırlar gibi ipleri asılı sandallara, vardiya değiştirilirken çalınan kampanaya bakarak çok eğlendi. Beş yaşında idi; peltek, şirin konuşmalarıyla da güvertede yolcuları epeyce eğlendirmişti. Fakat vapur, şuraya buraya uğrayıp bir sürü yolcu bıraktıktan sonra sıcak memleketlere yaklaşınca kendisini bir durgunluk aldı. Kalanlar bilmediği bir dilden konuşuyorlardı ve ona İstanbul'daki gibi

__ Hasan gel!

__ Hasan git, demiyorlardı; ismi değişir gibi olmuştu. "Hassen" şekline girmişti.

__ Taal hun ya Hassen, diyorlardı, yanlarına gidiyordu.

__ Ruh ya Hassen, derlerse uzaklaşıyordu.

Bunlar da bitti, göz alabildiğine uzanan bir düzlüğe çıkmışlardı, ne ağaç vardı ne dere ne ev! Yalnız ara sıra kocaman kocaman hayvanlara rast geliyorlardı; çok uzun bacaklı, çok uzun boylu, sırtları kabarık, kambur hayvanlar trene bakmıyorlardı bile... Ağızlarında beyazımsı bir köpük çiğneyerek dalgın ve küskün arka arkaya, ağır ağır, yumuşak yumuşak, iz bırakmadan ve toz çıkarmadan gidiyorlardı.

Çok sabretti, dayanamadı, yanındaki askeri parmağıyla göstererek sordu; o güldü:

__ Gemel! Gemel! dedi.

Hasan'ı bir istasyonda indirdiler. Gerdanından, alnından, kollarından ve kulaklarından biçim biçim, sürü sürü altınlar sallanan, kara iri benli bir kadın onu göğsüne bastırdı. Tuhaf kokulu, fazla yumuşak, içine gömülüveren cansız bir göğüs...

— Ya habibi! Ya aynî!

Halasının yanındaki kadınlar da sarıldılar, söyleştiler, gülüştüler. Birçok çocuk da gelmişti; entarilerinin üstüne hırka yerine elbise, ceket giymiş, saçları perçemli, başları fesli çocuklar...

Şimdi onun da kuşaklı entarisi, ceketi, fesi, kırmızı pabuçları vardı. Saçlarının ortası, el ayası kadar sıfır makine ile kesilmiş, alnına perçemler uzatılmıştı. Deri gibi sert, yayvan tandır ekmeğine alışmıştı; yer sofrasında bunu dürümleyerek hem kaşık hem çatal yerine kullanmayı beceriyordu.

Bir gün halası sokaktan bağırarak geçen bir satıcıyı çağırıldı.

Konuştular, sonra önüne bir sürü patlak, sökülük, parça parça ayakkabı dizdiler.

Satıcı iskemlesine oturdu. Hasan da merakla karşısına geçti. Bu dört yanı duvarlı, tek kat, basık ve toprak evde öyle canı sıkılıyordu ki... Şaşarak, eğlenerek eskiciyi seyrediyordu. Mukavvaya benzettiği kalın deriyi iki tarafı keskin, incecik, sapsız bıçağıyla kesişine, ağzına bir avuç çivi dolduruşuna sonra bunları birer birer, İstanbul'da gördüğü maymun gibi avurdandan çıkarıp ayakkabıların altına çabuk çabuk mihlayışına, deri parçalarını pis suya koyup ıslatışına, mundar çanaktaki macuna parmağını daldırıp daldırıp tabanlara sürüşüne, hepsine bakıyordu. Susuyor ve bakıyordu.

Bir aralık nerede ve kimlerle olduğunu keyfinden unuttu, dalgınlığından ana diliyle sordu:

— Çiviler ağzına batmaz mı senin?

Eskici başını hayretle işinden kaldırdı. Uzun uzun Hasan'ın yüzüne baktı:

— Türk çocuğu musun be?

— İstanbul'dan geldim.

— Ben de o taraflardan... İzmit'ten!

Eskicide saç sakal dağınık, göğüs bağı açık, pantolonu dizlerinden yamalı, dişleri eksik ve suratı sarı, sapsarıydı; gözlerinin akına kadar sarıydı. Türkçe bildiği ve İstanbul tarafından geldiği için Hasan, şimdi sade onun işine değil, yüzüne de

dikkatle bakmıştı. Göğsünün ortasında, tıpkı çenesindeki sakalı andıran kırçıl, seyrek bir tutam kıl vardı.

Dişsizlikten peltek çıkan bir sesle tekrar sordu:

__ Ne diye düştün bu cehennem bucağına?

Hasan anlattığı kadar anlattı.

Asıl konuşan Hasan'dı, altı aydan beri susan Hasan... Durmadan, dinlenmeden, nefes almadan, yanakları sevincinden pembe pembe, dudakları titreyerek taze, gevrek, billur sesiyle biteviye konuşuyordu. Aklına ne gelirse söylüyordu. Eskici hem çalışıyor hem de ara sıra "Ha! Ya? Öyle mi?" gibi dinlediğini bildiren sözlerle onu söyletiyordu. Artık erişemeyeceği yurdunun bir deresini, bir rüzgârını, bir türküsünü dinliyormuş gibi hem zevkli hem yaşlı dinliyordu. Geçmiş günleri, kaybettiği yerleri düşünerek benliği sarsıla sarsıla dinliyordu.

Daha çok dinlemek için de elini ağır tutuyordu.

Fakat, nihayet bütün ayakkabılar tamir edilmiş, iş bitmişti. Demirini topraktan çekti, kösesini dürdü, çivi kutusunu kapadı, çiriş çanağını sarmaladı. Bunları hep aheste aheste yaptı.

Hasan, yüreği burkularak sordu:

__ Gidiyor musun?

__ Gidiyorum ya, işimi tükettim.

O zaman gördü ki, küçük çocuk, memleketlisi minimini yavru ağlıyor. Sessizce, titreye titreye ağlıyor. Yanaklarından gözyaşları birbiri arkasına, temiz vagon pencerelerindeki yağmur damlaları dışarının rengini, geçilen manzaraları içine alarak nasıl acele acele, sarsıla çarpışa dökülürse öyle, bağrının sarsıntılarıyla yerlerinden oynayarak pırıl pırıl akıyor.

Refik Halit KARAY

(Kısaltılmıştır.)

(İlköğretim Türkçe 6. Sınıf Ders Kitabı, Koza Yayın Dağıtım, s. 16-17-18-19-20-21)

ALO... GRAHAM BEL

PINAR – Çalışıyor.

AYŞEGÜL – Annenin izin vereceğinden emin misin?

PINAR – Evet. Aloo...

DÜŞ ROBOTU – Aloo...

PINAR – (*Şaşırmıştır.*) Orası neresi? Siz kimsiniz?

DÜŞ ROBOTU – Aloo... Burası Graham Bel'in evi. Siz kimsiniz?

PINAR – Ben Pınar...

DÜŞ ROBOTU – Bakın Pınar Hanım, Graham Bel'i arıyorsanız, kendisi şu anda yok. Bir iletiniz varsa bana söyleyebilirsiniz.

PINAR – Ben... Ben Graham Bel'i arıyorum. Annemi arıyorum.

DÜŞ ROBOTU – Özür dilerim ama ben annenizi tanımıyorum. Graham Bel'i daha sonra aramalısınız. Kendisi uzun bir yürüyüşe çıktı. Balonlarını da aldığına göre çabuk dönmez.

PINAR – Balonlarını mı?

DÜŞ ROBOTU – Evet. Bir sürü balon hem de...

AYŞEGÜL – (*Sabırsız*) Annen yok mu?

PINAR – (*Telefonu kapar.*) Başka biri çıkıyor. Telefon bozuk herhâlde. Graham Bel'miş adı...

AYŞEGÜL – Graham Bel mi? Bu ad bana hiç yabancı gelmiyor. (*Telefonu alarak*) Dur bir kere de ben arayayım. (*Numaraları çevirir.*) Aloo... Pınar'ın evi mi? Pınar'ın annesiyle konuşacaktım.

DÜŞ ROBOTU – Pınar'ın annesini tanımadığımı söylemişim. Graham Bel uçurtmasını alıp gitti. Daha sonra arayın.

AYŞEGÜL – (*İyice şaşırmış.*) Graham Bel uçurtmasını alarak çıkmış.

PINAR – Uçurtmasını mı? Az önce balonlarını demişti. Bu Graham Bel kim? Uçurtmayı bulan adam mı? Yoksa balonu bulan mı?

DÜŞ ROBOTU – (*Gülerek ortaya çıkar.*) Hayır çocuklar... Graham Bel sesi elektrik aracılığıyla iletcek aracı bulan kişidir.

PINAR – Düş Robotu, deminki telefon oyununu yapan sendin değil mi?

DÜŞ ROBOTU – Evet. Güzel bir oyundu... Öyle değil mi?

AYŞEGÜL – Ben sevmedim bu oyunu...

DÜŞ ROBOTU – Şimdi sizi zaman içinde bir düş yolculuğuna çıkarınca beni bağışlayacaksınız. Graham Bel'i tanıyacaksınız. O gramofonu, telgrafi bulan kişidir. Uzaktaki insanları sesle yaklaştıran buluşçu. Haydi bakalım, şimdi on dokuzuncu yüzyıl sonlarına bir yolculuk yapalım. Bir düş yolculuğu...

(Bilgisayardan gök gürültüsünü, fırtınayı, uzay araçlarının kayar gibi gidişlerini anımsatan, vınlamaya benzer seslerle bir müzik duyulur. İçeri Graham Bel girer. Beyaz sakalı, siyah takım elbisesi, boynuna sarılmış atkısıyla... Elinde dikdörtgen bir kutu... Üzerinde teller sarılmış, telefonun en ilkel biçimidir. Bel'in arkasından elinde bir silindiri olan kutuyla Watson (Vatsın) girer. O da Graham Bel gibi giyinmiştir. Elleri uçurtmalar, balonlar vardır.)

GRAHAM BEL – Gramofonu şu masanın üzerine koyabilirsin Watson.

PINAR – Bu aygıt bir gramofon mu?

GRAHAM BEL – Evet küçük hanım. Bu aygıtla insanlar güzel sesleri, şarkıları dinleyecekler. Sesler ölümsüzleşecek.

PINAR – Bu silindir ne?

GRAHAM BEL – Bu silindir dönecek. İğne silindirden geçerken sesler duyulacak. Sesler şarkıları oluşturacak ya da müziği... Ne güzel değil mi? Olağanüstü.

AYŞEGÜL – Peki bu uçurtmalar, balonlar ne? Onlarla ne yapıyorsunuz?

GRAHAM BEL – O da bana ait bir buluşun gerekli parçaları. Sesi bir yerden başka bir yere yollarken kullanıyorum. Seslerin yukarıdan gitmesi gerek çünkü. O zaman engele çarpmadan gideceği yere gidiyor sesler... Anteni uçurtma ile yükseklerle çıkarıyorum.

AYŞEGÜL – Nasıl engeller var alçaklarda?

GRAHAM BEL – Binalar, dağlar, ağaçlar...

PINAR – Bu uzun boru ne?

GRAHAM BEL – Bir deneme yapmak üzereydim. İsterseniz izleyebilirsiniz. *(Uzun boruyu ağzına dayar.)* Aloo... Aloo... Burası Boston (Bastın)... Beni duyuyor musunuz?

SES – Evet. Sizi duyuyoruz. Burası Salem...

GRAHAM BEL – Çok güzel... Başardık. Nasılsınız?

SES – İyiyiz, sağ olun Graham Bel... Orada hava nasıl?

GARAHAM BEL – Çok güzel... Artık sesler uzaklıkları yendi. İnsanlar birbirlerine yaklaşıyorlar. Güle güle...

SES – Hoşça kalın. Kutlarınız...

WATSON – Başardık Bel... O uzun uykusuz geceler boyunca yaptığımız çalışmalar işe yaradı.

DÜŞ ROBOTU – *(Küçük kasetçalarını çıkarıp güzel bir müzik dinletmeye başlar.)*

İşte Sevgili Graham Bel bugünün gramofonu bu.

(Graham Bel ve Watson sevinç içinde aygıtlarını toplayarak giderler.)

AYŞEGÜL – Hadi Pınar, annene şimdi telefon et.

PINAR – *(Telefonu çevirir.)* Aloo... Anne... Sen misin? Az önce burada kim vardı biliyor musun? Graham Bel. Telefonu, fonografı bulan kişi. Telgrafı, gramofonu da o bulmuş. Anne Ayşegüllere gidebilir miyim? Peki, geç kalmam. Sağ ol anne, hoşça kal!

DÜŞ ROBOTU – Küçük bir telefon oyunu yaptım ama Graham Bel'i de tanıtmış oldum sizlere.

AYŞEGÜL – Düş Robotu, işte sana canlı bir telefon oyunu...

DÜŞ ROBOTU – Graham Bel'in tam on sekiz patenti olduğunu biliyor musunuz? Patent yani yeni buluşların resmen tanındığını gösteren belge. Böylece buluşçunun hakları korunmuş oluyor.

AYŞEGÜL – O zaman bana da bir patent verin. Canlı telefon oyununu ben buldum.

TELEFON ÇOCUKLARI – *(Hep bir ağızdan)* Hayır Ayşegül, sen bulmadın.

AYŞEGÜL – Peki kim buldu?

DÜŞ ROBOTU – Kulaktan kulağa oyununu çocuklar buldu. O zaman patent, düş gücü olan çocukların... Unutmayın çocuklar, her buluşun altında düş gücü vardır.

Ülker KÖKSAL

(Kısaltılmıştır.)

**“CUMHURİYET DÖNEMİNDEN BUGÜNE ÖRNEKLERLE ŞİİR
ÇÖZÜMLEMELERİ” ADLI ESERİN GİRİŞ BÖLÜMÜNDEN**

(...)

Bir insan “Ben şiirden hoşlanmam” diyebilir ama, “Benim şiirle hiç ilgim olmadı” diyemez. Çünkü, farkında olmasa da dinlediği şarkılarda, ilahilerde, marşlarda, duyduğu, kullandığı atasözleri ve deyimlerde şiir diline özgü ses öğeleri, anlam olayları, söz sanatları yer almaktadır. Öte yandan, dünyanın her ülkesinde, destanlardan bestelenmiş müzik parçalarına, tiyatro ürünlerine, hitabet örneklerine, hatta öykü, roman gibi yazın türlerine kadar birçok anlatım biçimine şiirin yansıdığı görülür.

Başka dillerde olduğu gibi Türkçede de pek çok atasözü ve deyim; şiir diline özgü anlatım özelliklerinden yararlandığına tanık oluruz. Örneğin “Azıcık aşım, kaygısız başım” biçimindeki atasözümüz, kanaatkâr olmayı, hırstan, gerçekleşmeyecek düşlerden uzak buluma düşüncesini şiir dilinin kısa, öz anlatımına uygun olarak, aynı zamanda 5+5 hece sayısı ve aşım / başım uyaklarını kullanarak dile getirmektedir. Burada aş sözcüğü ‘yiyecek’ anlamının dışında ‘yeterli, yetecek kadar gelir’ anlamına da gelmekte, baş da ‘düşünce, sıkıntı, dert’ yerine kullanılarak şiir dilinde çok rastlanan, sözcüklere yeni anlamlar yükleme örneğini oluşturmaktadır. “Ne yavuz ol, asıl; ne yavaş ol, basıl” atasözümüz de bir yandan bilgece bir öğüdü kısa yoldan anlatırken bir yandan yavuz ve yavaş sözcüklerini aktarmalı anlatımla kullanmakta, bir yandan da ses ve sözcük yinelemelerine gitmekte, 4+2 / 4+2 hece sayısı ile bir ritim, asıl / basıl uyaklarıyla bir melodi meydana getirmektedir.

Doğan AKSAN

(Cumhuriyet Döneminden Bugüne Örneklerle Şiir Çözümlenmeleri, Doğan AKSAN, s. 16)

Ek 7: İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazması İstenecek Olan Kompozisyon Yönergesi

Öğrencinin

Okulu:

Sınıfı:

Sevgili Öğrenciler,

Sizden hayatınızı kolaylaştıracak bir alet icat etmeniz istenseydi, bu nasıl bir alet olurdu? Neden?

Ek 8: İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinler

Öğrencinin

Okulu:

Sınıfı:

Sevgili Öğrenciler,

Aşağıda verilmiş olan metinleri dikkatlice okuyarak, altı çizili olarak numaralandırılmış sözcüklerden yazım kurallarına uymayanları uygun duruma getiriniz. Yazım kuralına uygun yazıldığını düşündüğünüzü olduğu gibi yazınız.

Teşekkür ederim.

Sedat KARAGÜL

I. METİN

Misafirlik gündelik hayatımıza renkler katar. Akşamüstü evimize yorgun argın dönsek bile çoluk çocuğumuzla hoşbeş ederken kapımızın çalınmasını, tanıdıklarımızdan birinin bizi hatırlayıp ziyaretimize gelmesini istediğimiz anlar olur. Yahut biz, günün birinde sevdiğimizden birinin kapısını çalarak onu evinde görmek, onunla bir kaç (1) saati beraber geçirmek hevesine kapılabiliriz. İnsan ne kadar çekingen, başkalarıyla münasebette bulunmaktan ne derece hoşlanmaz bir adam olursa olsun sohbetinden, misafirliğinden hazzedeceği bir iki dostu veya yakını vardır. Böyle yakın ahbabların, birbirlerini candan seven insanların dostlukları gibi misafirlikleri de tatlı olur. Çünkü bir birine (2) ağırlık vermezler.

Misafirliğin dinlerde bile yeri vardır. Hele Şarkta misafirsevenlik âdeta kutsal bir vazife sayılmıştır. Türklerin misafirsevenliği bütün dünyada meşhurdur. Araplarınki de öyle. Evin kapısından içeriye girmiş olan adam artık ev halkından sayılır.

Araplar, ispanyaya (3) yerleştikleri zaman misafirsevenliklerini ora halkına da yaymışlar. Gırnatalı bir ihtiyarın hikâyesini bilmem bilir misiniz? Bir gün o ihtiyarın kapısı çalınmış. Adam açmış. Yüzü gözü kan içinde bir yabancı tanrı (4) misafiri olduğunu söyleyerek kendisini içeri almasını ihtiyardan rica etmiş, o da adamı içeri

almış. Az sonra kapı tekrar çalınmış. Bu sefer jandarmalar ihtiyarın oğlunun cesedini getirmişler. O civardan geçen bir adamın onu vurup kaçtığını söylemişler.

İhtiyar birden bire (5) sarsılmış fakat az önce kapısından içeriye misafir diye aldığı, evladının katilini teslim etmemiş ancak jandarmalar gittikten sonra katile dönüp:

__ Çık dışarı, evimden çık ki seni kovalayabileyim, diye bağırmış.

Bu hikâye yalan mıdır doğru mudur bilmem ama misafirliğin bazı toplumlarda ne derece kutsal sayıldığını oldukça iyi gösteriyor.

II. METİN

Elli yıl kadar önce kentte, limonata, şerbet de satan sucu dükkânları vardı. Ayran, köylü işi sayıldığı için pek bulunmazdı. Varsa şerbet yoksa şerbet! Ayrıca pastanelerde de bardağı 5 kuruşa limonata içilirdi. Hacı Bekir'in şubeleri de yazları birkaç çeşit şerbet yapıp satardı. Sirkeci'de Büyük Postane'nin karşı çaprazında, yan yana, bardağı beş kuruşa nefis şerbet satan iki şerbetçi de çok ünlüydü. Yanılmıyorsam, birinin adı İzmirli Şerbetçi'ydi, ötekini unutmuşum...

İkisinin de başı, hele yaz günlerinde, "İğne (6) atsan yere düşmez." derler ya öyle kalabalık olurdu. Önünden geçen dolmuş şoförleri bile dururlar, acele el frenini çeker, şerbetlerini bir solukta içer, sonra yine arabalarına atladıkları gibi yollarına devam ederlerdi. İsteyene vişne, isteyene turunç... Canı çekene şeftali ya da ne bileyim, mevsimiye çilek... Arada bir, her çeşitten biraz "karışık" doldurtanlar da olurdu.

İki şerbetçinin şerbetleri de gerçekten tadı yerinde, mis gibi meyve kokan nefis şerbetlerdi. Bir zaman sonra bardağı on kuruşa çıktı, onbeş (7) oldu, yirmibeş (8) oldu. Derken elli oldu. Yetmişbeş (9) oldu mu bilemeyeceğim. Bir liraya çıkmadan yazık ki iki dükkân da kapanıverdi. Besbelli o günlerde, tüm Türkiye'de baş döndürücü bir hızla yayılmaya başlayan "kola"yla baş edememişlerdi.

DOĞRU YAZIMLAR

- 1-.....
- 2-.....
- 3-.....
- 4-.....
- 5-.....
- 6-.....
- 7-.....
- 8-.....
- 9-.....

Ek 9: İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinlerin Kurallara Uygun Olarak Yazılmış Biçimi

MİSAFİRLİKLERİMİZ

Misafirlik gündelik hayatımıza renkler katar. Akşamüstü evimize yorgun argın dönsek bile çoluk çocuğumuzla hoşbeş ederken kapımızın çalınmasını, tanıdıklarımızdan birinin bizi hatırlayıp ziyaretimize gelmesini istediğimiz anlar olur. Yahut biz, günün birinde sevdiklerimizden birinin kapısını çalarak onu evinde görmek, onunla birkaç saati beraber geçirmek hevesine kapılabiliriz. İnsan ne kadar çekingen, başkalarıyla münasebette bulunmaktan ne derece hoşlanmaz bir adam olursa olsun sohbetinden, misafirliğinden hazzedeceği bir iki dostu veya yakını vardır. Böyle yakın ahabpların, birbirlerini candan seven insanların dostlukları gibi misafirlikleri de tatlı olur. Çünkü birbirine ağırlık vermezler.

Misafirliğin dinlerde bile yeri vardır. Hele Şarkta misafirserverlik âdeti kutsal bir vazife sayılmıştır. Türklerin misafirserverliği bütün dünyada meşhurdur. Araplarınki de öyle. Evin kapısından içeriye girmiş olan adam artık ev halkından sayılır.

Araplar, İspanya'ya yerleştikleri zaman misafirserverliklerini ora halkına da yaymışlar. Gırnatalı bir ihtiyarın hikâyesini bilmem bilir misiniz? Bir gün o ihtiyarın kapısı çalınmış. Adam açmış. Yüzü gözü kan içinde bir yabancı Tanrı misafiri olduğunu söyleyerek kendisini içeri almasını ihtiyardan rica etmiş, o da adamı içeri almış. Az sonra kapı tekrar çalınmış. Bu sefer jandarmalar ihtiyarın oğlunun cesedini getirmişler. O civardan geçen bir adamın onu vurup kaçtığını söylemişler.

İhtiyar birdenbire sarsılmış fakat az önce kapısından içeriye misafir diye aldığı, evladının katilini teslim etmemiş ancak jandarmalar gittikten sonra katile dönüp:

___ Çık dışarı, evimden çık ki seni kovalayabileyim, diye bağırmiş.

Bu hikâye yalan mıdır doğru mudur bilmem ama misafirliğin bazı toplumlarda ne derece kutsal sayıldığını oldukça iyi gösteriyor.

Serbest Okuma Metni

(Kısaltılmıştır.)

(İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Pasifik Yayınları, s.27)

MİS GİBİ ŞERBETLERİMİZ KOLAYA YENİK DÜŞTÜ!

Elli yıl kadar önce kentte, limonata, şerbet de satan sucu dükkânları vardı. Ayran, köylü işi sayıldığı için pek bulunmazdı. Varsa şerbet yoksa şerbet! Ayrıca pastanelerde de bardağı 5 kuruşa limonata içilirdi. Hacı Bekir'in şubeleri de yazları birkaç çeşit şerbet yapıp satardı. Sirkeci'de Büyük Postane'nin karşı çaprazında, yan yana, bardağı beş kuruşa nefis şerbet satan iki şerbetçi de çok ünlüydü. Yanılmıyorsam, birinin adı İzmirli Şerbetçi'ydi, ötekini unutmuşum...

İkisinin de başı, hele yaz günlerinde, "İğne atsan yere düşmez." derler ya öyle kalabalık olurdu. Önünden geçen dolmuş şoförleri bile dururlar, acele el frenini çeker, şerbetlerini bir solukta içer, sonra yine arabalarına atladıkları gibi yollarına devam ederlerdi. İsteyene vişne, isteyene turunç... Canı çekene şeftali ya da ne bileyim, mevsimiye çilek... Arada bir, her çeşitten biraz "karışık" doldurtanlar da olurdu.

İki şerbetçinin şerbetleri de gerçekten tadı yerinde, mis gibi meyve kokan nefis şerbetlerdi. Bir zaman sonra bardağı on kuruşa çıktı, on beş oldu, yirmi beş oldu. Derken elli oldu. Yetmiş beş oldu mu bilemeyeceğim. Bir liraya çıkmadan yazık ki iki dükkân da kapanıverdi. Besbelli o günlerde, tüm Türkiye'de baş döndürücü bir hızla yayılmaya başlayan "kola"yla baş edememişlerdi.

Eser TUTEL

(Kısaltılmıştır.)

(İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Pasifik Yayınları, s.60)

Ek 10: İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinler

Öğrencinin

Okulu:

Sınıfı:

Sevgili Öğrenciler,

Aşağıda verilmiş olan metinleri dikkatlice okuyarak, boş bırakılmış olan parantezlerin içine sizce uygun olan noktalama işaretini koyunuz.
Teşekkür ederim.

Sedat KARAGÜL

I. METİN

Sevgili Gençler ( )

“Keşke Atatürk’ü ben de görebilseydim ( )” ya da “Atatürk’ü tanımış olsaydım ( )” diye düşündüğünüz oldu mu ( ) Eğer olduysa onun şu sözlerini sizlere hatırlatmak isterim( ) “Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek demek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu kâfidir.” Bu sohbetimin amacı sizlerin Atatürk’ü tanımanıza katkıda bulunmaktır. Bunu, Atatürk’ün sarı saçlarından, mavi gözlerinden söz ederek değil, ( ) onun da ifade ettiği gibi ( ) duygu ve düşüncelerini anlamanıza, hissetmenize yol göstererek yapabileceğimi düşünüyorum. Gelin ( ) onun bazı konularla ilgili duygu ve düşüncelerini kendi ifadeleriyle gözden geçirelim.

Ata’mız, bilimin önemini belirttikten sonra insanların her alanda kendilerine çağdaş bilim ve teknolojiyi rehber edinmeleri gerektiğini düşünerek Millî Mücadele ( ) yi kazanmamızda aynı yolun takip edildiğini, daha sonraki çalışmalarda da bu yolun izlenmesi gerektiğini şu sözleriyle açıklamıştır ( )

“Memleketimizin en ileri, en hoş, en güzel yerlerini üç buçuk sene kirli ayaklarıyla çiğneyen düşmanı mağlup eden zaferin sırrı nerededir, bilir misiniz ( ) Orduların sevk ve idaresinde ilim ve fen esaslarını rehber almaktır. Milletimizi yetiştirmek için asıl olan mekteplerimizin, üniversitelerimizin kuruluşunda aynı yolu takip edeceğiz. Evet, milletimizin, siyasi, sosyal hayatında, milletimizin fikrî terbiyesinde de rehberimiz ilim ve fen olacaktır.”

Atatürk, bilime ve akla olduğu kadar sanata da son derece değer vermiştir. Sanata, estetik özelliklerinin ötesinde, insanlık adına yüklediği anlam şu sözlerinde açıkça görülmektedir ( )

“Sinema öyle bir keşiftir ki gün geçecek barutun, elektriğin ve kitapların keşfinden çok dünya medeniyetinin veçhesini değiştireceği görülecektir. Sinema, dünyanın en uzak uçlarında oturan insanların birbirlerini tanımalarını, sevmelerini temin edecektir. Sinema, insanlar arasındaki görüş, görünüş farklarını silecek, insanlık idealinin tahakkukuna en büyük yardımı yapacaktır. Sinemaya layık olduğu önemi vermeliyiz.”

Sinema konusundaki düşünceleriyle beraber Atatürk ( ) sanatın bütün dallarıyla ilgilenmiştir. Siz de bilirsiniz ki bir milletin sanatçıları güzel ve kalıcı eserler oluşturabilirlerse bu, o milletin başarısı sayılır. Güzel sanatlarda elde edilen başarı, o milletin uygarlık seviyesini gösterir. Bunun için Atatürk, herkesin sanatçı olamayacağını, sanatkârlığın özel yetenek ve çalışma istediğini, “Sanatkâr, toplumda uzun mücadele ve gayretlerden sonra alınanda ışığı ilk hisseden insandır.” cümlesiyle belirtir.

Atatürk’ün usta bir komutan olduğunu bilmeyen var mıdır ( ) Milletinin içinde bulunduğu kurtuluş mücadelesinin kaçınılmaz bir gereği olarak pek çok savaşa önderlik etmiştir. Öte yandan o, içinde köklü bir yeri olan insan sevgisini her ortamda ( ) kimi zaman sözleriyle, kimi zaman davranışlarıyla ( ) ortaya koymuştur. Bakın bu konudaki duygu ve düşüncelerini nasıl ifade ediyor:

“Harpçi olamam çünkü harbin acıklı hâllerini herkesten iyi bilirim!”

“Birçok zaferler kazandım. Fakat bunların en büyüğünden sonra bile her akşam, savaş alanlarında ölen bütün askerleri düşünerek içimde derin bir keder duyuyorum.”

“Ben, muharebelerde dahi düşmanın üzerinde bir kin duymam yalnız askerlik kurallarının tatbikini düşünürüm.”

Onun bu konudaki davranışlarına bir de örnek vermek istiyorum: 24 Temmuz 1922( )de Konya’da General Townshend ( )Tavzınd( )’ın şerefine verdikleri ziyafette, sofradan kalkılacağına yakın, kolundaki saati çıkararak generale şunları söylüyor:

“Bu saati bana Anafartalar( )da bir Türk askeri, ölen bir İngiliz subayının kolundan çıkardığını söyleyerek getirdi. Saatin arkasında subayın künyesi yazılıdır. Bu subayın ailesini arattımsa da bulamadım. İngiltere’ye döndüğünüzde ailesini bulur ve saati verirseniz çok memnun olurum.”

Bakın, Atatürk Bursa’da kendisini karşılayan çocuklara ( ) sizlere ( ) ne söylüyor:

Küçük Hanımlar, Küçük Beyler ( ) Sizler, hepiniz geleceğin bir gülü, yıldızı, bir mutluluk parıltısısınız! Memleketi asıl aydınlığa boğacak sizsiniz. Kendinizin ne kadar mühim, kıymetli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şey bekliyoruz; kızlar, çocuklar!”

Haydi bakalım, Küçük Hanımlar ve Küçük Beyler ( ) Atatürk’ün duygularını hissedebiliyor, düşüncelerini anlayabiliyorsanız durmayın. Yapmanız gereken çok iş var.

İlimsiz, sanatsız, sevgisiz, kültürsüz kalmayın; hoşça kalın.

II. METİN

(...)

Başka dillerde olduğu gibi Türkçede de pek çok atasözü ve deyim; şiir diline özgü anlatım özelliklerinden yararlandığına tanık oluruz. Örneğin “Azıcık aşım, kaygısız başım” biçimindeki atasözümüz, kanaatkâr olmayı, hırstan, gerçekleşmeyecek düşlerden uzak buluma düşüncesini şiir dilinin kısa, öz anlatımına uygun olarak, aynı zamanda 5+5 hece sayısı ve aşım ( ) başım uyaklarını kullanarak dile getirmektedir. Burada aş sözcüğü ‘yiyecek’ anlamının dışında ‘yeterli, yetecek kadar gelir’ anlamına da gelmekte, baş da ‘düşünce, sıkıntı, dert’ yerine kullanılarak şiir dilinde çok rastlanan, sözcüklere yeni anlamlar yükleme örneğini oluşturmaktadır. “Ne yavuz ol, asıl; ne yavaş ol, basıl” atasözümüz de bir yandan bilgece bir öğüdü kısa yoldan anlatırken bir yandan yavuz ve yavaş sözcüklerini aktarmalı anlatımla kullanmakta, bir yandan da ses ve sözcük yinelemelerine gitmekte, 4+2 ( ) 4+2 hece sayısıyla bir ritim, asıl ( ) basıl uyaklarıyla bir melodi meydana getirmektedir.

(Yararlanılan Kaynaklar ve Örneklerin Alındığı Yapıtlar)

Aksan, Doğan (1952), Yahya Kemal Beyatlı ( )yayımlanmamış bitirme tezi( ), A.Ü.D.T.C.F. Kitaplığı, Ankara.

Şklovski ( )V.V. Chklovski olarak verilmiştir( ) (1971), Sanat Yordamı, çeviren: Tahsin Yücel, Türk Dili ( )dergisi( ) XXIII, s.473

III. METİN

Edebiyatı, sinemayı, fotoğrafı, resmi de işte hep bunun için sevdim. İnsanoğlunun hayallerinin ne kadar sınırsız olabileceğini gösterdikleri için bana. Sınırları çizenlerin yine ve sadece insanların beyninin olduğunu öğrettikleri için ( )

Sözcüklerden, görüntülerden, imgelerden, karelerden örülmüş sığınakları vardır hayatın ve o sığınaklara girmek için çaba sarf etmek gerekiyordu. Okumak, yazmak, sinemaya gitmek, fotoğraf çekmek ve resim yapmak... Her birinden seçtiğim hayal kareleri var sizinle paylaşmak istediğim:

Sinema: Dreams...(Drims) Akira Kurosawa'nın o büyüleyici filminden bir kare var aklımda. Birinci düştteki çocuk rengârenk çiçeklerle dolu bir bahçeden yavaşça ilerliyor ve gökkuşağına yaklaşıyor. Gördüğüm en güzel film karelerinden biriydi ( )

Edebiyat: Alphonse Daudet ( )Alfons Dode( )'in Altın Beyinli Adam adlı müthiş öyküsü( ) Çocukken okuduğum ve hiç aklımdan çıkmayan bir kare, beyninin altından olduğunu anlayan ve bu altını çarçur edip olmadık şeylere harcayan genç adamın parmağının ucundaki son altın zerreciklerini uzatmasıydı.

Fotoğraf: Bir fotoğraf sitesi var, dünyanın dört bir yanından insanların çektiği fotoğrafları sergiledikleri bir İnternet sitesi. Orada gördüğüm ve güzelliğini tasvir etmekte zorlandığım bir fotoğraf karesi: İri iri yağmur damlacıkları ve bu yağmur damlalarında Eyfel Kulesi'nin de bulunduğu bir Paris görüntüsü. Bir makro (yakın çekim) çalışması. Gören göze ne mutlu ( )

Resim: Aslında izlenimcileri (empresyonistleri) özellikle de Monet ( )Mone( )'yi daha çok sevmeme rağmen beni bambaşka âlemlere götüren başka bir ressam vardır: Salvador Dali... Onun kelebek kanatlarından yapılmış yelkenlisi ve diğer tüm kelebekli resimleri beni büyülemiştir.

Yazı yazarken büyüdüm, büyüdükçe daha çok yazdım, yazdıkça da içimdekileri daha çok büyüttüm. Hayallerimin gerçeğe dönüşmesini istemek büyümenin de bir sonucuydu belki ama büyüdükçe insanın hayallerinin çoğalması ve çeşitlenmesi gerekirdi. Öyle tahmin etmiştim ama öyle olmadı. Büyüdükçe hayaller havada kanatsız uçmalardan, denizin diplerine dalmalardan, bulutların üstünde uyumalardan çıktı. Daha somut şeylere yöneldi. Daha iyi bir iş, daha iyi bir yaşam standardı, daha geniş evler, daha lüks arabalar ( ) Bütün bunlarda da bir sınır yoktu(!) Yine hayallerimiz çoktu, yine sınırları yoktu ama çocukluğumuzun hayallerine ne olmuştu? Büyümüşük galiba! Bunlar da olmalıydı elbet! Ama ya çocuklarımızı bekleyen daha güzel bir dünya, daha yeşil bir çevre, daha iyi bir gelecek hayalleri? Onlar nerede sahi? Sadece hayallerimizde mi? Yoksa gerçeğe dönüşmek için bizi mi bekliyorlar?

Ek 11: İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinlerin Kurallara Uygun Olarak Yazılmış Biçimi

ATATÜRK'Ü TANIMAK

Sevgili Gençler,

“Keşke Atatürk’ü ben de görebilseydim.” ya da “Atatürk’ü tanımış olsaydım.” diye düşündüğünüz oldu mu? Eğer olduysa onun şu sözlerini sizlere hatırlatmak isterim: “Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek demek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu kâfidir.” Bu sohbetimin amacı sizlerin Atatürk’ü tanımanıza katkıda bulunmaktır. Bunu, Atatürk’ün sarı saçlarından, mavi gözlerinden söz ederek değil, - onun da ifade ettiği gibi - duygu ve düşüncelerini anlamanıza, hissetmenize yol göstererek yapabileceğimi düşünüyorum. Gelin, onun bazı konularla ilgili duygu ve düşüncelerini kendi ifadeleriyle gözden geçirelim.

Ata’mız, bilimin önemini belirttikten sonra insanların her alanda kendilerine çağdaş bilim ve teknolojiyi rehber edinmeleri gerektiğini düşünerek Millî Mücadele’yi kazanmamızda aynı yolun takip edildiğini, daha sonraki çalışmalarda da bu yolun izlenmesi gerektiğini şu sözleriyle açıklamıştır:

“Memleketimizin en ileri, en hoş, en güzel yerlerini üç buçuk sene kirli ayaklarıyla çiğneyen düşmanı mağlup eden zaferin sırrı nerededir, bilir misiniz? Orduların sevk ve idaresinde ilim ve fen esaslarını rehber almaktır. Milletimizi yetiştirmek için asıl olan mekteplerimizin, üniversitelerimizin kuruluşunda aynı yolu takip edeceğiz. Evet, milletimizin, siyasi, sosyal hayatında, milletimizin fikrî terbiyesinde de rehberimiz ilim ve fen olacaktır.”

Atatürk, bilime ve akla olduğu kadar sanata da son derece değer vermiştir. Sanata, estetik özelliklerinin ötesinde, insanlık adına yüklediği anlam şu sözlerinde açıkça görülmektedir:

“Sinema öyle bir keşiftir ki gün geçecek barutun, elektriğin ve kitapların keşfinden çok dünya medeniyetinin veçhesini değiştireceği görülecektir. Sinema, dünyanın en uzak uçlarında oturan insanların birbirlerini tanımalarını, sevmelerini temin edecektir. Sinema, insanlar arasındaki görüş, görünüş farklarını silecek,

insanlık idealinin tahakkukuna en büyük yardımı yapacaktır. Sinemaya layık olduğu önemi vermeliyiz.”

Sinema konusundaki düşünceleriyle beraber Atatürk, sanatın bütün dallarıyla ilgilenmiştir. Siz de bilirsiniz ki bir milletin sanatçıları güzel ve kalıcı eserler oluşturabilirlerse bu, o milletin başarısı sayılır. Güzel sanatlarda elde edilen başarı, o milletin uygarlık seviyesini gösterir. Bunun için Atatürk, herkesin sanatçı olamayacağını, sanatkârlığın özel yetenek ve çalışma istediğini, “Sanatkâr, toplumda uzun mücadele ve gayretlerden sonra alında ışığı ilk hisseden insandır.” cümlesiyle belirtir.

Atatürk’ün usta bir komutan olduğunu bilmeyen var mıdır? Milletinin içinde bulunduğu kurtuluş mücadelesinin kaçınılmaz bir gereği olarak pek çok savaşa önderlik etmiştir. Öte yandan o, içinde köklü bir yeri olan insan sevgisini her ortamda – kimi zaman sözleriyle, kimi zaman davranışlarıyla – ortaya koymuştur. Bakın bu konudaki duygu ve düşüncelerini nasıl ifade ediyor:

“Harpci olamam çünkü harbin acıklı hâllerini herkesten iyi bilirim!”

“Birçok zaferler kazandım. Fakat bunların en büyüğünden sonra bile her akşam, savaş alanlarında ölen bütün askerleri düşünerek içimde derin bir keder duyuyorum.”

“Ben, muharebelerde dahi düşmanın üzerinde bir kin duymam yalnız askerlik kurallarının tatbikini düşünürüm.”

Onun bu konudaki davranışlarına bir de örnek vermek istiyorum: 24 Temmuz 1922’de Konya’da General Townshend (Tavzınd)’ın şerefine verdikleri ziyafette, sofradan kalkılacağına yakın, kolundaki saati çıkararak generale şunları söylüyor:

“Bu saati bana Anafartalar’da bir Türk askeri, ölen bir İngiliz subayının kolundan çıkardığını söyleyerek getirdi. Saatin arkasında subayın künyesi yazılıdır. Bu subayın ailesini arattımsa da bulamadım. İngiltere’ye döndüğünüzde ailesini bulur ve saati verirseniz çok memnun olurum.”

Buraya kadar sizlere Atatürk’ün bilim, akıl, sanat ve insan sevgisi konularındaki duygu ve düşüncelerini kendi ifadeleriyle aktarmaya çalıştım. Hiç düşündünüz mü onun bu duygu ve düşüncelerinin biçimlenmesinde hangi etmenler rol oynamıştır? Peki, kültürün ne olduğunu biliyor musunuz? Bilgilerimiz, görgülerimiz, geleneklerimiz, yaşama biçimimiz, değerlerimiz kültür değil midir?

Sahip olduğumuz kültür, duygu ve düşüncelerimizin belirlenmesinde önemli etkenlerden biridir. Bunun en çarpıcı örneği Atatürk'ün duygu ve düşünceleriyle içinde bulunduğu kültürel ortamın özellikleri arasındaki ilişkidir. O da şu sözleriyle bu düşünceyi desteklemiyor mu?

Bakın, Atatürk Bursa'da kendisini karşılayan çocuklara – sizlere – ne söylüyor:

Küçük Hanımlar, Küçük Beyler! Sizler, hepiniz geleceğin bir gülü, yıldızı, bir mutluluk parıltısıdır! Memleketi asıl aydınlığa boğacak sizsiniz. Kendinizin ne kadar mühim, kıymetli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şey bekliyoruz; kızlar, çocuklar!”

Haydi bakalım, Küçük Hanımlar ve Küçük Beyler! Atatürk'ün duygularını hissedebiliyor, düşüncelerini anlayabiliyorsanız durmayın. Yapmanız gereken çok iş var.

İlimsiz, sanatsız, sevgisiz, kültürsüz kalmayın; hoşça kalın.

**Yrd. Doç. Dr. Banu YANGIN, Dr. Ayşegül CELEPOĞLU, Dr. Fatma
TÜRKYILMAZ
(Kısaltılmıştır.)**

(İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Pasifik Yayınları, s. 29-30-31)

“CUMHURİYET DÖNEMİNDEN BUGÜNE ÖRNEKLERLE ŞİİR ÇÖZÜMLEMELERİ” ADLI ESERİN GİRİŞ BÖLÜMÜNDEN

(...)

Başka dillerde olduğu gibi Türkçede de pek çok atasözü ve deyim; şiir diline özgü anlatım özelliklerinden yararlandığına tanık oluruz. Örneğin “Azıcık aşım, kaygısız başım” biçimindeki atasözümüz, kanaatkâr olmayı, hırstan, gerçekleşmeyecek düşlerden uzak buluma düşüncesini şiir dilinin kısa, öz anlatımına uygun olarak, aynı zamanda 5+5 hece sayısı ve aşım / başım uyaklarını kullanarak dile getirmektedir. Burada aş sözcüğü ‘yiyecek’ anlamının dışında ‘yeterli, yetecek kadar gelir’ anlamına da gelmekte, baş da ‘düşünce, sıkıntı, dert’ yerine kullanılarak şiir dilinde çok rastlanan, sözcüklere yeni anlamlar yükleme örneğini

oluşturmaktadır. “Ne yavuz ol, asıl; ne yavaş ol, basıl” atasözümüz de bir yandan bilgece bir öğüdü kısa yoldan anlatırken bir yandan yavuz ve yavaş sözcüklerini aktarmalı anlatımla kullanmakta, bir yandan da ses ve sözcük yinelemelerine gitmekte, 4+2 / 4+2 hece sayısıyla bir ritim, asıl / basıl uyaklarıyla bir melodi meydana getirmektedir.

(Yararlanılan Kaynaklar ve Örneklerin Alındığı Yapıtlar)

Aksan, Doğan (1952), Yahya Kemal Beyatlı [yayımlanmamış bitirme tezi], A.Ü.D.T.C.F. Kitaplığı, Ankara.

Şklovski [V.V. Chklovski olarak verilmiştir] (1971), Sanat Yordamı, çeviren: Tahsin Yücel, Türk Dili [dergisi] XXIII, s.473

Doğan AKSAN

(Doğan AKSAN, Cumhuriyet Döneminden Bugüne Örneklerle Şiir Çözümlenmeleri, s. 16-229-232)

HAYAL KÖPRÜLERİM: EDEBİYAT, SİNEMA, FOTOĞRAF, RESİM

Edebiyatı, sinemayı, fotoğrafı, resmi de işte hep bunun için sevdim. İnsanoğlunun hayallerinin ne kadar sınırsız olabileceğini gösterdikleri için bana. Sınırları çizenlerin yine ve sadece insanların beyninin olduğunu öğrettikleri için...

Sözcüklerden, görüntülerden, imgelerden, karelerden örülmüş sığınakları vardır hayatın ve o sığınaklara girmek için çaba sarf etmek gerekiyordu. Okumak, yazmak, sinemaya gitmek, fotoğraf çekmek ve resim yapmak... Her birinden seçtiğim hayal kareleri var sizinle paylaşmak istediğim:

Sinema: Dreams...(Drims) Akira Kurosawa'nın o büyüleyici filminden bir kare var aklımda. Birinci düştteki çocuk rengârenk çiçeklerle dolu bir bahçeden yavaşça ilerliyor ve gökkuşağına yaklaşıyor. Gördüğüm en güzel film karelerinden biriydi.

Edebiyat: Alphonse Daudet (Alfons Dode)'in Altın Beyinli Adam adlı müthiş öyküsü... Çocukken okuduğum ve hiç aklımdan çıkmayan bir kare, beyninin altından olduğunu anlayan ve bu altını çarçur edip olmadık şeylere harcayan genç adamın parmağının ucundaki son altın zerreciklerini uzatmasıydı.

Fotoğraf: Bir fotoğraf sitesi var, dünyanın dört bir yanından insanların çektiği fotoğrafları sergiledikleri bir İnternet sitesi. Orada gördüğüm ve güzelliğini tasvir etmekte zorlandığım bir fotoğraf karesi: İri iri yağmur damlacıkları ve bu yağmur damlalarında Eyfel Kulesi'nin de bulunduğu bir Paris görüntüsü. Bir makro (yakın çekim) çalışması. Gören göze ne mutlu!

Resim: Aslında izlenimcileri (empresyonistleri) özellikle de Monet (Mone)'yi daha çok sevmeme rağmen beni bambaşka âlemlere götüren başka bir ressam vardır: Salvador Dali... Onun kelebek kanatlarından yapılmış yelkenlisi ve diğer tüm kelebekli resimleri beni büyülemiştir.

Yazı yazarken büyüdüm, büyüdükçe daha çok yazdım, yazdıkça da içimdekileri daha çok büyüttüm. Hayallerimin gerçeğe dönüşmesini istemek büyümenin de bir sonucuydu belki ama büyüdükçe insanın hayallerinin çoğalması ve çeşitlenmesi gerekirdi. Öyle tahmin etmişim ama öyle olmadı. Büyüdükçe hayaller havada kanatsız uçmalardan, denizin diplerine dalmalardan, bulutların üstünde uyumalardan çıktı. Daha somut şeylere yöneldi. Daha iyi bir iş, daha iyi bir yaşam standardı, daha geniş evler, daha lüks arabalar... Bütün bunlarda da bir sınır yoktu(!) Yine hayallerimiz çoktu, yine sınırları yoktu ama çocukluğumuzun hayallerine ne olmuştu? Büyümüştük galiba! Bunlar da olmalıydı elbet! Ama ya çocuklarımızı bekleyen daha güzel bir dünya, daha yeşil bir çevre, daha iyi bir gelecek hayalleri? Onlar nerede sahi? Sadece hayallerimizde mi? Yoksa gerçeğe dönüşmek için bizi mi bekliyorlar?

Mürüvvet KURT
(Kısaltılmıştır.)

(İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Pasifik Yayınları, s.84-85)

Ek 12: İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerine Yazdırılacak Olan Tasvir Yazısı Yönergesi

Öğrencinin

Okulu:

Sınıfı:

Sevgili Öğrenciler,

Gidip gördüğünüz bir yeri; sevdiğiniz bir kişiyi, eşyayı veya bir hayvanı tasvir eden bir yazı yazınız.

Ek 13: İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinler

Öğrencinin

Okulu:

Sınıfı:

Sevgili Öğrenciler,

Aşağıda verilmiş olan metinleri dikkatlice okuyarak, altı çizili olarak numaralandırılmış sözcüklerden yazım kurallarına uymayanları uygun duruma getiriniz. Yazım kuralına uygun yazıldığını düşündüğünüzü olduğu gibi yazınız.

Teşekkür ederim.

Sedat KARAGÜL

I. METİN

Yadigâr, minik kollarını boyunuma (1) dolayıp “Nuray anne, bende (2) büyüyünce senin gibi olacağım, başka çocuklara yardım edeceğim.” dediğinde mutlulukla ona sarıldım. İçimden “Bir halka daha.” diye düşündüm. Evet, sevgi zincirimize bir halka daha eklendi ve paylaştıkça eksilmeyen, çoğalan en güzel şey “sevgi”.

Bu duyguyla ilk kez tanıştığımda yatılı okuldaydım. O gün, yetiştirme yurdunda yaşayan çocukları ziyarete gideceğimiz için çok heyecanlıydık. Öğretmenimiz, “Herkes sizler denli şanslı değil, ailesi olmayan çocuklar da var. Onların en büyük gereksinimi sevgi... Bu bir kaç (3) saat onları kendi kardeşinizmiş gibi görürseniz, ilgilenirseniz çok mutlu olurlar.” demişdi (4).

Yurda geldiğimizde tüm çocuklar ilgi ve merakla çevremizi sardılar. Orada bir kaç (5) saatliğine de olsa hepimiz kendimize yeni kardeşler edindik. Benimse üç kardeşim olmuşdu (6). Haydar yedi, İbrahim ve Hasan dokuz yaşındaydılar. O hafta sonu, izinli olarak eve geldiğimde heyecanla anneme okul gezimizi ve yeni kardeşlerimi anlatmış, “Onları eve davet etmek istiyorum anneciğim.” demişdim (7).

Annemle birlikte yetiştirme yurduna giderek okul idaresi ile görüştük. O cumartesi ve daha sonraki hafta sonları Haydar, Hasan ve İbrahim bizim ailenin birer bireyi oldular. Hafta içinde annemin bana verdiği okul harçlığımı biriktirerek hafta sonunda yeni kardeşlerime küçük armağanlar alıyordum.

Haydar, aldığı çikolatayı bitirmekten korkarak ısırarak “Tadı ne güzelmiş!” diye mırıldandı. Sonra, o boncuk mavisi gözleriyle yüzüme baktı ve “Ben büyüyünce kamyon şoförü olacağım, çok para kazanacağım ve bende (8) sana çok çikolata alacağım, ablacığım.” dedi. Haydar’ın yaşamında ilk kez o gün çikolata yediğini öğrenince içim sızladı. Gülümseyerek sevgiyle sarıldım ona... Hasan da yüzünde utangaç bir ifade ile “Ben de çok para kazanacağım ve seni hiç çalıştırmayacağım abla.” dedi. Üçüne dönerek “Şimdi beni dinleyin lütfen.” dedim. “Bana verebileceğiniz en güzel armağan, okulunuzu başarıyla bitirmek ve iyi bir meslek sahibi olmaktır. Çok para kazandığınız zaman beni çalıştırmama düşüncenize gelince kolay elde edilen para hiçbir zaman insanın kendi çalışarak kazandığı para denli değerli değildir. Bunu, sizler de ileride çok iyi anlayacaksınız. Sağlığım yerin de (9) olduğu sürece çalışmaktan ve üretmekten büyük mutluluk duyarım. Ama siz büyüyüp elinize mesleğinizi aldığınız zaman da çevrenizde mutlaka sizin sevginize ve ilginize gereksinme duyan yeni kardeşleriniz olacaktır. İşte onlara elinizi uzatmayı unutmayın.” dedim.

O yıl okulumu bitirip İstanbul’a atandım. Bir kaç (10) kez mektuplaştıktan sonra ne yazıkki (11), iletişimimiz koptu “kardeşlerimizle” (12). İstanbul’dan sonra izmir (13) ve Ankara’da çalıştım, daha sonra da evlendim, Almanya’ya gittim.

Türkiye’ya (14) tatil için geldiğimiz bir yaz, annemi ziyaret için çocukluğumun geçtiği kente geldik. Bir akşamüzeri eşimle birlikte kent merkezinde yürürken tam karşımızdan bize doğru yürümekte olan, şık giyimli bir delikanlıyla göz göze geldim. O denli tanıdıkki (15) bu bir çift göz... Yanımızdan sessizce geçip giden delikanlıyı eşime göstererek “Nereden anımsıyorum acaba, kesinlikle tanıyorum ben bu yüzü.” dedim.

“Belki aynı mahalleda (16) oyun oynadığınız bir komşu çocuğudur.” dedi, eşim gülümseyerek.

Tam o anda “Affedersiniz, bir şey sorabilirmiyim?” (17) dedi, arkamızdan bir ses. Az önce yanımızdan geçen delikanlı, gözlerimin içine bakarak “Nuray abla? Sizmisiniz?” (18) dedi.

İşte o anda tanıdım Hasan’ı. Bir anda sevgiyle sarıldık. Eşime yıllardır haberleşemediğim “kardeşlerim”den söz etmiştim. Hasan, okullarını başarıyla bitirdiğini ve şu anda Ankara’da bir bakanlıkta memur olarak çalıştığını söyledi. İbrahim’in bir köyde öğretmenlik yaptığını, geçen yıl evlendiğini, Haydar’dan uzun zamandır haber alamadıklarını söyledi.

(...) Yıllar öncesinin utangaç çocuk bakışıyla yüzüme bakarak “Biliyormusun (19) abla? dedi. “Sen üçümüz için de bir masal kahramanıydın. Gece yatağa yattığımız zaman üçümüz de senin sağlığını ve mutluluğun için dua ediyorduk. Senin bize cömertçe sunduğun sevgiyi, şimdi ben ‘yeni kardeşlerime’ sunmaya çalışıyorum. Ve umarım onlar da senin başlattığın bu sevgi zincirinin sağlam bir halkası olarak yer alırlar yaşamda.”

Sevginin mucizevi gücüne bir kez daha tanık olmanın mutluluğuyla o akşam yaşamının en huzurlu uykularından birini uyudum.

Şimdi kızımınla birlikte yeni halkalar ekliyoruz sevgi zincirimize... Anne ve babasını trafik kazasında kaybetmiş Sanem ve Yedigâr kardeşlerle birlikteliğimiz üçüncü yılını doldurmak üzere.

Yakın çevremizdeki dostlarımız da bizim yaşadığımız mutluluğa imrenerek çocuklarına yeni kardeşler edindiler.

Bir sıcak gülümseme, içten bir kucaklaşma, bir parça çikolata hızla sevgiye dönüşerek mucizeler yaratıyor. Sevgi zincirimize her gün yeni halkalar ekleniyor.

Sizler de bu coşkuyu, bu mutluluğu, bu iç huzurunu yaşamak istiyorsanız bir halka da siz ekleyebilirsiniz.

II. METİN

Bizim ilçeye yeni kaymakam gelince, biz memurları topladı. İlk konuşması şu oldu:

__Arkadaşlar, görüyorum ki bu güzel ilçemizin bandosu yok. Bandosuz ilçe, kanatsız serçeye benzer. Bugün bayramların, açılışların büyükleri karşılama ve uğurlamaların tek süsü bandodur arkadaşlar. Ben İngiltere'ye yaptığım bir gezide, her mahallede bir bando takımı gördüm. O zaman çok utandım. Adamların mahallelerine kadar soktukları bandoyu, biz daha ilçelerimize sokamamışız. Ne AB'ni (20), ne CENTOs (21), ne N.A.T.O.'su (22), aradan yıllar geçse de onlara yetişemeyiz arkadaşlar. Onun için bu ilçede bir bando takımının kurulmasını istiyorum.

Kaymakam Bey sözünü bitirdikten sonra hemen, İlçeyi Bandoya Kavuşturma Derneği kuruluverdi. İlk toplantısında da yönetim kurulu başkanlığına Kaymakam Bey seçildi.

__Arkadaşlar, dedi kaymakam. Göstermiş olduğunuz ilgiye layık olmaya çalışacağım.

Eh, kaymakam bu işin usulünü öğrenmiş.

__Bu iş bağış ile olacak, dedi. Benden yüz lira.

Hepimiz, gönlümüzden ne koptuysa verdik. Bütün memurlar, çarşığı pazarı dolaşarak bağış topladık.

Aradan altı ay kadar zaman geçtikten sonra bir hayli paramız olmuştu. Kaymakam, mal müdürü ve tapu müdürü, derneğin satın alma komisyonu olarak İstanbul'un yolunu tuttular.

Bir hafta sonra döndüler. Kaymakam, müzik aletlerinin sandıklarını bir bir açıyor, pırıl pırıl parlayan boruları halka gösteriyordu.

Ertesi gün konakta ki (23) bütün memurları topladı.

__Arkadaşlar, dedi. Takımı kendi aramızdan kuracağız.

Hepimiz şaşırıp kalmıştık. O gün, onaltı (24) parçalık aleti, ilçenin onaltı (25) memuruna dağıttı. Benim de hakkıma zil düşmüştü. Herkes yüklendi aletlerini,

evinin yolunu tuttu. Benim çocuklar, önce bunu kendilerine oynamaları için aldığımı sanmışlar. Bu konuda kaymakamın kesin emri vardı. Verilen aletler, evde çoluğa çocuğa kesinlikle kurcalatılmıyacaktı.

Geçtim, divanın üstüne oturdum, vur Allah vur!

Neyse, bunun ardından düzenli çalışmalar başladı. Hepimiz ilçe hükûmet konağının altındaki küçük bir salona toplanıyorduk. Kaymakam Bey bu işin ustası. Falsolarımızı birer birer düzeltiyordu. Sonra şef değneği elinde,

__Haydi arkadaşlar, dağ başını duman almış, tekrar...

Bu işler bittikten sonra da, yürüyüşlerimiz başladı. En önde kaymakam, onun ardında dörtlü sıralar, en arkada Cavit Bey ile ben... Cavit Bey'in elinde davul, benim elimde zil... Bizim ardımızda çocuklar, yürü babam yürü... bilmem (26) kaçınıcı kez kasabayı fır dönmüştük.

Sekiz ay sonra hepimiz birer bandocu olmuşuk. Notaları ve sesleri tanıyorduk, tam birer müzisyendik. Önümüzde 23 Nisan Bayramı vardı. Kaymakam Bey, günde tam sekiz saat çalıştırarak, bu güzel ve mutlu güne hazırlıyordu bizi.

Bayrama yirmi gün kala, ilk kez mal müdürü Asım Bey kayboldu ortalardan.

İki gün sonra Asım Bey'den bir telgraf geldi.

“Kaymakamlığa... Deniz ritim orkestrasında (27), dörtbin (28)lira aylıkla iş buldum. İstifamın kabulünü saygılarımla arz ederim.”

Kaymakam Bey onun derdiyle yanarken, İhsan Bey kayıp oldu (29)ortalıktan. Hemen iki gün sonra da istifa dilekçesi geldi.

“Yevmiyesi yüz liraya müzisyen olarak iş buldum. İstifamın kabulünü saygılarımla arz ederim.”

23 Nisan Bayramı arifesinde, bir ben, bir de davulcu Cavit Bey kalmıştık. Gerçi biz de arkadaşlarımızın ardından koşup iş aramıştık ama davulcuyla zilciye iş yoktu.

Bayram günü Kaymakam Bey, o borulardan bir tanesini kafama geçirdi. Bir tanesini sırtıma, bir tanesini de yan tarafıma bağladı. Zilleri de verdi elime.

__Vur zile, işte bak, boruların hepsi de dudağının dibinde. Ağzın (30)hangisine rast gelirse öttür gitsin!

DOĞRU YAZIMLAR

1-.....	16-.....
2-.....	17-.....
3-.....	18-.....
4-.....	19-.....
5-.....	20-.....
6-.....	21-.....
7-.....	22-.....
8-.....	23-.....
9-.....	24-.....
10-.....	25-.....
11-.....	26-.....
12-.....	27-.....
13-.....	28-.....
14-.....	29-.....
15-.....	30-.....

Ek 14: İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Yazım Kurallarını Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinlerin Kurallara Uygun Olarak Yazılmış Biçimi

SEVGİ PAYLAŞTIKÇA ÇOĞALIR

Yadigâr, minik kollarını boynuma dolayıp “Nuray anne, ben de büyüyünce senin gibi olacağım, başka çocuklara yardım edeceğim.” dediğinde mutlulukla ona sarıldım. İçimden “Bir halka daha.” diye düşündüm. Evet, sevgi zincirimize bir halka daha eklendi ve paylaştıkça eksilmeyen, çoğalan en güzel şey “sevgi”.

Bu duyguyla ilk kez tanıştığımda yatılı okuldaydım. O gün, yetiştirme yurdunda yaşayan çocukları ziyarete gideceğimiz için çok heyecanlıydık. Öğretmenimiz, “Herkes sizler denli şanslı değil, ailesi olmayan çocuklar da var. Onların en büyük gereksinimi sevgi... Bu birkaç saat onları kendi kardeşinizmiş gibi görürseniz, ilgilenirseniz çok mutlu olurlar.” demişti.

Yurda geldiğimizde tüm çocuklar ilgi ve merakla çevremizi sardılar. Orada birkaç saatliğine de olsa hepimiz kendimize yeni kardeşler edindik. Benimse üç kardeşim olmuştu. Haydar yedi, İbrahim ve Hasan dokuz yaşındaydılar. O hafta sonu, izinli olarak eve geldiğimde heyecanla anneme okul gezimizi ve yeni kardeşlerimi anlatmış, “Onları eve davet etmek istiyorum anneciğim.” demiştim.

Annemle birlikte yetiştirme yurduna giderek okul idaresi ile görüştük. O cumartesi ve daha sonraki hafta sonları Haydar, Hasan ve İbrahim bizim ailenin birer bireyi oldular. Hafta içinde annemin bana verdiği okul harçlığımı biriktirerek hafta sonunda yeni kardeşlerime küçük armağanlar alıyordum.

Haydar, aldığı çikolatayı bitirmekten korkarak ısırırken “Tadı ne güzelmiş!” diye mırıldandı. Sonra, o boncuk mavisi gözleriyle yüzüme baktı ve “Ben büyüyünce kamyon şoförü olacağım, çok para kazanacağım ve ben de sana çok çikolata alacağım, ablacığım.” dedi. Haydar’ın yaşamında ilk kez o gün çikolata yediğini öğrenince içim sızladı. Gülümseyerek sevgiyle sarıldım ona... Hasan da yüzünde utangaç bir ifade ile “Ben de çok para kazanacağım ve seni hiç çalıştırmayacağım abla.” dedi. Üçüne dönerek “Şimdi beni dinleyin lütfen.” dedim. “Bana verebileceğiniz en güzel armağan, okulunuzu başarıyla bitirmek ve iyi bir meslek sahibi olmaktır. Çok para kazandığınız zaman beni çalıştırmama düşüncenize gelince

kolay elde edilen para hiçbir zaman insanın kendi çalışarak kazandığı para denli değerli değildir. Bunu, sizler de ileride çok iyi anlayacaksınız. Sağlığım yerinde olduğu sürece çalışmaktan ve üretmekten büyük mutluluk duyarım. Ama siz büyüyüp elinize mesleğinizi aldığınız zaman da çevrenizde mutlaka sizin sevginize ve ilginize gereksinme duyan yeni kardeşleriniz olacaktır. İşte onlara elinizi uzatmayı unutmayın.” dedim.

O yıl okulumu bitirip İstanbul’a atandım. Birkaç kez mektuplaştıktan sonra ne yazık ki, iletişimimiz koptu “kardeşlerimle”. İstanbul’dan sonra İzmir ve Ankara’da çalıştım, daha sonra da evlendim, Almanya’ya gittim.

Türkiye’ye tatil için geldiğimiz bir yaz, annemi ziyaret için çocukluğumun geçtiği kente geldik. Bir akşamüzeri eşimle birlikte kent merkezinde yürürken tam karşımızdan bize doğru yürümekte olan, şık giyimli bir delikanlıyla göz göze geldim. O denli tanıdık ki bu bir çift göz... Yanımızdan sessizce geçip giden delikanlıyı eşime göstererek “Nereden anımsıyorum acaba, kesinlikle tanıyorum ben bu yüzü.” dedim.

“Belki aynı mahallede oyun oynadığınız bir komşu çocuğudur.” dedi, eşim gülümseyerek.

Tam o anda “Affedersiniz, bir şey sorabilir miyim?” dedi, arkamızdan bir ses. Az önce yanımızdan geçen delikanlı, gözlerimin içine bakarak “Nuray abla? Siz misiniz?” dedi.

İşte o anda tanıdım Hasan’ı. Bir anda sevgiyle sarıldık. Eşime yıllardır haberleşemediğim “kardeşlerim”den söz etmiştim. Hasan, okullarını başarıyla bitirdiğini ve şu anda Ankara’da bir bakanlıkta memur olarak çalıştığını söyledi. İbrahim’in bir köyde öğretmenlik yaptığını, geçen yıl evlendiğini, Haydar’dan uzun zamandır haber alamadıklarını söyledi.

(...) Yıllar öncesinin utangaç çocuk bakışıyla yüzüme bakarak “Biliyor musun abla? dedi. “Sen üçümüz için de bir masal kahramanıydın. Gece yatağa yattığımız zaman üçümüz de senin sağlığın ve mutluluğun için dua ediyorduk. Senin bize cömertçe sunduğun sevgiyi, şimdi ben ‘yeni kardeşlerime’ sunmaya çalışıyorum. Ve umarım onlar da senin başlattığın bu sevgi zincirinin sağlam bir halkası olarak yer alırlar yaşamda.”

Sevginin mucizevi gücüne bir kez daha tanık olmanın mutluluğuyla o akşam yaşamının en huzurlu uykularından birini uyudum.

Nuray BARTOSCHEK

(Kısaltılmıştır.)

(İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Koza Yayın Dağıtım, s. 22-23-24)

BANDO TAKIMI

Bizim ilçeye yeni kaymakam gelince, biz memurları topladı. İlk konuşması şu oldu:

__Arkadaşlar, görüyorum ki bu güzel ilçemizin bandosu yok. Bandosuz ilçe, kanatsız serçeye benzer. Bugün bayramların, açılışların büyükleri karşılama ve uğurlamaların tek süsü bandodur arkadaşlar. Ben İngiltere'ye yaptığım bir gezide, her mahallede bir bando takımı gördüm. O zaman çok utandım. Adamların mahallelerine kadar soktukları bandoyu, biz daha ilçelerimize sokamamışız. Ne AB'si, ne CENTO'su, ne NATO'su, aradan yıllar geçse de onlara yetişemeyiz arkadaşlar. Onun için bu ilçede bir bando takımının kurulmasını istiyorum.

Kaymakam Bey sözünü bitirdikten sonra hemen, İlçeyi Bandoya Kavuşturma Derneği kuruluverdi. İlk toplantısında da yönetim kurulu başkanlığına Kaymakam Bey seçildi.

__Arkadaşlar, dedi kaymakam. Göstermiş olduğunuz ilgiye layık olmaya çalışacağım.

Eh, kaymakam bu işin usulünü öğrenmiş.

__Bu iş bağış ile olacak, dedi. Benden yüz lira.

Hepimiz, gönlümüzden ne koptuysa verdik. Bütün memurlar, çarşığı pazarı dolaşarak bağış topladık.

Aradan altı ay kadar zaman geçtikten sonra bir hayli paramız olmuştu. Kaymakam, mal müdürü ve tapu müdürü, derneğin satın alma komisyonu olarak İstanbul'un yolunu tuttular.

Bir hafta sonra döndüler. Kaymakam, müzik aletlerinin sandıklarını bir bir açıyor, pırlıl pırlıl parlayan boruları halka gösteriyordu.

Ertesi gün konaktaki bütün memurları topladı.

__Arkadaşlar, dedi. Takımı kendi aramızdan kuracağız.

Hepimiz şaşırıp kalmıştık. O gün, on altı parçalık aleti, ilçenin on altı memuruna dağıttı. Benim de hakkıma zil düşmüştü. Herkes yüklendi aletlerini, evinin yolunu tuttu. Benim çocuklar, önce bunu kendilerine oynamaları için aldığını sanmışlar. Bu konuda kaymakamın kesin emri vardı. Verilen aletler, evde çoluğa çocuğa kesinlikle kurcalatılmıyacaktı.

Geçtim, divanın üstüne oturdum, vur Allah vur!

Neyse, bunun ardından düzenli çalışmalar başladı. Hepimiz ilçe hükümet konağının altındaki küçük bir salona toplanıyorduk. Kaymakam Bey bu işin ustası. Falsolarımızı birer birer düzeltiyordu. Sonra şef değneği elinde,

__Haydi arkadaşlar, dağ başını duman almış, tekrar...

Bu işler bittikten sonra da, yürüyüşlerimiz başladı. En önde kaymakam, onun ardında dörtlü sıralar, en arkada Cavit Bey ile ben... Cavit Bey'in elinde davul, benim elimde zil... Bizim ardımızda çocuklar, yürü babam yürü... Bilmem kaçınıcı kez kasabayı fir dönmüştük.

Sekiz ay sonra hepimiz birer bandocu olmuşuk. Notaları ve sesleri tanıyorduk, tam birer müzisyendik. Önümüzde 23 Nisan Bayramı vardı. Kaymakam Bey, günde tam sekiz saat çalıştırarak, bu güzel ve mutlu güne hazırlıyordu bizi.

Bayrama yirmi gün kala, ilk kez mal müdürü Asım Bey kayboldu ortalardan.

İki gün sonra Asım Bey'den bir telgraf geldi.

“Kaymakamlığa... Deniz Ritim Orkestrası'nda, dört bin lira aylıkla iş buldum. İstifamın kabulünü saygılarımla arz ederim.”

Kaymakam Bey onun derdiyle yanarken, İhsan Bey kayboldu ortalıktan. Hemen iki gün sonra da istifa dilekçesi geldi.

“Yevmiyesi yüz elli liraya müzisyen olarak iş buldum. İstifamın kabulünü saygılarımla arz ederim.”

23 Nisan Bayramı arifesinde, bir ben, bir de davulcu Cavit Bey kalmıştık. Gerçi biz de arkadaşlarımızın ardından koşup iş aramıştık ama davulcuyla zilciye iş yoktu.

Bayram günü Kaymakam Bey, o borulardan bir tanesini kafama geçirdi. Bir tanesini sırtıma, bir tanesini de yan tarafıma bağladı. Zilleri de verdi elime.

__Vur zile, işte bak, boruların hepsi de dudağının dibinde. Ağzın hangisine rast gelirse öttür gitsin!

Muzaffer İZGÜ
(Düzenlenmiştir.)

(İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Erdem Yayınları, s. 116-117-118)

Ek 15: İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinler

Öğrencinin

Okulu:

Sınıfı:

Sevgili Öğrenciler,

Aşağıda verilmiş olan metinleri dikkatlice okuyarak, boş bırakılmış olan parantezlerin içine sizce uygun olan noktalama işaretini koyunuz.

Teşekkür ederim.

Sedat KARAGÜL

I. METİN

Sevgili Gençler ( )

“Keşke Atatürk’ü ben de görebilseydim ( )” ya da “Atatürk’ü tanımış olsaydım ( )” diye düşündüğünüz oldu mu ( ) Eğer olduysa onun şu sözlerini sizlere hatırlatmak isterim( ) “Beni görmek demek, mutlaka yüzümü görmek demek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu kâfidir.” Bu sohbetimin amacı sizlerin Atatürk’ü tanımanıza katkıda bulunmaktır. Bunu, Atatürk’ün sarı saçlarından, mavi gözlerinden söz ederek değil, ( ) onun da ifade ettiği gibi ( ) duygu ve düşüncelerini anlamanıza, hissetmenize yol göstererek yapabileceğimi düşünüyorum. Gelin, onun bazı konularla ilgili duygu ve düşüncelerini kendi ifadeleriyle gözden geçirelim.

Ata’mız ( ) bilimin önemini belirttikten sonra insanların her alanda kendilerine çağdaş bilim ve teknolojiyi rehber edinmeleri gerektiğini düşünerek Millî Mücadele( )yi kazanmamızda aynı yolun takip edildiğini, daha sonraki çalışmalarda da bu yolun izlenmesi gerektiğini şu sözleriyle açıklamıştır ( )

( )Memleketimizin en ileri, en hoş, en güzel yerlerini üç buçuk sene kirli ayaklarıyla çiğneyen düşmanı mağlup eden zaferin sırrı nerededir, bilir misiniz ( ) Orduların sevk ve idaresinde ilim ve fen esaslarını rehber almaktır. Milletimizi yetiştirmek için asıl olan mekteplerimizin, üniversitelerimizin kuruluşunda aynı yolu takip edeceğiz. Evet, milletimizin, siyasi, sosyal hayatında, milletimizin fikrî terbiyesinde de rehberimiz ilim ve fen olacaktır.( )

Atatürk, bilime ve akla olduğu kadar sanata da son derece değer vermiştir. Sanata, estetik özelliklerinin ötesinde, insanlık adına yüklediği anlam şu sözlerinde açıkça görülmektedir ( )

( ) Sinema öyle bir keşiftir ki gün geçecek barutun, elektriğin ve kitapların keşfinden çok dünya medeniyetinin veçhesini değiştireceği görülecektir. Sinema, dünyanın en uzak uçlarında oturan insanların birbirlerini tanımalarını ( ) sevmelerini temin edecektir. Sinema, insanlar arasındaki görüş, görünüş farklarını silecek, insanlık idealinin tahakkukuna en büyük yardımı yapacaktır. Sinemaya layık olduğu önemi vermeliyiz.( )

Sinema konusundaki düşünceleriyle beraber Atatürk, sanatın bütün dallarıyla ilgilenmiştir. Siz de bilirsiniz ki bir milletin sanatçıları güzel ve kalıcı eserler oluşturabilirlerse bu, o milletin başarısı sayılır. Güzel sanatlarda elde edilen başarı, o milletin uygarlık seviyesini gösterir. Bunun için Atatürk, herkesin sanatçı olamayacağını, sanatkârlığın özel yetenek ve çalışma istediğini, ( ) Sanatkâr, toplumda uzun mücadele ve gayretlerden sonra alınanda ışığı ilk hisseden insandır.( ) cümlesiyle belirtir.

Atatürk'ün usta bir komutan olduğunu bilmeyen var mıdır ( ) Milletinin içinde bulunduğu kurtuluş mücadelesinin kaçınılmaz bir gereği olarak pek çok savaşa önderlik etmiştir. Öte yandan o, içinde köklü bir yeri olan insan sevgisini her ortamda ( ) kimi zaman sözleriyle, kimi zaman davranışlarıyla ( ) ortaya koymuştur. Bakın bu konudaki duygu ve düşüncelerini nasıl ifade ediyor:

“Harpci olamam çünkü harbin acıklı hâllerini herkesten iyi bilirim!”

“Birçok zaferler kazandım. Fakat bunların en büyüğünden sonra bile her akşam, savaş alanlarında ölen bütün askerleri düşünerek içimde derin bir keder duyuyorum.”

“Ben, muharebelerde dahi düşmanın üzerinde bir kin duymam yalnız askerlik kurallarının tatbikini düşünürüm.”

Onun bu konudaki davranışlarına bir de örnek vermek istiyorum: 24 Temmuz 1922( )de Konya’da General Townshend ( )Tavzınd( )’ın şerefine verdikleri ziyafette, sofradan kalkılacağına yakın, kolundaki saati çıkararak generale şunları söylüyor:

“Bu saati bana Anafartalar( )da bir Türk askeri, ölen bir İngiliz subayının kolundan çıkardığını söyleyerek getirdi. Saatin arkasında subayın künyesi yazılıdır. Bu subayın ailesini arattımsa da bulamadım. İngiltere’ye döndüğünüzde ailesini bulur ve saati verirseniz çok memnun olurum.”

Bakın, Atatürk Bursa’da kendisini karşılayan çocuklara ( ) sizlere ( ) ne söylüyor:

Küçük Hanımlar, Küçük Beyler ( ) Sizler, hepiniz geleceğin bir gülü, yıldızı, bir mutluluk parıltısısınız! Memleketi asıl aydınlığa boğacak sizersiniz. Kendinizin ne kadar mühim, kıymetli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şey bekliyoruz ( ) kızlar, çocuklar ( )”

Haydi bakalım, Küçük Hanımlar ve Küçük Beyler ( ) Atatürk’ün duygularını hissedebiliyor, düşüncelerini anlayabiliyorsanız durmayın. Yapmanız gereken çok iş var.

İlimsiz, sanatsız, sevgisiz, kültürsüz kalmayın ( ) hoşça kalın.

II. METİN

(...)

Başka dillerde olduğu gibi Türkçede de pek çok atasözü ve deyim; şiir diline özgü anlatım özelliklerinden yararlandığına tanık oluruz. Örneğin “Azıcık aşım, kaygısız başım” biçimindeki atasözümüz, kanaatkâr olmayı, hırstan, gerçekleşmeyecek düşlerden uzak buluma düşüncesini şiir dilinin kısa, öz anlatımına uygun olarak, aynı zamanda 5+5 hece sayısı ve aşım ( ) başım uyaklarını kullanarak dile getirmektedir. Burada aş sözcüğü ‘yiyecek’ anlamının dışında ‘yeterli, yetecek kadar gelir’ anlamına da gelmekte, baş da ‘düşünce, sıkıntı, dert’ yerine kullanılarak şiir dilinde çok rastlanan, sözcüklere yeni anlamlar yükleme örneğini oluşturmaktadır. “Ne yavuz ol, asıl ( ) ne yavaş ol, basıl” atasözümüz de bir yandan bilgece bir öğüdü kısa yoldan anlatırken bir yandan yavuz ve yavaş sözcüklerini aktarmalı anlatımla kullanmakta, bir yandan da ses ve sözcük yinelemelerine gitmekte, 4+2 ( ) 4+2 hece sayısıyla bir ritim, asıl ( ) basıl uyaklarıyla bir melodi meydana getirmektedir.

(Yararlanılan Kaynaklar ve Örneklerin Alındığı Yapıtlar)

Aksan, Doğan (1952), Yahya Kemal Beyatlı ( )yayımlanmamış bitirme tezi( ), A.Ü.D.T.C.F. Kitaplığı, Ankara.

Şklovski ( )V.V. Chklovski olarak verilmiştir( ) (1971), Sanat Yordamı, çeviren: Tahsin Yücel, Türk Dili ( )dergisi( ) XXIII, s.473

III. METİN

Edebiyatı, sinemayı, fotoğrafı, resmi de işte hep bunun için sevdim. İnsanoğlunun hayallerinin ne kadar sınırsız olabileceğini gösterdikleri için bana. Sınırları çizenlerin yine ve sadece insanların beyninin olduğunu öğrettikleri için ( )

Sözcüklerden, görüntülerden, imgelerden, karelerden örülmüş sığınakları vardır hayatın ve o sığınaklara girmek için çaba sarf etmek gerekiyordu. Okumak, yazmak, sinemaya gitmek, fotoğraf çekmek ve resim yapmak... Her birinden seçtiğim hayal kareleri var sizinle paylaşmak istediğim:

Sinema: Dreams...(Drims) Akira Kurosawa'nın o büyüleyici filminden bir kare var aklımda. Birinci düştteki çocuk rengârenk çiçeklerle dolu bir bahçeden yavaşça ilerliyor ve gökkuşağına yaklaşıyor. Gördüğüm en güzel film karelerinden biriydi ( )

Edebiyat: Alphonse Daudet ( )Alfons Dode( )'in Altın Beyinli Adam adlı müthiş öyküsü( ) Çocukken okuduğum ve hiç aklımdan çıkmayan bir kare, beyninin altından olduğunu anlayan ve bu altını çarçur edip olmadık şeylere harcayan genç adamın parmağının ucundaki son altın zerreciklerini uzatmasıydı.

Fotoğraf: Bir fotoğraf sitesi var, dünyanın dört bir yanından insanların çektiği fotoğrafları sergiledikleri bir İnternet sitesi. Orada gördüğüm ve güzelliğini tasvir etmekte zorlandığım bir fotoğraf karesi: İri iri yağmur damlacıkları ve bu yağmur damlalarında Eyfel Kulesi'nin de bulunduğu bir Paris görüntüsü. Bir makro (yakın çekim) çalışması. Gören göze ne mutlu!

Resim: Aslında izlenimcileri (empresyonistleri) özellikle de Monet ( )Mone( )'yi daha çok sevmeme rağmen beni bambaşka âlemlere götüren başka bir ressam vardır: Salvador Dali... Onun kelebek kanatlarından yapılmış yelkenlisi ve diğer tüm kelebekli resimleri beni büyülemiştir.

Yazı yazarken büyüdüm, büyüdükçe daha çok yazdım, yazdıkça da içimdekileri daha çok büyüttüm. Hayallerimin gerçeğe dönüşmesini istemek büyümenin de bir sonucuydu belki ama büyüdükçe insanın hayallerinin çoğalması ve çeşitlenmesi gerekirdi. Öyle tahmin etmiştim ama öyle olmadı. Büyüdükçe hayaller havada kanatsız uçmalardan, denizin diplerine dalmalardan, bulutların üstünde uyumalardan çıktı. Daha somut şeylere yöneldi. Daha iyi bir iş, daha iyi bir yaşam standardı, daha geniş evler, daha lüks arabalar ( ) Bütün bunlarda da bir sınır yoktu(!) Yine hayallerimiz çoktu, yine sınırları yoktu ama çocukluğumuzun hayallerine ne olmuştu? Büyümüştük galiba! Bunlar da olmalıydı elbet! Ama ya çocuklarımızı bekleyen daha güzel bir dünya, daha yeşil bir çevre, daha iyi bir gelecek hayalleri? Onlar nerede sahi? Sadece hayallerimizde mi? Yoksa gerçeğe dönüşmek için bizi mi bekliyorlar?

Ek 16: İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında Belirtilen Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeylerinin Gözlenmesine Araç Olmak Üzere Düzenlenen Metinlerin Kurallara Uygun Olarak Yazılmış Biçimi

SEVGİ PAYLAŞTIKÇA ÇOĞALIR

Yadigâr, minik kollarını boynuma dolayıp “Nuray anne, ben de büyüyünce senin gibi olacağım, başka çocuklara yardım edeceğim.” dediğinde mutlulukla ona sarıldım. İçimden “Bir halka daha.” diye düşündüm. Evet, sevgi zincirimize bir halka daha eklendi ve paylaştıkça eksilmeyen, çoğalan en güzel şey “sevgi”.

Bu duyguyla ilk kez tanıştığımızda yatılı okuldaydım. O gün, yetiştirme yurdunda yaşayan çocukları ziyarete gideceğimiz için çok heyecanlıydık. Öğretmenimiz, “Herkes sizler denli şanslı değil, ailesi olmayan çocuklar da var. Onların en büyük gereksinimi sevgi... Bu birkaç saat onları kendi kardeşinizmiş gibi görürseniz, ilgilenirseniz çok mutlu olurlar.” demişti.

Yurda geldiğimizde tüm çocuklar ilgi ve merakla çevremizi sardılar. Orada birkaç saatliğine de olsa hepimiz kendimize yeni kardeşler edindik. Benimse üç kardeşim olmuştu. Haydar yedi, İbrahim ve Hasan dokuz yaşındaydılar. O hafta sonu, izinli olarak eve geldiğimde heyecanla anneme okul gezimizi ve yeni kardeşlerimi anlatmış, “Onları eve davet etmek istiyorum anneciğim.” demiştim.

Annemle birlikte yetiştirme yurduna giderek okul idaresi ile görüştük. O cumartesi ve daha sonraki hafta sonları Haydar, Hasan ve İbrahim bizim ailenin birer bireyi oldular. Hafta içinde annemin bana verdiği okul harçlığımı biriktirerek hafta sonunda yeni kardeşlerime küçük armağanlar alıyordum.

Haydar, aldığı çikolatayı bitirmekten korkarak ısırırken “Tadı ne güzelmiş!” diye mırıldandı. Sonra, o boncuk mavisi gözleriyle yüzüme baktı ve “Ben büyüyünce kamyon şoförü olacağım, çok para kazanacağım ve ben de sana çok çikolata alacağım, ablacığım.” dedi. Haydar’ın yaşamında ilk kez o gün çikolata yediğini öğrenince içim sızladı. Gülümseyerek sevgiyle sarıldım ona... Hasan da yüzünde utangaç bir ifade ile “Ben de çok para kazanacağım ve seni hiç çalıştırmayacağım abla.” dedi. Üçüne dönerek “Şimdi beni dinleyin lütfen.” dedim. “Bana verebileceğiniz en güzel armağan, okulunuzu başarıyla bitirmek ve iyi bir meslek

sahibi olmaktır. Çok para kazandığınız zaman beni çalıştırmama düşüncenize gelince kolay elde edilen para hiçbir zaman insanın kendi çalışarak kazandığı para denli değerli değildir. Bunu, sizler de ileride çok iyi anlayacaksınız. Sağlığım yerinde olduğu sürece çalışmaktan ve üretmekten büyük mutluluk duyarım. Ama siz büyüyüp elinize mesleğinizi aldığınız zaman da çevrenizde mutlaka sizin sevginize ve ilginize gereksinme duyan yeni kardeşleriniz olacaktır. İşte onlara elinizi uzatmayı unutmayın.” dedim.

O yıl okulumu bitirip İstanbul’a atandım. Birkaç kez mektuplaştıktan sonra ne yazık ki, iletişimimiz koptu “kardeşlerimle”. İstanbul’dan sonra İzmir ve Ankara’da çalıştım, daha sonra da evlendim, Almanya’ya gittim.

Türkiye’ye tatil için geldiğimiz bir yaz, annemi ziyaret için çocukluğumun geçtiği kente geldik. Bir akşamüzeri eşimle birlikte kent merkezinde yürürken tam karşımızdan bize doğru yürümekte olan, şık giyimli bir delikanlıyla göz göze geldim. O denli tanıdık ki bu bir çift göz... Yanımızdan sessizce geçip giden delikanlıyı eşime göstererek “Nereden anımsıyorum acaba, kesinlikle tanıyorum ben bu yüzü.” dedim.

“Belki aynı mahallede oyun oynadığınız bir komşu çocuğudur.” dedi, eşim gülümseyerek.

Tam o anda “Affedersiniz, bir şey sorabilir miyim?” dedi, arkamızdan bir ses. Az önce yanımızdan geçen delikanlı, gözlerimin içine bakarak “Nuray abla? Siz misiniz?” dedi.

İşte o anda tanıdım Hasan’ı. Bir anda sevgiyle sarıldık. Eşime yıllardır haberleşemediğim “kardeşlerim”den söz etmişim. Hasan, okullarını başarıyla bitirdiğini ve şu anda Ankara’da bir bakanlıkta memur olarak çalıştığını söyledi. İbrahim’in bir köyde öğretmenlik yaptığını, geçen yıl evlendiğini, Haydar’dan uzun zamandır haber alamadıklarını söyledi.

(...) Yıllar öncesinin utangaç çocuk bakışıyla yüzüme bakarak “Biliyor musun abla? dedi. “Sen üçümüz için de bir masal kahramanıydın. Gece yatağa yattığımız zaman üçümüz de senin sağlığın ve mutluluğun için dua ediyorduk. Senin bize cömertçe sunduğun sevgiyi, şimdi ben ‘yeni kardeşlerime’ sunmaya çalışıyorum. Ve umarım onlar da senin başlattığın bu sevgi zincirinin sağlam bir halkası olarak yer alırlar yaşamda.”

Sevginin mucizevi gücüne bir kez daha tanık olmanın mutluluğuyla o akşam yaşamının en huzurlu uykularından birini uyudum.

Nuray BARTOSCHEK

(Kısaltılmıştır.)

(İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Koza Yayın Dağıtım, s. 22-23-24)

BANDO TAKIMI

Bizim ilçeye yeni kaymakam gelince, biz memurları topladı. İlk konuşması şu oldu:

__Arkadaşlar, görüyorum ki bu güzel ilçemizin bandosu yok. Bandosuz ilçe, kanatsız serçeye benzer. Bugün bayramların, açılışların büyükleri karşılama ve uğurlamaların tek süsü bandodur arkadaşlar. Ben İngiltere'ye yaptığım bir gezide, her mahallede bir bando takımı gördüm. O zaman çok utandım. Adamların mahallelerine kadar soktukları bandoyu, biz daha ilçelerimize sokamamışız. Ne AB'si, ne CENTO'su, ne NATO'su, aradan yıllar geçse de onlara yetişemeyiz arkadaşlar. Onun için bu ilçede bir bando takımının kurulmasını istiyorum.

Kaymakam Bey sözünü bitirdikten sonra hemen, İlçeyi Bandoya Kavuşturma Derneği kuruluverdi. İlk toplantısında da yönetim kurulu başkanlığına Kaymakam Bey seçildi.

__Arkadaşlar, dedi kaymakam. Göstermiş olduğunuz ilgiye layık olmaya çalışacağım.

Eh, kaymakam bu işin usulünü öğrenmiş.

__Bu iş bağış ile olacak, dedi. Benden yüz lira.

Hepimiz, gönlümüzden ne koptuysa verdik. Bütün memurlar, çarşığı pazarı dolaşarak bağış topladık.

Aradan altı ay kadar zaman geçtikten sonra bir hayli paramız olmuştu. Kaymakam, mal müdürü ve tapu müdürü, derneğin satın alma komisyonu olarak İstanbul'un yolunu tuttular.

Bir hafta sonra döndüler. Kaymakam, müzik aletlerinin sandıklarını bir bir açıyor, pırlıl pırlıl parlayan boruları halka gösteriyordu.

Ertesi gün konaktaki bütün memurları topladı.

__Arkadaşlar, dedi. Takımı kendi aramızdan kuracağız.

Hepimiz şaşırıp kalmıştık. O gün, on altı parçalık aleti, ilçenin on altı memuruna dağıttı. Benim de hakkıma zil düşmüştü. Herkes yüklendi aletlerini, evinin yolunu tuttu. Benim çocuklar, önce bunu kendilerine oynamaları için aldığını sanmışlar. Bu konuda kaymakamın kesin emri vardı. Verilen aletler, evde çoluğa çocuğa kesinlikle kurcalatılmıyacaktı.

Geçtim, divanın üstüne oturdum, vur Allah vur!

Neyse, bunun ardından düzenli çalışmalar başladı. Hepimiz ilçe hükümet konağının altındaki küçük bir salona toplanıyorduk. Kaymakam Bey bu işin ustası. Falsolarımızı birer birer düzeltiyordu. Sonra şef değneği elinde,

__Haydi arkadaşlar, dağ başını duman almış, tekrar...

Bu işler bittikten sonra da, yürüyüşlerimiz başladı. En önde kaymakam, onun ardında dörtlü sıralar, en arkada Cavit Bey ile ben... Cavit Bey'in elinde davul, benim elimde zil... Bizim ardımızda çocuklar, yürü babam yürü... Bilmem kaçınıcı kez kasabayı fir dönmüştük.

Sekiz ay sonra hepimiz birer bandocu olmuştuk. Notaları ve sesleri tanıyorduk, tam birer müzisyendik. Önümüzde 23 Nisan Bayramı vardı. Kaymakam Bey, günde tam sekiz saat çalıştırarak, bu güzel ve mutlu güne hazırlıyordu bizi.

Bayrama yirmi gün kala, ilk kez mal müdürü Asım Bey kayboldu ortalardan.

İki gün sonra Asım Bey'den bir telgraf geldi.

“Kaymakamlığa... Deniz Ritim Orkestrası'nda, dört bin lira aylıkla iş buldum. İstifamın kabulünü saygılarımla arz ederim.”

Kaymakam Bey onun derdiyle yanarken, İhsan Bey kayboldu ortalıktan. Hemen iki gün sonra da istifa dilekçesi geldi.

“Yevmiyesi yüz elli liraya müzisyen olarak iş buldum. İstifamın kabulünü saygılarımla arz ederim.”

23 Nisan Bayramı arifesinde, bir ben, bir de davulcu Cavit Bey kalmıştık. Gerçi biz de arkadaşlarımızın ardından koşup iş aramıştık ama davulcuyla zilciye iş yoktu.

Bayram günü Kaymakam Bey, o borulardan bir tanesini kafama geçirdi. Bir tanesini sırtıma, bir tanesini de yan tarafıma bağladı. Zilleri de verdi elime.

__Vur zile, işte bak, boruların hepsi de dudağının dibinde. Ağzın hangisine rast gelirse öttür gitsin!

Muzaffer İZGÜ
(Düzenlenmiştir.)

(İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Erdem Yayınları, s. 116-117-118)

Ek 17: İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Tamamlaması İstenecek Olan Öykü

Öğrencinin

Okulu:

Sınıfı:

Sevgili Öğrenciler,

Aşağıda yarım bırakılan hikâyeyi kendi hayal gücünüzden yararlanarak tamamlayınız.

Bir nisan akşamı yola çıkmıştık. Geceyi o yanıp yanıp sönen ışıklar adasında geçirecek, sabah erkenden su üstü karagözüne çıkacaktık.

Niyetimiz daha erken yola çıkmaktı ya. Hava bir tuhaftı. Uzakta fırtına bulutuna da benzer bir sis vardı. Bir gündeğrusu bu sisi temizleyiverdi. Bu seferde gündeğrudan bir kara bulut gelip yağmurunu boşalttı. Sonra gökyüzünü boydan boya kaplayan bir ebemkuşağı görünce Kalafat:

__Selâmet, dedi. Basalım artık. Hava düzeldi demektir.

Yola çıktığımız zaman, deniz dümdüzdü. Ebemkuşağı zaman zaman gökyüzünden silinip tekrar ortaya çıkıyordu. Sanki dünyanın kuruluşundan bir gün yaşıyor gibi gidiyorduk.

Arkama baktım. Bu sefer de Çamlıca sırtlarında bir iki bulut peydahlanmıştı.

__Poyraz geliyor Kalafat, dedim.

Ek 18: Türkçe Dersine İlişkin Tutum Ölçeği

Okulu:
Cinsiyeti:

Sınıfı:
Yaşı:

TÜRKÇE DERSİNE İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenciler,

Bu ölçek, sizin Türkçe dersine ilişkin tutumunuzu belirlemeyi amaçlamaktadır. Her bir maddeyi dikkatlice okuduktan sonra o maddeye ilişkin görüş ya da duyguya katılma derecenizi, maddenin karşısında bulunan tabloya çarpı (x) işareti koyarak belirtiniz. Her cümle için sadece bir kutucuk işaretleyiniz. Vereceğiniz içten yanıtlar, araştırma için önem taşımaktadır.

Katkınız için teşekkürler...

Sedat KARAGÜL

MADDELER	Tümüyle Katılıyorum.	Katılıyorum.	Kararsızım.	Katılmıyorum.	Hiç Katılmıyorum.
1-Türkçe bütün dersler içinde en sevdiğim derstir.					
2- Türkçe dersi olmazsa öğrencilik daha zevkli olur.					
3- Türkçe ders saatlerinin arttırılmasını isterim.					
4- Türkçe çalışırken canım sıkılır.					
5- Türkçe dersi benim için ilgi çekicidir.					
6- Ders dışında kendi kendime Türkçe çalışmaktan hoşlanırım.					
7- Türkçe derslerindeki konular ilgimi çekmez.					
8- Türkçe derslerine girerken büyük sıkıntı duyarım.					
9- Yetki verseler Türkçe dersinin konularını en aza indiririm.					
10- Türkçe dersi ödevlerimi yapmayı sevmem.					
11- Türkçe alanındaki bilgimi artırmak için öğretmenlerimden fikir almak isterim.					
12- Türkçe derslerinin günlük yaşantıda önemli olduğuna inanıyorum.					
13- Türkçe ile ilgili her şeye ilgi duyarım.					
14- Türkçe dersindeki konular günlük hayatla ilişkilendirilirse derse yönelik ilgim artar.					
15- Türkçe dersinde yeni öğrendiğim bir sözcüğü okul dışında, arkadaş çevremde kullandığımda kendimi çok mutlu hissediyorum.					
16-Anadilimizin öğretildiği bir ders olduğu için Türkçe dersinin gerekliliğine inanıyorum.					